

WOJEWÓDZTWO LUBELSKIE

RAPORT
z wykonania
PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO ZA LATA
2011-2012

Lublin, 2013 r.

EKO-GEO Pracownia Geologii i Ochrony Środowiska

Anna Majka - Smuszkiewicz

Adres biura: 20 - 069 Lublin, ul. Leszczyńskiego 6/1

tel./fax (0 - 81) 532 - 77 - 32; (0 - 81) 532 - 80 - 74

email: info@ekogeo.com.pl, www.ekogeo.com.pl

Raport z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2011 – 2012 został opracowany na zlecenie Województwa Lubelskiego z siedzibą w Lublinie i jest przedmiotem umowy Nr 1506/RŚ/CP/13 z dnia 24 lipca 2013 r.

Wykonawca:

„EKO-GEO” Pracownia Geologii
i Ochrony Środowiska w Lublinie

Autorzy opracowania:

mgr inż. Anna Majka – Smuszkiewicz
mgr Stanisław Kozina
mgr inż. Magdalena Kowalska
mgr Robert Fosiewicz

SPIS TREŚCI:

WPROWADZENIE	4
1. WSTĘP.....	5
1.1 Zakres „Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego na lata 2008-2011 z perspektywą do roku 2015”	5
1.2 Metodyka opracowania raportu	5
2. ANALIZA ZMIAN UWARUNKOWAŃ REALIZACJI „PROGRAMÓW...” W LATACH 2011-2012	7
3. OCENA REALIZACJI CELÓW EKOLOGICZNYCH	8
3.1. Ocena realizacji celów ekologicznych wg Poś 2008-2011	8
3.1.1. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody -2011 r.	8
3.1.2. Zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii - 2011 r.....	14
3.1.3. Dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego -2011 r.	19
3.1.4. Zagadnienia systemowe - 2011 r.	27
3.2. Ocena realizacji celów ekologicznych wg Poś 2012-2015	38
3.2.1. Kierunki działań systemowych – 2012 r.....	38
3.2.2. Ochrona zasobów naturalnych – 2012 r.	45
3.2.3. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego – 2012 r.	52
4. OCENA WYKONANIA PLANU OPERACYJNEGO W LATACH 2011-2012.....	61
4.1. Ocena wykonania przedsięwzięć planowanych do realizacji w 2011 r.	62
4.1.1. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody 2011 r.	62
4.1.2. Zasoby wodne 2011 r.....	70
4.1.3. Powietrze atmosferyczne 2011 r.....	82
4.1.4. Odpady 2011 r.	87
4.1.5. Hałas 2011 r.....	90
4.1.6. Pola elektromagnetyczne 2011 r.....	92
4.1.7. Poważne awarie przemysłowe 2011 r.....	93
4.1.8. Edukacja ekologiczna, dostęp do informacji o środowisku i jego ochronie 2011 r.....	94
4.2. Ocena wykonania przedsięwzięć planowanych do realizacji w 2012 r.	97
4.2.1. Edukacja ekologiczna 2012 r.....	97
4.2.2. Ochrona zasobów naturalnych 2012 r.	100
4.2.3. Ochrona zasobów wodnych 2012 r.....	111
4.2.4. Ochrona powietrza atmosferycznego 2012 r.	120
4.2.5. Odpady 2012 r.	126
4.2.6. Ochrona przed hałasem 2012 r.	128
4.2.7. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi 2012 r.....	129
4.2.8. Ochrona przed skutkami poważnych awarii przemysłowych 2012 r.	129
5. ANALIZA FINANSOWA REALIZACJI ZADAŃ Z OCHRONY ŚRODOWISKA W WOJEWÓDZTWIE LUBELSKIM W LATACH 2011-2012	130
6. ANALIZA RZECZOWA REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA W LATACH 2011-2012 – EFEKTY EKOLOGICZNE.....	141
6.1 Wprowadzenie	141
6.2 Efekty rzeczowe w ochronie środowiska wg GUS	142
6.3 Efekty rzeczowe realizacji KPOŚK	142
6.4 Efekty rzeczowe w zakresie wodociągów i sanitacji wsi.....	144
6.5 Efekty ekologiczne uzyskane w związku z działalnością WFOŚiGW w Lublinie	145
6.6. Efekty ekologiczne uzyskane w związku z działalnością NFOŚiGW	149
7. PODSUMOWANIE	150
8. WYKAZ SKRÓTÓW	158
8. MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE	160

WPROWADZENIE

„Raport z wykonania „Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2011 - 2012” opracowano zgodnie art.18 ust. 2 Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.), w którym występuje zapis, że co 2 lata należy sporządzać Raporty z wykonania Programu.

W „Raporcie z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego na lata 2011 -2012” odniesiono się do „Programu Ochrony środowiska województwa lubelskiego na lata 2008 -2011 z perspektywą do roku 2015” oraz „Programu Ochrony środowiska województwa lubelskiego na lata 2012 -2015 z perspektywą do roku 2019”.

„Program Ochrony środowiska województwa lubelskiego na lata 2008 -2011 z perspektywą do roku 2015” został przyjęty Uchwałą Nr XXV/435/08 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 27 października 2008 r. w sprawie uchwalenia „Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego na lata 2008 -2011 z perspektywą do roku 2015” oraz „Planu gospodarki odpadami dla województwa lubelskiego 2011”. W dalszej części „Raportu z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego na lata 2011 -2012” został nazwany „Poś 2008 -2011”.

„Program ochrony środowiska województwa lubelskiego na lata 2012 -2015 z perspektywą do roku 2019” został przyjęty Uchwałą Nr XXIV/398/2012 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 30 lipca 2012 r. w sprawie uchwalenia „Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego na lata 2012 -2015 z perspektywą do roku 2019”. W dalszej części „Raportu z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego na lata 2011 -2012” został nazwany „Poś 2012 -2015”.

W przypadku odnoszenia się do obydwu programów ochrony środowiska jednocześnie, w dalszej części „Raportu z wykonania Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego na lata 2011 -2012” będzie używana nazwa „Programy...”.

1. WSTĘP

1.1 Zakres „Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego na lata 2008-2011 z perspektywą do roku 2015”

W „Programie ochrony środowiska województwa lubelskiego na lata 2008-2011 z perspektywą do roku 2015” sformułowano:

- cele średniookresowe do 2015 roku ujęte w następujących blokach tematycznych: ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody, zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii, dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego i zagadnienia systemowe,
- przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w latach 2008-2011 wraz z ich kosztami i źródłami finansowania (tzw. plan operacyjny),
- zarządzanie Programem, w tym monitoring realizacji Programu wraz ze wskaźnikami monitorowania efektywności Programu,
- aspekty finansowe wdrażania Programu,
- wytyczne do sporządzania powiatowych programów ochrony środowiska.

W „Programie ochrony środowiska województwa lubelskiego na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2019” sformułowano:

- wojewódzkie cele ekologiczne do 2019 roku wraz z kierunkami działań, ujęte w następujących blokach tematycznych: kierunki działań systemowych, ochrona zasobów naturalnych, poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego,
- plan operacyjny w latach 2012-2019,
- zarządzanie Programem,
- finansowanie wdrażania Programu.

1.2 Metodyka opracowania raportu

Źródłami danych przy sporządzaniu niniejszego raportu były:

- ankietyzacja poszczególnych gmin i powiatów województwa,
- ankietyzacja podmiotów gospodarczych,
- Raporty o stanie środowiska województwa lubelskiego za rok 2011 i 2012 (WIOŚ),
- dane o środowisku pochodzące z Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Lublinie i Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Lublinie,
- informacje i opracowania statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego,
- informacje z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie, Wojewódzkiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Lublinie, Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie Inspektorat w Lublinie.
- inne.

W niniejszym Raporcie dokonano oceny w zakresie:

- realizacji przedsięwzięć w latach 2011-2012 i ich kosztów,
- realizacji poszczególnych celów ekologicznych.

Oceny realizacji celów ekologicznych wraz z analizą wskaźników dokonano w oparciu o dane Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie, dane statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Lokalnych) oraz o dane z monitoringu środowiska dostępne w Wojewódzkim Inspektoracie Ochrony Środowiska w Lublinie.

Podstawą oceny wykonania przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w latach 2011-2012 była ankietyzacja gmin, powiatów i przedsiębiorstw województwa. Zwrot ankiet wyniósł 100% w przypadku gmin, 92% w przypadku powiatów i 74% od przedsiębiorstw.

Uzupełnieniem ankiet były także dane uzyskane w WFOŚiGW w Lublinie odnośnie pożyczek, dotacji i umorzeń odsetek kredytów dotyczące projektów w zakresie ochrony środowiska odnoszące się do szczegółowych projektów, ankietyzacja telefoniczna, a także opracowania sprawozdawcze odnośnie wykorzystania funduszy unijnych czy też realizacji zadań z zakresu ochrony środowiska zawarte w raportach z wykonania programów ochrony środowiska gmin województwa.

Raport składa się z następujących rozdziałów:

1 WSTĘP

W rozdziale tym przedstawiono: informacje ogólne dotyczące zakresu „Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego na lata 2008–2011 z perspektywą do 2015 roku”, „Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2019” oraz źródła danych do opracowania Raportów i zakres Raportów.

2 ANALIZA ZMIAN UWARUNKOWAŃ REALIZACJI „PROGRAMÓW...” W LATACH 2011-2012

W rozdziale przedstawiono krótką ocenę zmian prawnych w Polsce w zakresie ochrony środowiska w latach 2011-2012.

3 OCENA REALIZACJI CELÓW

W rozdziale przytoczono cele średniookresowe, zgodnie z zapisami „Programu 2008-2011 ...” oraz cele ekologiczne zgodnie z zapisami „Programu 2012 -2015 ...”... Każdy cel został oceniony z punktu widzenia stopnia jego realizacji. Rozdział zawiera także dane charakteryzujące zmiany wielkości wskaźników monitorowania Programu.

4 OCENA WYKONANIA PRZEDSIĘWZIĘĆ PRZEWDZIANYCH DO REALIZACJI W LATACH 2011-2012

Rozdział przedstawia informacje na temat przedsięwzięć planowanych do realizacji w latach 2011-2012 i ich wykonania wraz z planowanymi i poniesionymi kosztami. Wyniki oceny przedstawione zostały w tabelach.

5 ANALIZA FINANSOWA REALIZACJI ZADAŃ Z OCHRONY ŚRODOWISKA W WOJEWÓDZTWIE LUBELSKIM W LATACH 2011-2012

W rozdziale przedstawiono analizę finansową realizacji przedsięwzięć ekologicznych na terenie województwa ze szczególnym uwzględnieniem środków pomocowych, funduszy celowych (WFOŚiGW), środków własnych samorządów i podmiotów gospodarczych.

6 ANALIZA RZECZOWA REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA W LATACH 2011-2012 – EFEKTY EKOLOGICZNE

W rozdziale przedstawiono efekty ekologiczne realizacji przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska w województwie lubelskim w oparciu o dane GUS oraz sprawozdania z działalności WFOŚiGW w Lublinie oraz NFOŚiGW.

7 PODSUMOWANIE

W rozdziale przedstawiono ocenę wykonania „Programu 2008 -2011 ...” i „Programu 2012 -2015 ...”.

8 WYKAZ SKRÓTÓW

9 MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE

2. ANALIZA ZMIAN UWARUNKOWAŃ REALIZACJI „PROGRAMÓW...” W LATACH 2011-2012

Od 2011 r. opracowano i uchwalono kilka nowych ustaw, nowelizacji oraz aktów wykonawczych do ustaw. Wśród najważniejszych ustaw i rozporządzeń, mających bezpośredni wpływ na wdrażanie programów ochrony środowiska, należy wymienić następujące:

- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska - tekst jednolity (Dz. U. 2008 Nr 25, poz. 150 z późn. zm.),
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. 2012, poz. 1031),
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 stycznia 2010 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. 2010 Nr 16, poz. 87),
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 22 kwietnia 2011 r. w sprawie standardów emisyjnych z instalacji (Dz. U. Nr 95 poz. 558),
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 października 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2012, poz. 1109),
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 roku o odpadach (Dz. U. z 2013 r. poz. 21),
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 maja 2013 r. w sprawie składowisk odpadów (Dz. U. 2013, poz. 523),
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 września 2012 r. w sprawie mechaniczno - biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych (Dz. U. 2012, poz. 1052),
 - Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 8 stycznia 2013 r. w sprawie kryteriów oraz procedur dopuszczania odpadów do składowania na składowisku odpadów danego typu (Dz. U. 2013, poz. 38),
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z 5 kwietnia 2011 r. w sprawie procesu odzysku R10 (Dz. U. Nr 86, 2011, poz. 476),
- Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. 2012, poz. 145 z późn. zm.),
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 listopada 2011 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U 2011, Nr 257, poz. 1545),
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 listopada 2011 r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego jednolitych części wód powierzchniowych (Dz. U. 2011, Nr 258, poz. 1549),
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 15 listopada 2011 r. w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód podziemnych i powierzchniowych (Dz. U. 2011, Nr 258, poz. 1550).
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym – tekst jednolity (Dz. U. 2012 poz. 647),
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody - tekst jednolity (Dz. U. 2013, poz. 627).
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. 2011 Nr 237 poz. 1419),
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 stycznia 2012 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. 2012, poz. 81),
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (Dz. U. 2010, Nr 77 poz. 510 z późn. zm.),

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. 2011 Nr 25 poz. 133 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 1 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2011 nr 152 poz. 897),
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 29 maja 2012 r. w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych,
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 25 maja 2012 r. w sprawie poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania oraz sposobu obliczania poziomu ograniczania masy tych odpadów.
- Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły. Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej, 2011.

3. OCENA REALIZACJI CELÓW EKOLOGICZNYCH

W niniejszym rozdziale odniesiono się do celów ekologicznych i kierunków działań w zakresie ochrony środowiska, które zostały sformułowane w Poś 2008-2011 i Poś 2012-2015.

W „Programie ochrony środowiska województwa lubelskiego na lata 2008 -2011 z perspektywą do roku 2015” sformułowano następujące kierunki działań w zakresie ochrony środowiska:

- ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody,
- zrównoważone wykorzystanie surowców, materiałów, wody i energii,
- dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego,
- kierunki działań o charakterze systemowym.

W „Programie ochrony środowiska województwa lubelskiego na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2019” sformułowano następujące kierunki działań w zakresie ochrony środowiska:

- kierunki działań systemowych,
- ochrona zasobów naturalnych,
- poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.

3.1. Ocena realizacji celów ekologicznych wg Poś 2008-2011

3.1.1. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody -2011 r.

W ramach ochrony dziedzictwa przyrodniczego i racjonalnego użytkowania zasobów przyrody uwzględniono następujące zagadnienia:

- ochrona przyrody i krajobrazu,
- ochrona i zrównoważony rozwój lasów,
- ochrona gleb,
- ochrona zasobów kopalin.

3.1.1.1. Ochrona przyrody i krajobrazu -2011 r.

Cel średniookresowy do 2015:

Zachowanie i wzmocnienie różnorodności biologicznej i krajobrazowej województwa

Kierunki działań na lata 2008-2011 w zakresie ochrony przyrody i krajobrazu:

1. Przeprowadzenie inwentaryzacji przyrodniczej w celu wytypowania obszarów cennych przyrodniczo do objęcia ochroną.
2. Opracowanie planów ochrony parków krajobrazowych.
3. Wdrażanie sieci Natura 2000 - weryfikacja systemu obszarów chronionych oraz włączenie nowych obszarów do sieci Natura 2000.
4. Wykorzystywanie kompensacji przyrodniczej jako narzędzia niezbędnego do równoważenia rozwoju gospodarczego i ochrony obszarów Natura 2000.

5. Utrzymanie różnorodności siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków.
6. Utrzymanie różnorodności gatunków, w tym opracowanie i wdrażanie planów ochrony dla gatunków zagrożonych.
7. Wzmocnienie znaczenia ochrony różnorodności biologicznej i krajobrazowej w planowaniu przestrzennym.
8. Intensyfikacja wdrażania i promocji programów rolnośrodowiskowych.
9. Renaturalizacja i poprawa stanu zniszczonych ekosystemów, zwłaszcza wodno-błotnych, rzecznych i leśnych.
10. Ochrona obszarów wodno-błotnych.
11. Prowadzenie szkoleń i edukacji (formalnej i nieformalnej) w zakresie ochrony przyrody i różnorodności biologicznej.

Ocena realizacji celu w zakresie ochrony przyrody i krajobrazu:.

W 2011 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Lublinie wydał 8 zarządzeń w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatów przyrody na terenie województwa lubelskiego. Dotyczyły one następujących rezerwatów: Machnowska Góra, Skarpa Dobużańska, Kacze Błota, Szklarnia, Imielity Ług, Stawska Góra, Skarpa Dobrska, Lasy Janowskie.

Wykonywane były zabiegi ochronne w rezerwach przyrody i obszarach Natura 2000 takich jak: Machnowska Góra/ Żurawce PLH060029, Zachodniowołyńska Dolina Bugu, Dobużek / Skarpa Dobużańska, Skarpa Dobrska/ Przełom Wisły w Małopolsce PLH060045, Hubale/Hubale PLH60008, Suśle Wzgórza/Suśle Wzgórza PLH060019, Wygon Grabowiecki/Wygon Grabowiecki PLH060027, Gliniska/Gliniska PLH060006, Pastwiska nad Huczwą PLH 060014, Świdnik PLH060021, Lasy Sobiborskie PLH060043, Dobromyśl PLH060033, Pawłów PLH060065, Torfowisko Sobowice PLH060024, Torfowiska Chełmskie PLH060023.

RDOŚ w Lublinie była partnerem w projekcie realizowanym przez Klub Przyrodników, dotyczącym ochrony muraw kserotermicznych w Polsce - teoria i praktyka (LIFE+ NFOŚiGW). Projekt był realizowany w następujących obszarach chronionych: Machnowska Góra/ Żurawce PLH060029, Zachodniowołyńska Dolina Bugu, Dobużek / Skarpa Dobużańska.

Projekt POIŚ.05.01.00-00-228/09 pn. Ochrona siedlisk przyrodniczych i gatunków na obszarach sieci Natura 2000 w województwie lubelskim był realizowany w obrębie następujących obszarów chronionych: Skarpa Dobrska/ Przełom Wisły w Małopolsce PLH060045, Hubale/Hubale PLH60008, Suśle Wzgórza/Suśle Wzgórza PLH060019, Wygon Grabowiecki/Wygon Grabowiecki PLH060027, Gliniska/Gliniska PLH060006, Pastwiska nad Huczwą PLH 060014, Świdnik PLH060021, Lasy Sobiborskie PLH060043, Dobromyśl PLH060033, Pawłów PLH060065, Torfowisko Sobowice PLH060024, Torfowiska Chełmskie PLH060023.

Źródło informacji: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Lublinie.

Informacje zamieszczono również w rozdziałach 4.1.1 i 6.5.

3.1.1.2. Ochrona i zrównoważony rozwój lasów -2011 r.

Cel średniookresowy do 2015:

Zwiększenie lesistości województwa oraz rozwijanie trwale zrównoważonej, wielofunkcyjnej gospodarki leśnej

Kierunki działań na lata 2008-2011 w zakresie ochrony i zrównoważonego rozwoju lasów:

1. Realizacja gospodarki leśnej w oparciu o plany urzędzenia lasów i uproszczone plany urzędzenia lasów, w tym ich aktualizacja.
2. Ujmowanie w opracowywanych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego gruntów do zalesień, z uwzględnieniem uwarunkowań przyrodniczo-krajobrazowych.
3. Zalesianie nowych terenów z uwzględnieniem uwarunkowań przyrodniczo-krajobrazowych.
4. Zwiększenie powierzchni lasów ochronnych na terenach lasów prywatnych.
5. Tworzenie spójnych kompleksów leśnych, szczególnie w obszarze korytarzy ekologicznych i wododziałów.

6. Systematyczna zmiana struktury wiekowej i składu gatunkowego drzewostanów, w celu dostosowania ich do charakteru siedliska i zwiększenia różnorodności genetycznej i biologicznej biocenozy leśnych.
7. Restytucja i rehabilitacja ekosystemów leśnych, uszkodzonych w wyniku działania czynników abiotycznych i biotycznych.
8. Kontynuowanie przebudowy drzewostanów zniekształconych lub uszkodzonych w wyniku działalności człowieka.
9. Kontynuacja i rozwój monitoringu środowiska leśnego w celu rozpoznania stanu lasu, przeciwdziałania pożarom, rozwojowi szkodników i chorób.
10. Prowadzenie edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju przez nadleśnictwa (tworzenie izb przyrodniczych, leśnych ścieżek dydaktycznych).
11. Realizacja zadań z zakresu gospodarki wodnej na terenach leśnych (np. budowa zbiorników retencyjnych).
12. Ochrona różnorodności biologicznej w lasach prywatnych.

Ocena realizacji celu w zakresie ochrony i zrównoważonego rozwoju lasów:

W 2011 r. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Lublinie zrealizowała następujące zadania:

- zalesiono grunty porolne na terenach Lasów Państwowych na obszarze 17,15 ha,
- zwiększono lesistość województwa o 1953 ha,
- prowadzono kampanię edukacyjno-promocyjną „Las chronimy dla Ciebie”,
- w oparciu o „Program edukacji leśnej społeczeństwa na lata 2004-2014”, prowadzono edukację społeczeństwa w zakresie wiedzy leśnej, konieczności przestrzegania norm obowiązujących w lesie, idei zrównoważonego rozwoju lasów, itp.,
- realizowano ochronę lasów w oparciu o plany urządzania lasów (art. 18, 19 ust. 1 i art. 21 pkt 1 ustawy o lasach) i uproszczone plany urządzania lasów (w tym opracowywanie brakujących oraz ich aktualizacja) na powierzchni 181 725 ha,
- przeprowadzono wielkoobszarową inwentaryzację stanu lasu (art. 54 pkt.4 ustawy o lasach) na powierzchni 587 888 ha.

Źródło informacji: Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Lublinie.

Informacje zamieszczono również w rozdziale 4.1.1.

3.1.1.3. Ochrona gleb - 2011 r.

Cel średniookresowy do 2015:

Ochrona i racjonalne wykorzystanie gleb, ograniczenie negatywnego oddziaływania procesów gospodarczych na środowisko glebowe oraz rekultywacja terenów zdegradowanych

Kierunki działań na lata 2008-2011 w zakresie ochrony gleb:

1. Przestrzeganie zasad dobrej praktyki rolniczej (KDPR) w zakresie ochrony gleb użytkowanych rolniczo.
2. Wdrażanie programów rolno środowiskowych uwzględniających działania prewencyjne w zakresie ochrony gleb, w tym erozji gleb.
3. Kontynuacja programu zabezpieczenia wozów lessowych przed erozją.
4. Wspieranie i rozwijanie rolnictwa ekologicznego.
5. Minimalizowanie przeznaczania gruntów ornych o najwyższych klasach bonitacyjnych na cele nierolnicze.
6. Minimalizacja negatywnego wpływu działalności gospodarczej na stan środowiska glebowego poprzez modernizację technologii.
7. Kontynuacja monitoringu środowiska glebowego w województwie.
8. Bieżąca korekta rejestru terenów zdegradowanych wg powiatów
9. Rekultywacja terenów, na których występuje zanieczyszczenie gleb lub niekorzystne przekształcenie terenu (w tym wyłączonych z eksploatacji składowisk).

Ocena realizacji celu w zakresie ochrony gleb:

W 2011 r. Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach prowadził monitoring gleb zgodnie z wymaganiami prawnymi (w cyklach 5-letnich) w 20 punktach badawczych.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w 2011 nie prowadził badań jakości gleb.

Według bazy GUS w 2011 r. zrehabilitowano 24 ha zdewastowanych i zdegradowanych gruntów, w tym na cele rolnicze 7 ha, natomiast na cele leśne 17 ha. Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji posiadały powierzchnię 3075 ha, w tym zdewastowane 2872 ha, zdegradowane 203 ha.

Według bazy GUS, w 2011 r. zanotowano 1303 pożary na powierzchni 2267 ha. W obrębie upraw rolnych, łąki i rzysk wystąpiło 445 pożarów na powierzchni 663 ha. Na nieużytkach pożary zanotowano 858 razy na powierzchni 1604 ha.

Według bazy GUS, w 2011 wyłączono z produkcji rolniczej i leśnej 120 ha gruntów, w tym na tereny osiedlowe 59 ha, przemysłowe 22 ha, użytki kopalne 10 ha i inne 29 ha. Wyłączone grunty rolne posiadały powierzchnię 103 ha, natomiast leśne 17 ha.

W 2011 r. Lubelski Ośrodek Doradztwa Rolniczego (LODR) w Końskowoli prowadził działalność doradczą w zakresie ochrony gleb. Poniżej przedstawiono tematy prac wdrożeniowo-upowszechnieniowych:

- Poprawa produktywności przez ograniczenie zakwaszenia gleb, w tym racjonalne zagospodarowanie rolnicze terenów popowodziowych,
- Racjonalizacja nawożenia w oparciu o analizę zasobności gleby oraz właściwy płodozmian i uprawę poplonów,
- Upowszechnianie w gospodarstwie elementów agrotechniki wpływających na podniesienie żyzności gleby poprzez zwiększenie udziału motylkowatych w strukturze zasiewów.

W 2011 r. Lubelski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Końskowoli zorganizował szkolenia w zakresie ochrony gleb pn.:

- Dobra praktyka rolnicza dla gleb – 2 szkolenia,
- Wdrażanie programu rolno środowiskowego w zakresie gleb – 5 szkoleń,
- Rozwijanie rolnictwa ekologicznego i rynku zdrowej żywności – 5 szkoleń,
- Degradacja gleb, źródła składników w glebie.

Źródło: Lubelski Ośrodek Doradztwa Rolniczego (LODR) w Końskowoli.

3.1.1.4. Ochrona zasobów kopalin -2011 r.

Cel średniookresowy do 2015:

Optymalizacja wykorzystania i zrównoważone użytkowanie zasobów kopalin oraz ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac geologicznych i w trakcie eksploatacji złóż kopalin

Kierunki działań na lata 2008-2011 w zakresie ochrony zasobów kopalin:

1. Kontynuowanie prac w zakresie poszukiwania, rozpoznania i dokumentowania złóż kopalin.
2. Ochrona udokumentowanych oraz perspektywicznych zasobów złóż kopalin poprzez stosowanie odpowiednich zapisów w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.
3. Podjęcie działań w kierunku możliwości zastąpienia kopalin substytutami.
4. Wszechstronne wykorzystanie kopalin (kopaliny głównej i towarzyszącej).
5. Sukcesywna rekultywacja i zagospodarowanie terenów po eksploatacji kopalin.
6. Przeciwdziałanie nielegalnej eksploatacji kopalin.

Ocena realizacji celu w zakresie ochrony zasobów kopalin

Nadzór nad eksploatacją kopalin oraz nad zakładami górnictwami prowadzi właściwy miejscowo Okręgowy Urząd Górniczy. Natomiast w kompetencjach Marszałka Województwa jest m.in. prowadzenie spraw związanych z przygotowaniem koncesji na poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin pospolitych oraz sprawowanie nadzoru i kontroli w zakresie wykonywania

przez przedsiębiorcę uprawnień z tytułu koncesji, opiniowanie koncesji wydawanych przez starostów na poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin pospolitych, przygotowywanie decyzji zatwierdzających projekty prac hydrogeologicznych i geologiczno-inżynierskich i na potrzeby monitoringu wód podziemnych, opiniowanie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania oraz planów zagospodarowania przestrzennego gmin oraz inwentaryzacja i bilansowanie złóż kopalin i zasobów wód podziemnych.

Na terenie województwa lubelskiego w 2011 r. były prowadzone wiercenia za gazem łupkowym.

W 2011 r. wykonane zostały następujące otwory:

- otwór Krupe – 1, zlokalizowany w gminie i powiecie Krasnystaw, na podstawie koncesji 9/2009/p wydanej dla firmy: ExxonMobil Exploration and Production Poland Sp. z o.o. Energia Chełm sp.j.,
- otwór Syczyn – OU1, zlokalizowany w gminie Wierzbica, powiat chełmski, na podstawie koncesji 28/2007/p wydanej dla firmy: Orlen Upstream Sp. z o.o.

Źródło: Ministerstwo Środowiska.

Działalność firmy: Lubelski Węgiel „BOGDANKA” Spółka Akcyjna w 2011 r.

Inwestycje rozwojowe w LW „BOGDANKA” SA:

- budowa szybu wydobywczego – wentylacyjnego 2.1 w Stefanowie,
- budowa zbiorników retencyjnych w Polu Stefanów,
- budowa obiektów budowlanych Pola Stefanów: Stacja wentylatorów głównych przy szybie 2.1. Stefanów, Stacja transformatorowo-rozdzielcza, kompleks BHP,
- budowa centralnej klimatyzacji pola Stefanów
- rozbudowa Zakładu Przeróbki Mechanicznej Węgla,
- udostępnienie pokładów węgla w polu Stefanów; wyrobiska na poz. 990 w polu Stefanów, wyrobiska wentylacyjno-transportowe w pokładzie 385/2, wyrobiska w pokładzie 385/2 dla uruchomienia pierwszej ściany 7/VII w polu Stefanów, wyrobiska w pokładzie 385/2 pole VII, wyrobiska w pokładzie 385/2 pole VIII,
- modernizacja istniejących maszyn, urządzeń i obiektów budowlanych
- wykonanie i modernizacja wyrobisk w polu Bogdanka, Nadrybie i Stefanów.

Ochrona środowiska w LW „BOGDANKA” SA:

- W roku 2011 Zakład Ceramiki Budowlanej wyemitował do 8709 Mg pyłów i gazów, nie naruszając obowiązującego pozwolenia zintegrowanego.
- W roku 2011 średnioroczny dopływ wody do wyrobisk wynosił 5 893 495 m³, mineralizacja łączna śr. 3072,92 mg/dm³, przy zawartości jonów Cl + SO₄ – 1364,75 mg/dm³. Zawartość jonów Cl + SO₄ kwalifikuje wody dołowe Lubelski Węgiel BOGDANKA S.A. do II grupy - wód przemysłowych (wg podziału GIG) – podobnie jak w latach poprzednich.
- Ilość wody dołowej zagospodarowanej w roku 2011 do celów przemysłowych na dole i na powierzchni wyniosła łącznie ok. 12 936 m³/dobę, z czego ok. 11 765 m³/dobę wykorzystano na dole do celów technologicznych, zasilania instalacji ppoż. oraz instalacji klimatycznych. Na powierzchni woda wykorzystywana była głównie przez Zakład Przeróbki Mechanicznej Węgla, w ilości 1 147 m³/dobę do celów technologicznych (uzupełnienie wody w obiegu zamkniętym) oraz przez spółkę Łęczyńska Energetyka – 24 m³/dobę. Badania własności fizykochemicznych wód dołowych wykonywane są regularnie z częstotliwością raz na rok.
- W roku 2011, podobnie jak w latach poprzednich, pobrano 39 prób do analiz fizyko - chemicznych wód dołowych dopływających do wyrobisk.
- Badania substancji promieniotwórczych w dopływających wodach dołowych wykazały stężenia radu 226 w przedziale < 0,123 – 0,007 KBq/m³, radu 228 < 0,21– 0,03 KBq/m³. Wyniki analiz promieniotwórczości wód na przestrzeni ostatnich ponad 10 lat są stabilne i wykazują wartości znacznie poniżej dopuszczalnych norm.
- W 2011 roku do rzeki odprowadzano 14 976 m³/dobę wód pochodzących z odwodnienia kopalni. Zrzucające do wód powierzchniowych – rz. Świnka, wody dołowe przekraczają parametry określone dla II klasy czystości tylko zawartością chlorków (średnio

747,16 mg/dm³). Podstawowe wskaźniki zanieczyszczeń w odprowadzanych wodach nie przekraczają wartości określonych w decyzji o pozwoleniu wodno-prawnym.

- W roku 2011, zgodnie z pozwoleniem wodnoprawnym, przeprowadzono konserwację bieżącą rowu opaskowego składowiska oraz rowu melioracyjnego RE „Żelazny”, odprowadzającego wody dołowe do rzeki Świnki.
- Wpływ prowadzonej w 2011 r. eksploatacji górniczej na powierzchnię - tak jak dotychczas - ujawniał się głównie w postaci powiększenia się powierzchniowego zasięgu dotychczasowych oddziaływań, przy następujących maksymalnych wielkościach osiadań terenu w następujących rejonach: - ok.2,50 m w rejonie byłego Zakładu Rolno-Hodowlanego w Puchaczowie, - ok.2,00 m w rejonie wsi Kobyłki i Nadrybie Dwór, - ok.2,00 m w rejonie wsi Uciekajka i zach. części wsi Kaniwola (z powiększeniem się powierzchniowego zasięgu tych osiadań), - ok. 2,00 m na wschód od wsi Dratów (z powiększeniem się powierzchniowego zasięgu tych osiadań).
- W rejonie wsi Bogdanka I i Nadrybie Wieś (przedłużenie wsi Bogdanka I) - po eksploatacji dwóch pokładów - maksymalne osiadania utrzymują się na poziomie ok. 4,50 m w centralnej części niecki osiadań.
- W rejonie eksploatacji ścian 1/IV/385, 2/IV/385, 3/IV/385 i 4/IV/385 (rejon przebiegu linii kolejowej na wschód od m. Puchaczów) max. osiadania terenu wynoszą ok. 2,00 m, z jednoczesnym powiększeniem się powierzchniowego zasięgu wpływów od tej eksploatacji.
- Szkody w obiektach budowlanych w 2011 r. - tak jak dotychczas - w większości przypadków dotyczyły wiejskiej zabudowy, tj. niewielkich kubaturowo budynków mieszkalnych i gospodarczych. Zgłoszone uszkodzenia w tych budynkach nie stwarzały zagrożenia dla użytkowników i były usuwane na bieżąco, z jednoczesnym wykonaniem zabezpieczeń przed ewentualnymi dalszymi wpływami. Ogółem naprawiono uszkodzenia i wykonano zabezpieczenia w 12 budynkach (w 6-ciu mieszkalnych i 6-ciu gospodarczych).
- W 2011 r. w gminie Puchaczów, w rejonie wsi Bogdanka I i Nadrybie Wieś (na przedłużeniu wsi Bogdanka I), gdzie w latach poprzednich wystąpiły szczególnie duże podtopienia gruntów rolnych oraz całych gospodarstw wraz z budynkami - kontynuowano rozpoczęty w 2010 r. - wykup nieruchomości zabudowanych, najbardziej dotkniętych negatywnymi wpływami eksploatacji górniczej. W związku z powyższym, w ramach naprawienia niedających się usunąć szkód spowodowanych wpływem eksploatacji górniczej w 2011 roku - we wsi Bogdanka i Nadrybie Wieś gm. Puchaczów wykupiono łącznie cztery gospodarstwa rolne wraz z zabudowaniami. Wykupiono również jedną nieruchomość zabudowaną na terenie gm. Siedliszcze, z uwagi na uciążliwości akustyczne, związane z bezpośrednim sąsiedztwem kopalnianej bocznicy kolejowej.
- W ramach naprawy szkód górniczych wykonano również naprawę uszkodzonych dróg asfaltowych i gruntowych (gminnych i powiatowych), na łącznej długości 4,35 km.
- Szkody w gruntach rolnych w 2011 r. ujawniły się - podobnie jak w latach poprzednich - w postaci utrzymujących się podtopień gruntów, ze znacznym powiększeniem się powierzchni trwałych podtopień w następujących rejonach:
 - rejon na wschód od wsi Dratów tj. w obszarze eksploatacji ścian 10/I, 9/I, 8/I i 7/I w pokładzie 382,
 - rejon na zachód od wsi Kaniwola i wsi Nadrybie Ukazowe, tj. w obszarze wcześniejszej eksploatacji ścian 6/II, 7/II i 8/II w pokładzie 382,
 - rejon wsi Uciekajka i Kobyłki tj. po eksploatacji ścian 10/II, 11/II i 12/II w pokładzie 382,
 - rejon przebiegu linii kolejowej na wschód od m. Puchaczów, tj. w obszarze eksploatacji ścian 1/IV, 2/IV, 3/IV i 4/IV w pokładzie 385.Poszkodowani właściciele gruntów w tych rejonach otrzymali stosowane odszkodowania na łączną kwotę 1.813,1 tys. zł.
- Koszty usuwania szkód spowodowanych eksploatacją górniczą w 2011 roku wyniosły ogółem 5.721,2 tys. zł. Łączne nakłady poniesione w 2011 roku na usuwanie szkód

spowodowanych eksploatacją górnictw zmniejszyły się nieco w stosunku do nakładów poniesionych w 2010 roku, które wynosiły 6.187,5 tys. zł (głównie z uwagi na przeprowadzony w roku poprzednim częściowy wykup podtopionych gospodarstw rolnych). W 2011 roku kontynuowano uzupełniające roboty hydrotechniczne związane z uregulowaniem stosunków wodnych w rejonie wsi Kobyłki i Kaniwola.

- Spółka Lubelski Węgiel BOGDANKA S.A. w 2011 roku przeprowadziła roboty rekultywacyjne składowiska odpadów na powierzchni 3,0 ha. Wykonano również roboty rekultywacyjne wraz z zagospodarowaniem (tereny reprezentacyjne) na powierzchni 0,48 ha w Polu Bogdanka i Stefanów. Spółka na bieżąco prowadziła pielęgnację zorganizowanej zieleni, obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych oraz zrehabilitowanych w latach ubiegłych terenów przemysłowych w rejonie Pola Bogdanka, Nadrybie i Stefanów oraz zaplecza kolejowego w Zawadowie.
- W 2011 roku łączny przychód odpadów górniczych wyniósł 3 288 948 ton. Około 52% odpadów poddanych było odzyskowi i zagospodarowaniu. Odzysk odpadów w celach przemysłowych w instalacjach w Zakładzie Ceramiki Budowlanej EkoKLINKIER wyniósł łącznie 26 319 ton odpadów. Odzysk odpadów w celach nieprzemysłowych (tj. rekultywacja terenów pogórnictwa, wykorzystanie odpadów do utwardzania dróg, placów i innych celów) wyniósł – 2 066 460 ton. Odpady górnicze w największej ilości (94 % całości zagospodarowanych odpadów) wykorzystywane są do wykonywania rekultywacji terenów zdegradowanych (różnego rodzaju wyrobisk poeksploatacyjnych). Polega ona na przywróceniu tym terenom pierwotnej rzeźby poprzez wypełnienie wyrobisk odpadami górniczymi, a następnie przykryciu ich warstwą glebową i zagospodarowaniu w kierunku rolnym bądź zadrzewieniowym.
- W 2011 roku unieszkodliwiono odpady poprzez składowanie na obiekcie w ilości 1 750 000 Mg, zaś zmagazynowano 207 305 Mg z przeznaczeniem do składowania w 2012 roku.
- Zgodnie z Pozwoleniem zintegrowanym w 2011 roku przeprowadzone zostały badania składu fizyko – chemicznego skały płonnej (odpadów górniczych) i zgodnie z cytowanym Pozwoleniem będą one wykonywane regularnie co roku.
- Dotychczasowe analizy karbońskich skał płonnych wykonane przez "Pomiar-GIG" potwierdzają stałość właściwości fizyko – chemicznych tych odpadów oraz wykazały ich przydatność do wykonywania m.in. prac inżyniersko-technicznych, związanych z niwelacją terenów zdegradowanych działalnością górnictw, prac związanych z wykonywaniem przekładek technologicznych na składowiskach odpadów, rekultywacji bezglebowej, remontów dróg.

Źródło: Sprawozdania zarządu z działalności grupy kapitałowej Lubelski Węgiel Bogdanka.

3.1.2. Zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii - 2011 r.

W ramach bloku tematycznego - zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii - uwzględniono następujące zagadnienia:

- materiałochłonność, wodochłonność, energochłonność i odpadowość,
- wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych,
- kształtowanie zasobów wodnych oraz ochrona przed powodzią i skutkami suszy.

3.1.2.1. Materiałochłonność, wodochłonność, energochłonność i odpadowość

Cel średniookresowy do 2015:

Wzrost efektywności wykorzystania surowców, wody i energii. oraz zapobieganie i ograniczanie powstawania odpadów

Kierunki działań na lata 2008-2011 w zakresie zagadnień dotyczących materiałochłonności, wodochłonności, energochłonności i odpadowości:

1. Modernizacja procesów przemysłowych w kierunku osiągnięcia normatywów najlepszej dostępnej techniki (BAT).
2. Promowanie działań zmierzających do zmniejszenia zużycia wody i podniesienia efektywności wykorzystania energii w gospodarce komunalnej.
3. Zwiększenie sprawności wytwarzania energii i zmniejszenie strat energii w przesyłce.
4. Eliminacja strat wody w sieci.

Ocena realizacji celu w zakresie materiałochłonności, wodochłonności, energochłonności i odpadowości.

Ilość wody dostarczanej do wodociągów na terenie województwa w czasie doby utrzymywała się w latach 2008 -2011 praktycznie na takim samym poziomie (wg GUS).

Pobór wody był następujący:

2008 – 188100 m³

2009 – 188100 m³

2010 – 187200 m³

2011 – 188300 m³

Zużycie energii elektrycznej w latach 2009 -2011 (wg GUS) spadło w porównaniu z rokiem 2008, jednak od 2009 nieznacznie wzrasta.

Zużycie energii elektrycznej było następujące:

2008 – 5500 GWh

2009 – 5173 GWh

2010 – 5219 GWh

2011 – 5290 GWh.

Ilość zebranych odpadów w latach 2009 -2011 (wg GUS) spadła w porównaniu z rokiem 2008, jednak od 2009 znowu wzrasta.

Ilość zebranych odpadów była następująca:

2008 – 372377,73 ton

2009 – 331917,07 ton

2010 – 337770,55 ton

2011 – 345347,10 ton.

Źródło: baza GUS.

Wydobycie węgla kamiennego w LW Bogdanka S.A. w okresie 01.01 – 31.12.2011 r., w porównaniu do analogicznego okresu 2010 roku, w kopalni LW Bogdanka S.A. wzrosło o 0,66% i wynosiło 5.838,40 tys. ton (rok wcześniej 5.800,03 tys. ton.).

Źródło: Sprawozdania zarządu z działalności grupy kapitałowej Lubelski Węgiel Bogdanka.

3.1.2.2. Wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych -2011 r.

Cel średniookresowy do 2015:

Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenie województwa

Kierunki działań na lata 2008-2011 w zakresie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych:

1. Intensyfikacja wykorzystania mechanizmów wsparcia rozwoju odnawialnych źródeł energii.
2. Zwiększenie wykorzystania biomasy do produkcji energii elektrycznej i ciepła.
3. Wsparcie finansowe budowy nowych instalacji OZE.
4. Wspieranie i aktywizacja samorządów lokalnych w kierunku wykorzystania lokalnych zasobów OZE.
5. Propagowanie zagadnień dotyczących wykorzystywania energii ze źródeł odnawialnych.
6. Wprowadzenie systemu promocji energetyki wodnej.
7. Stymulowanie stworzenia Centrum Energii Alternatywnej (zbieranie informacji o nowych technologiach).
8. Pomoc w uzyskiwaniu wsparcia finansowego, stymulacja powstania stowarzyszenia Wytwórców „Czystej Energii”.

9. Wsparcie finansowe prac naukowo-badawczych w dziedzinie pozyskiwania energii ze źródeł alternatywnych.
10. Wsparcie finansowe procesu wdrożenia projektów z zakresu stosowania paliw ekologicznych (preferencyjne kredyty, dotacje, ulgi podatkowe).

Ocena realizacji celu w zakresie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych:

Największe znaczenie w rozwoju OZE w województwie lubelskim mają:

- Biomasa – głównie pochodzenia rolniczego i z przemysłu rolno-spożywczego,
- Energia słoneczna do produkcji ciepła i energii elektrycznej,
- Energetyka wiatrowa na obszarach, na których inwestycje wiatrowe nie będą kolidowały z innymi ważnymi funkcjami (przyrodnicze, osadnicze, krajobrazowe).

Główne bariery rozwoju OZE to:

- brak ustawy o OZE (całego tzw. „Trójpaku”),
- uciążliwe procedury przygotowania inwestycji OZE,
- problemy z przyłączeniem (dużych) instalacji OZE do KSE,
- konflikty społeczne,
- brak środków finansowych na realizację projektów.

Skutkiem utrudnień tego typu jest długi okres realizacji inwestycji, który zdaniem inwestorów z branży energetyki odnawialnej, obecnie przekracza nawet cztery lata.

Wykaz Instalacji OZE w województwie lubelskim:

Rodzaj elektrowni	Źródło wytwarzania energii	Ilość elektrowni	Moc w MW
Elektrownie biogazowe	Wytwarzające z biogazu z oczyszczalni ścieków	4	1,31
	Wytwarzające z biogazu rolniczego	4	4,599
	Wytwarzające z biogazu składowiskowego	1	0,5
Elektrownie biomasowe	Wytwarzające z biomasy z odpadów przemysłowych drewnopochodnych I celulozowo-papierniczych	1	2,6
Elektrownie słoneczne	Wytwarzające z promieniowania słonecznego	1	0,021
Elektrownie wiatrowe	Elektrownie wiatrowe na lądzie	5	2,15
Elektrownie wodne	Elektrownia wodna przepływowa do 0,3 MW	20	1,12
	Elektrownia wodna przepływowa do 1,0 MW	1	0,37
Elektrownie z technologią współspalania	Realizujące technologię współspalania (paliwa kopalne i biomasa)	1	0
		38	12,67

Źródło: Dane uzyskane z opracowania: Problemy bezpieczeństwa energetycznego województwa lubelskiego, M. Harasimiuk i M. Kozieł, Lublin 2013.

Autorzy opracowali tabelę w oparciu o dane z Urzędu Regulacji Energetyki.

Wielkość wydatków na realizację inwestycji OZE, w województwie lubelskim, finansowanych w ramach RPO, wg stanu na 31.12.2012 r., wynosiła 90 024 753,22 zł. Dotyczyły one realizacji 13 przedsięwzięć wymienionych poniżej:

1. Biogazownia w gminie Jeziorzany.
2. Poprawa czystości powietrza na terenie gminy Wola Uhruska w Dolinie Bugu poprzez wykorzystanie biomasy i energii słonecznej jako alternatywnych źródeł ciepła.
3. Budowa i modernizacja infrastruktury umożliwiającej wykorzystanie energii przyjaznej środowisku w Gminie Goraj i Gminie Turobin.

4. Kolektory słoneczne jako ekologiczna i odnawialna forma dostarczania energii w gminie Potok Górny.
5. Poprawa warunków środowiskowych gminy Księżpol wskutek wykorzystania energii słonecznej.
6. Ochrona walorów środowiskowych Gminy Ruda-Huta poprzez zmniejszenie emisji szkodliwych związków do atmosfery.
7. Wykorzystanie energii słonecznej szansą na poprawę jakości środowiska w gminie Kłoczew.
8. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii poprzez montaż kolektorów słonecznych na terenie Gminy Kraśnik.
9. Kotłownia wykorzystująca biomasę dla Zespołu Szkół w Ostrowie Lubelskim.
10. Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń w gminie Biłgoraj poprzez zastosowanie przyjaznej środowisku energii słonecznej.
11. Wykorzystanie naturalnych źródeł energii słonecznej jako alternatywy dla energii węglowej w gminie Biszcza.
12. Energia słońca dla juniorów i seniorów powiatu włodawskiego.
13. Czysta energia w „Dolinie Zielawy”.

Wielkość wydatków na realizację inwestycji OZE, w województwie lubelskim, finansowanych w ramach Programu Operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko”, wg stanu na 31.12.2012 r., wynosiła 20 081 980,52 zł. Dotyczyły one realizacji przedsięwzięcia: Budowa elektrowni biogazowej do produkcji energii elektrycznej w skojarzeniu z ciepłem w Siedliszczkach.

Ponadto w ramach Programu Operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko” wymienione są jeszcze dwa przedsięwzięcia: Budowa bioelektrowni metanowej w Przypisówce położonej w gminie Firlej za kwotę 18 284 952,88 zł, oraz Budowa bioelektrowni metanowej w Kożanówce położonej w Gminie Rossosz za kwotę 3 554 289,69 zł.

Źródło: Problemy bezpieczeństwa energetycznego województwa lubelskiego, M. Harasimiuk i M. Kozieł, Lublin 2013. Opracowanie wykonane na podstawie danych Krajowego Systemu Informacyjnego SIMIK 07-13.

Mając na uwadze wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych oraz cele i kierunki rozwoju energetyki, przyjęte w Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2006-2020 i Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego, Zarząd Województwa Lubelskiego sporządził Wojewódzki Program Rozwoju Alternatywnych Źródeł Energii dla Województwa Lubelskiego, który został przyjęty uchwałą w 2006 roku.

W programie zostały zidentyfikowane i ocenione istniejące oraz potencjalne zasoby pozyskiwania energii ze źródeł alternatywnych. Dokument określił także uwarunkowania i potencjalne lokalizacje inwestycji, a także możliwości finansowania.

Cele Programu tworzą spójną strukturę, na którą składają się :

- Cele strategiczne.
 1. Realizacja polityki energetycznej państwa.
 2. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa energetycznego regionu.
 3. Ochrona środowiska i realizacja emisji zanieczyszczeń.
- Cele operacyjne.
 1. Osiągnięcie poziomu zużycia OZE do 7,5 % w roku 2010 oraz do 14% w roku 2020.
 2. Realizacja zrównoważonego rozwoju.

Obecnie trwają prace nad przygotowaniem aktualizacji Programu.

3.1.2.3. Kształtowanie zasobów wodnych oraz ochrona przed powodzią i skutkami suszy – 2011 r.

Cel średniookresowy do 2015:

Trwały i zrównoważony rozwój zasobów wodnych województwa oraz skuteczna ochrona przed powodzią i suszą

Kierunki działań na lata 2008-2011 w zakresie kształtowania zasobów wodnych oraz ochrona przed powodzią i skutkami suszy:

1. Realizacja harmonogramu wdrażania Ramowej Dyrektywy Wodnej na wodach województwa lubelskiego.
2. Wdrażanie tzw. Dyrektywy Powodziowej (dyrektywa 2007/60/WE).
3. Wdrażanie zapisów „Aktualizacji programu małej retencji dla nowego województwa lubelskiego” z uwzględnieniem ochrony środowiska przyrodniczego wg obowiązujących regulacji prawnych.
4. Przebudowa, rozbudowa i budowa wałów przeciwpowodziowych.
5. Właściwe utrzymanie wód i urządzeń wodnych.
6. Ochrona mokradeł.
7. Renaturalizacja dolin rzecznych.
8. Wyznaczanie obszarów zalewowych i polderów.
9. Modernizacja melioracji szczegółowych.

Ocena realizacji celu w zakresie kształtowania zasobów wodnych oraz ochrona przed powodzią i skutkami suszy.

Zasoby eksploatacyjne wód podziemnych w województwie lubelskim wynosiły w 2011 r. - 1190,9 hm³. W porównaniu z 2010 r. zasoby eksploatacyjne wzrosły o 9,4 hm³.

Zasoby eksploatacyjne ustalone dla wód występujących w utworach czwartorzędowych wynosiły w 2011 r. - 193,5 hm³, w utworach trzeciorzędowych - 111,1 hm³, w utworach kredowych - 879,1 hm³, natomiast w utworach starszych - 7,1 hm³.

Źródło: baz aGUS.

Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Lublinie na dzień 31.12.2011 r. zakończył realizację 11 projektów z zakresu ochrony przeciwpowodziowej i poprawy stanu uwilgotnienia użytków rolnych wraz z ich przekazaniem do użytkowania za wartość brutto 53 239 392,60 zł, co stanowi 37,5 % limitu środków brutto, w tym:

- rozbudowę (modernizację) wałów przeciwpowodziowych rzeki Wisły i jej dopływów na łącznej długości 13,250 km w tym: w Dolinie Opolskiej na terenie gminy Wilków 3,068 km, w dolinie Janiszowskiej 5,685 km, w dolinie Puławsko – Parchacko – Bochoćnickiej 1,377 km, w dolinie Gołębskiej 3,120 km,
- odbudowę koryt rzecznych (rzeka Pasternik, Wełnianka, Wilkojadka) na długości 14,063 km,
- modernizację (przebudowę) grobli i budowli upustowych zbiornika (zb. Mosty) na długości 3,190 km.

Źródło: Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Lublinie.

W 2011 r. Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach prowadził w 3 punktach monitoring suszy rolniczej.

W 2011 r. w okresie od 1.04 do 11.04 susza wystąpiła w 13 gminach województwa lubelskiego. Stanowiło to 5,6% wszystkich gmin i 0,2% powierzchni województwa.

W okresie od 11.04 do 21.04 susza wystąpiła w 60 gminach województwa lubelskiego. Stanowiło to 25,6% wszystkich gmin i 1,4% powierzchni województwa.

W okresie od 21.04 do 20.06 susza wystąpiła w 5 gminach województwa lubelskiego. Stanowiło to 2,1% wszystkich gmin i 0,1% powierzchni województwa.

Źródło: Dane ze strony internetowej Instytutu Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach.

Informacje zamieszczono również w rozdziale 4.1.1.

3.1.3. Dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego -2011 r.

W bloku tematycznym: Dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego uwzględniono następujące zagadnienia:

- jakość wód i gospodarka wodno-ściekowa,
- jakość powietrza atmosferycznego,
- gospodarka odpadami,
- oddziaływanie pól elektromagnetycznych,
- poważne awarie przemysłowe.

3.1.3.1. Jakość wód i gospodarka wodno-ściekowa – 2011 r.

Cel średniookresowy do 2015:

Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych województwa

Kierunki działań na lata 2008-2011:

1. Budowa/przebudowa oczyszczalni ścieków.
2. Budowa/przebudowa systemów kanalizacji zbiorczej.
3. Budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków, w miejscach gdzie uwarunkowania techniczne lub ekonomiczne wskazują na nieefektywność rozwiązań w zakresie zbiorowego odprowadzania ścieków.
4. Wzmocnienie ochrony wód podziemnych i powierzchniowych.
5. Uporządkowanie gospodarki wodami opadowymi.
6. Budowa/przebudowa oczyszczalni lub podczyszczalni ścieków z sektora rolno-spożywczego.
7. Wdrażanie Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej.
8. Budowa/przebudowa oczyszczalni lub podczyszczalni ścieków przemysłowych.
9. Eliminowanie i ograniczanie substancji szczególnie szkodliwych odprowadzanych do środowiska wodnego.
10. Dalszy rozwój sieci wodociągowej, modernizacja ujęć i budowa nowych oraz modernizacja stacji uzdatniania wody.

Ocena realizacji celu w zakresie jakości wód i gospodarki wodno-ściekowej

Gospodarka wodno-ściekowa

W 2011 r. w województwie lubelskim:

- wybudowano 378,61 km zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej,
- podłączono do zbiorczej sieci kanalizacyjnej 5884 budynków mieszkalnych,
- oddano do użytku 15 zbiorczych oczyszczalni ścieków, o łącznej przepustowości 3062,0 m³/dobę,
- zmodernizowano 9 oczyszczalni ścieków,
- wybudowano 2614 indywidualnych wiejskich oczyszczalni ścieków,
- wybudowano 477,35 km sieci wodociągowej,
- podłączono do zbiorczej sieci wodociągowej 4817 budynków mieszkalnych,
- wykonano 1 stację uzdatniania wody,
- zmodernizowano 5 stacji uzdatniania wody.

Źródło: Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie

Według GUS całkowity pobór wód w województwie lubelskim w 2011 r. wyniósł 351,51 hm³.

Struktura poboru wody w województwie lubelskim w 2011 r. przedstawiała się następująco:

- na potrzeby produkcyjne dla przemysłu 118,75 hm³,
- na eksploatację sieci wodociągowej 68,75 hm³,
- na rolnictwo i leśnictwo oraz napełniania i uzupełniania stawów rybnych 164,02 hm³.

Największe pobory wód podziemnych jak i powierzchniowych dla przemysłu, głównie spożywczego. Na cele technologiczne woda powierzchniowa wykorzystywana była przede wszystkim przez Zakłady Azotowe w Puławach, pokrywające swe potrzeby z wody powierzchniowej w 95% pobieranej z Wisły oraz Elektrociepłownia Lublin – Wrotków, zaopatrująca się w wodę z Bystrzycy.

Według danych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie, w 2011 roku, w województwie lubelskim:

- działało 248 oczyszczalni komunalnych, o łącznej przepustowości 45020,20 m³/dobę,
- działało 13174 indywidualnych wiejskich oczyszczalni ścieków,
- długość sieci kanalizacyjnej wynosiła 2594,81 km,
- sieć wodociągowa wynosiła 17583,87 km,

Źródło: Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie, GUS.

Jakość wód powierzchniowych i podziemnych województwa lubelskiego

Monitoring wód powierzchniowych i podziemnych prowadził Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Lublinie.

W ramach monitoringu diagnostycznego badania jakości wód rzek prowadzono w 12 ppk.- punktach pomiarowo kontrolnych dla 12 JCWP – jednolitych części wód powierzchniowych, w tym w 9 naturalnych ciekach, 2 silnie zmienionych oraz 1 sztucznej części wód. Stan/potencjał ekologiczny: dla 7 ppk. (7 JCWP: 6 naturalnych i 1 silnie zmieniona) określono umiarkowany stan/potencjał ekologiczny, natomiast dla 5 ppk. (5 JCWP: 3 naturalnych, 1 silnie zmienionej i 1 sztucznej) dobry stan/potencjał ekologiczny. Stan chemiczny: we wszystkich ppk. i JCWP stan chemiczny określono jako dobry. Nie odnotowano żadnych przekroczeń wartości dopuszczalnych dla klasy I. Stan wód: w 7 JCWP (58%) stwierdzono zły stan wód natomiast w 5 JCWP (42%) dobry stan wód.

Przeprowadzono badania siedmiu jezior. Jedno jezioro osiągnęło bardzo dobry stan ekologiczny (Piaseczno), pięć charakteryzuje się dobrym stanem ekologicznym (Białe Włodawskie, Łukcze, Rogóźno, Sumin i Zagłębcze), jedno uzyskało umiarkowany stan ekologiczny (Białe Sosnowickie).

W ramach badań jakości wód podziemnych w 2011 r. prowadzony był monitoring składowisk. Wokół ponad 60% składowisk wody podziemne charakteryzują się dobrym stanem chemicznym wód. W pozostałych przypadkach określony został słaby stan chemiczny.

Źródło: Raport o stanie środowiska województwa lubelskiego w 2011 r.

Prace prowadzone przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie na terenie województwa lubelskiego w 2011 r.

Do Ośrodka Koordynacyjno-Informacyjnego Ochrony Przeciwpowodziowej przy RZGW w Warszawie spływają niezbędne dane z Nadzorów Wodnych RZGW, na podstawie których prowadzona jest analiza zjawisk hydrologicznych.

Prowadzony jest monitoring postępu erozji rz. Wisły. Erozja brzegów Wisły stale monitorowana jest przez Nadzory Wodne.

W 2012 r. prowadzono prace związane z utrzymaniem rzek Wieprz, Bystrzyca, Bug graniczny. Utrzymanie rzek polegało na udrażnianiu koryt, zabezpieczeniu brzegów.

Na rzece Wiśle przeprowadzono odbudowę budowli regulacyjnych w m. Drachalica. Prowadzono roboty pogłębiarskie.

Źródło: Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie.

Informacje dotyczące gospodarki wodnej, pochodzące z Wojewódzkiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Lublinie zostały przedstawione w rozdziale 3.1.2.3. Kształtowanie zasobów wodnych oraz ochrona przed powodzią i skutkami suszy – 2011 r.

Informacje zamieszczono również w rozdziałach 4.1.2, 5, 6.2, 6.3, 6.4, 6.5.

3.1.3.2. Jakość powietrza atmosferycznego - 2011 r.

Cel średniookresowy do 2015:

Spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza oraz standardów emisyjnych z instalacji, wymaganych przepisami prawa

Kierunki działań na lata 2008-2011:

1. Opracowanie i wdrażanie programów ochrony powietrza.
2. Wspieranie działań inwestycyjnych w zakresie ochrony powietrza podejmowanych przez podmioty gospodarcze.

3. Wspieranie działań na rzecz ograniczenia niskiej emisji ze źródeł komunalnych, w tym likwidacja źródeł niskiej emisji, rozbudowa sieci gazowej, ciepłowniczej, eliminacja wysokoemisyjnych paliw na rzecz paliw gazowych, olejowych i ze źródeł odnawialnych, termomodernizacje.
4. Wzmocnienie systemu monitoringu powietrza.
5. Rozwój infrastruktury drogowej z uwzględnieniem wymagań ochrony środowiska (obwodnice, poprawa stanu technicznego dróg, itp.).
6. Promocja i wspieranie rozwiązań w transporcie pozwalających na unikanie lub zmniejszanie wielkości emisji (m.in. wprowadzanie autobusów spełniających normy Euro 4 i Euro 5, zmiany organizacji ruchu na terenach miejskich, transport zbiorowy, kolej, transport wodny i rowerowy).
7. Wspieranie inwestycji służących produkcji i stosowaniu biopaliw.
8. Promocja i wspieranie technologii zwiększających efektywne wykorzystanie energii i zmniejszających materiałochłonność gospodarki.
9. Edukacja ekologiczna społeczeństwa w zakresie potrzeb i możliwości ochrony powietrza, w tym oszczędności energii i stosowania odnawialnych źródeł energii.
10. Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii.
11. Realizacja systemu handlu emisją dwutlenkiem węgla.

Ocena realizacji celu w zakresie jakości powietrza atmosferycznego

W 2011 r., według danych GUS, emisja zanieczyszczeń do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych zlokalizowanych na terenie województwa lubelskiego wyniosła 5 581,2 tys. Mg, w tym emisja pyłów 2,4 tys. Mg i emisja gazów (z uwzględnieniem CO₂) 5 578,8 tys. Mg. W stosunku do roku 2010 nastąpił spadek około 14% zanieczyszczeń pyłowych i wzrost około 7,4% zanieczyszczeń gazowych.

Zakłady, które wprowadziły do powietrza największą ilość zanieczyszczeń:

1. Zakłady Azotowe „PUŁAWY” S.A. w Puławach – 1 977 872,9 Mg (34,7%);
2. „Cemex” Polska Sp. z o.o. Zakład Cementownia Chełm – 1 485 708,5 Mg (26,1%);
3. Elektrociepłownia Lublin-Wrotków Sp. z o.o. w Lublinie – 593 719,6 Mg (10,4%);
4. Grupa Ożarów S.A. Zakład Cementownia Rejowiec w Rejowcu Fabrycznym - 294 145,2 Mg (5,2%);
5. „MEGATEM EC- LUBLIN” Sp. z o. o. w Lublinie – 275 208,6 Mg (4,8%);
6. Pozostałe zakłady – 1 068 880,3 Mg (18,8%).

W 2011 r. prowadzono monitoring jakości powietrza na 52 stanowiskach pomiarowych, w tym na 23 z pomiarem automatycznym.

Ocenę jakości powietrza wykonuje się w strefach, którymi w województwie lubelskim są: Aglomeracja Lubelska i strefa lubelska (obszar województwa poza aglomeracją) dla kryterium ochrony zdrowia oraz strefa lubelska dla kryterium ochrony roślin.

W 2011 r. w obu strefach województwa dotrzymane były standardy jakości powietrza dla następujących zanieczyszczeń: dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, benzenu, tlenku węgla, substancji zawartych w pyłe zawieszonym PM₁₀ (ołowiu, arsenu, kadmu, niklu i benzo/a/pirenu) oraz w Aglomeracji Lubelskiej dla pyłu PM_{2,5}.

Na przełomie ostatnich lat notowany jest sukcesywny spadek emisji do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych, głównie w odniesieniu do pyłu i dwutlenku siarki. Natomiast emisja pozostałych głównych zanieczyszczeń gazowych w poszczególnych latach ulegała wahaniom.

Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza ze źródeł punktowych to wynik zrealizowanych wielu działań proekologicznych, zwłaszcza przez sektor energetyczny.

Źródło: Raport o stanie środowiska województwa lubelskiego w 2011 r.

Programy ochrony powietrza dla stref województwa lubelskiego zostały przyjęte kolejno uchwałami:

- dla powiatu m. Biała Podlaska - Uchwała Nr XXV/436/08 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 27 października 2008 r. w sprawie określenia „Programu ochrony powietrza dla strefy – powiat m. Biała Podlaska”,

- dla powiatu m. Chełm - Uchwała Nr XXV/437/08 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 27 października 2008 r. w sprawie określenia „Programu ochrony powietrza dla strefy – powiat m. Chełm”,
- dla powiatu m. Zamość - Uchwała Nr XXV/439//08 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 27 października 2008 r. w sprawie określenia „Programu ochrony powietrza dla strefy – powiat m. Zamość”,
- dla strefy Aglomeracja Lubelska Uchwała Nr XXV/438/08 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 27 października 2008 r. w sprawie określenia „Programu ochrony powietrza dla strefy – Aglomeracja Lubelska”.

Programy te wskazują na działania naprawcze mające na celu uzyskanie wymaganej jakości powietrza w strefach poprzez uzyskanie odpowiedniego efektu ekologicznego. W wyniku przeprowadzonych pomiarów jakości powietrza określono obszary przekroczeń wartości normatywnych pyłu zawieszonego PM10. Zgodnie z pomiarami wyznaczono obszary miast Chełma, Zamościa, Lublina oraz Białej Podlaskiej, jako obszarów, na których istnieje obowiązek opracowania Programów ochrony powietrza.

Działania naprawcze określono biorąc pod uwagę obszary przekroczeń oraz główne przyczyny występowania przekroczeń. Zaproponowane i uchwalone rozwiązania problemu złej jakości powietrza koncentrują się na:

- ograniczeniu emisji ze źródeł powierzchniowych z sektora komunalno-bytowego,
- ograniczaniu emisji ze źródeł transportowych (liniowych),
- inwestycjach prowadzonych przez zakłady przemysłowe występujące na obszarze przekroczeń,
- działania wspomagające i dodatkowe.

Dla każdej strefy, w której odnotowano przekroczenia wartości normatywnych określono wymagany do osiągnięcia w 2020 r. efekt ekologiczny w postaci redukcji wielkości emisji pyłu zawieszonego PM10.

Działania prowadzone przez samorządy lokalne.

W ramach realizacji Programów ochrony powietrza dla stref województwa lubelskiego, miasta dla których opracowano Program zostały zobligowane do prowadzenia działań naprawczych.

Największą ilość zlikwidowanych źródeł węglowych wykazano w Lublinie, przy czym większość lokali została podłączona do sieci ciepłowniczej.

Największą ilość termomodernizacji wykonano w Lublinie w 2009 roku, Chełmie i Zamościu w 2011 roku oraz w Zamościu w 2012 roku.

Największy efekt ekologiczny w postaci redukcji emisji pyłu PM10 uzyskano w Aglomeracji Lubelskiej. Największe efekty w Białej Podlaskiej osiągnięto w roku 2012 w Chełmie i Zamościu w 2011 roku, gdzie zebrano również w sprawozdaniach najdokładniejsze dane.

Na podstawie zebranych sprawozdań z realizacji działań naprawczych określono ilości i rodzaje działań skierowanych na redukcję emisji liniowej. Działania te podzielone zostały na:

- budowę nowych dróg, m.in. w celu przeniesienia natężenia ruchu na inne rejony gminy,
- długość utwardzonych dróg w celu redukcji emisji wtórnej,
- długość wyremontowanych dróg w celu redukcji emisji wtórnej.

Najwięcej dróg wyremontowano w 2010 r. oraz w 2011 r. Przyczyniło się to w znacznej mierze do poprawy komfortu jazdy oraz zmian w wielkości emisji wtórnej z dróg. Dodatkowo zgodnie z wytycznymi z programów ochrony powietrza prowadzone były prace mokrego czyszczenia dróg, które szczególnie w 2011 roku przyczyniły się do obniżenia emisji wtórnej z dróg w obszarach przekroczeń.

Najwięcej dróg wyremontowano w Białej Podlaskiej w 2010 roku.

W zakresie czyszczenia ulic na mokro najwięcej tego rodzaju prac przeprowadzono w Zamościu w 2011 roku. W większości miast prace mokrego czyszczenia dróg prowadzone były średnio dwa razy w miesiącu, co daje wysoki efekt ekologiczny prowadzonego działania.

Oprócz wymienionych działań w zakresie ograniczania emisji liniowej, prowadzono również budowę ścieżek rowerowych w Chełmie i Zamościu w latach 2010 – 2011.

Istotna jest również informacja dotycząca nowych budynków na terenie stref oraz zastosowanych sposobach ich ogrzewania. Ma to znaczenie przy bilansowaniu wielkości emisji zredukowanej innymi działaniami, a wielkością nowej emisji z nowych źródeł. Wszystkie nowo wybudowane lokale ogrzewane są ze źródeł gazowych bądź podłączone do sieci ciepłowniczej, dlatego nie wpływa to negatywnie na istniejącą sytuację w zakresie jakości powietrza. Najwięcej kosztów poniesionych zostało w Lublinie w 2012 roku.

Źródło: Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie.

Informacje zamieszczono również w rozdziale: 4.1.3.

3.1.3.3. Gospodarka odpadami – 2011 r.

Cele główne gospodarki odpadami:

1. Utrzymanie tendencji oddzielenia wzrostu ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego kraju wyrażonego w PKB.
2. Zwiększenie udziału odzysku w tym recyklingu, w szczególności odzysku energii z odpadów, zgodnie z wymaganiami ochrony środowiska.
3. Zapewnienie wystarczającej liczby instalacji do zagospodarowania odpadów komunalnych w województwie w oparciu o ponadgminne zakłady zagospodarowania odpadów.
4. Zwiększenie ilości zbieranych selektywnie odpadów niebezpiecznych występujących w strumieniu odpadów komunalnych.
5. Wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów.
6. Zmniejszenie ilości odpadów unieszkodliwianych przez składowanie.
7. Zamknięcie do końca 2009 r. wszystkich składowisk odpadów niespełniających przepisów prawa.

Działania zmierzające do zapobiegania powstawaniu odpadów, ograniczenia ilości odpadów oraz ich negatywnego oddziaływania na środowisko:

1. Intensyfikacja działań edukacyjno - informacyjnych promujących właściwe postępowanie z odpadami.
2. Promowanie wykorzystywania produktów wytwarzanych z materiałów odpadowych poprzez odpowiednie działania promocyjne i edukacyjne.
3. Eliminowanie uciążliwości dla środowiska związanych z eksploatacją składowisk, w tym zamykanie i rekultywacja składowisk niespełniających wymogów prawa.

Ocena realizacji celu w zakresie gospodarki odpadami

Według danych z Wojewódzkiej Bazy Danych o Odpadach (WSO) na terenie województwa lubelskiego w 2011 r. eksploatowano 63 składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, na których są składowane odpady komunalne. Z eksploatacji wyłączono zaś następujące składowiska: Polichna Dln. IV, Kamionka, Księżomierz Gościeradowska, Hańsk II, Hanna, Stary Brus, Batorz I, Chrzanów III, Królewski Dwór, Sosnowica, Luszawa, Kolechowice, Sobieszyn, Rzeczyca Ziemiańska, Michów.

Według danych do opłat za składowanie odpadów w 2011 r. na składowiskach zdeponowano ogółem 244 048,35Mg odpadów komunalnych.

W 2011 r. na terenie województwa lubelskiego zebrano 83 871,934 Mg odpadów opakowaniowych, z czego 18 671,941 Mg zostało zebranych przez gminy, natomiast do odzysku i recyklingu na terenie naszego województwa przekazano 49 587,378 Mg.

W celu efektywniejszego gospodarowania odpadami w województwie lubelskim uruchomiono w 2011 r. nowe instalacje: zakład zagospodarowania odpadów w Chełmie (zrealizowany z udziałem środków POIiŚ), kompostownię w Biłgoraju (zrealizowaną z udziałem środków RPOWL)

W funkcjonujących Zakładach Zagospodarowania Odpadów przetworzono **119 102,79** Mg zmieszanych odpadów komunalnych.

Odpady inne niż komunalne

Według danych z Wojewódzkiej Bazy Danych o Odpadach (WSO) w 2011 r. na terenie województwa lubelskiego wytworzono 5 750 297,94 Mg odpadów pochodzenia innego niż komunalne, czyli ok. 5% ogólnej ilości tych odpadów wytworzonych w Polsce.

Na terenie województwa wytworzone odpady poddane zostały głównie procesom odzysku – 2 348 645,86 Mg co stanowi 41% wytworzonych odpadów. Ilość odpadów składowanych na składowiskach jest znaczna - 35% w roku 2011.

Źródło: Wojewódzka Baza Danych dot. wytwarzania i gospodarowania odpadami (WSO i Raport o stanie środowiska województwa lubelskiego w 2011 r.

Odpady azbestowe

Na terenie województwa lubelskiego są realizowane liczne działania inwestycyjne jak i pozainwestycyjne, mające na celu zgodne z przepisami prawa usuwanie wyrobów zawierających azbest.

Ilość wyrobów zawierających azbest zinwentaryzowana na terenie województwa lubelskiego w 2011 r.:

- Ilość wyrobów zawierających azbest od osób fizycznych według inwentaryzacji przekazywanej przez samorządy gminne: - 804 062,551 Mg (stan z dnia 31 grudnia 2011 r.),
- Ilość wyrobów zawierających azbest od osób prawnych (w tym mienie komunalne samorządów): - 4 078,253 Mg (stan z dnia 31 grudnia 2011 r.)

W 2011 r. funkcjonowały na terenie województwa lubelskiego 3 składowiska odpadów azbestowych: w Srebrzyszczu, Kraśniku i w Poniatowej Wsi, które łącznie posiadały wolną pojemność ok. 164 706 m³.

W ramach dotacji udzielanych przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie, w 2011 r., 112 samorządów uzyskało dofinansowanie zadań dotyczących usuwania wyrobów zawierających azbest. Z roku na rok zainteresowanie dotacjami sukcesywnie wzrasta.

W 2011 roku podpisana została także umowa dotycząca realizacji projektu pn.: „*Pilotażowy system gospodarowania odpadami azbestowymi na terenie Województwa Lubelskiego wzmocniony sprawnym monitoringiem ilości oraz kontroli ich usuwania i unieszkodliwiania*”.

Źródło: Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie.

Informacje nt. działań inwestycyjnych zamieszczono w rozdziale: 4.1.4., natomiast edukacyjnych w dziale 3.1.4.1.

3.1.3.4. Oddziaływanie hałasu – 2011 r.

Cel średniookresowy do 2015:

Zmniejszenie zagrożenia mieszkańców województwa ponadnormatywnym hałasem, zwłaszcza emitowanym przez środki transportu drogowego

Kierunki działań na lata 2008-2011:

1. Opracowanie i wdrażanie „Programu ochrony przed hałasem dla miasta Lublina”.
2. Systematyczna aktualizacja map akustycznych.
3. Rozszerzanie monitoringu hałasu w środowisku, szczególnie na terenach będących pod wpływem oddziaływania określonej kategorii dróg, linii kolejowych oraz terenów wskazanych w powiatowych programach ochrony środowiska.
4. Analiza przebiegu tras komunikacyjnych pod kątem ich uciążliwości dla środowiska i człowieka ze względu na emisję hałasu.
5. Realizacja inwestycji zmniejszających narażenie na hałas komunikacyjny (budowa obwodnic, modernizacja szlaków komunikacyjnych, budowa ekranów akustycznych, rewitalizacja odcinków linii kolejowych i wymiana taboru na mniej hałaśliwy, itp.).
6. Dalsze ograniczanie emisji hałasu pochodzącego z sektora gospodarczego, m.in. poprzez kontrole przestrzegania dopuszczalnej emisji hałasu, wprowadzanie urządzeń ograniczających emisję hałasu).

7. Przestrzeganie wartości dopuszczalnych poziomów hałasu w odniesieniu do nowo zagospodarowywanych terenów: stosowanie w planowaniu przestrzennym zasady strefowania.
8. Opracowywanie programów ochrony środowiska przed hałasem także dla terenów uzdrowiskowych i turystyczno-rekreacyjnych.

Ocena realizacji celu w zakresie oddziaływania hałasu

W ramach monitoringu hałasu w 2011 r. WIOŚ w Lublinie wykonał badania hałasu komunikacyjnego w 10 punktach pomiarowych w większych miastach województwa.

Na obszarze miasta Biała Podlaska oraz miasta Chełm wykonano pomiary w celu określenia długookresowych średnich poziomów dźwięku wyrażonych wskaźnikami L_N i L_{DWN} . W obu punktach wystąpiły przekroczenia dopuszczalnych poziomów dźwięku zarówno dla pory dnia jak i nocy: w Chełmie – niewielkie, wynoszące: 1,2 dB w dzień oraz 2,6 dB w nocy, o wiele większe w Białej Podlaskiej, wynoszące: 6,0 dB w dzień oraz 14,6 dB w nocy.

W pozostałych ośmiu punktach wykonano pomiary w celu określenia równoważnego poziomu dźwięku wyrażonego wskaźnikami $L_{Aeq, D}$ i $L_{Aeq, N}$, mających zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska w odniesieniu do jednej doby.

Pomiary krótkookresowe w 2011 r. wykazały, że największe przekroczenia sięgające ponad 11 dB w dzień wystąpiły w Biłgoraju oraz ok. 10 dB w nocy, w Białej Podlaskiej. Ponadto pomiary wskazały, że nieco wyższe wartości dźwięków wystąpiły jesienią niż wiosną. W tabeli 2 przedstawiono pomiary krótkookresowe hałasu drogowego w latach 2009 – 2011 z okresu jesiennego.

W 2011 r. miały miejsce także pomiary hałasu dla dróg wojewódzkich oraz dróg krajowych służące do opracowania map akustycznych, które przekazano do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w II kwartale 2012 r.

Z uwagi na ubogą sieć linii kolejowych w województwie i zmniejszenie liczby połączeń, hałas powstający w wyniku ich eksploatacji nie jest tak dotkliwy, jak w przypadku hałasu drogowego.

Pomiarami hałasu przemysłowego objęto w 2011 r. 35 zakładów przemysłowych zlokalizowanych na terenie województwa lubelskiego. Były to w większości zakłady usługowe i produkcyjne oraz jednostki handlowe zlokalizowane w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej, przez co stanowiły uciążliwość i były przyczyną wpływających do WIOŚ skarg. W porze dziennej przekroczenia dopuszczalnych norm stwierdzono w 9 obiektach, natomiast w 8 nocą.

Z analizy map akustycznych wynika, że najbardziej niekorzystne warunki akustyczne występują w Lublinie, gdzie na wszystkich badanych odcinkach stwierdzono przekroczenia wartości dopuszczalnych hałasu. Do najbardziej uciążliwych pod względem występowania hałasu zaliczono: Aleję Solidarności, Aleję Warszawską, Aleję Spółdzielczości Pracy oraz Aleję Kraśnicką.

W przypadku map akustycznych dotyczących dróg krajowych stwierdzono, że w większości obszarów chronionych akustycznie, w szczególności bezpośrednio przyległych do analizowanych odcinków dróg krajowych, występowały przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu.

Ludność zamieszkująca w tym rejonie narażona jest na przekroczenia hałasu w zakresie do 5 dB, zarówno dla pory dnia jak i nocy. Zakres przekroczeń powyżej 20 dB dotyczył odcinka drogi DW 835 Lublin-Mętów oraz DW 835 Biłgoraj.

Źródło: Raport o stanie środowiska województwa lubelskiego w 2011 r.,
Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie.

Informacje zamieszczono również w rozdziale: 4.1.5.

3.1.3.5. Oddziaływanie pól elektromagnetycznych - 2011 r.

Cel średniookresowy do 2015:

Stać kontrola potencjalnych źródeł pól elektromagnetycznych.

Kierunki działań na lata 2008-2011:

1. Kontynuacja badań, które pozwolą na ocenę skali zagrożenia polami elektromagnetycznymi oraz poszerzenie wiedzy na temat stopnia ich oddziaływania.

2. Wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed polami elektromagnetycznymi.
3. Opracowanie i wdrożenie systemu pomiarów i ich ewidencji (baza danych w systemie GIS) w celu monitorowania zmian wielkości i stopnia zagrożenia środowiska polami elektromagnetycznymi.
4. Preferowanie niskokonfliktowych lokalizacji źródeł pól elektromagnetycznych.
5. Edukacja ekologiczna nt. rzeczywistej skali zagrożenia emisją pól elektromagnetycznych.

Ocena realizacji celu w zakresie oddziaływania pól elektromagnetycznych

W 2011 roku pomiary PEM wykonano w: centralnych dzielnicach lub osiedlach miast o liczbie mieszkańców przekraczającej 50 tys. – w 15 punktach; pozostałych miastach – w 15 punktach; terenach wiejskich – w 15 punktach.

Analiza wyników badań przeprowadzonych na obszarze województwa nie wykazała przekroczeń dopuszczalnej wartości składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego.

Źródło: Raport o stanie środowiska województwa lubelskiego w 2011 r.

3.1.3.6. Poważne awarie przemysłowe - 2011 r.

Cel średniookresowy do 2015:

Ograniczanie skutków poważnych awarii przemysłowych dla ludzi i środowiska

Kierunki działań na lata 2008-2011:

1. Wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska z tytułu awarii przemysłowych, w tym transportu materiałów niebezpiecznych.
2. Wyznaczenie miejsc bezpiecznego parkowania samochodów przewożących materiały niebezpieczne.
6. Doposażenie jednostek straży pożarnej w sprzęt do ratownictwa techniczno-chemiczno-ekologicznego, a wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska w urządzenia i sprzęt do szybkiej oceny ryzyka.

Ocena realizacji celu w zakresie poważnych awarii przemysłowych

Na terenie województwa lubelskiego zlokalizowanych było 81 zakładów, które umieszczone były w rejestrze potencjalnych sprawców poważnych awarii. Zakładów o dużym ryzyku było 15, o zwiększonym ryzyku – 7, zaś pozostałych – 59.

W 2011 r. na terenie województwa lubelskiego stwierdzono 2 zdarzenia o znamionach poważnej awarii. Obydwa wystąpiły w Zakładach Azotowych S.A. w Puławach.

Źródło: Raport o występowaniu zdarzeń o znamionach poważnej awarii w 2012 r. opracowany przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, w 2011 r.

Na terenie województwa lubelskiego występują następujące zakłady o zwiększonym ryzyku lub dużym ryzyku, których zlokalizowanie w niedużej odległości od siebie może zwiększyć prawdopodobieństwo wystąpienia awarii przemysłowej lub pogłębić jej skutki:

- Flaga Terminal Polska Sp. z o. o. Terminal Zaborze Wólka Dobryńska 159, 21-512 Zalesie,
- Bialchem-Trans Sp. z o.o. Terminal Przeładunkowy, Wólka Dobryńska 159, 21-512 Zalesie,
- Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe Budownictwa „TRASA” Sp. z o.o. Terminal Przeładunkowy Gazu Płynnego Propan-Butan „ALEKSANDRA” w Małaszewiczach,
- GASPOL S.A. Terminal Małaszewicze, ul. Kodeńska 4, 21-540 Małaszewicze.

Źródło: Biuletyn informacji publicznej Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Lublinie.

3.1.4. Zagadnienia systemowe - 2011 r.

W bloku tematycznym: Zagadnienia systemowe uwzględniono następujące zagadnienia:

- edukacja dla zrównoważonego rozwoju (w tym kształtowanie postaw konsumentów) i udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska,
- włączenie aspektów ekologicznych do polityk sektorowych,
- aspekty ekologiczne w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,
- zarządzanie środowiskowe,
- aktywizacja rynku do działań na rzecz ochrony środowiska,
- współpraca międzynarodowa w zakresie ochrony środowiska.

3.1.4.1. Edukacja dla zrównoważonego rozwoju (w tym kształtowanie postaw konsumentów) i udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska – 2011 r.

Cel średniookresowy do 2015:

Kształtowanie postaw ekologicznych mieszkańców województwa, zagwarantowanie szerokiego dostępu do informacji o środowisku oraz zrównoważona polityka konsumpcyjna

Kierunki działań na lata 2012-2015:

1. Utworzenie Wojewódzkiego Centrum Edukacji Ekologicznej.
2. Dalsze wspieranie finansowe działań z zakresu edukacji ekologicznej przez WFOŚiGW w Lublinie.
3. Propagowanie materiałów/wydawnictw w zakresie edukacji ekologicznej.
4. Współpraca władz wojewódzkich z mediami w zakresie prezentacji stanu środowiska i pozytywnych przykładów działań podejmowanych na rzecz jego ochrony.
5. Wspieranie projektów edukacji dla zrównoważonego rozwoju realizowanych przez różne podmioty.
6. Promowanie postaw opartych na idei zrównoważonej i odpowiedzialnej konsumpcji.

Ocena realizacji celu w zakresie edukacji dla zrównoważonego rozwoju (w tym kształtowania postaw konsumentów) i udziału społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska:

W 2011 r. zorganizowano na terenie województwa lubelskiego zajęcia, szkolenia, konkursy, projekty, warsztaty, akcje i kampanie edukacyjne:

- Współpraca Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego z Urzędem Miasta Lublin przy organizacji „Ekopikniku Rodzinnego - Zabawy z Ekologią” nad Zalewem Zemborzyckim w Lublinie (19 czerwca 2011 r.).
- Organizacja konkursu pn. „ekoAGRO – Samorząd” Departament Rolnictwa i Środowiska Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie wspólnie z Lubelskim Rynkiem Hurtowym S.A. organizuje konkurs pn.: „ekoAGRO-Samorząd ” o zasięgu wojewódzkim, mający na celu wyłonienie samorządu gminnego na terenie, którego miały zastosowanie nowatorskie rozwiązania technologiczne istotnie wpływające na ochronę środowiska naturalnego poprzez prowadzone inwestycje i przedsięwzięcia. Zadaniem Konkursu jest także upowszechnianie pozytywnych wzorców i metod osiągania sukcesów gospodarczych dzięki działaniom zastosowanym w strefie ochrony środowiska jak również upowszechnianie stosowania metod zgodnych z ochroną środowiska naturalnego na terenach gmin wiejskich w zakresie rozwoju rolnictwa.
- Przeprowadzenie przez Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego konkursów ekologicznych w ramach „Ekofestynu z rolnictwem i przetwórstwem żywności ekologicznej” 1 października 2011 r..
- Marzec 2011 r. – przygotowanie i prowadzenie uroczystego wręczenia nagród przez Marszałka Województwa Laureatom XII Edycji Narodowego Konkursu Ekologicznego „Przyjaźni Środowisku”.

- Listopad 2011 r. – Organizacja przez Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego Konferencji Szkoleniowej w Teatrze Muzycznym w Lublinie z udziałem przedstawiciela Ministerstwa Środowiska Pani Marii Duczmal - radcy prawnego Departamentu Gospodarki Odpadami Ministerstwa Środowiska – Lublin.
- Listopad 2011 r. - Konsultacje założeń do projektu Planu gospodarki odpadami - Zamość (58 uczestników), Biała Podlaska (76 uczestników), - Lublin (59 uczestników) – organizowane przez Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego.
- Grudzień 2011 r. - Konsultacje założeń do projektu Planu gospodarki odpadami - Puławy (26 uczestników), Chełm (71 uczestników), organizowane przez Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego.
- Listopad 2011 r. – udział Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie w posiedzeniu Rady Programowej „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu” – Ministerstwo Gospodarki.
- Grudzień 2011 r. – przygotowanie i prowadzenie Ekologicznego Turnieju Szkół w Wilkowie przez Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego przy współpracy z Zespołem Lubelskich Parków Krajobrazowych.
- Przeprowadzenie przez Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego medialnej kampanii edukacyjno-informacyjnej na temat „Prawidłowego postępowania z wyrobami azbestowymi”. W ramach tej kampanii na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego został zrealizowany krótki film wyemitowany w Telewizji Lublin na ww. temat, którego wykonawcą była Telewizja Polska S.A., Oddział w Lublinie. (2011 r.).
- Olimpiada Wiedzy Ekologicznej - konkurs ogólnopolski o ponad 20-letniej tradycji, skierowany do młodzieży ponadgimnazjalnej. Każdego roku bierze w nim udział ok. 2 tys. uczniów. Obecnie koordynatorem konkursu jest w imieniu marszałka województwa Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych.
- „Poznajemy Parki Krajobrazowe”, konkurs ogólnopolski adresowany do młodzieży gimnazjalnej, której szkoły położone są na terenie parków krajobrazowych. Głównym organizatorem konkursu na terenie województwa jest Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych Polesia.
- Konferencja Ecoforum „Po pierwsze środowisko”. Współorganizatorami konferencji są: Lubelski Węgiel „Bogdanka” S.A., Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie, Urząd Miasta Lublin, Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie, Lubelski Urząd Wojewódzki. Konferencja Ecoforum stanowi platformę wymiany pomysłów i doświadczeń, które pozwalają skuteczniej chronić środowisko i odpowiedzialnie z niego korzystać. W 2011r. tematem Ecoforum była energetyka w środowisku oraz odnawialne źródła energii.
- Konkurs „Mój Las” – adresowany do uczniów w różnych przedziałach wiekowych, koordynowany przez Ligę Ochrony Przyrody i Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Leśnictwa i Drzewnictwa.
- Zajęcia z zakresu edukacji ekologicznej w szkołach (w tym zajęcia pozalekcyjne w ramach grup „Młodych Ekologów”), zarówno dla uczniów jak i nauczycieli, organizowane przez Regionalne Centrum Edukacji Ekologicznej (RCEE), w ramach Lubelskiej Fundacji Ochrony Środowiska Naturalnego.
- Prelekcje w przedszkolach, szkołach podstawowych, gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych (tematyka zajęć dotyczy m. in. zasad racjonalnej gospodarki odpadami, w tym recyklingu odpadów, ochrony wody, zmian klimatycznych, walorów przyrodniczych Lubelszczyzny, ochrony lasów, poznawania gatunków roślin i zwierząt w sąsiedztwie oraz ich roli w przyrodzie, wpływu człowieka na stan środowiska, konsumpcyjnego trybu życia i odpowiedzialnych zakupów), organizowane przez Regionalne Centrum Edukacji Ekologicznej (RCEE), w ramach Lubelskiej Fundacji Ochrony Środowiska Naturalnego.

- Szkolenia, warsztaty i programy m.in.: szkolenia dla nauczycieli (metody aktywizacji przyrodniczej w edukacji szkolnej na podstawie pakietu „Ptaki drapieżne”, „Zielony Pakiet”, „Krań”, aktywizujące metody w przedszkolnej edukacji przyrodniczej, Plenery edukacyjne realizowane przede wszystkim na terenach parków narodowych i krajobrazowych, szkolenia z zakresu edukacji zrównoważonego rozwoju, konferencje metodyczne, np. „Dzień Przyrodnika”), szkolenia dla uczniów („Czym skorupka za młodu nasiąknie...czyli jak pokochać przyrodę aby ona pokochała nas”), organizowane przez Regionalne Centrum Edukacji Ekologicznej (RCEE), w ramach Lubelskiej Fundacji Ochrony Środowiska Naturalnego.
- Organizowanie „Zielonych wypraw”: wycieczki przyrodnicze dla dzieci, w okresie wakacyjnym kierowane głównie do dzieci będących pod opieką ośrodków pomocy rodzinie, do parków krajobrazowych i narodowych na terenie województwa, przez Regionalne Centrum Edukacji Ekologicznej (RCEE), w ramach Lubelskiej Fundacji Ochrony Środowiska Naturalnego. W okresie całego roku akcją objęte są dzieci spoza Lublina które mają okazję zobaczyć obiekty ochrony środowiska w mieście: oczyszczalnię ścieków, zakład gospodarki odpadami, elektrociepłownię, a także Ogród Botaniczny UMCS.
- Organizowanie festynów, konferencji, imprez przyrodniczych, w tym festyn z okazji Dnia Dziecka oraz Dnia Ochrony Przyrody na terenie Ogródu Botanicznego w Lublinie, organizator - Regionalne Centrum Edukacji Ekologicznej (RCEE), w ramach Lubelskiej Fundacji Ochrony Środowiska Naturalnego.
- Organizowanie Dnia bez Samochodu w Lublinie. organizator - Regionalne Centrum Edukacji Ekologicznej (RCEE), w ramach Lubelskiej Fundacji Ochrony Środowiska Naturalnego.
- Organizowanie konkursów: Olimpiada Wiedzy Ekologicznej, Alu-puszka, Parki Narodowe w Polsce, Alert Ekologiczno-Zdrowotny, Festiwal Sztuk Ekologicznych, konkurs fotograficzny „Człowiek i ptaki”, „Ekologiczna choinka”. organizator - Regionalne Centrum Edukacji Ekologicznej (RCEE), w ramach Lubelskiej Fundacji Ochrony Środowiska Naturalnego.
- Kampania Ekologicznego stylu Życia, projekt „Z energią na rzecz ochrony klimatu” - Program Ekozespołów.
- Zwiedzanie Poleskiego Parku Narodowego z przewodnikiem, w tym zwiedzanie Ośrodka Ochrony Żółwia Błotnego, zwiedzanie Ośrodka Dydaktyczno-Muzealnego w Załuczu Starym (muzeum Parku i ścieżka przyrodnicza „Żółwik”), zwiedzanie czterech ścieżek przyrodniczych („Dąb Dominik” i „Splawy” - prezentujące ekosystemy torfowiskowe Parku, ścieżka ornitologiczna „Perehod” oraz ścieżka przyrodniczo-historyczna „Obóz Powstańczy” na Lipniaku), projekcję filmu o Poleskim Parku Narodowym - oferta edukacyjna Poleskiego Parku Narodowego.
- Przeprowadzenie zajęć tematycznych: zajęcia o lesie „Ekosystem lasu”, zajęcia o wodzie „Wody PPN jako środowisko życia”, zajęcia z mikroskopowania „Życie w kropli wody”, zajęcia botaniczne „Zbiorowiska roślinne i flora PPN” oraz zajęcia o torfowiskach „Bagna naturalne rezerwuary wód słodkich” - oferta edukacyjna Poleskiego Parku Narodowego.
- „Poznajemy przyrodę Roztoczańskiego Parku Narodowego” adresowane dla klas V szkół podstawowych, „Poznajemy polskie parki narodowe”, „Cechy krajobrazu naturalnego i kulturowego wzdłuż trasy Tartaczna Góra-Willa Zamoyskich-Ośrodek Edukacyjno-Muzealny RPN”, zajęcia kameralno terenowe na ścieżkach edukacyjnych: „Moje drzewo”, „Krajobraz”, „Powiązanie biocenozy lasu ze środowiskiem nieożywionym na przykładzie zależności szaty roślinnej od rodzaju podłoża”, „Poszukiwanie relacji pomiędzy wydumą a otoczeniem”, „Moje 10 pytań do lasu”, „W jaki sposób chronić przyrodę” oraz „Remanent przyrodniczy w mojej głowie”, konkursy: poetycki - „Przyroda jaką znam” oraz fotograficzny - „Roztocze w obiektywie” - oferta edukacyjna Roztoczańskiego Parku Narodowego.
- Akcje, konkursy, imprezy plenerowe dla szkół a także osób dorosłych, w tym cykle edukacyjne „Blżej Natury”, „Roztaczamy swoje horyzonty” oraz „Dzień otwarty

- w Roztoczańskim Parku Narodowym”, „Zimowe spotkania z przyrodą” - oferta edukacyjna Roztoczańskiego Parku Narodowego.
- Konkursy: wiedzy ekologicznej, plastyczne, recytatorskie, piosenki przyrodniczej oraz ekologiczne turnieje szkół organizowane przez Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych, współpracujący z ośrodkami doskonalenia nauczycieli.
 - Edukacja leśna prowadzona przez poszczególne Nadleśnictwa RDLP w Lublinie.
 - Zajęcia edukacyjne prowadzone przez Muzeum Przyrodnicze w Kazimierzu Dolnym - oprowadzanie po muzeum, lekcje w muzeum, gry i zabawy edukacyjne, zajęcia warsztatowe, odczyty popularno-naukowe, zajęcia w ogrodzie botanicznym, wycieczki przyrodnicze, cykliczne imprezy, propagujące wśród dzieci, młodzieży oraz dorosłych idee ochrony przyrody, w tym: zajęcia podczas ferii zimowych dla dzieci „Zimowa przygoda z przyrodą i plastyką”, obchody Dnia Ziemi, „Dni Wisły” - zajęcia warsztatowe o tematyce rzecznej, odczyty popularnonaukowe oraz przyrodnicze wycieczki w teren, np. rejs statkiem po Wiśle z ornitologiem, w celu obserwacji ptaków, „Lato w Muzeum” – projekcje filmów przyrodniczych, zabawy edukacyjne oraz zwiedzanie wystaw, „Święto Jesieni” – plenerowa wystawa warzyw, owoców, kwiatów, grzybów, miodów, przetworów domowych, a także tematyczne gry i konkursy dla dzieci i młodzieży,
 - Działania prowadzone przez Ośrodek Edukacji Ekologicznej „Lasy Janowskie”.
 - Projekty związane z segregacją/selektywną zbiórką odpadów np. na terenie gminy Sułów: „Sułów-gmina przyjazna środowisku”, gminy Cyców „Chrońmy przyrodę-segregujmy odpady”.
 - Akcja „Człowiek-cząstka przyrody i niszczyciel jej urody”, organizowana przez gminę Komarów-Osada.
 - Akcja „Kochasz dzieci-nie pal śmieci” organizowana przez gminę Milanów.
 - Edukacja ekologiczna w gminie Łuków: promowanie wśród mieszkańców idei zakupów towarów w opakowaniach zwrotnych, organizowanie akcji „Sprzątania świata”, informowanie o właściwych sposobach zagospodarowania odpadów, urządzenie zbiórek odpadów baterii w szkołach, przedszkolach i innych obiektach użyteczności publicznej, promowanie proekologicznych zachowań kierowców – „Kodeks ekologiczny kierowcy”, promowanie proekologicznych środków transportu: „Dzień bez samochodu”, promowanie ścieżek rowerowych i korzystania z rowerów, promowanie zmiany sposobu ogrzewania pomieszczeń z węglowego na bardziej ekologiczne, promowanie odnawialnych źródeł energii, edukacja w zakresie prawidłowej gospodarki wodno-ściekowej w budynkach niepodłączonych do kanalizacji, prowadzenie systemu „zielonych skrzynek” umożliwiającego mieszkańcom składanie wniosków, uwag, pomysłów związanych z ochroną środowiska.
 - Edukacja ekologiczna społeczeństwa w gminie i mieście Puławy: rozsyłanie ulotek do każdego gospodarstwa dotyczących inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest, promowanie racjonalnego zużycia energii - korzystanie ze środków komunikacji publicznej i ekologicznych pojazdów, happeningi dla uczniów, tematyczne konkursy plastyczne, fotograficzne, zręcznościowe dla różnych grup wiekowych, rajdy piesze i rowerowe, przejazdy rowerami ulicami miasta, pokazy artystyczne, wystawy, programy i akcje z zakresu edukacji przyrodniczej, m.in.: „Ratujmy puławskie kasztanowce”, „Zapraszamy ptaki do Puław”, „Dbaj o swoje zwierzątko i otoczenie”, „Leśna szkoła” oraz „Owad – pożyteczny mieszkaniec miasta”, „Drzewko za butelkę” organizowane dla szkół przez Zakłady Azotowe „Puławy” S.A.
 - Edukacja ekologiczna na terenie miasta Lublin: akcja edukacyjna Marka EkoLublin, w ramach której w latach 2011-2012 organizowane były różnorodne akcje promocyjne, m. in. „Dzień bez Samochodu”, „Sadzonki za oponki”, „EkoŚwiatło za ElektroŚmieci”, „Bieg Kasztanowy”, „Posprzątajmy Lublin na wiosnę”, „Spotkajmy się w schronisku” czy „EkoPiknik”. W ramach projektu miasto bierze udział w międzynarodowych targach POL EKO, udział w Targach Lubelskich, organizacji konferencji „Potencjał Ekologiczny Lublina i Lubelszczyzny”. W ramach promocji programu realizowane są: wydanie katalogu promującego Markę EkoLublin zawierającego najlepsze przykłady zastosowań

ekologicznych w lubelskich przedsiębiorstwach i instytucjach, emisja filmów na temat Marki EkoLublin – emisja w telewizji oraz internecie, przygotowywanie audycji radiowych, płyt DVD z treściami tych audycji, publikowanie artykułów w dziennikach ogólnopolskich oraz w prasie branżowej, przygotowywanie spotów i filmików audiowizualnych umieszczanych na portalach internetowych oraz do wykorzystania podczas organizowanych targów, konferencji i imprez. Polskie Radio Rozgłośnia Regionalna w Lublinie realizowała cykl audycji „Edukacja Ekologiczna 2011”.

- Lubelski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Końskowoli prowadzi edukację rolników m.in. w zakresie: rolnictwa ekologicznego, sanitacji wsi, wdrażania postępu w celu ograniczenia zanieczyszczenia środowiska wiejskiego oraz promocji systemów produkcji rolniczej przyjaznej dla środowiska, upowszechniania rozwiązań inwestycyjnych na rzecz ochrony środowiska oraz wykorzystania odnawialnych źródeł energii, monitorowania stanu rolnictwa ekologicznego i wdrażania programu rolno-środowiskowego.

Źródło: Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie.

- Konkurs Lubelskie Święto Ptaków adresowany do uczniów szkół gimnazjalnych m. Lublin, organizowany przez Lubelską Fundację Ochrony Środowiska Naturalnego.
- Certyfikat Zielonej Flagi uzyskany przez Szkołę Podstawową im. Marii Kownackiej w Krzywdzie - najwyższe międzynarodowe wyróżnienie przyznawane placówkom oświatowym najbardziej zaangażowanym w promocję postaw proekologicznych.
- Eko-zajęcia dla najmłodszych lubelaków, prowadzone przez przedstawicieli parków krajobrazowych.
- Lubelskie warsztaty kultury traktujące o zmianach klimatu i ich wpływie na Afrykę,
- Konkurs fotograficzny „W zgodzie z naturą” organizowany przez Towarzystwo Fotografii Przyrodniczej.
- Przegląd Twórczości Ekologicznej w Lipsku.
- Podsumowanie projektu: „Optymalizacja systemu selektywnego zbierania odpadów opakowaniowych i użytkowych na terenie województwa lubelskiego poprzez działania edukacyjno - demonstracyjne i monitoring”.
- Konkurs Odnawialne źródła energii organizowany przez Fundację Wspierania Inicjatyw Ekologicznych.
- konkurs ekologiczno-regionalny pod patronatem Lubelskiego Kuratora Oświaty „Lubelszczyzna-moja Mała Ojczyzna”, dla uczniów wszystkich typów szkół, w roku szkolnym 2011/2012 pod hasłem „Ludzie dla lasu”.
- Konkurs fotograficzny pod hasłem „Edukacja ekologiczna na terenie Powiatu Lubelskiego” organizowany przez Starostwo Powiatowe w Lublinie.
- Ekologiczny marsz uczniów i nauczyciel Szkół Społecznych im. S. F. Klonowica. w Lublinie.
- Oddanie do użytku przewodnika „Dobre zakupy”, który pomoże wybrać produkty przyjazne środowisku i odpowiedzialnych społecznie marek dostępnych w Polsce.
- Wystawa fotograficzna na pt. „Parki Krajobrazowe Lubelszczyzny 2011” organizowana przez Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych wraz z Poczta Polska, przy ulicy Krakowskie Przedmieście 50 w Lublinie.
- Projekt ekologiczny pod hasłem „Woda – skarb bezcenny” organizowany przez Szkołę Podstawową nr 3 we Włodawie.
- Parada Bocianów oraz pokaz spektaklu „Sąd nad ropuchą” w Janowie Podlaskim - poszerzenie wiedzy o przyrodzie doliny Bugu na stoisku promocyjnym obszaru Natura 2000.
- Konkurs poetycki Roztoczańskiego Parku Narodowego.
- Warsztaty „W słowach kilku o wydrze, bobrze i wilku” w RDOŚ w Lublinie.
- Młodzieżowy rajd po Wrzelowieckim Parku Krajobrazowym.
- Ptasi Maraton o ostoi ptasiej „Dolina Dolnego Bugu” organizowany przez Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków.

- Kampania „Dla Klimatu Przeciw Ubóstwu” - Polska Zielona Sieć prezentuje scenariusze lekcyjne, dzięki którym uczniowie polskich szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych zapoznają się z tematyką zmian klimatu.
- Promowanie numeru Dzikiego Życia - rozważania wokół GMO.
- Warsztaty dla nauczycieli - Edukacja na temat Odnawialnych Źródeł Energii, organizowane przez Lubelską Fundację Ochrony Środowiska Naturalnego.
- Piesza wycieczka, w celu nauki głosów ptaków i wypatrywania posłańców wiosny w nadbużańskie łągi.
- Szkolenie dotyczące projektu edukacyjnego dotyczącego bioróżnorodności „Nie znikaj” organizowany przez Ośrodek Działań Ekologicznych „Źródła”.
- Zajęcia edukacyjne dotyczące roweru jako elementu systemu transportowego nowoczesnego miasta, pt. „Rower jest OK, czyli dlaczego warto jeździć rowerem w mieście” - program adresowany do szkół gimnazjalnych oraz ponadgimnazjalnych.
- XII Międzyszkolny Konkurs Ekologiczny dla szkół ponadgimnazjalnych m. Lublin.
- Wystawa fotograficzna – Dorodne dęby w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Józefowie.
- Konkurs ekologiczno – regionalny dla szkół Między Wisłą a Bugiem.
- Szkolenia w ramach realizowanego projektu pt. „Bezpiecznie usunę azbest” organizowane przez Lubelską Agencję Ochrony Środowiska S.A..
- Warsztaty z zakresu gospodarki odpadami w Lublinie organizowane przez Lubelską Agencję Ochrony Środowiska S.A.,
- Konkurs Daj Ziemi szansę... organizowany przez Lubelską Fundację Ochrony Środowiska Naturalnego.
- Projekt „Optymalizacja systemu selektywnego zbierania odpadów opakowaniowych i użytkowych na terenie województwa lubelskiego poprzez działania edukacyjno – demonstracyjne i monitoring” – szkolenia dla samorządów.
- Szkolenie wyjazdowe dla przedstawicieli samorządów do spalarni odpadów w Rzeszowie.
- Warsztaty dla nauczycieli w sortowni odpadów, organizowane przez Lubelską Agencję Ochrony Środowiska S.A..
- Warsztaty dla uczniów z zakresu gospodarki odpadami, organizowane przez Lubelską Agencję Ochrony Środowiska S.A..
- Promocja kwartalnika „Oikos. Ekologia i współdziałanie”.
- Wojewódzka olimpiada ekologiczna.
- Akcja – sprzątanie Lublina.
- Kurów – przegląd piosenki ekologicznej.
- Konkurs na drzewo roku ogłoszony przez Klub Gaja.
- Plebiscyt Zmień Swoje Drogowe Miasto w Lublinie.
- Akcja Miejskiej Biblioteki Publicznej w Hrubieszowie dotycząca przynoszenia starych książek do bibliotek zamiast wyrzucania na śmietnik.
- Wycieczki w ramach projektu „Bliżej natury – identyfikacja i merytoryczne przygotowanie lokalnych animatorów przyrodniczych”.
- Konkurs „Przyjaźni Środowisku”.
- Przyznawanie przez lubelskie organizacje ekologiczne Nagrody Ekologicznej "Suseł".
- Akcja ekologiczna szkół w Puławach - „Drzewko za butelkę”.
- Szkolenie - Strażnicy Miejsc Przyrodniczo Cennych.
- Konkurs Moje Silne Drzewo organizowany przez Fundację Nasza Ziemia i firmę Żywiec Zdrój.
- Tydzień Wegański w Zamościu - cykl spotkań, warsztatów, prezentacji i pokazów filmowych nawiązujących do szeroko pojmowanej ekologii.
- Akcja „Posprzątajmy Lublin na wiosnę”.
- Rzuć spalanie na wiosnę! - happening uliczny w Lublinie.
- Akcja sprzątania doliny Ciemięgi.

- Akcja „Tanew – nasza rzeka” - sprzątanie szlaku, koryta i brzegów rzeki Tanwi, uwrażliwienie młodzieży na ochronę środowiska.
- Obóz wolontariacki organizowany w przez Towarzystwo dla Natury i Człowieka w ramach programu „Cmentarze pogranicza”.
- Blillboardy na ulicach Lublina, jedź do pracy autobusem.
- Akcja młodzieży ze szkół powiatu kraśnickiego pod hasłem „Ratujmy kasztanowce”.

Źródło: portal Lubelski serwis Ekologiczny.

3.1.4.2. Włączenie aspektów ekologicznych do polityk sektorowych – 2011 r.

Cel średniookresowy do 2015:

Zapewnienie włączenia celów ochrony środowiska do wszystkich sektorowych dokumentów strategicznych i przeprowadzenia oceny wpływu ich realizacji na środowisko przed ich zatwierdzeniem

Kierunki działań na lata 2012-2015:

1. Intensyfikacja współpracy departamentów/wydziałów merytorycznych w zakresie ochrony środowiska z instytucjami odpowiedzialnymi za przygotowanie i wdrażanie wojewódzkich dokumentów strategicznych.
2. Objęcie dokumentów polityk/strategii/programów/planów sektorowych (zgodnie z ustawą POŚ) strategicznymi ocenami oddziaływania na środowisko.
3. Upowszechnianie korzyści dla rozwoju gospodarczego jakie wynikają z przeprowadzenia strategicznych ocen oddziaływania na środowisko.

Ocena realizacji celu w zakresie włączenia aspektów ekologicznych do polityk sektorowych

W 2011 r. opracowane zostały dokumenty dotyczące włączania aspektów ekologicznych do polityk sektorowych:

- Aktualizacja Strategii Rozwoju Województwa z uwzględnieniem uwarunkowań krajowych i unijnych. Przewodnik, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2011,
- Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły - zatwierdzony przez Radę Ministrów w dniu 22 lutego 2011r. (M. P. Nr 49 poz. 549),
- Plan na rzecz efektywności energetycznej z 2011 r. COM(2011),
- Prognoza oddziaływania na środowisko skutków realizacji Programu Budowy Dróg Krajowych na lata 2011-2015; Warszawa, styczeń 2011,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary - wiejskie, M.P. z 2011 nr 36 poz. 423.

3.1.4.3. Aspekty ekologiczne w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym – 2011 r.

Cel średniookresowy do 2015:

Kształtowanie harmonijnej struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa, sprzyjającej równoważeniu wykorzystania walorów przestrzeni z rozwojem gospodarczym, wzrostem jakości życia i trwałym zachowaniem wartości środowiska

Kierunki działań na lata 2012-2015:

1. Uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego wymagań przepisów ochrony środowiska, identyfikacje konfliktów środowiskowych i przestrzennych oraz sposobów zarządzania nimi.
2. Uwzględnianie progów tzw. „chłonności” środowiskowej i „pojemności” przestrzennej wraz z systemem monitorowania zmian.
3. Wdrażanie wytycznych dotyczących wyznaczania korytarzy ekologicznych dla potrzeb opracowań ekofizjograficznych i ich zagospodarowanie zgodnie z wymogami ochrony różnorodności biologicznej

Ocena realizacji celu w zakresie aspektów ekologicznych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

Obserwuje się wzmocnienie roli planowania przestrzennego jako instrumentu ochrony środowiska, jednak nadal istnieje konieczność pełniejszego uwzględniania w procesach planistycznych zagadnień ochrony środowiska. Znaczna część województwa lubelskiego nie jest objęta przepisami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. W tej sytuacji podejmowane decyzje lokalizacyjne i gospodarcze są często w konflikcie z potrzebą zachowania korzystnych warunków środowiska. Obecnie zespoły projektowe pracują nad zmianą Planu zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego.

3.1.4.4. Zarządzanie środowiskowe – 2011 r.

Cel średniookresowy do 2015:

Promowanie i wsparcie wdrażania systemów zarządzania środowiskowego w gałęziach przemysłu o znaczącym oddziaływaniu na środowisko, w sektorze małych przedsiębiorstw oraz administracji publicznej szczebla regionalnego i lokalnego

Kierunki działań na lata 2012-2015:

1. Promowanie systemów zarządzania środowiskowego (SZŚ).
2. Współpraca WIOŚ z organizacjami posiadającymi certyfikat PN-EN ISO 14001 (lub rejestrację w systemie EMAS).
3. Stymulowanie organizacji do udziału w programach szkoleniowo-informacyjnych w zakresie systemu EMAS oraz do korzystania z instrumentów (organizacyjnych, technicznych i finansowych) zachęcających organizacje do wdrażania EMAS.

Ocena realizacji celu w zakresie zarządzania środowiskowego

Systemy zarządzania środowiskowego są dobrowolnym zobowiązaniem przedsiębiorstw/jednostek/organizacji do podejmowania działań mających na celu prawidłowe zarządzanie środowiskiem, powodujące w efekcie minimalizowanie oddziaływań na środowisko wynikających z prowadzonej działalności.

Systemy oparte są na uznanych międzynarodowych standardach, takich jak EMAS (Eco-management and audit scheme of the European Union), Brytyjskich Standardach 7750 lub ISO 14001. Wiele przedsiębiorstw łączy systemy zarządzania środowiskowego z systemami zapewnienia jakości (ISO 9000) i/lub z systemami bezpieczeństwa pracy.

Za prowadzenie polityki w zakresie rozwoju systemu EMAS, współpracy i wymiany informacji z właściwymi organami Unii Europejskiej i innych krajów członkowskich odpowiada minister właściwy do spraw środowiska. Natomiast Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska jest odpowiedzialny za prowadzenie rejestru krajowego systemu EMAS w Polsce, a także zapewnienie spójnego podejścia w zakresie procedur rejestracji organizacji i ich utrzymania w rejestrze.

Wg stanu na 29.10.2013 r. w systemie EMAS zarejestrowane są 42 organizacje w tym 2 z terenu województwa lubelskiego:

- CEMEX sp. z o.o. CHEŁM – data rejestracji 01.09.2011 r.,
- Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Lublinie Sp. z o.o. LUBLIN – data rejestracji 27.04.2012 r.

Źródło: Strona internetowa Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie.

Zgodnie z danymi zawartymi w ww. Raporcie o stanie środowiska za rok 2009 na terenie województwa lubelskiego certyfikowane systemy zarządzania tj. system zarządzania jakością wg normy ISO 9001 oraz system zarządzania środowiskiem wg normy ISO 14001, posiadają m.in.:

- PGE Elektrociepłownia Lublin – Wrotków Sp. z o.o., w Lublinie,
- Spółka Lubelski Węgiel „Bogdanka” S.A. w Bogdance,
- Łęczyńska Energetyka Sp. z o.o. w Bogdance,
- MEGATEM EC – Lublin Sp. z o.o. w Lublinie,
- Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Zamościu,
- MPO SITA Lublin S.A. w Lublinie,

- MOSTOSTAL Puławy S.A. w Puławach,
- Samodzielny Publiczny Szpital Kliniczny Nr 1 w Lublinie,
- „BIOMED-LUBLIN” Wytwórnia Surowic i Szczepionek Spółka Akcyjna w Lublinie,
- CERSANIT IV Sp. z o.o. w Krasnymstawie,
- SCO – PAK Sp. z o.o. w Chełmie.

Certyfikaty ISO 9001, ISO 14001 oraz PN-N 18001 – system zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy zostały wdrożone m.in. w następujących zakładach województwa lubelskiego:

- Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Lublinie,
- CEMEX Polska Sp. z o.o. Zakład Cementownia „CHEŁM” w Chełmie,
- Zakłady Azotowe „Puławy” S.A. w Puławach.
- Wytwórnia Sprzętu Komunikacyjnego PZL-Świdnik S.A. w Świdniku,
- Grupa Ożarów S.A. Zakład Cementownia Rejowiec S.A. w Rejowcu Fabrycznym,
- Centrum Onkologii Ziemi Lubelskiej w Lublinie,
- Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Chełmie,
- Lubelskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Lublinie,
- PWNTR Energoremont Sp. z o.o. w Krasnymstawie,
- „Operator Logistyczny Paliw Płynnych” Sp. z o.o., Baza Paliw Nr 22 w Małaszewiczach.

Certyfikaty ISO 9001, ISO 14001, OHSAS 18001 – system zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy, a także ISO 22000 w zakresie zarządzania bezpieczeństwem żywności zostały wdrożone m.in. na terenie zakładu produkcyjnego POLSKI OGRÓD Sp. z o. o. w Rykach.

Natomiast system ISO 14001 wdrożyły przedsiębiorstwa, tj.:

- Telekomunikacja Polska S.A. Ośrodek Techniki Optotelekomunikacyjnej w Lublinie,
- Państwowy Szpital Kliniczny Nr 4 w Lublinie,
- Mondi Packaging Dorohusk Sp. z o.o. w Brzeźnie,
- Przedsiębiorstwo Drogowo – Mostowe Międzyrzec Podlaski S.A. w Międzyrzeczu Podlaskim.

Ponadto wszystkie jednostki Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Lublinie mają przyznany certyfikat w systemie FSC (Forest Stewardship Council). Oznacza to, że gospodarka prowadzona przez nadleśnictwa z terenu RDLP Lublin odbywa się zgodnie z międzynarodowymi zasadami zachowania trwałości lasów, zrównoważonego rozwoju i ochrony przyrody.

Źródło: Program ochrony środowiska województwa lubelskiego na lata 2012 -2015 z perspektywą do roku 2019.

3.1.4.5. Aktywizacja rynku do działań na rzecz ochrony środowiska – 2011 r.

Cel średniookresowy do 2015:

Wdrożenie mechanizmów zapewniających ekonomizację ochrony środowiska

Kierunki działań na lata 2012-2015:

1. Analiza możliwości wprowadzenia w województwie nowych rynkowych instrumentów wspierających działania w zakresie ochrony środowiska.
2. Uruchomienie programu „zielonych miejsc pracy” na poziomie wojewódzkim i lokalnym, z wykorzystaniem środków pomocowych UE.
3. Promocja i upowszechnianie wśród mieszkańców województwa etykiet informujących o produktach ekologicznych.
4. Współpraca z organizacjami pozarządowymi w prowadzeniu kampanii promocyjnych etykiet ekologicznych, zrównoważonej konsumpcji oraz realizacji programu „zielone miejsca pracy”.
5. Promocja polskich firm, zwłaszcza lokalnych, produkujących urządzenia ochrony środowiska.

Ocena realizacji celu w zakresie aktywizacji rynku do działań na rzecz ochrony środowiska

Czynione są starania w celu wdrożenia w województwie instrumentów wspierających te działania.

3.1.4.6. Współpraca międzynarodowa w zakresie ochrony środowiska – 2011 r.

Cel średniokresowy do 2015:

Rozwój współpracy międzynarodowej w dziedzinie ochrony środowiska

Kierunki działań na lata 2012-2015:

1. Kontynuacja współpracy trójstronnej w zakresie ochrony zlewni Bugu granicznego.
2. Aktywizacja współpracy dwustronnej z Białorusią, szczególnie w zakresie ochrony wód Bugu.
3. Kontynuacja współpracy przygranicznej w ramach Stowarzyszenia Euroregionu Bug.
4. Tworzenie sieci rezerwatów biosfery.

Ocena realizacji celu w zakresie współpracy międzynarodowej w zakresie ochrony środowiska

Euroregion Bug 2011

Rok 2011 charakteryzuje duża różnorodność wydarzeń organizowanych i nadzorowanych przez Stowarzyszenie Samorządów Euroregionu Bug (SSERB).

W okresie sprawozdawczym Zarząd Stowarzyszenia zbierał się pięć razy:

- 23 marca 2011 roku,
- 9 maja 2011 roku,
- 1 czerwca 2011 roku,
- 12 września 2011 roku,
- 5 grudnia 2011 roku,

W trakcie swojej pracy w okresie sprawozdawczym Zarząd podjął 21 uchwał. W gronie Stowarzyszenia znalazła się gmina Horodło. W 2011 r. do SSERB należało 89 samorządów z obszaru Lubelszczyzny. Na chwilę obecną tj. listopad 2013 r. członkami SSERB są 84 jednostki samorządu terytorialnego, w tym Województwo Lubelskie.

W 2011 roku SSERB rozpoczęło realizację projektu pt. „Regionalnie partnerstwo na rzecz rozwoju”, współfinansowanego przez Unię Europejską w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (PO KL). Zasadniczym celem projektu jest zawiązanie pięciu partnerstw lokalnych oraz opracowanie dla nich strategii przewidywania i zarządzania zmianą gospodarczą. Projekt skierowany jest do jednostek samorządu terytorialnego (JST), przedsiębiorstw, instytucji rynku pracy, organizacji pozarządowych, partnerstw społecznych oraz jednostek samorządu gospodarczego pięciu przygranicznych powiatów z obszaru województwa lubelskiego.

Projekt jest realizowany w partnerstwie z Chełmskim Stowarzyszeniem Rozwoju Społeczno - Gospodarczego CIVIS, wysokość dofinansowania Europejskiego Funduszu Społecznego wynosi 844 550 PLN.

Dużym zainteresowaniem cieszył się autorski program stowarzyszenia „Program Wspierania Inicjatyw Transgranicznych w Euroregionie Bug”, współfinansowany ze środków Norweskiego Mechanizmu Finansowego. Wartość programu wynosi 500 tys. euro, w tym 450 000 Euro przeznaczono na re – granting (przekazanie środków osobom trzecim). Program również został doceniony przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, które wspólnie z Ministerstwem Finansów i Władzą Wdrażającą Programy Europejskie wyróżniło program za efektywny system zarządzania.

Celem głównym Programu było pobudzenie i rozwój nowych inicjatyw oraz wspieranie istniejącej polsko – białoruskiej i polsko – ukraińskiej współpracy transgranicznej samorządów z terenu województwa lubelskiego i jednostek im podległych z partnerami z Ukrainy i Białorusi z obszaru Związku Transgranicznego Euroregion Bug.

Program był skierowany do samorządów i jednostek im podległych z terenu województwa lubelskiego. Beneficjenci mogli realizować różnego rodzaju działania miękkie (szkolenia, spotkania, seminaria, festiwale) z udziałem partnera zagranicznego z obwodu wołyńskiego na Ukrainie lub obwodu brzeskiego na Białorusi. Wysokość wsparcia w podprojekcie wynosiła od 5 do 30 tys. Euro, co stanowi 85% ogólnej wartości projektu.

W 2011 roku Stowarzyszenie Samorządów Euroregionu Bug przekazało płatności końcowe na rzecz 27 realizowanych w programie podprojektów i zakończyło rzeczową i finansową realizację programu.

Euroregion Bug angażuje się w realizację projektów własnych. Są to zarówno projekty transgraniczne z udziałem partnerów z Ukrainy i Białorusi jak i projekty o zasięgu regionalnym.

Projekt pt. „Promocja efektów realizacji Programu Partnerstwa Transgranicznego” zakłada kampanię prasową, wydanie materiałów promocyjnych oraz konferencję promującą rozwój regionalny i turystykę w Programie Partnerstwa Transgranicznego, współfinansowanym ze środków Norweskiego Mechanizmu Finansowego i Ministerstwa Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej.

Projekt był kontynuacją i rozszerzeniem wcześniejszych działań na rzecz pobudzenia turystyki ekologicznej w Euroregionie Bug. Zrealizowany został w szerokim partnerstwie polsko – niemiecko – białorusko – ukraińskim. Ogólna wartość projektu wyniosła 22 213,82 EUR.

W celu poszerzenia współpracy partnerskiej oraz zdobywania nowych doświadczeń w dziedzinie współpracy transgranicznej oraz funkcjonowania euroregionów SSERB nawiązał kontakty ze szwajcarsko- niemiecko – francuskim Euroregionem Basiliensis. Złożony do Programu Współpracy Szwajcarsko – Polskiej projekt "Czynniki rozwoju euroregionów - wymiana doświadczeń pomiędzy Euroregionem Basiliensis i Euroregionem Bug" został pozytywnie oceniony. Wysokość dofinansowania z środków programu Współpracy Szwajcarsko – Polskiej wynosi 518 747 PLN. W projekcie zaplanowane są wyjazdy studyjne połączone z organizacją seminariów tematycznych na terenie Polski i Szwajcarii, spotkania partnerskie na terenie obu krajów, wydanie publikacji zawierającej doświadczenia z terenów Euroregionu Basiliensis, impreza promująca produkty turystyczne Lubelszczyzny w Szwajcarii, przeprowadzenie konsultacji społecznych oraz konferencja podsumowująca z udziałem partnerów. Projekt jest skierowany do samorządów z terenu województwa lubelskiego mających w perspektywie poprawę sytuacji społeczno-gospodarczej oraz społeczności lokalnych i partnerów społecznych uczestniczących w konsultacjach społecznych.

W partnerstwie z Klubem Młodych Naukowców w Gurii z Gruzji złożone zostały dwa projekty do Programu Polskiej Współpracy Rozwojowej (Pomoc Polska) pt. Partnerstwo dla rozwoju lokalnego „Nasza Guria” oraz „Przedsiębiorcze kobiety Gurii dla rozwoju lokalnego i regionalnego”. Projekty zakładają utworzenie punktów informacyjnych projektów w Gurii, wizyty w Polsce przedstawicieli samorządów regionu Gurii oraz staże w polskich zakładach pracy kobiet zainteresowanych prowadzeniem działalności gospodarczej i zakup wyposażenia zakładów pracy. Ogólna wartość projektów wynosi ponad 600 tys. zł.

W ramach programu Współpracy Transgranicznej Polska – Białoruś – Ukraina w drugim naborze wniosków stowarzyszenie złożyło trzy projekty na współpracę z partnerami z Ukrainy i Białorusi. Na szczególną uwagę zasługuje projekt pt. “GIS across the border – wspólna platforma zarządzania przestrzenią w Euroregionie BUG”, głównym celem którego jest wspieranie transgranicznych procesów rozwojowych oraz poprawa atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej w Euroregionie Bug. Planowany okres realizacji projektu: październik 2012 – wrzesień 2013, wnioskowana kwota dofinansowania wynosi 298 058,90 EUR. Partnerami w projekcie są Związek Transgraniczny „Euroregion Bug” z Ukrainy oraz Społeczne Zrzeszenie „Brzeskie Obwodowe Centrum Rozwoju Wspierania Agroturystyki AGROEKOTUR”.

W Programie Współpracy Transgranicznej Polska – Białoruś – Ukraina 2007-2013 priorytetowym zadaniem euroregionu będzie pozyskanie środków na projekty parasolowe w ramach których będzie możliwa realizacja mikroprojektów. Jeden z projektów parasolowych będzie poświęcony turystyce transgranicznej, drugi natomiast podniesieniu wiedzy beneficjentów w zakresie przygotowania i realizacji projektów w ramach nowej perspektywy finansowej.

W perspektywie planowane jest uczestnictwo w stworzeniu wspólnej strategii rozwoju obszarów przygranicznych regionu. Wspólny dokument stanie się podstawą do realizacji wszelkich przedsięwzięć przyczyniających się do rozwoju społeczno – gospodarczego obszaru transgranicznego oraz podnoszących jego konkurencyjność. Będzie też podstawą do wypracowania skutecznego i sprawnego systemu wyboru i realizacji projektów transgranicznych w następnej perspektywie finansowej.

Współpraca Stowarzyszenia Samorządów Euroregionu Bug w ramach Związku Transgranicznego Euroregion Bug charakteryzuje się dynamiką wzrostu, stowarzyszenie określa nowe kierunki współpracy oraz odnajduje swoje miejsce w regionie poprzez stałe podejmowanie działań na rzecz jego wielopłaszczyznowego rozwoju.

Pozyskiwane przez Stowarzyszenie środki zewnętrzne na współpracę transgraniczną wspierają istniejące polsko-białoruskie oraz polsko-ukraińskie sieci współpracy transgranicznej organizacji lokalnych i regionalnych w dziedzinie społecznej, kulturalnej, edukacyjnej i gospodarczej.

W celu skutecznego rozwoju współpracy partnerskiej w przyszłości należy inicjować oraz wspierać działania, skierowane na realizację wspólnych projektów transgranicznych.

Źródło: Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie.

WIOŚ w Lublinie kontynuował w 2011 roku współpracę z Brzeskim Obwodowym Komitetem ds. Zasobów Naturalnych i Ochrony Środowiska w Brześciu. W jej ramach koncentrowano się nad problemem czystości rzeki Bug i kontroli jej stanu na wspólnym odcinku granicznym. W tym celu odbyły się dwa spotkania robocze: w maju po stronie białoruskiej i we wrześniu po stronie polskiej. Podczas spotkań dokonywano wspólnego poboru prób wody rzeki Bug, dokonano oceny wcześniejszych badań oraz kontynuowano prace nad ustaleniem wspólnych kryteriów granicznych dla rzeki Bug, o przekroczeniu których informowana będzie strona współpracująca. Wymieniono także informacje na temat przebiegu prac modernizacyjnych miejskiej oczyszczalni ścieków w Brześciu.

Ważnym elementem na szczeblu regionalnym są porozumienia o współpracy w dziedzinie ochrony środowiska zawarte pomiędzy Wojewódzkim Inspektoratem Ochrony Środowiska w Lublinie, a Państwową Inspekcją Ekologiczną Obwodu Lwowskiego oraz podpisane w 2011 r. porozumienie z Państwową Inspekcją Obwodu Wołyńskiego.

Stałym elementem współpracy jest wymiana informacji na temat stanu środowiska wodnego granicznej rzeki Bug. Prowadzone są badania fizykochemiczne i biologiczne wód rzeki Bug w punktach pomiarowo-kontrolnych Kryłów, Zosin i Horodło w zakresie zgodnym z PMŚ. W 2011 r. wyniki badań przekazywano raz na kwartał Państwowym Inspekcjom Ekologicznym Obwodów Wołyńskiego i Lwowskiego. Na początku roku 2011 przekazano partnerom ukraińskim materiały na temat zasad i sposobu prowadzenia monitoringu, punktów pomiarowo-kontrolnych i zaplanowanych terminów poboru wód granicznego odcinka rzeki Bug w celu zsynchronizowania terminów poboru po stronie ukraińskiej.

Źródło: Raport o stanie środowiska województwa lubelskiego w 2011 r.

Dane Urzędu Marszałkowego Województwa Lubelskiego w Lublinie.

3.2. Ocena realizacji celów ekologicznych wg Poś 2012-2015

3.2.1. Kierunki działań systemowych – 2012 r.

3.2.1.1. Udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska – 2012 r.

Cel do 2019 r.

Edukacja mieszkańców województwa lubelskiego w zakresie ochrony środowiska, kształtowanie i promocja postaw proekologicznych, zagwarantowanie dostępu do informacji o środowisku oraz zrównoważona polityka konsumpcyjna

Kierunki działań na lata 2012-2015:

1. Informowanie mieszkańców województwa o stanie środowiska i działaniach na rzecz jego ochrony.
2. Współdziałanie władz województwa z mediami w zakresie prezentacji stanu środowiska i działań na rzecz jego ochrony.
3. Prowadzenie działań z zakresu edukacji ekologicznej na terenach cennych przyrodniczo.
4. Wspieranie merytoryczne i finansowe działań z zakresu edukacji ekologicznej prowadzonej w szkołach, parkach krajobrazowych i narodowych oraz promowanie aktywnych form edukacji ekologicznej dzieci i młodzieży.
5. Promowanie materiałów/wydawnictw w zakresie edukacji ekologicznej.
6. Współpraca władz lokalnych ze szkołami, przedstawicielami środowiska naukowego, zakładami pracy i pozarządowymi organizacjami w celu wykorzystania różnorodnych form edukacji ekologicznej.
7. Promowanie postaw opartych na idei zrównoważonego rozwoju i odpowiedzialnej konsumpcji.

Ocena realizacji celu w zakresie udziału społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska

W 2012 r. zorganizowano na terenie województwa lubelskiego następujące konkursy, projekty, warsztaty, akcje i kampanie edukacyjne:

- Współorganizacja przez Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie stoiska promocyjnego Województwa Lubelskiego podczas „Ekopikniku Rodzinnego - Zabawy z Ekologią” nad Zalewem Zemborzyckim w Lublinie - 24 czerwca 2012 r.
- Przeprowadzenie przez Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie, konkursów ekologicznych w ramach „Ekofestynu z rolnictwem i przetwórstwem żywności ekologicznej” - 6 październik 2012 r.
- Przygotowanie przez Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie, konferencji pt. „Ekodroga Samorządowa” (nowoczesne, kompleksowe rozwiązanie technologiczne stosowane w budownictwie drogowym uwzględniające realia i faktyczne możliwości samorządów realizujących inwestycje).
- Przygotowanie przez Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie, materiałów dot. Konkursu ogólnopolskiego Top Inwestycje Komunalne 2012 i współpraca z organizatorem (Top Inwestycje wygrał projekt Czysta Energia w Dolinie Zielawy).
- kwiecień 2012 r. – udział Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w podsumowaniu XI edycji ogólnopolskiego konkursu „Poznajemy Parki Krajobrazowe Polski (Sawin) ”.
- Kwiecień 2012 r.- udział Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w komisji oceniającej uczestników etapu wojewódzkiego XXVII Olimpiady Wiedzy Ekologicznej organizowanej przez Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych.
- Maj 2012 r. - udział oraz prezentacja przez Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie projektu „Planu gospodarki odpadami dla województwa lubelskiego 2017” podczas seminarium z cyklu Ekologia nie jest modą pt. „Jak to ze śmiećkami będzie” w Nałęczowie organizowanej przez Polskie Towarzystwo Mieszkaniowe Lublin.
- 22 maj 2012 r.- współorganizacja przez Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie konferencji nt. „Możliwości zagospodarowania komunalnych osadów ściekowych w województwie lubelskim” oraz udział merytoryczny (prezentacja) podczas konferencji.
- 26-27 wrzesień 2012 r. – współorganizacja konferencji III Ecoforum – Po pierwsze środowisko przez Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie i Urząd Miasta Lublin - przygotowanie przez Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie panelu tematycznego „Gospodarka odpadami” oraz nadzór nad przygotowaniem panelu „„Gaz Łupkowy””.
- 16 październik 2012 r. – udział Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Konwencji Prezydentów, Burmistrzów, Wójtów i Przewodniczących Rad JST organizowanym przez Fundację Rozwoju Demokracji Lokalnej oraz dokonanie prezentacji „Planu gospodarki odpadami dla województwa lubelskiego 2017”.
- 3 grudzień 2012 r. – organizacja przez Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego konferencji poświęconej problemom gospodarki odpadami pn.: Rola samorządów w realizacji „Planu gospodarki odpadami dla województwa lubelskiego 2017”.
- Objęcie przez Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego patronatu nad konkursem na najlepszą pracę dyplomową z zakresu usuwania wyrobów zawierających azbest w Województwie Lubelskim organizowanego przez Konsorcjum Naukowe, w skład którego wchodzi: Instytut Medycyny Wsi, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Politechnika Lubelska, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej oraz Uniwersytet Przyrodniczy. Przyznano 3 nagrody I stopnia, 4 nagrody II stopnia oraz 5 wyróżnień. Marszałek województwa ufundował nagrody dla uczestników, którzy zajęli miejsce I stopnia (2012 r.).

- Zrealizowanie przez Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego ośmiu audycji radiowych na temat prawidłowego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest (2012 r.).
- Medialna kampania edukacyjno – informacyjna pt. „Biogazownie - korzyści dla środowiska wiejskiego” (2012 r.) zorganizowana przez Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego.
- Kampania edukacyjno-informacyjna Województwa Lubelskiego na rzecz ochrony powietrza poprzez emisję filmu na temat zanieczyszczenia powietrza pt. „Eko - ciepło, czyli jak zapobiegać niskiej emisji” (2012 r.) zorganizowana przez Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego.
- Współorganizacja przez Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego Konkursu „ekoAGRO - Samorząd”
- Współorganizacja przez Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego z LODR w Końskowoli IV i V „Ekofestynu”.

Źródło: Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie.

- Akcja - Kocham recykling – czyli Eko Walentynki w Lublinie.
- Akcja - „Godzina dla Ziemi” - zgaś światło u siebie - przyłącz się.
- Akcja – „Zamień Odpady Na Kulturalne Wypadki” w Lublinie.
- Akcja - Wytrop morświna w Lublinie i zdobądź nagrodę.
- W 90 dni do EKO" to ogólnopolski program promujący zdrowy styl życia.
- Akcja „Zaprośmy ptaki do Lublina”.
- Akcja „W piątek rowerem” w Radzynie Podlaskim.
- Akcja „Oponki za sadzonki” – Plac zamkowy w Lublinie.
- Akcja w Lublinie – „Drzewko za makulaturę”.
- Kampania na rzecz skreślenia dzikich ptaków z listy zwierząt łownych.
- Konkurs fotograficzny "Zmiany klimatu dotyczą najbiedniejszych" organizowany przez Polską Zieloną Sieć.
- Akcja „Sadzonki za makulaturę” w Białej Podlaskiej.
- Kampania społeczna „Jeszcze Żywy KARP” organizowana przez Klub Gaja.
- Warsztaty Ekocentrum ICPPC w Stryszowie.
- Akademia Letnia „Wyzwania zrównoważonego rozwoju” organizowana przez Fundację Sendzimira.
- Konkurs "Ucz się z klimatem" organizowana przez Klub Gaja.
- Projekt rozwieszania budek lęgowych organizowany przez Zamojski oddział ZLPK.
- Cykl rajdów po lubelskich parkach krajobrazowych.
- Konkurs "Zielona energia szansą dla regionu" organizowany przez Zespół Szkół Budowlanych w Chełmie, Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych Oddział Terenowy w Chełmie oraz MPGK.
- Warsztaty w Lublinie dla nauczycieli z zakresu zrównoważonego transportu i bezpieczeństwa ruchu rowerowego organizowane przez Porozumienie Rowerowe – Lublin i Towarzystwo dla Natury i Człowieka.
- Plener integracyjno-fotograficzny "Popówek 2012” organizowany przez Towarzystwo Fotografii Przyrodniczej.
- Akcja Wydziału Biologii i Biotechnologii oraz Ogrodu Botanicznego UMCS - „Dzień Roślin”.
- Impreza pod hasłem „Dni Wisły”, organizowana przez Muzeum Nadwiślańskie w Kazimierzu Dolnym.
- Otwarcie ścieżki edukacyjnej "Zwierzęta parków krajobrazowych Lubelszczyzny w zamojskim ZOO".
- Szkolenie terenowe pt. „Nietypowa lekcja o bioróżnorodności” organizowane w Kozłowieckim Parku Krajobrazowym przez Fundację Larus.
- Projekt pod nazwą „Będzie dobrze panie bobrze” realizowany przez gimnazjalistów z Tyszowiec.

- Europejski Konkurs Dla Szkół Ponadgimnazjalnych - Kupuj odpowiedzialnie drewno i papier.
- Konkurs poetycki pod hasłem "Zmysły natury" organizowany przez Roztoczański Park Narodowy.
- Konferencja w Rogowie - Współczesne Zagadnienia Edukacji Leśnej Społeczeństwa.
- Ogólnopolska kampania „Tydzień Chleba w szkole” – promowana przez młodzież z Radzyna Podlaskiego.
- Akcja " Makulatura na drzewo" organizowana przez szkoły w Białej Podlaskiej.

Źródło: portal Lubelski serwis Ekologiczny.

3.2.1.2. Uwzględnienie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych – 2012 r.

Cel do 2019 r.

Zapewnienie włączenia celów ochrony środowiska do wszystkich sektorowych dokumentów strategicznych i przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania ich realizacji na środowisko

Kierunki działań na lata 2012-2015:

1. Zgodnie z ustawą o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko wykonywanie strategicznych ocen oddziaływania na środowisko dla dokumentów polityk/strategii/programów/planów sektorowych.
2. Popularyzacja szkoleń w zakresie metodologii wykonywania i oceniania prognoz skutków oddziaływania na środowisko dla dokumentów strategicznych.

Ocena realizacji celu w zakresie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych

W 2012 r. opracowane zostały dokumenty dotyczące zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych:

- Plan gospodarki odpadami dla województwa lubelskiego 2017 przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Lubelskiego Nr XXIV/396/2012 z dnia 30 lipca 2012 r.,
- Program ochrony środowiska województwa lubelskiego na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2019 przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Lubelskiego przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Lubelskiego Nr XXIV/398/2012 z dnia 30 lipca 2012 r.,
- Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla terenu województwa lubelskiego na lata 2012-2032 (2011 r.),
- Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko” Perspektywa 2020 r. projekt z 4 lipca 2012 r.; Nr XXIV/398/2012 z w dniu 30 lipca 2012 r.- Ministerstwo Gospodarki i Ministerstwo Środowiska;
- Stan i perspektywy rozwoju hydroenergetyki w woj. lubelskim - Biuro Planowania Przestrzennego w Lublinie, 2012.;
- Strategia rozwoju obszarów wiejskich, rolnictwa i rybactwa na lata 2012–2020, M.P. z 2012 poz. 839, opracowana przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi;
- Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020, projekt z 15 października 2012 r. - Ministerstwo Rozwoju Regionalnego;
- Studium uwarunkowań potencjalnych obszarów górniczych dla wykorzystania gazu z łupków w województwie lubelskim, 2012, opracowane przez Biuro Planowania Przestrzennego w Lublinie, 2012;
- Program rozwoju odnawialnych źródeł energii dla województwa lubelskiego, projekt z dnia 06.05.2013 r. opracowany przez Biuro Planowania Przestrzennego w Lublinie.

3.2.1.3. Aspekty ekologiczne w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym – 2012 r.

Cel do 2019 r.

Kształtowanie harmonijnej struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa sprzyjającej równoważeniu wykorzystania walorów przestrzeni z rozwojem gospodarczym, poprawą jakości życia i trwałym zachowaniem wartości środowiska

Kierunki działań na lata 2012-2015:

1. Uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego wymagań przepisów ochrony środowiska i gospodarki wodnej, wyników monitoringu środowiska (w szczególności w zakresie powietrza, hałasu i wód), identyfikacja konfliktów środowiskowych i przestrzennych oraz sposobów zarządzania nimi.
2. Wdrożenie przepisów umożliwiających przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko już na etapie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, które jest opracowaniem planistycznym obejmującym teren każdej gminy
3. Uwzględnianie progów tzw. „chłonności” środowiskowej i „pojemności” przestrzennej wraz z systemem monitorowania zmian.
4. Zachowanie korzystnych warunków w zakresie stanu środowiska na istniejących terenach o wysokich walorach przyrodniczych.
5. Wdrożenie koncepcji korytarzy ekologicznych.
6. Uwzględnienie obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi.

Ocena realizacji celu w zakresie aspektów ekologicznych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

Nadal istnieje konieczność pełniejszego uwzględniania w procesach planistycznych zagadnień ochrony środowiska. W związku z tym, że znaczna część województwa lubelskiego nie jest objęta przepisami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, podejmowane decyzje lokalizacyjne i gospodarcze są często w konflikcie z zachowaniem korzystnych warunków dla środowiska.

Prace nad zmianą Planu zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego są w dalszym ciągu w trakcie realizacji.

3.2.1.4. Zarządzanie środowiskowe – 2012 r.

Cel do 2019 r.

Promowanie i wsparcie wdrażania systemu EMAS w gałęziach przemysłu o znaczącym oddziaływaniu na środowisko, w sektorze małych przedsiębiorstw oraz administracji publicznej wszystkich szczebli

Kierunki działań na lata 2012-2015:

1. Promowanie systemów zarządzania środowiskowego (SZŚ).
2. Zachęcanie organizacji do udziału w programach szkoleniowo-informacyjnych w zakresie systemu EMAS oraz do korzystania z instrumentów (organizacyjnych, technicznych i finansowych) zachęcających organizacje do wdrażania EMAS.

Ocena realizacji celu w zakresie zarządzania środowiskowego

Informacje o systemach zarządzania środowiskowego przedstawiono w rozdziale 3.1.4.4. Zarządzanie środowiskowe – 2011 r.

3.2.1.5. Odpowiedzialność za szkody w środowisku -2012 r.

Cel do 2019 r.

Wdrożenie systemu prewencyjnego, mającego na celu zapobieganie szkodom w środowisku i sygnalizującego możliwość wystąpienia szkody

Kierunki działań na lata 2012-2015:

1. Udział pracowników administracji, sądownictwa oraz podmiotów gospodarczych w szkoleniach na temat odpowiedzialności sprawcy za szkody w środowisku
2. Wzmocnienie kadrowe i aparaturowe WIOŚ w Lublinie, pozwalające na pełną realizację zadań kontrolnych

Ocena realizacji celu w zakresie odpowiedzialności za szkody w środowisku

WIOŚ w Lublinie wykonał 66 kontroli pozaplanowych z wyjazdem w teren, w tym 8 kontroli z pomiarami. Kontrole te wykazały 22 naruszenia wymogów ochrony środowiska. Stwierdzono następujące nieprawidłowości: 13 przypadków braku realizacji obowiązków lub niewłaściwe wykonywanie obowiązków wynikających z mocy prawa i decyzji administracyjnych, 3 przypadki naruszenia określonych warunków korzystania ze środowiska, 4 przypadki braku uregulowań formalno-prawnych korzystania ze środowiska oraz 2 przypadki zanieczyszczenia środowiska spowodowane zaniedbaniami w eksploatacji instalacji chroniących środowisko.

Kontrole interwencyjne dotyczyły głównie:

- gospodarki odpadami – unieszkodliwiania odpadów poprzez spalanie ich na powierzchni ziemi oraz w instalacjach nieprzeznaczonych na ten cel, zaniedbań podczas eksploatacji składowisk odpadów komunalnych, funkcjonowania „dzikich” składowisk odpadów, nieprawidłowości w gospodarowaniu odpadami niebezpiecznymi oraz innymi niż niebezpieczne, prowadzenia działalności w zakresie zbierania odpadów bez wymaganych zezwoleń,
- ochrony czystości wód i gospodarki ściekowej – odprowadzania niedostatecznie oczyszczonych, bądź nieoczyszczonych ścieków do wód powierzchniowych i do ziemi, śnięcia ryb w zbiornikach wodnych, nieprawidłowości eksploatacyjnych komunalnych oczyszczalni ścieków, wywożenia ścieków na pola niezgodnie z pozwoleniem wodnoprawnym, głównie przez zakłady zajmujące się ubojem i przetwórstwem mięsa,
- ochrony powietrza - nadmiernej emisji zanieczyszczeń do powietrza z kotłowni zakładowych
- procesów technologicznych, uciążliwości zapachowych powodowanych przez obiekty zlokalizowane w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej, głównie przez fermy hodowlane,
- ochrony przed hałasem - nadmiernego hałasu emitowanego do środowiska, powodowanego eksploatacją między innymi urządzeń technologicznych, urządzeń chłodniczych i wentylacyjnych,
- uciążliwości dla otoczenia powodowanych przez hałas komunikacyjny i związanych z funkcjonowaniem toru kartingowego oraz występujących podczas prowadzenia różnych przedsięwzięć budowlano-modernizacyjnych na obiektach.

Źródło: Raport o stanie środowiska województwa lubelskiego w 2012 r.

3.2.1.6. Współpraca międzynarodowa w zakresie ochrony środowiska - 2012 r.

Cel do 2019 r.

Rozwój współpracy międzynarodowej w dziedzinie ochrony środowiska

Kierunki działań na lata 2012-2015:

1. Kontynuacja współpracy trójstronnej w zakresie ochrony zlewni Bugu granicznego.
2. Aktywizacja współpracy dwustronnej z Białorusią, szczególnie w zakresie ochrony wód Bugu.
3. Kontynuacja współpracy przygranicznej w ramach Stowarzyszenia Euroregionu Bug.
4. Tworzenie sieci rezerwatów biosfery.

Ocena realizacji celu w zakresie współpracy międzynarodowej w zakresie ochrony środowiska Współpraca z Białorusią

18 listopada 1999 roku podjęto inicjatywę o utworzeniu Stowarzyszenia Samorządów Euroregionu Bug. Założycielami Stowarzyszenia byli: Województwo Lubelskie, Starostwo Powiatowe w Chełmie, oraz Gmina Włodawa.

Na początku 2012 r. Stowarzyszenie Samorządów Euroregionu Bug skupiało 89 samorządów, a pod koniec roku 2012 - 86 samorządów. Na chwilę obecną tj. listopad 2013 r. do SSERB należą 84 samorzady, w tym Województwo Lubelskie.

Podstawowym celem Stowarzyszenia jest inspirowanie, wspomaganie i koordynacja współpracy transgranicznej samorządów, społeczności lokalnych i władz administracyjnych z obszarów przygranicznych położonych wzdłuż granicy międzypaństwowej na rzece Bug, a w szczególności działanie na rzecz ochrony środowiska na obszarze EUROREGIONU „BUG”,

Jako przykład dobrej współpracy z partnerami z Ukrainy i Białorusi w ramach Euroregionu Bug można wymienić następujące przedsięwzięcia:

- W partnerstwie ze Stowarzyszeniem „Europejski Dialog” ze Lwowa zrealizowano projekt „Wzmocnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego poprzez współpracę administracji publicznej i społeczności lokalnych Obwodu Lwowskiego”, współfinansowany w ramach *Programu Polskiej Współpracy Rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych* w 2012 roku. Celem projektu było przekazanie najlepszych europejskich standardów w zakresie opracowywania i realizacji strategii zrównoważonego rozwoju lokalnego i regionalnego, nowoczesnych metod zarządzania urzędem, współpracy samorządów z instytucjami pozarządowymi.
- W lipcu 2012 roku Stowarzyszenie Samorządów Euroregionu Bug było organizatorem wizyty informacyjnej zorganizowanej w ramach projektu międzynarodowej Pomocy Technicznej „*Efektywne wykorzystanie energii: rozwiązujemy problemy wspólnie*”. Celem wizyty studyjnej była prezentacja doświadczeń partnerstwa wielosektorowego z obszaru Lubelszczyzny w dziedzinie zarządzania zasobami energetycznymi na poziomie lokalnym.
- Największym instrumentem finansowym, przeznaczającym znaczne środki na realizację przedsięwzięć transgranicznych na naszej granicy jest *Program Współpracy Transgranicznej Polska – Białoruś – Ukraina 2007 – 2013*, w ramach którego Stowarzyszenie Euroregionu Bug aplikowało w dwóch naborach.
- Stowarzyszenie stara się nawiązywać kontakty z organizacjami z Europy Zachodniej. Przykładem takiego partnerstwa jest współpraca z Euroregionem Basiliensis, usytuowanym na granicy szwajcarsko – francusko – niemieckiej. Realizowany jest wspólnie projekt w ramach Szwajcarsko – Polskiego Programu Współpracy pt. "Czynniki rozwoju euroregionów - wymiana doświadczeń pomiędzy Euroregionem Basiliensis i Euroregionem Bug". Celem projektu jest poszerzenie współpracy partnerskiej oraz zdobywanie nowych doświadczeń w dziedzinie współpracy transgranicznej oraz funkcjonowania euroregionów. W ramach projektu odbyły się trzy spotkania partnerskie: dwa w Szwajcarii oraz jedno w Polsce.

Rok 2012 to szczególnie czas dla Euroregionu Bug. Z jednej strony finalizowane zostały przedsięwzięcia w związku z kończącym się okresem programowania 2007 – 2013, z drugiej zaś trwają przygotowania do nowej perspektywy finansowej.

Źródło: Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie.

W roku 2012 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Lublinie kontynuował współpracę międzynarodową z Brzeskim Obwodowym Komitetem Zasobów Naturalnych i Ochrony Środowiska (BOKZNiOŚ) na Białorusi. Współpraca obu jednostek polegała przede wszystkim na wymianie informacji o stanie środowiska, oraz utrzymaniu i doskonaleniu systemu wzajemnego powiadamiania w przypadku wystąpienia awarii przemysłowej w strefie przygranicznej lub na nadzwyczajnego zanieczyszczenia wód granicznych. Wynikiem współpracy obu partnerów były dwa robocze spotkania, jedno po stronie białoruskiej (czerwiec – Kobryń) oraz jedno po stronie polskiej (październik – Biała Podlaska). Podczas spotkań dokonywano wspólnego poboru prób wody, oceny wcześniejszych badań oraz kontynuowano prace nad ustaleniem wspólnych kryteriów granicznych dla rzeki Bug, o przekroczeniu których informowana będzie strona współpracująca. Spotkania te były ponadto okazją do wymiany informacji na temat stosowanych metod badawczych przez obie

instytucje. WIOŚ w Lublinie w roku 2012 brał również udział w opiniowaniu dokumentacji w sprawie oceny oddziaływania na środowisko planowanej budowy elektrociepłowni w Brześciu.

Ważnym elementem na szczeblu regionalnym są porozumienia o współpracy w dziedzinie ochrony środowiska zawarte pomiędzy Wojewódzkim Inspektoratem Ochrony Środowiska w Lublinie, a Państwową Inspekcją Ekologiczną Obwodu Wołyńskiego oraz Obwodu Lwowskiego na Ukrainie.

Współpraca obydwu instytucji zawiera stałe elementy realizowane również w 2012 r. Należą do nich przekazywane na początku roku: materiały na temat zasad i sposobu prowadzenia monitoringu, wytypowane do badań punkty pomiarowe, zaplanowane terminy poboru wód granicznego odcinka Bugu w danym roku kalendarzowym. Po wykonaniu badań, wyniki analiz przekazywane były raz na kwartał. Strona ukraińska przekazała wyniki badań Bugu w obszarze przygranicznym w miejscowościach: Ustiług, Litowież, Jagodzin z lat 2010 – 2012.

Źródło: Raport o stanie środowiska województwa lubelskiego w 2012 r.

3.2.2. Ochrona zasobów naturalnych – 2012 r.

3.2.2.1. Ochrona przyrody – 2012 r.

Cel do 2019 r.

Zachowanie i wzmocnienie różnorodności biologicznej i krajobrazowej województwa

Kierunki działań na lata 2012-2015:

1. Kontynuacja inwentaryzacji przyrodniczych gmin.
2. Opracowanie planów ochrony obszarów chronionych.
3. Kontynuacja wdrażania i zarządzania sieci Natura 2000.
4. Utrzymanie różnorodności siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków.
5. Utrzymanie różnorodności gatunków, w tym opracowanie i wdrażanie planów ochrony dla gatunków zagrożonych.
6. Wzmocnienie znaczenia ochrony różnorodności biologicznej i krajobrazowej w planowaniu przestrzennym.
7. Intensyfikacja wdrażania i promocji programów rolnośrodowiskowych.
8. Renaturalizacja i poprawa stanu zniszczonych ekosystemów, zwłaszcza wodno-błotnych, rzecznych i leśnych.
9. Ochrona obszarów wodno-błotnych.
10. Prowadzenie szkoleń i edukacji (formalnej i nieformalnej) w zakresie ochrony przyrody i różnorodności biologicznej.

Ocena realizacji celu w zakresie ochrony przyrody

W 2012 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Lublinie wydał 11 zarządzeń w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatów przyrody na terenie województwa lubelskiego. Dotyczyły one następujących rezerwatów: Skarpa Dobużańska, Wieprzec, Jezioro Obradowskie, Chmielinne, Rogów, Łabunie, Podzamcze Las Królewski, Broczówka, Żmudź, Żółtowie Błota.

Wykonywane były zabiegi ochronne w rezerwach przyrody i obszarach Natura 2000 takich jak: Rogów/ Rogów PLH 060062, Łabunie/ Łabunie PLH060080, Podzamcze, Las Królewski, Broczówka, Żmudź/Żmudź PLH060075. Projekt był współfinansowany przez WFOŚiGW w Lublinie: „Ochrona siedlisk przyrodniczych i gatunków w rezerwach przyrody oraz na obszarach Natura 2000 w województwie lubelskim”. Wykonanie prac polegało na zahamowaniu procesu sukcesji ekologicznej na murawach kserotermicznych.

Zabiegi ochronne w obszarze Natura 2000 - Skarpa Dobużańska/Dobużek PLH060039 były prowadzone w ramach projektu współfinansowanego przez WFOŚiGW w Lublinie: „Ochrona siedlisk przyrodniczych i gatunków w rezerwach przyrody oraz na obszarach Natura 2000, a w ramach projektu Ochrona muraw kserotermicznych w Polsce - teoria i praktyka (LIFE+ NFOŚiGW) – RDOŚ w Lublinie była partnerem w przedmiotowym projekcie.

Na obszarach Natura 2000 - Stawska Góra/ Stawska Góra PLH060018 i Machnowska Góra/ Żurawce PLH060029 zabiegi ochronne prowadzone były w ramach projektu Ochrona muraw kserotermicznych

w Polsce - teoria i praktyka (LIFE+ NFOŚiGW). RDOŚ w Lublinie była partnerem w przedmiotowym projekcie realizowanym przez Klub Przyrodników.

Na obszarze Zachodniowołyńska Dolina Bugu PLH060035 były prowadzone zabiegi ochronne w ramach projektu: Ochrona muraw kserotermicznych w Polsce - teoria i praktyka (LIFE+ NFOŚiGW) , gdzie RDOŚ w Lublinie była partnerem w przedmiotowym oraz projektu współfinansowanego przez WFOŚiGW w Lublinie: „Ochrona siedlisk przyrodniczych i gatunków w rezerwach przyrody oraz na obszarach Natura 2000 w województwie lubelskim”.

Prowadzone były również zabiegi ochronne na obszarach: Gliniska/Gliniska PLH060006, Hubale/Hubale PLH60008, Suśle Wzgórza/Suśle Wzgórza PLH060019, Wygon Grabowiecki/Wygon Grabowiecki PLH060027, Popówka/Popówka PLH060016, Pastwiska nad Huczwą PLH 060014, Świdnik PLH060021, Lasy Sobiborskie PLH060043, Dobromyśl PLH060033, Pawłów PLH060065, Torfowisko Sobowice PLH060024, Żółwie Błota/ Lasy Sobiborskie, Torfowiska Chełmskie PLH060023, Skarpa Dobrska/ Przełom Wisły w Małopolsce PLH060045, w ramach projektu POIŚ.05.01.00-00-228/09 pn. Ochrona siedlisk przyrodniczych i gatunków na obszarach sieci Natura 2000 w województwie lubelskim.

W 2012 r. była prowadzona ochrona i zabezpieczenie gniazd bociana białego w województwie lubelskim polegająca na zakupie 60 sztuk podstaw pod gniazda bociana białego oraz czynna ochrona bobra europejskiego - wykonanie i zainstalowanie 7 zestawów konstrukcji umożliwiających obniżenie i ustabilizowanie poziomu wody w stawach bobrowych. Prace były realizowane w ramach projektu współfinansowanego przez WFOŚiGW w Lublinie: „Czynna ochrona bobra europejskiego *Castor fiber* i bociana białego *Ciconia ciconia* w miejscach konfliktu z gospodarką człowieka”.

W 2012 r. wykonano również oznakowanie granic wybranych rezerwatów przyrody na terenie województwa lubelskiego”. Zostały wykonane i zamontowane 82 tablice w 32 rezerwach przyrody położonych w rejonie województwa. Projekt był współfinansowany przez WFOŚiGW w Lublinie: „Ochrona siedlisk przyrodniczych i gatunków w rezerwach przyrody oraz na obszarach Natura 2000 w województwie lubelskim”.

Źródło: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Lublinie.

Informacje zamieszczono również w rozdziałach: 4.2.2 i 6.5.

3.2.2.2. Ochrona i zrównoważony rozwój lasów – 2012 r.

Cel do 2019 r.

Rozwój trwale zrównoważonej, wielofunkcyjnej gospodarki leśnej

Kierunki działań na lata 2012-2015:

1. Realizacja gospodarki leśnej w oparciu o plany urzędzenia lasów i uproszczone plany urzędzenia lasów, w tym ich aktualizacja.
2. Ujmowanie w opracowywanych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego gruntów do zalesień, z uwzględnieniem uwarunkowań przyrodniczo-krajobrazowych.
3. Zalesianie nowych terenów z uwzględnieniem uwarunkowań przyrodniczo-krajobrazowych
4. Zwiększenie powierzchni lasów ochronnych na terenach lasów prywatnych.
5. Tworzenie spójnych kompleksów leśnych, szczególnie w obszarze korytarzy ekologicznych i wododziałów.
6. Systematyczna zmiana struktury wiekowej i składu gatunkowego drzewostanów, w celu dostosowania ich do charakteru siedliska i zwiększenia różnorodności genetycznej i biologicznej biocenoz leśnych.
7. Restytucja i rehabilitacja ekosystemów leśnych, uszkodzonych w wyniku działania czynników abiotycznych i biotycznych.
8. Kontynuowanie przebudowy drzewostanów zniekształconych lub uszkodzonych w wyniku działalności człowieka.
9. Kontynuacja i rozwój monitoringu środowiska leśnego w celu rozpoznania stanu lasu, przeciwdziałania pożarom, rozwojowi szkodników i chorób.
10. Prowadzenie edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju przez nadleśnictwa (tworzenie izb przyrodniczych, leśnych ścieżek dydaktycznych).

11. Realizacja zadań z zakresu gospodarki wodnej na terenach leśnych (np. budowa zbiorników retencyjnych).
12. Ochrona różnorodności biologicznej w lasach prywatnych.
13. Minimalizowanie przeznaczania gruntów leśnych na cele nieleśne, w tym głównie lasów ekologicznie ważnych.

Ocena realizacji celu w zakresie ochrony i zrównoważonego rozwoju lasów

W 2012 r. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Lublinie zrealizowała następujące zadania:

- zalesiono grunty porolne na terenach Lasów Państwowych na obszarze 11,03 ha,
- zwiększono lesistość województwa o 1953 ha, oraz rozwijano trwale zrównoważoną wielofunkcyjną gospodarkę leśną,
- prowadzono edukację społeczeństwa w zakresie wiedzy leśnej, konieczności przestrzegania norm obowiązujących w lesie, idei zrównoważonego rozwoju lasów, itp., w oparciu o „Program edukacji leśnej społeczeństwa na lata 2004-2014”,
- realizowano ochronę lasów w oparciu o plany urządzania lasów (art. 18, 19 ust. 1 i art. 21 pkt 1 ustawy o lasach) i uproszczone plany urządzania lasów (w tym opracowywanie brakujących oraz ich aktualizacja) na powierzchni 130 520 ha,
- przeprowadzono wielkoobszarową inwentaryzację stanu lasu (art. 54 pkt.4 ustawy o lasach) na powierzchni 587 888 ha.

Źródło: Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Lublinie.

Informacje zamieszczono również w rozdziale: 4.2.2.

3.2.2.3. Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi – 2012 r.

Cel do 2019 r.

Zapewnienie skutecznej ochrony przed powodzią i suszą

Kierunki działań na lata 2012-2015:

1. Realizacja „Programu wodno-środowiskowego kraju”, „Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły’ i ochrona przed powodzią i suszą.
2. Realizacja „Programu małej retencji dla nowego województwa lubelskiego” i „Programu gospodarki wodnej województwa lubelskiego”.
3. Rozbudowa i modernizacja wałów przeciwpowodziowych.
4. Rozbudowa i modernizacja urządzeń melioracji wodnych.
5. Realizowanie polityki ograniczania zabudowy na terenach potencjalnie narażonych na zagrożenie powodzią.

Ocena realizacji celu w zakresie gospodarowania zasobami wodnymi

Według GUS zasoby eksploatacyjne wód podziemnych w województwie lubelskim wynosiły w 2012 r. - 1207,5 hm³, czyli nieznacznie wzrosły w stosunku do 2011 roku (1190,9 hm³)

W porównaniu z 2011 r. zasoby eksploatacyjne wzrosły w roku 2012 r. o 16,6 hm³.

Zasoby eksploatacyjne ustalone dla wód występujących w utworach czwartorzędowych wynosiły - 194,5 hm³, dla wód występujących w utworach trzeciorzędowych - 110,6 hm³, natomiast dla wód występujących w utworach kredowych - 895,3 hm³. Zasoby eksploatacyjne ustalone dla wód występujących w utworach starszych wynosiły w 2012 r. - 7,1 hm³.

Źródło: baza GUS.

W 2012 r. Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Lublinie prowadził następujące prace:

- Rozbudowa wału wstecznego prawego rzeki Chodelki w km 0+000 – 3+325, obiekt 5 w km 1+700 – 3+325.
- Modernizacja (rozbudowa) obwałowania rzeki Wisły w Dolinie Opolskiej w km 20+310 – 23+360, obiekt 2 i 3 w km 21+678 – 23+360.

- Rozbudowa wału przeciwpowodziowego rzeki Wisły w dolinie Puławsko – Parchacko – Bochatnickiej w km 0+000 – 4+580, ob. 2 w km 1+558 – 3+203, gm. i m. Kazimierz Dolny, pow. Puławy, woj. lubelskie.
- Rozbudowa wału przeciwpowodziowego rzeki Wisły w dolinie Puławsko – Parchacko – Bochatnickiej w km 0+000 – 4+580 oraz wału cofkowego rzeki Bystrej – ob. 3 wraz z kształtowaniem jej przekroju poprzecznego i podłużnego oraz układu poziomego, ob. 4, - rozbudowa wału ob. 3 w km 0+000 – 1+558, - wał cofkowy ob. 3 w km 0+000 – 0+068, - koryto rzeki Bystrej ob.4 w km 0+000 – 0+455.
- Odbudowa (kształtowanie przekroju podłużnego i poprzecznego oraz układu poziomego) koryta Kanału Ulgi w km 0+000 – 2+120 w m. Hrubieszów.
- Rozbudowa wału przeciwpowodziowego w m. Gołąb w km 2+500 – 8+700, obiekt 2 w km 5+620 – 8+700 na dł. 3,080 km, gm. Puławy.
- Odbudowa (kształtowanie przekroju podłużnego i poprzecznego oraz układu poziomego) koryta Potoku Mucha w km 0+000 – 5+750, zadanie II w km 2+250 – 5+750, obiekt 1 i 2 na dług. 3,250 km, gm. Łukowa, pow. Biłgoraj.

Źródło: Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Lublinie.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie zawarł w dn. 02.10.2012 r. umowę dotacji Nr 344/2012/D/GW z Wojewódzkim Zarządzeniem Melioracji i Urządzeń Wodnych w Lublinie na dofinansowanie w kwocie: 250 000,00 zł zadania inwestycyjnego pn. „Odbudowa (kształtowanie przekroju podłużnego i poprzecznego oraz układu poziomego) koryta Potoku Mucha w km 0+000 – 5+750, zadanie II w km 2+250 – 5+750, obiekt 1 i 2 na dług. 3,250 km, gm. Łukowa, pow. Biłgoraj”. Całkowita wartość zadania wynosi 4 391 785,92 zł brutto, termin realizacji do 30 listopada 2013 r.

Źródło: Sprawozdanie z działalności Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie.

W 2012 r. Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach prowadził w 3 punktach monitoring suszy rolniczej. W 2012 nie stwierdzono wystąpienia suszy na terenie województwa lubelskiego.

Źródło: Strona internetowa Instytutu Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach.

Informacje zamieszczono również w rozdziale: 4.2.3.

3.2.2.4. Ochrona powierzchni ziemi – 2012 r.

Cel do 2019 r.

Ochrona gleb na terenach rolnych i leśnych, ograniczenie negatywnego oddziaływania procesów gospodarczych na środowisko glebowe oraz zwiększenie skali rekultywacji terenów zdegradowanych

Kierunki działań na lata 2012-2015:

1. Przestrzeganie zasad dobrej praktyki rolniczej (KDPR) w zakresie ochrony gleb użytkowanych rolniczo.
2. Wdrażanie programów rolnośrodowiskowych uwzględniających działania prewencyjne w zakresie ochrony gleb, w tym erozji gleb.
3. Kontynuacja programu zabezpieczenia wąwozów lessowych przed erozją.
4. Wspieranie i rozwijanie rolnictwa ekologicznego i rynku zdrowej żywności.
5. Minimalizacja negatywnego wpływu działalności gospodarczej na stan środowiska glebowego poprzez modernizację technologii.
6. Kontynuacja monitoringu środowiska glebowego w województwie.
7. Rekultywacja terenów, na których występuje zanieczyszczenie gleb lub niekorzystne przekształcenie terenu (w tym wyłączonych z eksploatacji składowisk).

Ocena realizacji celu w zakresie ochrony powierzchni ziemi

W 2012 r. Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach prowadził monitoring gleb zgodnie z wymaganiami prawnymi (w cyklach 5-letnich) w 20 punktach badawczych.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w 2012 nie prowadził badań jakości gleb.

Według bazy GUS w 2012 r. zrehabilitowano 29 ha zdewastowanych i zdegradowanych gruntów, w tym na cele rolnicze 22 ha, natomiast na cele leśne 6 ha. Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji posiadały powierzchnię 3127 ha, w tym zdewastowane 2925 ha, zdegradowane 202 ha. W 2012 wyłączono z produkcji rolniczej i leśnej 131 ha gruntów, w tym na tereny komunikacyjne 9 ha, osiedlowe 60 ha, przemysłowe 22 ha, użytki kopalne 9 ha i inne 31 ha. Wyłączone grunty rolne posiadały powierzchnię 121 ha, natomiast leśne 10 ha.

W 2012 r. w województwie lubelskim wykonano zabezpieczenie przed erozją 46 wąwozów lessowych w ciągu dróg publicznych o długości 15,6 km. Prace wykonano w 8 powiatach województwa: krańickim, janowskim, lubelskim, krasnostawskim, biłgorajskim, tomaszowskim, zamojskim i puławskim. Zakończono prace przy likwidacji osuwiska w miejscowości Łańcuchów, gmina Milejów.

Dzięki ogólnopolskiemu programowi ochrony wąwozów lessowych przed erozją, który został wdrożony na wniosek Wojewody Lubelskiego, od roku 2006 wykonano zabezpieczenia ponad 300 wąwozów lessowych.

Wg informacji Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, w województwie lubelskim, w 2012 r. użytkowa powierzchnia rolnych upraw ekologicznych wynosiła 37 466,45 ha, na terenie województwa zarejestrowano 2174 ekologicznych gospodarstw rolnych oraz 36 przetwórnictw ekologicznych.

W 2012 r. Lubelski Ośrodek Doradztwa Rolniczego (LODR) w Końskowoli prowadził działalność doradczą w zakresie ochrony gleb. Poniżej przedstawiono tematy prac wdrożeniowo-upowszechnieniowych:

- Poprawa opłacalności produkcji poprzez ograniczenie zakwaszenia gleb i racjonalne nawożenie oraz właściwy płodozmian, w tym rekultywacja i zagospodarowanie terenów zdegradowanych.
- Upowszechnianie w gospodarstwie elementów agrotechniki wpływających na podniesienie żyzności gleby poprzez zwiększenie udziału motylkowatych w strukturze zasiewów.
- Racjonalizacja nawożenia w oparciu o analizę zasobności gleby oraz właściwy płodozmian.

W 2012 r. Lubelski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Końskowoli zorganizował szkolenia w zakresie ochrony gleb:

- Wdrażanie programu rolno środowiskowego w zakresie gleb – 6 szkoleń,
- Rozwijanie rolnictwa ekologicznego i rynku zdrowej żywności – 6 szkoleń,
- Wapnowanie gleb – szkolenie 10.02.2012 r.
- Degradacja gleb - szkolenie 9.01.2012 r.
- Wykorzystanie składników z gleby - szkolenie 10.02.2012 r.
- Wykorzystanie składników nawozów i degradacja gleb - szkolenie 11.09.2012 r.
- Ogród biosurowcowy - uprawa i wykorzystanie roślin zielarskich i przyprawowych oraz uprawianych na gnojówki roślinne i wzbogacających glebę w próchnicę – szkolenie ścieżka dydaktyczna 31.05.2012, 05.06.2012, 06.06.2012.

Źródło: Lubelski Ośrodek Doradztwa Rolniczego(LODR) w Końskowoli.

3.2.2.5. Gospodarowanie zasobami geologicznymi – 2012 r.

Cel do 2019 r.

Optymalizacja wykorzystania zasobów kopalin oraz ograniczenie presji na środowisko w trakcie prowadzenia geologicznych prac poszukiwawczych i rozpoznawczych oraz w trakcie eksploatacji złóż kopalin

Kierunki działań na lata 2012-2015:

1. Prowadzenie prac poszukiwawczych i rozpoznawczych konwencjonalnych i niekonwencjonalnych złóż surowców energetycznych.
2. Kontynuowanie prac w zakresie poszukiwania, rozpoznania i dokumentowania złóż kopalin pospolitych.
3. Ochrona udokumentowanych oraz perspektywicznych zasobów złóż kopalin poprzez stosowanie odpowiednich zapisów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

4. Optymalne wykorzystanie kopalin głównych i kopalin towarzyszących z eksploatowanych złóż.
5. Sukcesywna rekultywacja i zagospodarowanie terenów po eksploatacji kopalin.
6. Przeciwdziałanie nielegalnej eksploatacji kopalin.

Ocena realizacji celu w zakresie gospodarowania zasobami geologicznymi

W 2012 r. na terenie województwa lubelskiego były prowadzone wiercenia za gazem łupkowym.

W 2012 r. wykonane zostały następujące otwory:

- otwór Lubycza Królewska – 1, zlokalizowany w gminie Lubycza Królewska, powiat tomaszowski, na podstawie koncesji 7/2011/p wydanej dla firmy: Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A.
- otwór Grabowiec – 6, zlokalizowany w gminie Leśniowice, powiat chełmski, na podstawie koncesji 30/2007/p wydanej dla firmy: Chevron Polska Energy Resources Sp. z o.o.,
- otwór Frampol – 1, zlokalizowany w gminie Godziszów, powiat janowski, na podstawie koncesji 76/2009/p wydanej dla firmy: Chevron Polska Energy Resources Sp. z o.o.,
- otwór Berejów – OU1, zlokalizowany w gminie Niedźwiada, powiat lubartowski, na podstawie koncesji 26/2007/p wydanej dla firmy: Orlen Upstream Sp. z o.o.,
- otwór Syczyn – OU2, zlokalizowany w gminie Wierzbica, powiat chełmski, na podstawie koncesji 28/2007/p wydanej dla firmy: Orlen Upstream Sp. z o.o.,
- otwór ORZ Cyców – 01, zlokalizowany w gminie Cyców, powiat łęczyński, na podstawie koncesji 67/2009/p wydanej dla firmy: Marathon Oil Poland Sp. z o.o..

Źródło: Ministerstwo Środowiska.

Poniżej przedstawiono działalność firmy Lubelski Węgiel Bogdanka S.A. gospodarującej zasobami geologicznymi węgla kamiennego. Dane pochodzą ze Sprawozdania zarządu z działalności grupy kapitałowej Lubelski Węgiel Bogdanka z 2012 r.

Wydobycie węgla kamiennego w LW Bogdanka S.A. w okresie 01.01 – 31.12.2012 r., w porównaniu do analogicznego okresu 2011 roku, wzrosło o 33,34% i wynosiło 7.784,79 tys. ton (rok wcześniej 5.838,4 tys. ton.) Wzrost wydobywania jest związany z uruchomieniem wydobywania węgla w polu Stefanów, które nastąpiło pod koniec 2011 roku (okres 2012 roku jest pierwszym pełnym rokiem z wydobywaniem z tego pola).

W 2012 r., w LW „BOGDANKA” SA., inwestycje były następujące:

- budowa szybu wydobywczego – wentylacyjnego 2.1 w Stefanowie,
- budowa zbiorników retencyjnych w Polu Stefanów,
- zakończono budowę zbiornika retencyjnego urobku 3fS
- wykonano plac składowy na spaletyzowane towary, drogę w rejonie GSTR i zreultywowano teren na Polu Stefanów,
- rozpoczęto rozbudowę systemu klimatyzacji pod ziemią o 1 MW mocy - Centralna klimatyzacja pola Stefanów,
- rozbudowa Zakładu Przeróbki Mechanicznej Węgla,
- udostępnienie pokładów węgla w polu Stefanów; wykonanie wyrobisk poziomy 990 - wykonano 99 mb przekopu NE (zakończono); wyrobiska udostępniające pokł. 385/2 pole VII i VIII– Stefanów,
- uruchomienie wydobywania kamienia szybem 1.5 w polu Nadrybie,
- rozbudowa kopalni o nowe pole wydobywcze – zakupiono informację geologiczną dla OG Cyców.

Ochrona środowiska w LW „BOGDANKA” SA:

- W roku 2012 oddział produkcji ceramiki EkoKLINKIER wyemitował do 7 100 Mg pyłów i gazów, nie naruszając obowiązującego pozwolenia zintegrowanego.
- W roku 2012 średnioroczny dopływ wody do wyrobisk wynosił 6 200 446 m³, mineralizacja łączna śr. 2 243,20 mg/dm³, przy zawartości jonów Cl + SO₄ – ok. 1000 mg/dm³. Zawartość jonów Cl + SO₄ kwalifikuje wody dołowe Lubelski Węgiel

BOGDANKA S.A. do II grupy - wód przemysłowych (wg podziału GIG) – podobnie jak w latach poprzednich.

- Ilość wody dołowej zagospodarowanej w roku 2012 do celów przemysłowych na dole i na powierzchni wyniosła łącznie ok. 13 435 m³/dobę, z czego ok. 12 163 m³/dobę wykorzystano na dole do celów technologicznych, zasilania instalacji p.poż. oraz instalacji klimatycznych. Na powierzchni woda wykorzystywana była głównie przez Zakład Przeróbki Mechanicznej Węgla, w ilości 1 235 m³/dobę do celów technologicznych (uzupełnienie wody w obiegu zamkniętym) oraz przez spółkę Łęczyńska Energetyka – 37 m³/dobę.
- W roku 2012, podobnie jak w latach poprzednich, pobrano 35 prób do analiz fizyko - chemicznych wód dołowych dopływających do wyrobisk.
- Badania substancji promieniotwórczych w dopływających wodach dołowych wykonane były w roku 2012 przez Laboratorium Radiometrii Głównego Instytutu Górniczego i wykazały stężenia radu 226 w przedziale < 0,48 – 0,03 KBq/m³, radu 228 < 0,368 – 0,017 KBq/m³. Wyniki analiz promieniotwórczości wód na przestrzeni ostatnich ponad 10 lat są stabilne i wykazują wartości znacznie poniżej dopuszczalnych norm. Podstawowe wskaźniki zanieczyszczeń w odprowadzanych wodach nie przekraczają wartości określonych w decyzji o pozwoleniu wodno-prawnym.
- W roku 2012, zgodnie z pozwoleniem wodnoprawnym, przeprowadzono konserwację bieżącą rowu opaskowego składowiska oraz rowu melioracyjnego RE „Żelazny”, odprowadzającego wody dołowe do rzeki Świnki.
- Wpływ prowadzonej w 2012 r. eksploatacji górniczej na powierzchnię - tak jak dotychczas - ujawniał się głównie w postaci powiększenia się powierzchniowego zasięgu dotychczasowych oddziaływań, przy następujących maksymalnych wielkościach osiadań terenu w następujących rejonach: ok. 2,50 m w rejonie byłego ZRH w Puchaczowie oraz w rejonie wsi: Kobyłki, Nadrybie Dwór, Nadrybie Ukazowe, Dratów (na wschód od zabudowań): - ok. 2,00 m w rejonie wsi Uciekajka i zach. części wsi Kaniwola, - ok. 2,00 m na wschód od wsi Dratów oraz na wschód od m. Puchaczów (rejon przebiegu bocznic kolejowej), - ok. 0,30 m na płd. obszaru górniczego.
- W rejonie wsi Bogdanka I i Nadrybie Wieś (przedłużenie wsi Bogdanka I) – po eksploatacji dwóch pokładów - maksymalne osiadania utrzymują się na poziomie 5,00 m w centralnej części niecki osiadań.
- Szkody w obiektach budowlanych w 2012 r. - tak jak dotychczas - w większości przypadków dotyczyły wiejskiej zabudowy, tj. niewielkich kubaturowo budynków mieszkalnych i gospodarczych. Zgłoszone uszkodzenia w tych budynkach nie stwarzały zagrożenia dla użytkowników i były usuwane na bieżąco, z jednoczesnym wykonaniem zabezpieczeń przed ewentualnymi dalszymi wpływami. Ogółem naprawiono uszkodzenia i wykonano zabezpieczenia w 16 budynkach (w 8 mieszkalnych i 8 gospodarczych).
- W 2012 r. - kontynuowano rozpoczęty w 2010 r. - wykup nieruchomości zabudowanych, najbardziej dotkniętych negatywnymi wpływami eksploatacji górniczej. W ramach naprawienia niedających się usunąć szkód spowodowanych wpływem eksploatacji górniczej w 2012 roku - wykupiono kolejne dwa gospodarstwa rolne wraz z zabudowaniami (jedno we wsi Nadrybie Ukazowe i jedno we wsi Kobyłki).
- W ramach naprawy szkód górniczych wykonano również naprawę uszkodzonych dróg asfaltowych i gruntowych (gminnych i powiatowych), na łącznej długości 4,72 km.
- Szkody w gruntach rolnych w 2012 r. ujawniły się - podobnie jak w latach poprzednich - w postaci utrzymujących się podtopień gruntów, ze znacznym powiększeniem się powierzchni trwałych podtopień w następujących rejonach:
 - □ rejon na wschód od wsi Dratów tj. w obszarze eksploatacji ścian 10/I, 9/I, 8/I i 7/I w pokładzie 382,
 - □ rejon na zachód od wsi Kaniwola i wsi Nadrybie Ukazowe, tj. w obszarze wcześniejszej eksploatacji ścian 6/II, 7/II i 8/II w pokładzie 382,
 - □ rejon wsi Uciekajka i Kobyłki tj. po eksploatacji ścian 10/II, 11/II i 12/II w pokładzie 382,

- rejon przebiegu linii kolejowej na wschód od m. Puchaczów, tj. w obszarze eksploatacji ścian 1/IV, 2/IV, 3/IV i 4/IV w pokładzie 385.
- Poszkodowani właściciele gruntów w tych rejonach otrzymali stosowane odszkodowania na łączną kwotę ok. 1.317,7 tys. zł.
- Koszty usuwania szkód spowodowanych eksploatacją górnictwem w 2012 roku wyniosły ogółem 5.149,3 tys. zł. Łączne nakłady poniesione w 2012 roku na usuwanie szkód spowodowanych eksploatacją górnictwem zmniejszyły się nieco w stosunku do nakładów poniesionych w 2011 roku, które wynosiły 5.721,2 tys. zł (głównie z uwagi na przeprowadzony w roku poprzednim częściowy wykup podtopionych gospodarstw rolnych).
- W 2012 roku kontynuowano uzupełniające roboty hydrotechniczne związane z uregulowaniem stosunków wodnych w rejonie wsi Kobyłki i Kaniwola.
- Spółka Lubelski Węgiel BOGDANKA S.A. w 2012 roku nie przeprowadziła robót rekultywacyjnych na terenach przemysłowych, natomiast na bieżąco prowadziła pielęgnację zorganizowanej zieleni, obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych oraz zrehabilitowanych w latach ubiegłych terenów przemysłowych w rejonie Pola Bogdanka, Nadrybie i Stefanów oraz zaplecza kolejowego w Zawadowie.
- W 2012 roku łączny przychód odpadów górniczych wyniósł 4 742 458 ton. Około 54% odpadów poddanych było odzyskowi i zagospodarowaniu.
- Odzysk odpadów w celach przemysłowych w instalacji produkcji ceramiki budowlanej EkoKLINKIER wyniósł łącznie 19 566 ton odpadów.
- Odzysk odpadów w celach nieprzemysłowych (tj. rekultywacja terenów pogórnictw, wykorzystanie odpadów do utwardzania dróg, placów i innych celów) wyniósł – 2 534 905 ton.
- Odpady górnicze w największej ilości (96,6 % całości zagospodarowanych odpadów) wykorzystywane są do wykonywania rekultywacji terenów zdegradowanych (różnego rodzaju wyrobisk poeksploatacyjnych). Polega ona na przywróceniu tym terenom pierwotnej rzeźby poprzez wypełnienie wyrobisk odpadami górnictwem, a następnie przykryciu ich warstwą glebową i zagospodarowaniu w kierunku rolnym bądź zadrzewieniowym.
- Zgodnie z Pozwoleniem zintegrowanym w 2012 roku przeprowadzone zostały badania składu fizyko – chemicznego skały płonnej (odpadów górniczych) i zgodnie z cytowanym Pozwoleniem będą one wykonywane regularnie co roku.

Dotychczasowe analizy karbońskich skał płonnych wykonane przez "Pomiar-GIG" potwierdzają stałość właściwości fizyko – chemicznych tych odpadów oraz wykazały ich przydatność do wykonywania m.in. prac inżynierjno-technicznych, związanych z niwelacją terenów zdegradowanych działalnością górnictwem, prac związanych z wykonywaniem przekładek technologicznych na składowiskach odpadów, rekultywacji bezglebowej, remontów dróg.

Źródło: Sprawozdania zarządu z działalności grupy kapitałowej Lubelski Węgiel Bogdanka.

3.2.3. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego – 2012 r.

3.2.3.1. Jakość powietrza atmosferycznego-2012 r.

Cel do 2019 r.

Poprawa jakości powietrza do osiągnięcia poziomów wymaganych przepisami prawa, spełnianie standardów emisyjnych z instalacji oraz promocja wykorzystania odnawialnych źródeł energii

Kierunki działań na lata 2012-2015:

1. Wdrażanie programów ochrony powietrza oraz opracowanie i wdrażanie takich programów dla obszarów przekraczania norm jakości powietrza, nie ujętych w obowiązujących POP.
2. Monitoring poziomu pyłu PM_{2,5} oraz podejmowanie działań wpływających na zmniejszenie emisji tego zanieczyszczenia celem dotrzymania standardu jakości powietrza w związku ze zmniejszającym się corocznie marginesem tolerancji (klasa B).

3. Wspieranie działań inwestycyjnych w zakresie ochrony powietrza podejmowanych przez podmioty gospodarcze.
4. Ograniczenie niskiej emisji ze źródeł komunalnych, w tym eliminowanie węgla jako paliwa w lokalnych kotłowniach i gospodarstwach domowych i zastępowanie go innymi, bardziej ekologicznymi nośnikami ciepła, w tym odnawialnych źródeł energii (np. wody termalne, energia słoneczna, energia wiatrowa, energia biomasy z lokalnych źródeł).
5. Likwidacja lokalnych kotłowni i podłączanie obiektów do sieci ciepłowniczych.
6. Poprawa wykorzystania energii cieplnej z ciepłowni (poprzez modernizację sieci przesyłowych) a tym samym ograniczanie strat ciepła.
7. Termomodernizacja i termorenowacja budynków użyteczności publicznej i budynków mieszkalnych.
8. Modernizacja układów technologicznych ciepłowni i elektrociepłowni, w tym wprowadzanie nowoczesnych technik spalania.
9. Rozwój sieci gazowej, szczególnie na terenach miejskich.
10. Instalowanie urządzeń do redukcji zanieczyszczeń powstałych w procesie spalania, a także poprawa sprawności obecnie funkcjonujących urządzeń redukujących zanieczyszczenia.
11. Promocja i wspieranie technologii zwiększających efektywne wykorzystanie energii i zmniejszających materiałochłonność gospodarki.
12. Rozwój infrastruktury drogowej z uwzględnieniem wymagań ochrony środowiska (obwodnice, poprawa stanu technicznego dróg, itp.).
13. Ograniczanie emisji komunikacyjnej poprzez odpowiednie utrzymanie czystości nawierzchni ulic.
14. Promocja i wspieranie rozwiązań w transporcie pozwalających na unikanie lub zmniejszanie wielkości emisji (m.in. wprowadzanie autobusów spełniających normy Euro 5, zmiany organizacji ruchu na terenach miejskich, promocja transportu zbiorowego, kolejowego, transportu wodnego, trolejbusowego i rowerowego).
15. Edukacja ekologiczna społeczeństwa w zakresie potrzeb i możliwości ochrony powietrza, w tym oszczędności energii, stosowania odnawialnych źródeł energii, stosowania bardziej ekologicznych źródeł energii, wyeliminowania procedury spalania odpadów w kotłowniach domowych, a także korzystania z transportu publicznego.
16. Realizacja systemu handlu emisją dwutlenkiem węgla.
17. Promocja wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

Ocena realizacji celu w zakresie jakości powietrza atmosferycznego

Z przesłanych do WIOŚ w Lublinie informacji od 164 podmiotów gospodarczych korzystających ze środowiska w 2012 roku wynika, że łączna emisja zanieczyszczeń do powietrza wyniosła 5423,7 tys. Mg, w tym 2,4 tys. Mg pyłów i 5 421,3 tys. Mg gazów ogółem, w tym 5 390,6 tys. Mg CO₂ (źródło: WIOŚ, baza: Ekoinfonet).

Największą ilość zanieczyszczeń do powietrza wprowadziły:

1. Zakłady Azotowe „PUŁAWY” S.A. w Puławach – 1 931 759,5 Mg (35,6%),
2. „Cemex” Polska Sp. z o.o. Zakład Cementownia Chełm – 1 233 860,3 Mg (22,8%),
3. Elektrociepłownia Lublin-Wrotków Sp. z o.o. w Lublinie – 629 207,1 (11,6%),
4. „MEGATEM EC- LUBLIN” Sp. z o. o. w Lublinie – 260 408,2 Mg (4,8%),
5. Grupa Ożarów S.A. Zakład Cementownia Rejowiec w Rejowcu Fabrycznym - 223 636,5 Mg (4,1%),
6. Pozostałe zakłady – 1 144 755,2 Mg (21,1%).

Z Raportu o stanie środowiska województwa lubelskiego w 2012 r. wynika, że w 2012 r. z dróg województwa lubelskiego wyemitowano łącznie 29 052,09 Mg pyłów i gazów (bez CO₂ i CO), w tym: 16 240,01 Mg zanieczyszczeń gazowych i 12 812,08 Mg pyłu ogółem (źródło: EKOMETRIA).

Szacowana łączna emisja z obszaru województwa lubelskiego, ze źródeł liniowych, powierzchniowych i punktowych (źródło: WIOŚ) w 2012 r. wyniosła 136 802,3 Mg pyłów i gazów (bez CO₂ i CO).

WIOŚ do oceny za 2012 r. wykorzystał wyniki pomiarów z 45 stanowisk pomiarowych obejmujących: pomiary ciągle automatyczne na 3 stanowiskach pomiarowych dwutlenku siarki, 4 dwutlenku azotu,

1 tlenków azotu, 1 tlenku węgla, 5 ozonu, 1 pyłu zawieszono PM10 i 1 stanowisku benzenu; pomiary manualne codzienne na 1 stanowisku pomiarowym dwutlenku siarki, 1 dwutlenku azotu, 7 pyłu zawieszono PM10, 4 pyłu zawieszono PM2,5, 4 stanowiskach metali i 5 stanowiskach benzo/a/pirenu; pomiary manualne okresowe na 2 stanowiskach pomiarowych dwutlenku siarki, 2 dwutlenku azotu i 3 stanowiskach benzenu.

Ocena dla kryterium ochrony zdrowia została wykonana w obowiązujących w województwie lubelskim dwóch strefach: Aglomeracji Lubelskiej i strefie lubelskiej, natomiast dla kryterium ochrony roślin w strefie lubelskiej.

Przeprowadzona analiza poziomu stężeń zanieczyszczeń za 2012 r. wykazała dobrą jakość powietrza. Na obszarach obu stref stężenia większości zanieczyszczeń: benzenu, dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenku węgla, pyłu PM2,5, substancji zawartych w pyłe zawieszonym PM10 (ołowiu, arsenu, kadmu, niklu, benzo/a/pirenu) i ozonu według poziomu docelowego dotrzymywały obowiązujące standardy. Przekroczenia dotyczyły tylko poziomu dopuszczalnego 24-godzinnego dla pyłu PM10 na jednym stanowisku pomiarowym oraz poziomu celu długoterminowego dla ozonu.

Źródło: Raport o stanie środowiska województwa lubelskiego w 2012 r.

Na terenie województwa lubelskiego prowadzono budowę i przebudowę dróg. Inwestycje drogowe prowadzone były, między innymi na terenie powiatów biłgorajskiego, chełmskiego, świdnickiego, lubelskiego.

Źródło: gminy i starostwa.

Poprawiono dostępność i jakość komunikacji miejskiej, dla miasta Puławy wraz z obszarami sąsiednich gmin - zakupiono 21 autobusów komunikacji miejskiej wyposażonych w system monitoringu wizyjnego oraz system informacji pasażerskiej, przeprowadzono modernizację zajezdni autobusowej przy ul. Dęblińskiej w Puławach, wybudowano Centrum Nadzoru Ruchu i Biura Obsługi Klienta przy ul. Dęblińskiej w Puławach, zakupiono instalację systemu monitorowania i zarządzania flotą autobusów, zakupiono instalację systemu informacji pasażerskiej na węzłach przystankowych, wymieniono wiaty przystankowe, wybudowano i zmodernizowano zatoki autobusowe.

Źródło: Urząd miasta Puławy.

Prowadzono modernizację źródeł ciepła i sieci ciepłowniczych na terenie województwa. Jednostkami odpowiedzialnymi za modernizację były, między innymi: Dalkia Kraśnik, PEC Sp. z o.o. w Białej Podlaskiej, OPEC Sp. z o.o. w Puławach, LPEC Sp. z o.o. Lublin, MPEC Sp. z o.o. Chełm

Źródło: Ww. zakłady.

Wykonano modernizację kotłowni zakładowych. Instalowano kolektory słoneczne, budowano farmy wiatrowe, biogazownie, przeprowadzono termomodernizację budynków. Opis przedsięwzięć oraz wykaz jednostek odpowiedzialnych za przedsięwzięcia zamieszczony jest w rozdziale 4.2.4. Ochrona powietrza atmosferycznego.

Informacje zamieszczono również w rozdziałach: 4.2.4.

Oprócz prowadzonych działań mających bezpośrednio przyczynić się do poprawy stanu jakości powietrza, Urząd Marszałkowski prowadził kampanię informacyjno – edukacyjną.

Na zlecenie Urzędu TVP Lublin przygotowała i wyemitowała film na temat ochrony powietrza. Film pt. „Eko - ciepło, czyli jak zapobiegać niskiej emisji” jest elementem wojewódzkiej kampanii edukacyjno-informacyjnej na temat ochrony powietrza.

Na realizację i emisję filmu Zarząd Województwa Lubelskiego zbilansował środki finansowe w kwocie:

- 24 000 zł dotacji WFOŚiGW w Lublinie,
- 24 000 zł pochodzących z Budżetu Województwa Lubelskiego.

Głównym celem filmu było podniesienie świadomości mieszkańców województwa lubelskiego o zagrożeniach dla zdrowia ludzi, jakie niesie za sobą zanieczyszczenie powietrza (szczególnie pyłem PM 10).

3.2.3.2. Ochrona wód – 2012 r.

Cel do 2019 r.

Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych województwa

Kierunki działań na lata 2012-2015:

1. Budowa, rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków komunalnych.
2. Budowa nowych i rozbudowa istniejących sieci zbiorczej kanalizacji sanitarnej.
3. Budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków, w miejscach gdzie uwarunkowania techniczne lub ekonomiczne wskazują na nieefektywność rozwiązań w zakresie zbiorowego odprowadzania ścieków.
4. Budowa nowych i rozbudowa istniejących sieci zbiorczej kanalizacji deszczowej.
5. Budowa i modernizacja oczyszczalni ścieków przemysłowych.
6. Rozbudowa zbiorczych sieci wodociągowych, modernizacja ujęć i budowa nowych oraz modernizacja stacji uzdatniania wody.
7. Ograniczanie ilości substancji szczególnie szkodliwych odprowadzanych do środowiska wodnego.
8. Kontrola spełnienia wymagań prawnych w zakresie korzystania z wód przez podmioty gospodarcze.
9. Wdrażanie Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych.
10. Ograniczenie ilości wód opadowych odprowadzanych do wód powierzchniowych z możliwością zagospodarowania w miejscu ich powstawania.

Ocena realizacji celu w zakresie ochrony wód

Gospodarka wodno-ściekowa

W 2012 r. w województwie lubelskim:

- wybudowano 397,49 km zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej,
- podłączono do zbiorczej sieci kanalizacyjnej 4633 budynków mieszkalnych,
- oddano do użytku 9 zbiorczych oczyszczalni ścieków, o łącznej przepustowości 1893,50 m³/dobę,
- zmodernizowano 1 oczyszczalnię ścieków,
- wybudowano 3020 indywidualnych wiejskich oczyszczalni ścieków,
- wybudowano 381,0 km sieci wodociągowej,
- podłączono do zbiorczej sieci wodociągowej 4777 budynków mieszkalnych,
- wykonano 6 stacji uzdatniania wody,
- zmodernizowano 4 stacje uzdatniania wody.

Źródło: Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie

Według GUS całkowity pobór wód w województwie lubelskim w 2011 r. wyniósł 339,95 hm³.

Struktura poboru wody w województwie lubelskim w 2011 r. przedstawiała się następująco:

- na potrzeby produkcyjne dla przemysłu 111,75 hm³,
- na eksploatację sieci wodociągowej 69,18 hm³,
- na rolnictwo i leśnictwo oraz napełniania i uzupełniania stawów rybnych 159,02 hm³.

Według danych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie, w 2012 roku, w województwie lubelskim:

- działało 254 oczyszczalni komunalnych, o łącznej przepustowości 46825,35 m³/dobę,
- działało 16197 indywidualnych wiejskich oczyszczalni ścieków,
- długość sieci kanalizacyjnej wynosiła 2992,42 km,
- sieć wodociągowa wynosiła 17963,12 km,

Źródło: Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie, GUS.

Jakość wód powierzchniowych i podziemnych województwa lubelskiego

Monitoring wód powierzchniowych i podziemnych prowadził Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Lublinie.

W latach 2010 - 2012 prowadzono badania w 130 ppk – punktach pomiarowo kontrolnych zlokalizowanych na 123 jcw –jednolitych części wód. W granicach województwa lubelskiego

wydzielono 374 jcw, zatem monitoringiem objęto niemal 33% wód. Klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego dokonano dla 120 jcw, w tym dla 65 części naturalnych i dla 55 części silnie zmienionych i sztucznych. Klasyfikacja elementów biologicznych: *jcw naturalne*: I klasa - 1,5%, II klasa - 12,3%, III klasa - 44,6%, IV klasa - 33,8%, V klasa - 7,7%; *jcw sztuczne i silnie zmienione*: II klasa - 38,2%, III klasa - 38,2%, IV klasa - 21,8%, V klasa - 1,8%. Klasyfikacja elementów fizykochemicznych: *jcw naturalne*: I klasa - 4,2%, II klasa - 63,3%, poniżej stanu dobrego - 32,5%; *jcw sztuczne i silnie zmienione*: I klasa - 6,2%, II klasa - 81,8%, poniżej potencjału dobrego - 16,4%. Klasyfikacja stanu/potencjału ekologicznego: *jcw naturalne*: stan ekologiczny: bardzo dobry (I klasa) brak, dobry (II klasa) 6,2%, umiarkowany (III klasa) 52,3%, słaby (IV klasa) 32,3%, zły (V klasa) 9,2%, *jcw sztuczne i silnie zmienione*: dobry i powyżej dobrego - 32,7%, umiarkowany - 43,6%, słaby - 21,8%, zły - 1,8%.

Z siedmiu przebadanych w 2012 r. jezior cztery (Białe Włodawskie, Biczce, Łukie i Uściwierz) charakteryzuje się bardzo dobrym stanem ekologicznym, jedno posiada umiarkowany (Firlej), a dwa słaby stan ekologiczny (Krasne, Kunów).

W ramach badań jakości wód podziemnych prowadzony był monitoring składowisk. Wokół 52 składowisk nie stwierdzono przekroczenia wartości granicznych wskaźników określonych dla dobrego stanu chemicznego. W przypadku 59 składowisk odnotowano słaby stan chemiczny badanych wód.

Źródło: Raport o stanie środowiska województwa lubelskiego w 2011 r.

Prace prowadzone przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie na terenie województwa lubelskiego w 2012 r.

Do Ośrodka Koordynacyjno-Informacyjnego Ochrony Przeciwpowodziowej przy RZGW w Warszawie spływają niezbędne dane z Nadzorów Wodnych RZGW, na podstawie których prowadzona jest analiza zjawisk hydrologicznych.

Prowadzony jest monitoring postępu erozji rz. Wisły. Erozja brzegów Wisły stale monitorowana jest przez Nadzory Wodne.

W 2012 r. prowadzono prace związane z utrzymaniem rzek Wieprz, Bystrzyca, Bug graniczny. Utrzymanie rzek polegało na udrażnianiu koryt, zabezpieczeniu brzegów.

Na rzece Wiśle przeprowadzono odbudowę budowli regulacyjnych w m. Drachalica, Stężyca.

Prowadzono roboty pogłębiarskie.

Źródło: Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie.

Informacje zamieszczono również w rozdziałach: 4.2.3, 5,6.2,6.3, 6.4. 6.5.

3.2.3.3. Gospodarka odpadami – 2012 r.

Cel do 2020 r.

Racjonalne gospodarowanie odpadami, zwiększenie udziału odzysku oraz wyeliminowanie praktyk nielegalnego składowania odpadów

Kierunki planowanych działań:

Działania zmierzające do zapobiegania powstawaniu odpadów, ograniczenia ilości odpadów oraz ich negatywnego oddziaływania na środowisko

1. Intensyfikacja działań edukacyjno - informacyjnych promujących zapobieganie powstawania odpadów oraz właściwe postępowanie z wytworzonymi odpadami.
2. Promowanie wykorzystywania produktów wytwarzanych z materiałów odpadowych poprzez odpowiednie działania promocyjne i edukacyjne.
3. Eliminowanie uciążliwości dla środowiska związanych z eksploatacją składowisk, w tym zamykanie i rekultywacja składowisk niespełniających wymogów prawa.

Działania wspomagające prawidłowe postępowanie z odpadami w zakresie zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania

1. Systematyczne prowadzenie kontroli:
 - zgodności ustaleń zawartych w wydanych zezwoleniach podmiotom prowadzącym działalność w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości oraz odzysku i unieszkodliwiania odpadów. W przypadku nie przestrzegania przez

- przedsiębiorstwa ustaleń zawartych w wydanych zezwoleniach podejmowane będą odpowiednie kroki prawne.
2. Zapewnienie przepływu strumieni odpadów tj. zmieszane odpady komunalne, odpady zielone oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczone do składowania do wskazanych instalacji regionalnych zgodnie z uchwalonym planem gospodarki odpadami dla województwa lubelskiego. Gospodarka odpadami w województwie opiera się na wskazanych w WPGO instalacjach zagospodarowania odpadów obsługujących regiony gospodarowania odpadami. Na obszarze województwa lubelskiego wyznacza się 9 regionów gospodarki odpadami.
 3. Wspieranie wdrażania efektywnych ekonomicznie i ekologicznie technologii odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w tym technologii pozwalających na odzyskiwanie energii zawartej w odpadach w procesach termicznego i biochemicznego ich przekształcania. Jako priorytetowe uznaje się te działania, które pozwolą na wykorzystywanie energetyczne odpadów w instalacjach zlokalizowanych na obszarze województwa lubelskiego.
 4. Zachęcanie inwestorów publicznych i prywatnych do udziału w realizacji inwestycji strategicznych zgodnie z planem gospodarki odpadami.
 5. Opracowanie programów rozwoju selektywnego zbierania odpadów komunalnych w regionach, w tym odpadów ulegających biodegradacji w celu realizacji celów wskazanych w wojewódzkim planie gospodarki odpadami.
 6. Przedsiębiorstwa zbierające odpady na terenie województwa lubelskiego zobowiązane są do osiągnięcia celów ilościowych.
 7. Prowadzenie selektywnego zbierania i odbierania co najmniej następujących frakcji odpadów komunalnych:
 - odpady zielone z pielęgnacji ogrodów i parków,
 - papier i tektura (w tym opakowania, gazety, czasopisma, itd.),
 - odpady opakowaniowe ze szkła w podziale na szkło bezbarwne i kolorowe,
 - tworzywa sztuczne,
 - metale,
 - zużyte baterie i akumulatory,
 - zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,
 - przeterminowane leki,
 - chemikalia (farby, rozpuszczalniki, oleje odpadowe, itd.),
 - meble i inne odpady wielkogabarytowe,
 - odpady budowlano - remontowe.
 8. Pozostałe frakcje odpadów komunalnych mogą być zbierane łącznie jako zmieszane odpady komunalne.
 9. Odpady zebrane selektywnie należy gromadzić i transportować w sposób zapobiegający ich zmieszaniu.
 10. Powstające w gospodarstwach domowych odpady ulegające biodegradacji powinny być w pierwszej kolejności wykorzystywane przez mieszkańców we własnym zakresie np. poprzez kompostowanie w przydomowych kompostownikach w zabudowie jednorodzinnej i terenach wiejskich.
 11. Organizacja nowych i rozwój istniejących systemów zbierania odpadów niebezpiecznych występujących w strumieniu odpadów komunalnych, np. w oparciu o:
 - sieci zbierania poszczególnych rodzajów odpadów niebezpiecznych,
 - placówki handlowe, apteki, zakłady serwisowe oraz punkty zbierania poszczególnych rodzajów odpadów niebezpiecznych (np. przeterminowane lekarstwa, oleje odpadowe, baterie, akumulatory),
 - stacjonarne lub mobilne punkty zbierania odpadów niebezpiecznych,
 - regularne odbieranie odpadów niebezpiecznych od mieszkańców prowadzących ich selektywne zbieranie przez podmioty prowadzące działalność w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości.
 12. Sposób zbierania odpadów musi być odpowiedni dla przyjętych w instalacjach zagospodarowania odpadów technologii przekształcania odpadów, do których odpady będą kierowane.

13. Wydawanie decyzji i pozwoleń wyłącznie na budowę instalacji zagospodarowania odpadów realizujących założenia planu gospodarki odpadami dla województwa lubelskiego.
14. Ograniczenie składowania odpadów ulegających biodegradacji poprzez promowanie kompostowania przydomowego oraz budowę linii technologicznych do przetwarzania tych odpadów, takich jak:
 - kompostowni odpadów z selektywnej zbiórki,
 - instalacji fermentacji odpadów ulegających biodegradacji,
 - instalacji mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych,
 - zakładów termicznego przekształcania zmieszanych odpadów komunalnych.
 Biorąc pod uwagę wysokie walory rolnicze województwa lubelskiego, jako priorytetowe przyjmuje się takie rozwiązania technologiczne przekształcania odpadów ulegających biodegradacji, które pozwalają uzyskać biogaz oraz kompost, który może zostać wykorzystany w celach nawozowych.
15. Tworzenie systemów gospodarowania odpadami uwzględniającego wszystkie niezbędne elementy gospodarki oraz dostosowanych do warunków lokalnych.
16. Stosowanie technologii spełniających kryteria BAT.
17. Monitorowanie wskazanych w WPGO wskaźników wytwarzania odpadów oraz wspieranie działań związanych z badaniem odpadów.

Ocena realizacji celu w zakresie gospodarki odpadami

Odpady komunalne

W 2012 r. na terenie województwa lubelskiego (wg danych z Wojewódzkiej Bazy Danych o Odpadach (WSO) zewidencjonowano 62 składowiska przyjmujące odpady komunalne o pojemności całkowitej 22 785 512 m³. Na tych obiektach złożono ogółem 237 807,70 Mg odpadów komunalnych (dane do opłat za składowanie odpadów).

Według danych zgromadzonych przez GUS w 2011 r. zebrano ogółem 345 347,1 Mg odpadów komunalnych, co stanowi ok. 3,5% ogólnej masy odpadów zebranych w kraju.

Ilość odpadów zebranych selektywnie utrzymywała się na podobnym poziomie jak w roku 2011. i wyniosła 9,3% wszystkich zebranych odpadów komunalnych w województwie. Spośród wysegregowanych odpadów największy procent stanowiły: szkło 31,3%, papier i tektura 19,2%, odpady biodegradowalne 18,6% oraz tworzywa sztuczne 16,2%.

W 2012 r. na terenie województwa lubelskiego zebrano 79 445,221 Mg odpadów opakowaniowych, z czego 19 798,431 Mg zostało zebranych przez gminy, natomiast do odzysku i recyklingu na terenie naszego województwa przekazano 62 471,180 Mg.

W latach 2001- 2012 w wyniku postępowań administracyjnych wyłączono z eksploatacji łącznie 73 składowiska, na których deponowano odpady komunalne, tj. ponad 50% składowisk funkcjonujących w 2001 roku. W roku 2012 zakończyły eksploatację 2 składowiska: w Kazimierzu Dolnym i Markuszowie.

Odpady inne niż komunalne

Według danych z Wojewódzkiej Bazy Danych o Odpadach (WSO) w 2012 r. na terenie województwa lubelskiego wytworzono 6 964 624,49 Mg odpadów pochodzenia innego niż komunalne, czyli ok. 5% ogólnej ilości tych odpadów wytworzonych w Polsce.

Na terenie województwa wytworzone odpady poddane zostały głównie procesom odzysku – 3 385 099,83 co stanowi 49% wytworzonych odpadów. Ilość odpadów składowanych na składowiskach jest znaczna - 36% w roku 2012.

Źródło: Wojewódzka Baza Danych dot. wytwarzania i gospodarowania odpadami (WSO i Raport o stanie środowiska województwa lubelskiego w 2012 r.

Odpady azbestowe

Ilość wyrobów zawierających azbest na terenie województwa lubelskiego w 2012 r.:

- Ilość wyrobów zawierających azbest od osób fizycznych według inwentaryzacji wprowadzonej przez samorządy gminne do bazy azbestowej: - 488 591,532 Mg (stan z dnia 31 grudnia 2012 r.),
- Ilość wyrobów zawierających azbest od osób prawnych (w tym mienie komunalne samorządów) z bazy azbestowej – 26 772,906 Mg (stan z dnia 31 grudnia 2012 r.)

Na terenie województwa lubelskiego w 2012r. funkcjonowały trzy składowiska odpadów azbestowych, które łącznie posiadały wolną pojemność ok. 164706 m³ :

- składowisko w Srebrzyszczu – administrowane przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami Sp. z o.o. w Chełmie (wolna pojemność 4 230 m³),
- składowisko w Kraśniku (m. Piaski-Zarzeczce II) – administrowane przez Przedsiębiorstwo Usług Wodno-Budowlanych „WOD-BUD” Sp. z o.o. (wolna pojemność 160076 m³),
- składowisko w Poniatowej Wsi – administrowane przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o. o. w Poniatowej (400 m³).

Według wojewódzkiej bazy danych dotyczącej wytwarzania i gospodarowania odpadami (WSO) ilość odpadów azbestowych zdeponowanych na powyższych składowiskach w 2012 r. jest następująca:

- 17 06 01 materiały izolacyjne zawierające azbest – 2 566,175 Mg, (w tym: 2516,115 Mg na składowisku w Kraśniku, 50,06 Mg na składowisku w Poniatowej Wsi)
- 17 06 05 materiały konstrukcyjne zawierające azbest - 14 221,503 Mg, (w tym: 13417,563 Mg na składowisku w Kraśniku, 783,86 Mg na składowisku w Srebrzyszcze, 20,08 Mg na składowisku w Poniatowej Wsi).

Ilość wytworzonych odpadów azbestowych w 2012 r. na terenie województwa lubelskiego (według wojewódzkiej bazy danych wg rodzaju prowadzonej działalności z wykazem odpadów) kształtowała się na poziomie :6 417,6362 Mg (17 06 01 – materiały izolacyjne zawierające azbest, 17 06 05 – materiały konstrukcyjne zawierające azbest).

Na terenie województwa lubelskiego realizowany jest obecnie Szwajcarsko-Polski Program Współpracy, w ramach którego realizowany jest projekt „Pilotażowy system gospodarowania odpadami azbestowymi na terenie Województwa Lubelskiego wzmocniony sprawnym monitoringiem ilości oraz kontroli ich usuwania i unieszkodliwiania”.

Okres realizacji Projektu wynosi 5 lat: od 1 stycznia 2012 r. do 30 czerwca 2016 r. Instytucją Realizującą przedmiotowy Projekt jest Samorząd Województwa Lubelskiego/Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie.

Do dofinansowania kwalifikują się koszty związane z demontażem, transportem i unieszkodliwianiem na składowisku wyrobów azbestowych oraz koszty dotyczące usuniętych odpadów zawierających azbest zgromadzonych na działkach gruntowych. Środki przeznaczone na dofinansowanie kosztów związanych z wykonaniem prac przekazywane są przez Instytucję Realizującą bezpośrednio Wykonawcy.

O dofinansowanie mogą się ubiegać:

- 1) Osoby fizyczne i wspólnoty mieszkaniowe - do 100% kosztów.
- 2) Jednostki samorządu terytorialnego - do 85% kosztów.
- 3) Spółdzielnie mieszkaniowe z terenu województwa lubelskiego - do 30% kosztów.

W 2012 roku w ramach Programu „Pilotażowy system gospodarowania odpadami azbestowymi na terenie Województwa Lubelskiego wzmocniony sprawnym monitoringiem ilości oraz kontroli ich usuwania i unieszkodliwiania” podpisano 139 umów partnerskich z Samorządami, w tym 130 zostało zrealizowanych (stan na 31 grudnia 2012 roku).

W 2012 roku przekazano do unieszkodliwienia ogółem 2 645,975 Mg na kwotę 1 302 953,47 zł.

Informacje zamieszczono również w rozdziale: 4.2.5.

3.2.3.4. Oddziaływanie hałasu – 2012 r.

Cel do 2019 r.

Zmniejszenie zagrożenia mieszkańców województwa ponadnormatywnym hałasem, zwłaszcza emitowanym przez środki transportu drogowego

Kierunki działań na lata 2012-2015:

1. Wdrażanie „Programu ochrony przed hałasem dla miasta Lublina”.
2. Systematyczna aktualizacja map akustycznych.
3. Rozszerzanie monitoringu hałasu w środowisku, szczególnie na terenach będących pod wpływem oddziaływania określonej kategorii dróg, linii kolejowych oraz terenów wskazanych w powiatowych programach ochrony środowiska.
4. Analiza przebiegu tras komunikacyjnych pod kątem ich uciążliwości dla środowiska i człowieka ze względu na emisję hałasu.

5. Realizacja inwestycji zmniejszających narażenie na hałas komunikacyjny (budowa obwodnic, modernizacja szlaków komunikacyjnych, budowa ekranów akustycznych, rewitalizacja odcinków linii kolejowych i wymiana taboru na mniej hałaśliwy, itp.).
6. Dalsze ograniczanie emisji hałasu pochodzącego z sektora gospodarczego, m.in. poprzez kontrole przestrzegania dopuszczalnej emisji hałasu, wprowadzanie urządzeń ograniczających emisję hałasu).
7. Przestrzeganie wartości dopuszczalnych poziomów hałasu w odniesieniu do nowo zagospodarowywanych terenów: stosowanie w planowaniu przestrzennym zasady strefowania.
8. Opracowywanie programów ochrony środowiska przed hałasem także dla terenów uzdrowiskowych i turystyczno-rekreacyjnych.

Ocena realizacji celu w zakresie oddziaływania hałasu

W ramach monitoringu hałasu w 2012 r. WIOŚ w Lublinie wykonał badania hałasu komunikacyjnego w 10 punktach pomiarowych w większych miastach województwa. Na obszarze miasta Biała Podlaska oraz miasta Zamość wykonano pomiary w celu określenia wskaźników rocznych. W obu punktach wystąpiły przekroczenia dopuszczalnych poziomów dźwięku. Pomiary krótkookresowe w 2012 r. wykazały, że największe przekroczenia sięgające 7 dB w dzień i ponad 10 dB nocą wystąpiły w Zamościu.

Pomiarami hałasu przemysłowego objęto w 2012 roku 23 zakłady przemysłowe zlokalizowane na terenie województwa lubelskiego. Były to w większości zakłady usługowe i produkcyjne, jednostki handlowe zlokalizowane w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej, przez co stanowiły uciążliwość i były przyczyną wpływających do WIOŚ skarg. W porze dziennej przekroczenia dopuszczalnych norm stwierdzono w 5 obiektach, natomiast nocą w 4.

Przedsięwzięcia inwestycyjne ograniczające uciążliwość akustyczną wykonywane były m.in. w: Lubelskim Przedsiębiorstwie Robót Drogowych S.A. Wytwórni Mas Bitumicznych w Lublinie, Miejskim Zakładzie Wodociągów i Kanalizacji w Nałęczowie, Lubelskim Węgłu „Bogdanka” S.A. w Bogdance, Gospodarstwie Rolnym w Trzebieszowie Drugim.

Źródło: Raport o stanie środowiska województwa lubelskiego w 2012 r.

W 2011 r. miały miejsce pomiary hałasu dla dróg wojewódzkich oraz dróg krajowych służące do opracowania map akustycznych. Mapy zostały przekazane do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie w II kwartale 2012 r.

Nadmienić należy że w październiku 2012 r. nastąpiła zmiana poziomów dopuszczalnych hałasu w środowisku. W świetle obecnie obowiązujących przepisów występujące przekroczenia nie są duże.

W roku 2012 r. Zarząd Województwa Lubelskiego przeprowadził procedurę udzielenia zamówienia publicznego na opracowanie „Programu ochrony środowiska przed hałasem dla województwa lubelskiego dla terenów poza aglomeracjami, położonych wzdłuż odcinków dróg”. Z wyłonionym w trakcie postępowania Wykonawcą, w dniu 21 listopada 2012 r. zawarto umowę na opracowanie projektu „Programu...”. 10 grudnia 2012 r. dokonano odbioru pierwszej części „Programu...”. Opracowanie całości projektu „Programu...” oraz jego przyjęcie w drodze uchwały przez Sejmik Województwa Lubelskiego przewidziano na rok 2013.

„Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa lubelskiego dla terenów poza aglomeracjami położonych wzdłuż odcinków dróg” tworzony jest w oparciu o mapy akustyczne przekazywane przez zarządców dróg, tj.:

1. „Mapy akustyczne dla dróg krajowych o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów Województwo Lubelskie” przekazane do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie dnia 27 kwietnia 2012 r. przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad.
2. „Mapy akustyczne obszarów położonych w otoczeniu dróg wojewódzkich na terenie Województwa Lubelskiego” przekazane do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie przez Zarząd Dróg Wojewódzkich w Lublinie w dniu 10 maja 2012 r.

Źródło: Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie.

Informacje zamieszczono również w rozdziale: 4.2.6.

3.2.3.5. Oddziaływanie pól elektromagnetycznych – 2012 r.

Cel do 2019 r.

Stać kontrola potencjalnych źródeł pól elektromagnetycznych

Kierunki działań na lata 2012-2015:

1. Kontynuacja badań, które pozwolą na ocenę skali zagrożenia polami elektromagnetycznymi oraz poszerzenie wiedzy na temat stopnia ich oddziaływania.
2. Wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed polami elektromagnetycznymi.
3. Preferowanie niskokonfliktowych lokalizacji źródeł pól elektromagnetycznych.
4. Edukacja ekologiczna nt. rzeczywistej skali zagrożenia emisją pól elektromagnetycznych.

Ocena realizacji celu w zakresie oddziaływania pól elektromagnetycznych

Według danych prezentowanych na stronie internetowej wyszukiwarki btsearch.pl, w województwie lubelskim obecnie są zlokalizowane 1 092 stacje bazowe.

W 2012 r. pomiary PEM wykonano w 45 punktach.

Analiza wyników badań przeprowadzonych na obszarze województwa w 2012 r. nie wykazała przekroczeń dopuszczalnej wartości składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego wynoszącej 7 V/m, określonej w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. Nr 192, poz. 1883).

3.2.3.6. Poważne awarie przemysłowe – 2012 r.

Cel do 2019 r.

Ograniczanie skutków poważnych awarii przemysłowych dla ludzi i środowiska

Kierunki działań na lata 2012-2015:

1. Wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska z tytułu awarii przemysłowych, w tym transportu materiałów niebezpiecznych.
2. Wyznaczenie miejsc bezpiecznego parkowania samochodów przewożących materiały niebezpieczne.
3. Doposażenie jednostek straży pożarnej w sprzęt do ratownictwa techniczno-chemiczno-ekologicznego, a wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska w urządzenia i sprzęt do szybkiej oceny ryzyka.

Ocena realizacji celu w zakresie poważnych awarii przemysłowych

Według Raportu o występowaniu zdarzeń o znamionach poważnej awarii w 2012 r. opracowanego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, w 2012 r. na terenie województwa lubelskiego zlokalizowanych było 81 zakładów, które umieszczone były w rejestrze potencjalnych sprawców poważnych awarii. ZDR było 16, ZZR – 7, ZR – 58.

W 2012 r. na terenie województwa lubelskiego stwierdzono 1 zdarzenie o znamionach poważnej awarii, które wystąpiło w Zakładach Azotowych S.A. w Puławach.

4. OCENA WYKONANIA PLANU OPERACYJNEGO W LATACH 2011-2012

Ocenę wykonania przedsięwzięć planowanych do realizacji w latach 2011-2012 przedstawiono w tabelach, osobno dla roku 2011 i 2012.

Wykaz przedsięwzięć dla roku 2011 został przedstawiony w odniesieniu do „Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego na lata 2008 -2011 z perspektywą do roku 2015”.

Wykaz przedsięwzięć dla roku 2012 został przedstawiony w odniesieniu do „Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego na lata 2012 -2015 z perspektywą do roku 2019”.

Podstawą oceny wykonania przedsięwzięć przewidzianych do realizacji były dane z ankiet uzyskane z gmin, powiatów, przedsiębiorstw województwa, dane z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie, Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Lublinie, Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie, Wojewódzkiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Lublinie. Uzupełnieniem ankiet były dane uzyskane w WFOŚiGW w Lublinie, Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Lublinie, Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Lublinie.

4.1. Ocena wykonania przedsięwzięć planowanych do realizacji w 2011 r.

4.1.1. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody 2011 r.

Tabela Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody – Przyroda i krajobraz - 2011 r.

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
1	Ochrona ekosystemów wodnych PPN - 30.szt, Ochrona nieleśnych ekosystemów lądowych PPN - 956,11 ha Ochrona ekosystemów leśnych PPN - 68,11 ha Czynna ochrona ekosystemów leśnych, nieleśnych, wodnych, ochrona gatunkowa roślin i zwierząt wraz z ochroną przeciwpożarową RPN - 1091,80 ha	Poleski PN, Roztoczański PN	T	200,00	2039,27	NFOŚiGW WFOŚiGW PPN, RPN
2	Ochrona obszarów Natura 2000 i parków krajobrazowych ZPK Polesia	ZPK Polesia z/s w Chełmie Zarządzający obszarami chronionymi	T	100,00	192,14	WFOŚiGW
3	Realizacja „Programu odbudowy populacji zwierzyny drobnej...” – odbudowa populacji zajęcy	Kola Łowieckie	T	20,00	41,50	WFOŚiGW
4	Wykonywanie zabiegów ochronnych w rezerwatach	W Poś - Wojewoda Lubelski Obecnie - RDOŚ Lublin	T	40,00	397,42	LIFE+ NFOŚiGW) – RDOŚ była partnerem w

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
	przyrody i obszarach Natura 2000					przedmiotowym projekcie realizowanym przez Klub Przyrodników przez Klub Przyrodników
5	Leczenie i pielęgnacja pomników przyrody	Wojewoda Lubelski, Bychawa, Drelów, Krasnobród, Kurów, Ruda Huta, Zamość, Tarnogród, m. Puławy	T	60,00	52,89	WFOŚiGW, środki własne
6	Aktywna ochrona koni biłgorajskich w zachowawczej hodowli w m. Szklarnia - ; PK „Lasy Janowskie”; Hodowla zachowawcza konika polskiego i polskiej owcy uhruskiej –RPN koniki polskie – 56 szt. owce uhruskie – 31 szt.	PK „Lasy Janowskie” RPN	T	-	183,05	NFOŚiGW
7	Czynna ochrona żółwia błotnego w PPN, ochrona błotniaka łąkowego i pustułki	ZPK Polesia, Stowarzysz. Lokalna Akcja na Rzecz Środ. Ziemi Chełmskiej, Poleski PN, Towarzystwo przyrodnicze „Bocian”	T	20,00	29,30	WFOŚiGW
8	Czynna ochrona siedlisk kolonii susłów perełkowanych na obszarze Natura 2000 „Świdnik” oraz inwent. kolonii susła perełkow. w 2008 r. w ramach projektu „Ochrona stanowisk susła perełkowanego w Polsce”	Lubelskie Towarzystwo Ornitologiczne, Zamojskie Towarzystwo Przyrodnicze w Zamościu	N	20,00	-	WFOŚiGW
9	Odtworzenie populacji bazanta na terenach poszczególnych obwodów łowieckich	Koła Łowieckie	N	20,00	-	WFOŚiGW + środki własne

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
	i introdukcja bażantów					
10	Introdukcja kuropatw na terenie działania dziesięciu kół łowieckich woj. lubelskiego	Koła Łowieckie	T	20,00	30,00	WFOŚiGW
11	Czynna ochrona głuszca	RDLP w Lublinie Nadleśnictwo Biłgoraj	T	-	294,43	RPO
12	Leczenie, rehabilitacja i utrzymanie ptaków dzikich ze schorzeniami chirurgicznymi i innymi schorzeniami przebywających w Ośrodku rehabilitacji ptaków dziko żyjących”	Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie	T	18,00	18,99	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie
13	Tworzenie nowych pomników przyrody na mocy uchwał rad gminnych	Gminy: Fajstławice, Kurów, Lubycza Królewska, Tereszpol, m. Zamość, inf. pochodzą z ww. gmin	T	b.k.d.	b.d.	
14	Dokończenie sporządzenia inwentaryzacji przyrodniczej gmin i ich aktualizacja	Wojewoda, Gminy	N	200,00	-	
15	Wykonywanie opracowań ekofizjograficznych	Gminy: Frampol, Jarczów, Końskowola, Lublin, Świdnik, Ułęż, Wojcieszków	T	100,00	24,50	środki własne
16	Uwzględnianie zapisów „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa” w zakresie ochrony terenów otwartych, tożsamości krajobrazu, kształtowania zabudowy – w studiach kierunków i uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego gmin i m.p.z.p.	Gminy: m. Hrubieszów, Lublin, m. Łuków, Ryki, Kurów, Wisznice, Zamość, m. Puławy	T	b.k.d.	2890,06	środki własne
17	Promocja wśród rolników korzyści	Pozarządowe Organizacje	T	b.k.d.	1,50	środki własne

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
	z zachowania drobno przestrzennych form krajobrazowych (np. miedz, zadrzewień śródpolnych, oczek wodnych, torfowisk, itp.)	Ekologiczne (POE), Gminy: Piaski, Strzyżewice, Zamość				
Przedsięwzięcia nieujęte w programie						
1	Ochrona gatunkowa roślin i zwierząt - 16 gat.	Poleski Park Narodowy	T	-	70,99	NFOŚiGW WFOŚiGW Przychody własne
2	Ochrona przed pożarami i szkodnictwem - 1,09 km pasów p.poż 1300 godz. 5.szt. remont szlabanów	Poleski Park Narodowy	T	-	17,93	NFOŚ i GW Przychody własne
3	Udostępnianie Parku dla turystyki (udostępnienie Terenowych Baz Edukacyjnych, szlaków, ścieżek, tras rowerowych, działalność Roztoczańskiej Konnej Straży Ochrony Przyrody, rozbudowa, konserwacja, remont infrastruktury turystycznej) - ok. 100 tys. os. 64,5 km 5 szlaków 9 ścieżek poznawczych 4 trasy rowerowe; Udostępnienie Parku dla edukacji (udostępnienie Ośrodka Edukacyjno-Muzealnego, Roztoczańskiego Centrum Naukowo-Edukacyjnego, działalność edukacyjna, doposażenie,	Roztoczański PN	T	-	1661,54	RPN NFOŚiGW

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
	księgozbiór)					
4.	Monitoring przyrodniczy, program podstawowy Zintegrowanego Monitoringu Środowiska Przyrodniczego Stacji Bazowej „Roztocze”	RPN	T	-	918,05	NFOŚiGW, RPN
Zadania planowane - ilość					21	
Zadania wykonane - ilość					18	
Koszty łącznie				818,00	8863,56	

Źródło: Poleski PN, Roztoczański PN, urzędy miast i gmin, koła łowieckie, RDLP, LTO, UP w Lublinie, ZPK Polesia, POE.

Tabela Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody – Zieleń miejska - 2011 r.

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
1	Urządzanie terenów zieleni, w tym skwerów, parków dzielnicowych, przebudowa pasów zieleni, ogródków botanicznych (łącznie z opracowaniem projektów), rewaloryzacja zieleni w zabytkowych parkach oraz bieżące utrzymanie zieleni	Gminy, Muzea, Starostwo w Krasnymstawie, Łukowie, Lubartowie	T	1600,00	11824,86	WFOŚiGW, PROW 2007-2013, RPO WL, UE, środki własne
2	Leczenie (w tym zwalczanie szrotówka kasztanowcowiaczka), pielęgnacja drzewostanów oraz nasadzenia drzew i krzewów (m.in. parki, cmentarze, parki miejskie, itp.)	Gminy, Muzea, Powiaty, inne	T	900,00	631,07	WFOŚiGW, środki własne, środki mieszkańców
Zadania planowane - ilość					2	
Zadania wykonane - ilość					2	
Koszty łącznie				2500,00	12455,93	

Źródło: Urzędy miast i gmin, starostwa powiatowe, muzea.

Tabela Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody – Lasy - 2011 r.

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
1	Ekspozowanie funkcji społecznych lasu: Edukacja społeczeństwa w zakresie wiedzy leśnej, konieczności przestrzegania norm obowiązujących w lesie, idei zrównoważonego rozwoju lasów, itp. (w oparciu o „Program edukacji leśnej społeczeństwa na lata 2004-2014)	Nadleśnictwa, RDLP	T	Koszty w ramach edukacji ekologicznej	83,80	Środki własne WFOŚiGW
2	Realizacja ochrony lasów w oparciu o plany urządzania lasów i uproszczone plany urządzania lasów	Nadleśnictwa, RDLP Starostwa: Kraśnik, Włodawa, Zamość, Świdnik	T	10000,00	1130,95	Fundusz Leśny
3	Zalesianie gruntów prywatnych (w tym grunty nieużytkowane rolniczo i grunty rolne)	Starostwa Powiatowe, Starostwo w Kraśniku, Właściciele gruntów	T	12000,00	0,50	
4	Zalesianie gruntów porolnych na terenach Lasów Państwowych – 17,5 ha	RDLP	T	250,00	16,23	Środki własne
Przedsięwzięcia nieujęte w programie						
1	Zwiększenie lesistości województwa oraz rozwijanie trwale zrównoważonej wielofunkcyjnej gospodarki leśnej w 2011 r. – w ha, lesistość - w %, grunty poddane odnowieniom – w ha - 1953	RDLP	T	-	7176,59	Środki własne
2	Wielkoobszarowa inwentaryzacja stanu lasu - 587 888 ha	RDLP	T	-	304,08	Fundusz Leśny
Zadania planowane - ilość				6		
Zadania wykonane - ilość				6		
Koszty łącznie				22250,00	8712,15	

Źródło: Starostwa powiatowe, RDLP, nadleśnictwa.

Tabela Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody – Gleby - 2011 r.

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
1	Wprowadzenie do m.p.z.p. konieczności ochrony gleb klasy I - IV i racjonalnego gospodarowania ich zasobami	Gminy: Bychawa, Józefów nad Wisłą, Ryki, Wisznice, Zamość	T	b.k.d.	2655,26	środki własne
2	Promowanie zasad Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej	Gminy: Piaski, Stoczek Łukowski, Tarnawatka, Wierzbica, Kraśnik ODR	T	Koszty w ramach edukacji ekologicznej	3,19	środki własne
3	Promocja programów rolnośrodowiskowych	Gminy: Biszczka, Piaski, Tarnawatka, Wierzbica, Powiaty, ODR	T	b.k.d.	b.d.	
4	Wspieranie i promocja gospodarstw ekologicznych	Gmina Biszczka, Tarnogród	T	b.k.d.	b.d.	
5	Monitoring gleb zgodnie z wymaganiami prawnymi (w cyklach 5-letnich);	GIOŚ, IUNG w Puławach	T	Koszty podano łącznie dla monitoringu środowiska	356,90	NFOŚiGW na zlecenie GIOŚ
6	Kontynuacja monitoringu gleb w zakresie odczynu i szkolenia z zakresu potrzeb wapnowania gleb (realizacja programu zmniejszenia kwasowości gleb)	IUNG w Puławach, Oddział Stacji Chemiczno-Rolniczej w Lublinie, ODR	N	100,00	-	
7	Kontynuacja monitoringu w zakresie zasobności gleb w fosfor, potas i magnez oraz szkolenia z zakresu znaczenia zasobności gleb dla wielkości plonów (realizacja programu poprawy zasobności gleb)	IUNG w Puławach, Oddział Stacji Chemiczno-Rolniczej w Lublinie, ODR	N	100,00	-	
8	Rekultywacja terenów zdegradowanych (w tym m.in.: rekultywacja przez zalesienie terenów w otoczeniu ZA „Puławy” S.A., odwodnienie gruntów	Właściciele i zarządcy terenów, Powiaty, Gmina Rejowiec, LW „Bogdanka” S.A.	T	1000,00	1216,10	środki własne, PGO Chełm, LW „Bogdanka” S.A.

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/ częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
	wsi Kaniwola / LW „Bogdanka” S.A., rekultywacja gruntów realizowana przez gminy)					
9	Rekultywacja składowisk wyłączonych z użytkowania	Gminy: Białopole, Dubienka, Kamionka, Leśniowice, Podedwórze, m. Puławy, m. Rejowiec Fabryczny, Zarządzający składowiskami	T	Koszty uwzględnione w „Planie Gospodarki Odpadami”	1857,42	środki własne, środki z Funduszu Spójności, WFOŚiGW,
Przedsięwzięcia nieujęte w programie						
1	Monitoring suszy rolniczej	IUNG w Puławach	T	-	1650,00	Dotacja MRiRW
Zadania planowane - ilość				10		
Zadania wykonane - ilość				8		
Koszty łącznie				1200,00	7738,87	

Źródło: Urzędy miast i gmin, GIOŚ, IUNG w Puławach, ODR, Oddział Stacji Chemiczno-Rolniczej w Lublinie, starostwa powiatowe, LW „Bogdanka” S.A.

Tabela Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody – Zasoby kopalin - 2011 r.

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/ częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
1	Kontrole w zakresie wykonywania postanowień udzielonych koncesji oraz eliminacja nielegalnych eksploatacji	Okręgowy Urząd Górniczy w Lublinie, Marszałek, Starostowie, Prowadzący eksploatację	T	b.k.d.	b.k.d.	
2	Ochrona obszarów występowania złóż kopalin przed zagospodarowaniem uniemożliwiającym eksploatację poprzez wprowadzanie do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin i m.p.z.p. odpowiednich zapisów	Gminy: Kurów, Radzyń Podlaski	N	b.k.d.	-	
3	Rekultywacja wyrobisk	Marszałek, Starostowie	N	250,00	-	

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
	poeksploatacyjnych					
Przedsięwzięcia nieujęte w programie						
1	Opłata eksploatacyjna LW „Bogdanka” S.A.	Koncesjonariusz LW „Bogdanka” S.A.	T	-	10492,70	LW „Bogdanka” S.A.
Zadania planowane - ilość				4		
Zadania wykonane - ilość				2		
Koszty łącznie				250,00	10492,70	

Źródło: OUG w Lublinie, urzędy miast i gmin, starostwa powiatowe, LW „Bogdanka” S.A.

Tabela Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody – łączne działania - 2011 r.

Zadania planowane - ilość	43
Zadania wykonane - ilość	36
Planowane koszty łącznie w tys. zł	27018,00
Wykonane koszty łącznie w tys. zł	48263,21

4.1.2. Zasoby wodne 2011 r.

Tabela Zasoby wodne – Zarządzanie zasobami wodnymi - Przedsięwzięcia pozainwestycyjne - 2011 r.

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
1	Realizacja programu działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych dla obszaru szczególnie narażonego w gminie Komarówka Podlaska	RZGW Warszawa	T	110,00	b.k.d.	W ramach działalności WIOŚ
2	Monitoring postępu erozji rz. Wisła	RZGW Warszawa	T	b.k.d.	b.k.d.	
3	Współpraca z instytucjami i analiza zjawisk hydrologicznych	RZGW Warszawa	T	b.k.d.	b.k.d.	
Zadania planowane - ilość				3		
Zadania wykonane - ilość				3		
Koszty łącznie				110,00	0,00	

Źródło: RZGW Warszawa.

Tabela Zasoby wodne – Gospodarka wodno-ściekowa - Przedsięwzięcia pozainwestycyjne - 2011 r.

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
1	Monitoring gospodarki wodno-	Gminy, MPWiK Puławy, LW	T	138,00	167914,60	środki własne,

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
	ściekowej (badania wód, ścieków, odcieków, wizualizacja, kontroling parametrów ilościowych i jakościowych wody i ścieków), Opłaty z tytułu korzystania ze środowiska – LW „Bogdanka” S.A.	„Bogdanka” S.A.				budżet S.A.M.K., BWIK, WFOŚiGW, ZGK, P.U.P. Sp. z o.o. w Hańsku, Komunalny Pryzmat, Dalkia Wschód Sp. z o.o., LW „Bogdanka” S.A., PGKiM Tomaszów Lubelski, MPWiK Puławy
2	Inwentaryzacja zbiorników bezodpływowych na ścieki (szamba)	Gminy: Puchaczów, Łomazy, Sosnówka, Terespol, Potok Wielki	T	b.k.d.	186,33	środki własne, PROW 2007-13 UE, ZK
3	Koncepcje gospodarki wodno-ściekowej w gminach, studia wykonalności, itp.	MPWiK Puławy, Gminy: Urzędów, Urszulin, Markuszów, Kazimierz Dolny, Kurów, Kąkolewnica Wschodnia, Stężycza, Zamość, Łaszczów, Puchaczów, Skierbieszów, Niedźwiada, Niedzwica, Strzyżewice, Wólka, Stoczek Łukowski, Podedwórze, Hanna, Rachanie, Sosnowica, Trzydnik Duży Miasto Hrubieszów	T	100,00	46,20	środki własne, program współpracy PL-BI-UA
Zadania planowane - ilość					3	
Zadania wykonane - ilość					3	
Koszty łącznie				238,00	168147,13	

Źródło: Urzędy miast i gmin, MPWiK Puławy, LW „Bogdanka” S.A.

Tabela Zasoby wodne – Gospodarka wodno-ściekowa - Przedsięwzięcia inwestycyjne – zlewnia Bugu - 2011 r.

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
1	Projekty w zakresie gospodarki wodno-ściekowej	Aglomeracje: Chełm	T	2000,00	982,00	środki własne samorządów gmin oraz środki

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/ częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
	realizowane w aglomeracjach powyżej 100 tys. RLM w zlewni Bugu					przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych, Źródło informacji: Urząd Marszałkowski (Sprawozdanie z realizacji zadań inwestycyjnych w zakresie gospodarki ściekowej w 2011 r.)
2	Projekty w zakresie gospodarki wodno-ściekowej realizowane w aglomeracjach 15- 100 tys. RLM w zlewni Bugu	Aglomeracje: Tomaszów Lub., Biała Podlaska, Hrubieszów, Łuków	T	2700,00	7703,00	środki własne samorządów gmin oraz środki przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych, fundusze ekologiczne (WFOŚiGW), Źródło informacji: Urząd Marszałkowski (Sprawozdanie z realizacji zadań inwestycyjnych w zakresie gospodarki ściekowej w 2011 r.)
3	Projekty w zakresie gospodarki wodno-ściekowej realizowane w aglomeracjach 2-15 tys. RLM w zlewni Bugu	Aglomeracje: Werbkowice, Horodło, Kamień, Sawin, Wierzbica, Urszulin, Trzebieszów, Janów Podl., Terespol, Międzyrzec Podl., Wisznice, Piszczac, Lubycza Król., Komarówka Podl., Konstantynów, Bełzec, Sławatycze, Tyszowce, Łaszczów, Kąkolewnica, Wola Uhruska, Dorohusk	T	21900,00	36032,00	środki własne samorządów gmin oraz środki przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych, fundusze ekologiczne (WFOŚiGW, gminne), fundusze zagraniczne (PROW, RPO WL, ZPORR, MFEOG, RPO), inne źródła finansowania (kredyt BOŚ), Źródło informacji: Urząd Marszałkowski (Sprawozdanie z realizacji zadań inwestycyjnych w zakresie gospodarki

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
						ściekowej w 2011 r.)
4	Projekty w zakresie gospodarki wodno-ściekowej realizowane w aglomeracjach poniżej 2 tys. RLM w zlewni Bugu	Aglomeracje: Telatyn, Łomazy, Zalesie, Hańsk	N	6380,00	-	Projekty nie były realizowane
5	Projekty w zakresie gospodarki ściekowej realizowane w pozostałych gminach zlewni Bugu	Gminy: Wojsławice, Ruda Huta, Stary Brus, Wiryki, Siedliszcze, gm. Włodawa, Białopole, Drelów, Rokitno, Tuczn, gm. Tomaszów Lubelski, Jarczów, Rachanie, Komarów Osada, Dubienka	N	10061,00	-	Projekty nie były realizowane
6	Projekty w zakresie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków w zlewni Bugu	Gminy: Biała Podlaska, Drelów, Łomazy, Piszczac, Piszczac, Rossosz, Sosnówka, Terespol, Terespol, Tuczn, Wisznice, Chełm, Dubienka, Łuków, Włodawa, Wola Uhruska	T	3975,00	11384,60	
7	Projekty gminne w zakresie rozwoju systemów zaopatrzenia w wodę (ujęcia, stacje uzdatniania, sieci wodociągowe) w zlewni Bugu	Gminy: Biała Podlaska, Drelów, Janów Podl., Konstantynów, Leśna Podlaska, Łomazy, Sosnówka, Terespol, Wisznice, Zalesie, Chełm, Dubienka, Ruda Huta, Dołhobyczów, Mircze, Uchanie, Werbkowice, Łuków, Łaszczów, Jarczów, Ulhówek, Hańsk, Stary Brus, Włodawa, Wiryki, Komarów Os.	T	8025,00	20130,60	
Zadania planowane - ilość				7		
Zadania wykonane - ilość				5		
Koszty łączne				55041,00	76232,20	

Źródło: Urząd Marszałkowski (Sprawozdanie z realizacji zadań inwestycyjnych w zakresie gospodarki ściekowej w 2011 r.).

Tabela Zasoby wodne – Gospodarka wodno-ściekowa - Przedsięwzięcia inwestycyjne – zlewnia Wieprza - 2011 r.

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/ częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
1	Rozbudowa i modernizacja systemu zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków w Lublinie	MPWiK Lublin	T	488720,00 dla lat 2008 - 2011	16292,55	środki własne, środki Gminy Lublin, UE
2	Projekty w zakresie gospodarki wodno-ściekowej realizowane w aglomeracjach powyżej 100 tys. RLM w zlewni Wieprza	Aglomeracje: Lublin, Świdnik, Głusk, Konopnica, Wólka, Jastków, m. Zamość, Zamość, Sitno	T	19359,00	30238,09	środki własne samorządów gmin oraz środki przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych, fundusze ekologiczne (NFOŚiGW, WFOŚiGW, gminne), fundusze zagraniczne (PROW), inne źródła finansowania, Źródło informacji: Urząd Marszałkowski (Sprawozdanie z realizacji zadań inwestycyjnych w zakresie gospodarki ściekowej w 2011 r.)
3	Projekty w zakresie gospodarki wodno-ściekowej realizowane w aglomeracjach 15- 100 tys. RLM w zlewni Wieprza	Aglomeracje: Krasnystaw, Ryki, Lubartów, Łęczna, Radzyń Podlaski, Parczew, Siemień	T	9300,00	18305,80	środki własne samorządów gmin oraz środki przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych, fundusze ekologiczne (WFOŚiGW), fundusze zagraniczne (PROW), Źródło informacji: Urząd Marszałkowski (Sprawozdanie z realizacji zadań inwestycyjnych w zakresie gospodarki ściekowej w 2011 r.)
4	Projekty w zakresie	Aglomeracje:	T	28356,00	81789,70	środki własne

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
	gospodarki wodno-ściekowej realizowane w aglomeracjach 2-15 tys. RLM w zlewni Wieprza	Zwierzyniec, Wohyń, Szczebrzeszyn, Piaski, Czemierniki, Trawniki, Siennica Różana, Strzyżewice, Niedźwiada, Serokomla, Wojcieszków, Michów, Niedrzwica Duża, m. Rejowiec Fabryczny, Bychawa, Jastków, Turobin, Bełżyce, Milejów, Fajslawice, Niemce, Ludwin, Kock, Ostrów Lubelski, Adamów, Rejowiec, Żółkiewka, Siemień, Spiczyn, Serniki, Uścimów, Ludwin, Stanin, Krzywda, Krasnobród, Izbica, Baranów, Radecznicza, Firlej				samorządów gmin oraz środków przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych, fundusze ekologiczne (WFOŚiGW, gminne), fundusze zagraniczne (RPO WL, RPO, PROW, fundusz norweski, MF EOG, EFRR), inne źródła finansowania (kredyt, BOŚ), Źródło informacji: Urząd Marszałkowski (Sprawozdanie z realizacji zadań inwestycyjnych w zakresie gospodarki ściekowej w 2011 r.)
5	Projekty w zakresie gospodarki wodno-ściekowej realizowane w aglomeracjach poniżej 2 tys. RLM w zlewni Wieprza	Aglomeracje: Kraśniczyn, Goraj, Borki, Zakrzówek	N	2950,00	-	Projekty nie były realizowane
6	Projekty w zakresie gospodarki ściekowej realizowane w pozostałych gminach zlewni Wieprza	Gminy: Rejowiec Fabryczny, Ułęż, Ostrówek, Serniki, Wysokie, Spiczyn, Rybczewice, Adamów, Nielisz, g. Krasnystaw, Radecznicza, Łabunie, Stary Zamość, Skierbieszów	N	12020,00	-	Projekty nie były realizowane
7	Projekty w zakresie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków w zlewni Wieprza	Gminy: Rejowiec fabryczny, Leśniowice, Sawin, Siedliszcze, Gorzków, Krasnystaw, Kraśniczyn, Łopiennik Górny, Jeziorzany, Bełżyce, Borzechów, Głusk,	T	12733,00	14315,90	

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
		Jabłonna, Jastków, Konopnica, Krzczonów, Strzyżewice, Łęczna, Milejów, Jabłoń, Parczew, Podedwórze, Sosnowica, Radzyń Podl., Nowodwór, Ułęż, Mełgiew, Urszulin, Krasnobród, Stary Zamość, Sułów, Zamość				
8	Projekty gminne w zakresie rozwoju systemów zaopatrzenia w wodę (ujęcia, stacje uzdatniania, sieci wodociągowe) w zlewni Wieprza	Gminy: Międzyrzec Podl., Turobin, Rejowiec Fabryczny, Sawin, Wierzbica, Batorz, Potok Wielki, Izbica, Krasnystaw, Łopiennik Górny, Szastarka, Wilkołaz, Firlej, Jeziorzany, Kamionka, Kock, Lubartów, Serniki, Bełżyce, Bychawa, Głusk, Jastków, Konopnica, Niedzwica Duża, Niemce, Strzyżewice, Wólka Lubelska, Zakrzew, Milejów, Puchaczów, Spiczyn, Adamów, Stoczek Łukowski, Wola Mysłowska, Parczew, Sosnowica, Baranów, Żyrzyn, Borki, Czemierniki, Komarówka P., Radzyń Podl., Ulan Majorat, Wołyń, Nowodwór, Ryki, Mełgiew, Piaski, Tarnawatka, Sitno, Skierbieszów, Stary Zamość, Szczebrzeszyn, Zamość	T	24654,00	28949,30	
Zadania planowane - ilość				8		
Zadania wykonane - ilość				6		
Koszty łącznie				598092,00	189891,34	

Źródło: Urząd Marszałkowski (Sprawozdanie z realizacji zadań inwestycyjnych w zakresie gospodarki ściekowej w 2011 r.).

Tabela Zasoby wodne – Gospodarka wodno-ściekowa - Przedsięwzięcia inwestycyjne – zlewnia Wisły - 2011 r.

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/ częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
1	Projekty w zakresie gospodarki wodno-ściekowej realizowane w aglomeracjach 15- 100 tys. RLM w zlewni Wisły	Aglomeracje: m. Puławy, gm. Puławy, Końskowola, Żyrzyn, Kazimierz Dolny, Dęblin, Stężyca, m. Kraśnik, gm. Kraśnik, m. Opole Lubelskie, gm. Opole Lubelskie	T	11488,00	8594,00	środki własne samorządów gmin oraz środki przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych, fundusze ekologiczne (WFOŚiGW), fundusze zagraniczne (PROW), Źródło informacji: Urząd Marszałkowski (Sprawozdanie z realizacji zadań inwestycyjnych w zakresie gospodarki ściekowej w 2011 r.)
2	Projekty w zakresie gospodarki wodno-ściekowej realizowane w aglomeracjach 2-15 tys. RLM w zlewni Wisły	Aglomeracje: Włodawa, Poniatowa, Nałęczów, m. Stoczek Łukowski, Kazimierz Dolny, Annopol, Puchaczów, gm. Stoczek Łukowski, Karczmiska, Krzywda, Trzebieszów	T	4050,00	30787,90	środki własne samorządów gmin oraz środki przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych, fundusze ekologiczne (NFOŚiGW, WFOŚiGW, gminne), fundusze zagraniczne (RPO, PROW, MF EOG, EFRR), Źródło informacji: Urząd Marszałkowski (Sprawozdanie z realizacji zadań inwestycyjnych w zakresie gospodarki ściekowej w 2011 r.)
3	Projekty w zakresie gospodarki wodno-ściekowej realizowane w aglomeracjach poniżej 2 tys. RLM w zlewni Wisły	Aglomeracje: Abramów	N	875,00	-	Projekty nie były realizowane

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
4	Projekty w zakresie gospodarki ściekowej realizowane w pozostałych gm. zlewni Wisły - Projekty w zakresie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków w zlewni Wieprza	Gminy: Urzędów, Garbów	T	3008,00	100,90	
5	Projekty gminne w zakresie rozwoju systemów zaopatrzenia w wodę (ujęcia, stacje uzdatniania, sieci wodociągowe) w zlewni Wisły	Gminy: Anapol, Dzierzkowice, Urzędów, Garbów, Wojciechów, Stanin, Chodel, Józefów, Łaziska, Opole Lubelskie, Poniatowa, Wilków, Janowiec, Kazimierz Dolny, Końskowola, Kurów, Puławy, Wąwolnica, Stężycza	T	8164,00	12226,20	
Zadania planowane - ilość				5		
Zadania wykonane - ilość				4		
Koszty łączne				27585,00	51709,00	

Źródło: Urząd Marszałkowski (Sprawozdanie z realizacji zadań inwestycyjnych w zakresie gospodarki ściekowej w 2011 r.).

Tabela Zasoby wodne – Gospodarka wodno-ściekowa - Przedsięwzięcia inwestycyjne – zlewnia Sanu i Sanny - 2011 r.

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
1	Projekty w zakresie gospodarki wodno-ściekowej realizowane w aglomeracjach 15- 100 tys. RLM w zlewni Sanu i Sanny	Aglomeracja: Biłgoraj	T	15500,00	6482,20	środki własne samorządów gmin oraz środki przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych, fundusze ekologiczne (WFOŚiGW), fundusze zagraniczne (PROW), inne źródła finansowania, Źródło informacji: Urząd Marszałkowski (Sprawozdanie z realizacji zadań

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
						inwestycyjnych w zakresie gospodarki ściekowej w 2011 r.)
2	Projekty w zakresie gospodarki wodno-ściekowej realizowane w aglomeracjach 2-15 tys. RLM w zlewni Sanu i Sanny	Aglomeracje: Biszczka, Tarnogród, Tereszpol, Potok Wielki, Łukowa, Frampol, Józefów, Janów Lubelski, Susiec, Modliborzyce, Gościeradów, Aleksandrów, Potok Górny, Tarnogród, Obsza	T	10815,00	4286,50	gmin oraz środki przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych, fundusze ekologiczne (gminne), fundusze zagraniczne (RPO, PROW), inne źródła finansowania (PROW), Źródło informacji: Urząd Marszałkowski (Sprawozdanie z realizacji zadań inwestycyjnych w zakresie gospodarki ściekowej w 2011 r.)
3	Projekty w zakresie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków w zlewni Sanu i Sanny	Gmina: Dzwola	T	758,00	3,00	
4	Projekty gminne w zakresie rozwoju systemów zaopatrzenia w wodę (ujęcia, stacje uzdatniania, sieci wodociągowe) w zlewni Sanu i Sanny	Gminy: Aleksandrów, Biszczka, Biłgoraj, Frampol, Józefów, Księżpol, Łukowa, Dzwola, Potok Górny, Susiec	T	865,00	913,50	
Zadania planowane - ilość						4
Zadania wykonane - ilość						4
Koszty łącznie				27938,00	11685,20	

Źródło: Urząd Marszałkowski (Sprawozdanie z realizacji zadań inwestycyjnych w zakresie gospodarki ściekowej w 2011 r.).

Tabela Zasoby wodne – Gospodarka wodno-ściekowa - Przedsięwzięcia inwestycyjne – projekty w zakresie budowy i modernizacji kanalizacji deszczowej w województwie - 2011 r.

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/ częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
1	Projekty w zakresie budowy i modernizacji kanalizacji deszczowej w województwie	Tomaszów Lubelski, Biłgoraj, Puławy, Radzyń Podlaski, Kock, Opole Lubelskie, m. Puławy, m. Włodawa	T	2774,00	1246,80	Środki własne gminy
Zadania planowane - ilość				1		
Zadania wykonane - ilość				1		
Koszty łącznie				2774,00	1246,80	

Źródło: Urzędy miast i gmin.

Tabela Zasoby wodne – Gospodarka wodno-ściekowa - Ochrona przed powodzią i suszą - Przedsięwzięcia inwestycyjne - 2011 r.

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/ częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
1	Polder Stężyczko-Maciejowicki budowlami odwadniającymi i użytkowymi z pompownią w Prażmowie i służą w Młynkach	WZMiUW w Lublinie	N	7600,00	-	
2	Budowa zbiornika małej retencji w m. Kozieniec i remont zbiornika małej retencji „Siennica” (gm. Siennica Różana)	Gmina Siennica Różana	T	2000,00 dla lat 2009 - 2011	1572,59	RPO WL, środki własne
3	Budowa zbiornika wodnego w miejscowości Oleśniki	Gmina Trawniki	N	200,00	-	
4	Budowa 9 zbiorników wodnych w gminie Stężycza	Gmina Stężycza	N	6500,00 dla lat 2008 - 2011	-	
5	Systemy melioracyjne w gminie Stężycza i Biszczka	Gmina Stężycza, Biszczka	T	4000,00 dla lat 2008 - 2011	2219,30	Urząd Wojewódzki, środki prywatne mieszkańców, PROW, środki własne
6	Urządzenia hydrotechniczne w gm. Stężycza	Gmina Stężycza	N	200,00 dla lat 2008 - 2011	-	
7	Budowa zbiornika przeciwpowodziowego z funkcją retencyjno-	Gmina Puchaczów	N	770,00	-	

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
	rekreacyjną na rzece Śwince w m. Wesołówka					
8	Budowa zbiornika retencyjnego „Brzozowiec-Janostrów-Siedliszcze-Rogatka-Holendry”	Gmina Dubienka	N	3000,00	-	
9	Utrzymanie rzeki Wisły	RZGW Warszawa	T	4130,00	4703,00	NFOŚiGW RZGW Fundusz Solidarnościowy
10	Utrzymanie rzek Wieprz, Bystrzyca, Bug graniczny (udrażnianie koryt, zabezpieczanie brzegów)	RZGW Warszawa	T	1260,00	2520,71	NFOŚiGW MSWiA
11	Rozbudowa i renaturalizacja systemu Kanału Wieprz-Krzna z uwzględnieniem Krowiego Bagna i szkód górniczych	WZMiUW w Lublinie	N	20000,00	-	
12	Modernizacje obwałowań rzek wraz z urządzeniami hydrotechnicznymi, usuwanie skutków powodzi (Chodelka, Wisła, Sanna, Świder, Biała, Huczwa, Rzeczycza, Okrzejka, Żółkiewka, Bystrzyca, Wyżlica, Lubańka, Uherka, Krzna, Bug, Wieprz, Kosarzewka, Bukowa, Pasternik, Rudka, Włodawka, Żyława, Zielawa, Żarnica, Wolica, Lutnia, Sanna, ciek Struga, Wilkojadka, Por, Urzędówka, Biała Łada, Czarna, Bylina, Podlipie, Tuczyn, Stanówka, Wełnianka, Złota Korchów)	WZMiUW w Lublinie	T	26780,00	56623,82	Budżet wojewody; Program Rozwoju Obszarów Wiejskich; Rezerwa Celowa Budżetu Państwa
13	Melioracje użytków rolnych (Gm. Nałęczów, Łęczna, Sitno, Trzeszczany, Potok Górny, Milejów, Tarnogród, Łomazy, Piszczac, Tuczna,	WZMiUW w Lublinie	N	4351,00	-	

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/ częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
	Stanin)					
14	Odbudowa urządzeń melioracji szczegółowych (Gm. Wysokie, Chrzanów, powiat łukowski)	WZMiUW w Lublinie, Spółki Wodne	T	400,00	671,07	
Przedsięwzięcia nieujęte w programie						
1	Odbudowa (kształtowanie przekroju podłużnego i poprzecznego oraz układu poziomego) koryt rzecznych	WZMiUW w Lublinie	T	-	2322,10	Budżet wojewody; Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
2	Przebudowa grobli i budowli zbiornika wodnego	WZMiUW w Lublinie	T	-	9243,90	Budżet wojewody; Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
Zadania planowane - ilość				16		
Zadania wykonane - ilość				8		
Koszty łącznie				81191,00	79876,49	

Źródło: WZMiUW w Lublinie, RZGW Warszawa, urzędy miast i gmin.

Tabela Zasoby wodne – łączne działania - 2011 r.

Zadania planowane - ilość	47
Zadania wykonane - ilość	34
Planowane koszty łącznie w tys. zł	792969,00
Wykonane koszty łącznie w tys. zł	578788,16

4.1.3. Powietrze atmosferyczne 2011 r.

Tabela Powietrze atmosferyczne – Przedsięwzięcia pozainwestycyjne - 2011 r.

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/ częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
1	Usprawnienie programu (dopasowanie do nowych wymogów) i aktualizacja instrukcji monitoringu spalin	MEGATEM EC-Lublin Sp. z o.o.	T	-	13,20	środki własne
2	Prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie sposobów zmniejszenia zużycia energii i ciepła, korzystanie z transportu	Gminy: Hanna, Józefów nad Wisłą, m. Lublin, m. Zamość, m. Puławy, Powiaty, POE	T	Koszty w ramach edukacji ekologicznej	43,18	środki własne, WFOŚiGW, UE

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/ częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
	zbiorowego, itp					
3	Monitoring jakości powietrza, Opłaty z tytułu korzystania ze środowiska - LW „Bogdanka” S.A.	WIOŚ w Lublinie, WSSE, PSSE, LW „Bogdanka” S.A.	T	-	1432,33	Budżet państwa, LW „Bogdanka” S.A.
Zadania planowane - ilość				3		
Zadania wykonane - ilość				3		
Koszty łącznie				0,00	1488,71	

Źródło: MEGATEM EC-Lublin Sp. z o.o., urzędy miast i gmin, starostwa powiatowe, WSSE, PSSE, WIOŚ Lublin, LW „Bogdanka” S.A.

Tabela Powietrze atmosferyczne – Przedsięwzięcia inwestycyjne - 2011 r.

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/ częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
1	Modernizacja kotłowni w budynkach użyteczności publicznej (likwidacja kotłów węglowych) oraz budowa nowych systemów grzewczych z wykorzystaniem technologii przyjaznych środowisku	UG, SP, Zakł. Opieki Zdrow., Parafie	T	1200,00	846,99	WFOŚiGW
2	Modernizacje kotłowni zakładowych	MPWiK Sp. z o.o. w Lublinie, PEC Łuków Centralna Ciepłownia w Chełmie, Biłgorajskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej (BPEC) Sp. z o.o.	T	800,00	4084,21	MPWiK Lublin - 462,58 UE, 81,63 środki własne, PEC Łuków , BPEC - WFOŚiGW
3	Modernizacja sieci ciepłowniczych na terenie miasta Lublina	LPEC Sp. z o.o.	T	4000,00	5261,70	środki własne
4	Sukcesywna rozbudowa sieci ciepłowniczej w Puławach i podłączanie do sieci nowych obszarów rozwojowych miasta	OPEC Sp. z o.o. w Puławach	T	1500,00	1250,00	środki własne
5	Modernizacja	Kraśnickie Przeds.	T	-	205,25	środki własne

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
	indywidualnych węzłów ciepłych i części sieci ciepłowniczej	Energ. Ciepłej Sp. z o.o. Dalkia Kraśnik Sp. z o.o.				
6	Realizacja miejskiego programu ograniczenia niskiej emisji	Gmina Miasto Kraśnik	T	600,00	226,72	pożyczka zaciągnięta w WFOŚiGW
7	Plantacja roślin energetycznych	Łęczyńska Energetyka Sp. z o.o. w Bogdance	N	907,00	-	
8	Modernizacja ciepłowni na elektrociepłownię	Łęczyńska Energetyka Sp. z o.o. w Bogdance	T	70,00	7207,00	środki własne źródło informacji: Spr. z działalności LW „Bogdanka” S.A.
9	Przebudowa sieci ciepłej magistralnej zasilającej osiedle „Zachód” do ul. Trubakowskiej	MPEC Sp. z o.o. Chełm	T	2500,00	1761,00	środki własne MPEC Sp. z o.o. Chełm
10	Budowa spinki sieci ciepłowniczej, modernizacja sieci ciepłowniczych i podłączenie nowych odbiorców do miejskiego systemu ciepłowniczego	MPEC Sp. z o.o. Chełm	T	500,00	2185,70	środki własne MPEC Sp. z o.o. Chełm
11	Budowa bloku energetycznego opalanego paliwem gazowym z instalacji zgazowania węgla (IGCC) o mocy 280 MW	EC Lublin – Wrotków Sp. z o.o.	N	1146015,00	-	
12	Budowa bloku energetycznego opalanego węglem kamiennym z kopalni KWK Bogdanka w wysokosprawnej technologii o parametrach nadkrytycznych o mocy 2x800 MW	EC Lublin – Wrotków Sp. z o.o.	N	1282000,00	-	
13.	Blok biomasowy	MEGATEM EC-Lublin Sp. z o.o.	N	187680,00 za lata 2008 - 2011	-	
14	Modernizacja sieci ciepłowniczych	PEC Sp. z o.o. w Białej Podlaskiej	T	1600,00	154,80	środki własne

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
	(ograniczanie strat na przesył ciepła)					
15	Przyłączanie budynków do msc w ramach likwidacji niskiej emisji	PEC Sp. z o.o. w Białej Podlaskiej	T	350,00	31,50	
16	Termomodernizacje budynków użyteczności publicznej i innych obiektów komunalnych	Gminy, Powiaty kraśnicki, lubartowski, ZOZ, KUL, Szpital Wojewódzki, Szpitale Powiatowe, szkoły, Rostoczański PN	T	9000,00	30044,61	NFOŚiGW, WFOŚiGW MEN PRO WL, RPOWL, środki własne, środki pozabudżetowe, UE
17	Termomodernizacje budynków zakładowych	MPWiK „Wodociągi Puławskie” Sp. z o.o., Kraśnickie PWiK Sp. z o.o., Kościół w Garbowie Inne	T	500,00	1177,90	
18	Budowa przyłączy ciepłowniczych niskoparametrowych	Gminy: Dubienka, Chełm –Pokrówka, m. Biała –Podlaska, m. Biłgoraj, m. Lubartów, m. Zamość, m. Puławy	T	-	1854,50	środki własne, PEC, Dalkia Wschód Sp. z o.o., OPEC Puławy
19	Kolektory słoneczne, małe elektrownie wodne, wiatraki (40 szt. w gm. Godziszów), pompy ciepła (w tym montaż solarów z ekonomizerami w SP WSS w Chełmie)	Prywatni właściciele, Gminy: Biłgoraj, Hanna, Kraśnik, Łopiennik Górny, Potok Górny, Ruda Huta, Sosnówka, Wisznice, Kłoczew, m. Biała Podlaska, m. Włodawa, Szkoły, nadleśnictwa, parafie, itp	T	4000,00	6731,23	środki własne, RPO, UE, PRO WL, RPOWL
20	Budowa farmy elektrowni wiatrowych	PRO_ECO Sp.z o.o. NORDEX A.G. Gmina Stoczek Łukowski	N	10000,00	-	
21	Budowa kotłowni opalanej słomą o mocy 1,2 MW Budowa kotłowni na biopaliwa w Ostrowie Lubelskim	Gmina Janów Podlaski, Ostrów Lubelski	T	-	4093,35	
22	Modernizacja gospodarki biogazem na	PGK Sp. z o.o. Zamość, MPWiK Lublin	T	-	4385,21	MPWiK Lublin - 3.727,43 UE, 657,78 środki

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
	oczyszczalni ścieków (wykorzystanie biogazu do produkcji energii elektrycznej)					własne
23	Wykorzystanie biogazu na oczyszczalni ścieków jako odnawialnego źródła energii	MPWiK „Wodociągi Puławskie” Sp. z o.o.	T	1250,00	404,00	MPWiK POiŚ
24	Zakup 12 nowych autobusów zasilanych gazem ziemnym	MZK Zamość	T	4400,00	5475,00	RPO, środki własne (6 szt. autobusów dla m. Zamość)
25	Poprawa dostępności i jakości komunikacji miejskiej, dla miasta Puławy wraz z obszarami sąsiednich gmin, funkcjonalnie powiązanymi w ramach porozumienia w sprawie wspólnej komunikacji miejskiej (w tym: wymiana taboru MZK Sp. z o.o. na proekologiczny, modernizacja infrastruktury przystankowej, promowanie korzystania z komunikacji miejskiej, wprowadzenie nawigacji satelitarnej dla autobusów	Gmina Miasto Puławy, MZK Sp. z o.o.	T	16000,00	8851,71	RPO WL, wkład własny
26	Budowa obwodnicy m. Serokomla	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Lublinie	N	160,00	-	
27	Budowa obwodnicy Kodnia	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Lublinie	N	250,00	-	
28	Budowa obwodnicy miasta Kraśnik	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Lublinie	N	400,00	-	
29	Budowa obwodnicy Nałęczowa	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Lublinie	N	1500,00	-	
30	Budowa obwodnicy północnej Biłgoraja	Miasto Biłgoraj	N	17300,00	-	

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
31	Obwodnica Chełma	GDDA, Zarząd Dróg Miejskich, Miasto Chełm	N	500,00	-	
32	Obwodnica miasta Międzyrzec Podlaski (wschodnia)	Gmina Międzyrzec Podlaski	N	8000,00 za lata 2010 - 2011	-	
33	Obwodnica Puław (II etap)	GDDKiA Warszawa	N	50000,00	-	
34	Obwodnica Frampola	GDDKiA Warszawa	T	15540,00	20000,00	EFRR, RPW, budżet państwa
Przedsięwzięcia nieujęte w programie						
1	Inwestycje drogowe powiatu biłgorajskiego, chełmskiego, świdnickiego	Starostwo w Biłgoraju, Chełmie, Świdniku	T	-	22700,18	Wkład własny, UE
2	Budowa/przebudowa dróg na terenie gminy	Gminy	T	-	307763,55	środki własne, UE, FOGR, RPO WL, NPPDL, MSWiA, Skarb Państwa, FRROW, AMR, MAiC
Zadania planowane - ilość				36		
Zadania wykonane - ilość				23		
Koszty łącznie				2768522,00	436696,11	

Źródło: Urzędy miast i gmin, starostwa powiatowe, MPWiK Sp. z o.o. w Lublinie, LPEC Sp. z o.o., OPEC Sp. z o.o., MPEC Sp. z o.o., Łęczyńska Energetyka Sp. z o.o. w Bogdanie, PEC Sp. z o.o. w Białej Podlaskiej, MZK Zamość, Zarząd Dróg Wojewódzkich w Lublinie, GDDKiA Warszawa.

Tabela Powietrze atmosferyczne – łączne działania - 2011 r.

Zadania planowane - ilość	39
Zadania wykonane - ilość	26
Planowane koszty łącznie w tys. zł	2768522,00
Wykonane koszty łącznie w tys. zł	438184,82

4.1.4. Odpady 2011 r.

Tabela Odpady – Przedsięwzięcia planowane do realizacji (zgodnie z WPGO), w tym rozbudowa, modernizacja i budowa zakładów zagospodarowania odpadów - 2011 r.

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/częściowo	Planowane koszty 2008 – 2011 w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł w 2011 r.	Źródła finansowania
1	Zadania ogólne z zakresu gospodarki odpadami	W zależności od konkretnego zadania (patrz WPGO), Gminy, LUB-EKO-PLUS w Lublinie	T	18170,00	4147,59	środki własne, Budżet S.A.M.K., WFOŚiGW, PRO WL, ZGK,

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/ częściowo	Planowane koszty 2008 – 2011 w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł w 2011 r.	Źródła finansowania
2	Zadania w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi	W zależności od konkretnego zadania Starostwo Kraśnik, Gminy, Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Chełmie, Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. w Terespolu, Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Krasnymstawie, MPO SITA Lublin S.A.	T	739978,00	1087,13	PROW, WFOŚiGW
3	Zadania w zakresie gospodarki odpadami z sektora gospodarczego Koszty zagospodarowania odpadów pogórnich i utylizacji przemysłowych w LW „Bogdanka” S.A.	LW „Bogdanka” S.A.	T	23240,00	30296,82	LW „Bogdanka” S.A.
4	Zadania w zakresie gospodarki odpadami niebezpiecznymi (w tym odpady azbestowe)	W zależności od konkretnego zadania (patrz WPGO), Gminy	T	3066250,00	2486,86	środki własne, WFOŚiGW, NFOŚiGW, PGK, ZGK
Zadania planowane - ilość				4		
Zadania wykonane - ilość				4		
Koszty łącznie				3847638,00 przyjęto, że planowany koszt za 2011 r. wyniesie ¼ powyższej sumy – 961909,50	38018,4	

Źródło: Urzędy miast i gmin, PGK, PGKiM, LW „Bogdanka” S.A.

Tabela Odpady – Koszty rozbudowy, modernizacji i budowy zakładów zagospodarowania odpadów - 2011 r.

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/ częściowo	Planowane koszty 2008 – 2011 w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł w 2011 r.	Źródła finansowania
1	Region Korczów - Wincentów	Gminy, Przedsiębiorcy, Zarządzający składowiskiem, Organizacje pozarządowe, Marszałek	T	63946,00	475,98	Źródło: RRW-2 (koszty z gminy Księżpol), Zakład Zagospodarowania Odpadów w Korczowie - WFOŚiGW
2	Region Puławy	Gminy, Przedsiębiorcy, Zarządzający składowiskiem, Organizacje pozarządowe, Marszałek	T	12160,00	0,00	Źródło: RRW-2
3	Region Biała Podlaska	Gminy, WOD-KAN Biała Podlaska, Przedsiębiorcy, Zarządzający składowiskiem, Organizacje pozarządowe, Marszałek	T	90705,00	0,00	Źródło: RRW-2
4	Region Mircze-Rogóżno	Gminy, Przedsiębiorcy, Zarządzający składowiskiem, Organizacje pozarządowe, Marszałek	T	53620,00	55,00	Źródło: RRW-2 (koszty z gminy Mircze)
5	Region Lublin	Gminy, Przedsiębiorcy, Zarządzający składowiskiem, Organizacje pozarządowe, Marszałek	T	161640,00	0,00	Źródło: RRW-2
6	Region Północno-Zachodni	Gminy, Przedsiębiorcy, Zarządzający składowiskiem, Organizacje pozarządowe, Marszałek	T	49860,00	46,50	Źródło: RRW-2 (koszty z gminy Kamionka, Wojcieszków)
7	Region Południowo-Zachodni	Gminy, Przedsiębiorcy, Zarządzający składowiskiem, Organizacje pozarządowe, Marszałek	T	86865,00	230,9	Źródło: RRW-2 (koszty z gminy Anopol, Jabłonna, Chodel)
8	Region Chełm	Gminy, Przedsiębiorcy, Zarządzający składowiskiem,	T	56425,00	1907,64	Źródło: RRW-2 (koszty z gminy Dubienka, Wierzbica),

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/ częściowo	Planowane koszty 2008 – 2011 w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł w 2011 r.	Źródła finansowania
		Organizacje pozarządowe, Marszałek				Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami Sp. z o.o. w Chełmie - WFOŚiGW
9	Region Stara Wieś - Włodawa	Gminy, Przedsiębiorcy, Zarządzający składowiskiem, Organizacje pozarządowe, Marszałek	T	47340,00	36,60	Źródło: RRW-2 (koszty z gminy Trawniki)
10	Region Zamość	Gminy, Przedsiębiorcy, Zarządzający składowiskiem, Organizacje pozarządowe, Marszałek, Regionalny Zakład Zagospodarowania Odpadów w Dębowcu	T	47080,00	2000,00	Źródło finansowania: NFOŚiGW
Zadania planowane - ilość				10		
Zadania wykonane - ilość				10		
Koszty łącznie				669641,00 przyjęto, że planowany koszt za 2011 r. wyniesie ¼ powyższej sumy – 167410,25	4752,62	

Źródło: Urząd Marszałkowski (RRW-2, rok 2011), urzędy gmin.

Tabela Odpady – łączne działania - 2011 r.

Zadania planowane - ilość	14
Zadania wykonane - ilość	14
Planowane koszty łącznie w tys. zł	1129319,75
Wykonane koszty łącznie w tys. zł	42771,02

4.1.5. Hałas 2011 r.

Tabela Hałas – Przedsięwzięcia pozainwestycyjne - 2011 r.

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/ częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
1	Kontynuowanie kontroli	WIOŚ w Lublinie	T	Koszty podane łącznie dla	85,00	Budżet państwa

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
	przestrzegania dopuszczalnej emisji hałasu z obiektów działalności gospodarczej i przemysłowej			monitoringu środowiska		
2	Wprowadzenie stref wolnych od ruchu w centrach miast	Gminy	N	b.k.d.	-	
3.	Egzekwowanie ograniczeń prędkości ruchu na terenach zabudowanych	Policja	N	b.k.d.	-	
4	Wprowadzenie do m.p.z.p. zapisów sprzyjających ograniczeniu zagrożenia hałasem (rozgraniczanie terenów o różnicowanej funkcji)	Gminy: Bychawa, Terespol, Wisznice, Zamość, m. Lubartów, m. Lublin,	T	b.k.d.	52,30	b.d.
5	Realizacja projektu uspokojenia ruchu drogowego pn. „Miasteczko Holenderskie” na terenie miasta oraz na drogach wojewódzkich w Puławach	Miasto Puławy, ZDW	N	-	-	Projekt został zakończony w 2010 r.
Zadania planowane - ilość				5		
Zadania wykonane - ilość				2		
Koszty łącznie				0,00	137,30	

Źródło: Urzędy miast i gmin, WIOŚ Lublin.

Tabela Hałas – Przedsięwzięcia inwestycyjne - 2011 r.

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
1	Budowa obwodnic miast wraz z zabezpieczeniami akustycznymi	m. Łuków	T	-	9,0	środki własne, budżet państwa
2	Optymalizacja procesów produkcji w celu redukcji emisji hałasu do środowiska oraz	Przedsiębiorstwa (m.in.: PGK Sp. z o.o. w Lubartowie, MPWiK „Wodociągi Puławskie”	N	800,00	-	

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
	sadzenie drzew wokół zakładów.	Sp. z o.o., KSC S.A. Oddział Cukrownia Lublin, Cementownia Chełm, Cukrownia Werbkowice, Polski Ogród Sp. z o.o. w Rykach)				
Zadania planowane - ilość				2		
Zadania wykonane - ilość				1		
Koszty łączne				800,00	9,00	

Źródło: Urząd Miasta Łuków, PGK Sp. z o.o. w Lubartowie, MPWiK „Wodociągi Puławskie”.

Tabela Halas – łączne działania - 2011 r.

Zadania planowane - ilość	7
Zadania wykonane - ilość	3
Planowane koszty łącznie w tys. zł	800,00
Wykonane koszty łącznie w tys. zł	146,30

4.1.6. Pola elektromagnetyczne 2011 r.

Tabela Pola elektromagnetyczne – Przedsięwzięcia pozainwestycyjne - 2011 r.

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
1	Prowadzenie cyklicznych badań kontrolnych poziomów pól elektromagnetycznych oraz prowadzenie rejestru o terenach na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (art.124 ustawy POŚ)	WIOŚ w Lublinie	T	Koszty podano łącznie dla monitoringu środowiska	46,39	Budżet państwa
2	Wprowadzenie do m.p.z.p. zapisów dotyczących pól elektromagnetycznych (w tym zasad lokalizacji instalacji emitujących pola elektromagnetyczne z uwzgl. walorów krajobrazowych, wyznaczenie stref ograniczonego użytkowania terenu na którym występuje	Gminy: Wisznice, Zamość, m. Lubartów, m. Lublin	T	b.k.d.	2653,30	środki własne

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
	przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych					
Zadania planowane - ilość				2		
Zadania wykonane - ilość				2		
Koszty łącznie				0,00	2699,69	

Źródło: WIOŚ Lublin, urzędy miast i gmin.

4.1.7. Poważne awarie przemysłowe 2011 r.

Tabela Poważne awarie przemysłowe – Przedsięwzięcia inwestycyjne - 2011 r.

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
1	Doposażenie jednostek PSP i OSP w sprzęt specjalistyczny z zakresu ratownictwa chemicznego, (w tym samochodów ratowniczo-gaśniczych) usuwania zagrożeń ekologicznych, itp.	Oddz. Woj. Związku OSP RP w Lublinie, KM PSP (Lublin, Zamość, KP PSP (Łęczna, Krasnystaw, Puławy, Świdnik, Tomaszów Lub., Hrubieszów, Ryki, itd.), OSP Ratownictwo Wodne w Lublinie, OSP (gminy), Powiat Parczewski	T	5000,00	4040,66	RPO, WFOŚiGW
Zadania planowane - ilość				1		
Zadania wykonane - ilość				1		
Koszty łącznie				5000,00	4040,66	

Źródło: Urząd Marszałkowski.

Tabela Poważne awarie przemysłowe – Przedsięwzięcia pozainwestycyjne - 2011 r.

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
1	Bieżący nadzór nad zakładami zwiększonego i dużego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZDR, ZZR) oraz aktualizacja rejestru tych zakładów	KW PSP, KP PSP, WIOŚ	T	b.k.d.	44,77	Budżet państwa
2	Uwzględnianie lokalizacji ZDR i ZZR w m.p.z.p.	Gmina Ryki	T	b.k.d.	b.d.	Gmina nie podała kosztów

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
Zadania planowane - ilość				2		
Zadania wykonane - ilość				2		
Koszty łącznie				0,00	44,77	

Źródło: WIOS, gmina Ryki.

Tabela Poważne awarie przemysłowe – łączne działania - 2011 r.

Zadania planowane - ilość	3
Zadania wykonane - ilość	3
Planowane koszty łącznie w tys. zł	5000,00
Wykonane koszty łącznie w tys. zł	4085,43

4.1.8. Edukacja ekologiczna, dostęp do informacji o środowisku i jego ochronie 2011 r.

Tabela Edukacja ekologiczna, dostęp do informacji o środowisku i jego ochronie - Edukacja ekologiczna - 2011 r.

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
1	Edukacja ekologiczna realizowana w przedszkolach i szkołach (programy ekologiczne, konkursy, olimpiady)	Szkoły, Przedszkola, Gminy, Powiaty (biłgorajski, chełmski, świdnicki)	T	1000,00	284,99	środki własne, WFOŚiGW, NFOŚiGW, UE, szkoły
2	Edukacja ekologiczna społeczeństwa realizowana poprzez: kampanie informacyjno-edukacyjne, imprezy o tematyce ekologicznej konferencje, konkursy, zajęcia pozalekcyjne dla społeczeństwa	Powiaty: kraśnicki, łukowski., biański, Media, OSP, Muzeum Nadwiślańskie, LODR, Stowarzyszenia, LFOŚN, LOP, Komunalne Związki Gmin, RDLP, WODR Końskowola, Inne jednostki	T	1400,00	182,19	RDLP-Środki własne WFOŚiGW, WODR Końskowola –b.k.d.
3	Warsztaty terenowe dla nauczycieli przedmiotów przyrodniczych	Towarzystwo Wiedzy Powszechnej w Lublinie	T	25,00	b.k.d.	
4	Wydawanie folderów o tematyce ekologicznej,	Towarzystwo dla Natury i Człowieka, RDLP, PAN Oddz.	T	250,00	119,66	WFOŚiGW

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
	zakup literatury, przewodniki, albumy, informatory publikacje poświęcone przyrodzie, biuletyny, materiały pokonferencyjne, itp.	w Lublinie, PZŁ, PTTK, PK, PN, Starostwo w Biłgoraju, Parczewie				
5	Edukacja dzieci i młodzieży szkolnej realizowana przez Parki Krajobrazowe i Park Narodowy	PK „Podlaski Przełom Bugu”, ZPK Polesia, PK „Lasy Janowskie”, ZPK Wyżyny Lubelskiej, Poleski PN	T	150,00	77,67	NFOŚiGW WFOŚiGW Przychody własne
6	Rozwój bazy edukacyjnej Poleskiego PN Oraz modernizacja OEE ZPK Polesia, Turystyka	Poleski PN, ZPK Polesia	T	-	13,36	NFOŚiGW Przychody własne
7	Rozbudowa ścieżek przyrodniczo-edukacyjnych, wykonanie tablic informacyjnych w PK i na szlakach turystycznych	Gminy: Bełzec, Biszczka, Bychawa, Hańsk, Józefów, Markuszów, Potok Górny, Sławatycze, Terespol, m. Krasnystaw, m. Puławy, Powiaty, LODR	T	200,00	163,50	środki własne PWO WL, UE, WFOŚiGW
8	Udział pracowników Dep.Rolnictwa i Środow. Urzędu Marszałkowskiego oraz pracowników Wydz. OŚiR Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego w szkoleniach, kursach, konferencjach z zakresu ochrony środowiska	Wojewoda Lubelski, Marszałek	T	30,00	12,10	WFOŚiGW
9	Szkolenie rolników w zakresie stosowania środków ochrony roślin, zasad KDPR	Lubelska Izba Rolnicza w Lublinie, ODR	T	30,00	b.k.d.	
Zadania planowane - ilość					9	

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
Zadania wykonane - ilość				9		
Koszty łącznie				3085,00	853,47	

Źródło: Urzędy miast i gmin, starostwa powiatowe, Muzeum Nadwiślańskie, RDLP, WODR Końskowola, Poleski PN, ZPK Polesia.

Tabela Edukacja ekologiczna, dostęp do informacji o środowisku i jego ochronie - Dostęp do informacji o środowisku - 2011 r.

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
1	Wydanie raportu o stanie środowiska województwa lubelskiego w 2011 r.	WIOŚ	T	-	88,31	WFOŚiGW
2	Umieszczanie na stronach www Urzędu Marszałkowskiego, starostw powiatowych i urzędów gmin/miast programów ochrony środowiska i planów gospodarki odpadami	Marszałek, Starostowie, Prezydenci /burmistrzowie/ wójtowie	T	b.k.d.	b.k.d.	
Zadania planowane - ilość				2		
Zadania wykonane - ilość				2		
Koszty łącznie				0,00	88,31	

Źródło: WIOŚ, urzędy miast i gmin.

Tabela Edukacja ekologiczna, dostęp do informacji o środowisku i jego ochronie – łączne działania - 2012 r.

Zadania planowane - ilość	11
Zadania wykonane - ilość	11
Planowane koszty łącznie w tys. zł	3085,00
Wykonane koszty łącznie w tys. zł	941,78

4.2. Ocena wykonania przedsięwzięć planowanych do realizacji w 2012 r.

4.2.1. Edukacja ekologiczna 2012 r.

Tabela Edukacja ekologiczna - 2012 r.

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
1	Akcje ekologiczne: Sprzątanie świata Dzień ziemi Alert Ekologiczny Akcja „Drzewko za Butelkę” Organizowanie obchodów Światowego Dnia Wody, Czysta gmina – zadbajmy o nią wspólnie itp.	Starostwo Powiatowe w Kraśniku, Białej Podlaskiej, Świdniku, Parczewie, MGCK, MPWiK Sp. z o.o. w Lublinie, ZA Puławy S.A, Z.S.O w Józefowie, gminy: Potok Wielki, Wilkołaz, Stary Zamość, Gościeradów, Terespol, Łuków, m. Zamość, Ryki, Ludwin, Zakrzówek, Biszczka, Rachanie, m. Puławy, przedszkola, szkoły podstawowe i gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne	T	596,00	56,94	WFOŚiGW Środki własne
2	Szkolenia, konferencje, konkursy, olimpiady edukacyjne	Województwo Lubelskie Kuratorium Oświaty w Lublinie Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych Instytut Medycyny Wsi w Lublinie Starostwo Powiatowe w Białej Podlaskiej, Krasnymstawie, Łukowie, Rykach, szkoły, ODR Gminy: Annopol, Piaski, Piszczac, Kąkolewnica, Terespol, Rachanie, Hrubieszów, Wilkołaz, Wołyń, Trzeszczany, Strzyżewice, Baranów, Sułów, Chełm, Łuków,	T	178,50	1294,11	NFOŚiGW WFOŚiGW Przychody własne

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/ częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
		Puchaczów, Tarnogród, Spiczyn, m. Chełm, m. Puławy Poleski PN				
3	Edukacja ekologiczna realizowana w przedszkolach i szkołach	MPWiK Sp. z o.o. w Lublinie Starostwo Powiatowe w Rykach, Biłgoraj, Włodawa Gminy: Ludwin, Radeznica, Stoczek Łukowski, Krasnystaw, Markuszów, Krasnobród, Belżyce, Serniki, Leśniowice, Chełm, m. Zamość, Wierzbica, Aleksandrów, Ryki, Annapol, Serokomla, Hrubieszów, Stanin, Werbkowice, Łuków, m. Chełm, Krasnystaw, m. Puławy, m. Lublin	T	189,00	313,37	środki własne, WFOŚiGW, UE, szkoły
4	Edukacja ekologiczna z wykorzystaniem audycji radiowych, wydawnictw, folderów, ulotek informacyjnych	Województwo Lubelskie RDLP Lublin i nadleśnictwa z terenu RDLP Lublin, Radio Lublin SA, Gminy: Ostrów Lubelski, Siennica Różana, m. Zamość, Dzwola, Tarnogród, Biszcza, m. Puławy, powiat biłgorajski, kraśnicki, parczewski, MZK Leżajsk, Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Włodawskiej, Starostwo Biłgoraj	T	170,5	136,33	WFOŚiGW
5	Organizacja wycieczek, zielonych szkół, ścieżek ekologicznych, szlaków turystycznych	Gminy: Chełm, Zakrzówek, Annapol, Józefów, Ryki, Stoczek Łukowski, m. Puławy MOSiR, ZChPK – Miasto Chełm Starostwo Kraśnik	T	206,50	25,42	NFOŚiGW Przychody własne

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/ częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
		Nadleśnictwa, Poleski PN				
6	Edukacja ekologiczna dotycząca selektywnej zbiórki surowców wtórnych, odpadów komunalnych i niebezpiecznych	Województwo Lubelskie powiat puławski, janowski Miasto Lublin Gminy: Międzyrzec Podlaski, Zakrzówek, Łuków, Sosnówka, Siemień, Lublin, Terespol, Potok Wielki, Cyców, Tarnogród, Stoczek Łukowski, Zamość, Ryki Pozarządowe Organizacje Ekologiczne Szkoły, Stowarzyszenia Spółka Eko-Bug sp. z o.o. w Kobyłanach PGKiM, PŚUK Polska Korporacja Recyklingu	T	67,50	b.d.	
7	Projekt „Marka Eko Lublin”	Wydział Ochrony Środowiska, Wydział Funduszy Europejskich, UM Lublin	T	329,40	801,77	
8	Pozaszkolna działalność ekologiczna Prowadzenie kampanii edukacyjno-promocyjnej „Las chronimy dla Ciebie”, Ekspozowanie funkcji społecznych lasu: edukacja społeczeństwa w zakresie wiedzy leśnej, konieczności przestrzegania norm obowiązujących w lesie, idei zrównoważonego rozwoju lasów, itp.	Muzeum Nadwiślańskie, Nadleśnictwa, gminy: Drelów , Fajslawice, Józefów, Łuków, Sosnowica, Rachanie, Puchaczów, Lublin, Urzędów, Potok Wielki, Krasnystaw, Żółkiewka, Radecznica, Parczew, m. Chełm, Jarczów, Ruda-Huta, Wierzbica, Zamość, Piaski, Komarów-Osada, Stoczek Łukowski, Ryki, Sosnówka, m. Puławy Nadleśnictwa ODR, WODR, PZDR, LIR WIOŚ, RDLP, WSSE, powiaty:	T	402,60	756,40	Środki własne WFOŚiGW

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
		krasnostawski, biłgorajski, łączyński, radzyński Straż Pożarna, szkoły podstawowe, gimnazja, przedszkola Pozarządowe Organizacje Ekologiczne				
Przedsięwzięcia nieujęte w programie						
1	Wydanie raportu o stanie środowiska województwa lubelskiego w roku 2012	WIOŚ	T	-	22,46	WFOŚiGW
Zadania planowane - ilość				9		
Zadania wykonane - ilość				9		
Koszty łącznie				2140,00	3406,80	

Źródło: Urzędy miast i gmin, starostwa powiatowe, MPWiK Sp. z o.o. w Lublinie, RDLP, Muzeum Nadwiślańskie, WODR, ODR, WIOŚ.

4.2.2. Ochrona zasobów naturalnych 2012 r.

Tabela Ochrona zasobów naturalnych - Ochrona przyrody - 2012 r.

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
1	Opracowywanie planów ochrony dla obszarów Natura 2000 na terenie województwa lubelskiego	RDOŚ - Wojewódzki Konserwator Przyrody	N	b.d.	-	
2	Ochrona siedlisk i gatunków na obszarach sieci Natura 2000 w województwie lubelskim	RDOŚ	T	702,00	410,88	WFOŚiGW, LIFE+ NFOŚiGW, Projekt POiŚ
3	Opracowanie planów ochrony rezerwatów	RDOŚ	N	b.d.	-	
4	Opracowanie planów ochrony parków krajobrazowych	Dyrektor parku krajobrazowego/Dyrektor zespołu parków krajobrazowych	T	b.d.	b.k.d.	
5	Ochrona ekosystemów wodnych PPN - 28.szt, Ochrona nieleśnych	Poleski PN Roztoczański PN	T	-	2995,51	NFOŚiGW WFOŚiGW PPN, RPN,

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
	ekosystemów lądowych PPN - 1100 ha Ochrona ekosystemów leśnych PPN - 44,46 ha Czynna ochrona ekosystemów leśnych, nieleśnych, wodnych, ochrona gatunkowa roślin i zwierząt wraz z ochroną przeciwpożarową RPN - 1098,40 ha					
6	Ochrona gatunkowa roślin i zwierząt w Poleskim Parku Narodowym – 16 gat.	Poleski PN	T	-	25,08	NFOŚiGW WFOŚiGW Przychody własne
7	Prace pielęgnacyjno-konserwatorskie na terenach o szczególnej wartości przyrodniczej; Oznakowanie granic wybranych rezerwatów przyrody na terenie województwa lubelskiego” zostały wykonane i zamontowane; Ochrona i zabezpieczenie gniazd bociana białego w województwie lubelskim - zakup podstaw pod gniazda bociana białego; Czynna ochrona bobra europejskiego - wykonanie i zainstalowanie 7 zestawów konstrukcji umożliwiających obniżenie	Gminy, RDOŚ	T	20,00	58,07	RDOŚ, WFOŚiGW

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
	i ustabilizowanie poziomu wody w stawach bobrowych					
8	Utworzenie nowych pomników przyrody	Gminy: m. Lublin, m. Puławy	T	-	b.d.	
9	Odtworzenie kolonii susła perełkowanego na użytku „Błonia Nadbużańskie”	Wójt Gminy Hrubieszów	N	80,00	-	
10	Leczenie, rehabilitacja i utrzymanie ptaków dzikich ze schorzeniami chirurgicznymi i innymi schorzeniami przebywających w Ośrodku rehabilitacji ptaków dziko żyjących”	Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie	T	-	19,99	WFOŚiGW
11	Ochrona gatunkowa – zwiększenie liczebności bażanta	Polski Związek Łowiecki ZO w Lublinie oraz Chełmie	T	-	20,00	
12	Ochrona błotniaka łąkowego w powiecie bialskim i pustułki w powiecie łukowski	Towarzystwo Przyrodnicze Bocian	T	-	59,20	WFOŚiGW (PPN na ochronę żółwia błotnego, Towarzystwo Przyrodnicze „Bocian” w związku z działaniami podjętymi na rzecz ochrony błotniaka łąkowego, Powiat Puławski - na ochronę kolonii rozrodczej nocka dużego, Ośrodek Rehabilitacji Zwierząt przy Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie)

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
13	Realizacja "Programu odbudowy populacji zwierzyny drobnej w województwie lubelskim w latach 2009-2020" - zajęć	Polski Związek Łowiecki ZO w Lublinie oraz Chełmie	T	-	27,00	WFOŚiGW
Przedsięwzięcia nieujęte w programie						
1	Ochrona przed pożarami i szkodnictwem - 1,26 km pasów ppoż. 1300 godz. 51.szt. remont szlabanów 2 km drogi ppoż.	Poleski PN	T	-	51,53	NFOŚiGW Przychody własne
2	Hodowla zachowawcza rodzimych ras zwierząt (konika polskiego i polskiej owcy uhruskiej) z zabezpieczeniem zaplecza technicznego i wykorzystaniem ekosystemów nieleśnych do rozszerzenia hodowli o bydło białogrzbiete lub polskie czerwone	Roztoczański PN	T	-	381,23	NFOŚiGW, WFOŚiGW
3	Udostępnienie Parku dla edukacji (udostępnienie Ośrodka Edukacyjno-Muzealnego, działalność edukacyjna, wyposażenie, księgozbiór)	Roztoczański PN	T	-	391,57	RPN
4	Udostępnianie Parku dla turystyki (udostępnienie Terenowych Baz Edukacyjnych, szlaków, ścieżek, tras rowerowych, działalność Roztoczańskiej Konnej Straży	Roztoczański PN	T	-	259,80	RPN

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
	Ochrony Przyrody, uzupełnianie ekspozycji, rozbudowa, konserwacja, remont infrastruktury turystycznej)					
5	Monitoring przyrodniczy, program podstawowy Zintegrowanego Monitoringu Środowiska Przyrodniczego Stacji Bazowej „Roztocze”	Roztoczański PN	T	-	772,70	RPN, NFOŚiGW Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu
6	Aktywna ochrona głuszca (<i>Tetrao urogallus</i>) w Nadleśnictwie Janów Lubelski w latach 2010-2012	Nadleśnictwie Janów Lubelski	T	-	307,10	RPO
7	Ochrona głuszca (<i>Tetrao urogallus</i>) w Nadleśnictwie Zwierzyniec w latach 2010 - 2012	Nadleśnictwie Zwierzyniec	T	-	337,83	RPO
Zadania planowane - ilość				20		
Zadania wykonane - ilość				17		
Koszty łącznie				802,00	6117,49	

Źródło: RDOŚ, Poleski PN, Roztoczański PN, urzędy miast i gmin, UP w Lublinie, PZŁ, nadleśnictwa.

Tabela Ochrona zasobów naturalnych – Zieleń miejska- 2012 r.

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
1	Urządzanie terenów zieleni, w tym skwerów, parków dzielnicowych, przebudowa pasów zieleni, ogródków botanicznych (łącznie z opracowaniem projektów), rewaloryzacja zieleni w zabytkowych parkach oraz bieżące utrzymanie zieleni	Powiat puławski, lubartowski, krasnostawski, kraśnicki, łukowski. Gminy: Turobin, Ryki, Werbkowice, Szczebrzeszyn, Łuków, Tarnogród, Krasnystaw, Krasnobród, m. Chełm, Puchaczów, Siedliszcze, Stanin, Dęblin, Trzeszczany,	T	4908,40	13941,79	środki własne, WFOŚiGW, UE, PRO WL, RPO, KPOL

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/ częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
		Józefów, Szastarka, Opole Lubelskie, Łaszczów, Międzyrzec Podlaski, Hrubieszów, m. Kraśnik, Ryki, Werbkowice, Stoczek Łukowski, Tomaszów Lubelski, Krasnystaw, Bełżyce, Chełm, Ludwin, Zamość, Piaski, Puchaczów, Siennica Różana, Siedliszcze, Biłgoraj, Ruda Huta, Potok Wielki, Wierzbica, Fajslawice, Rudnik, Urzędów, Lubartów, Konopnica, Bychawa, m. Puławy, m. Biała Podlaska, m. Biłgoraj, Frampol, Głusk, Janowiec nad Wisłą, Kazimierz Dolny, Kąkolewnica Wschodnia, Kodeń, Kraśniczyn, Krzywda, Kurów, Krzczonów, m. Lublin, Łomazy, Łopiennik Górny, Łuków, m. Łuków, Markuszów, Nałęczów, Niemce, Parczew, Piaski, Poniatowa, Potok Górny, Stężyca, Serokomla, Strzyżewice, Susiec, Świdnik, Terespol, m. Terespol, Trawniki, Turobin, Tyszowce, Uchanie, Wilkołaz, Wola Mysłowska, m. Zamość, Włodawa, m. Tomaszów Lubelski, m. Międzyrzec Podlaski				
2	Leczenie i konserwacja starodrzewu (w tym zwalczanie szrotówka kasztanowcowiaczka)	Gminy Piaski, Trawniki, Międzyrzec Podlaski, m. Zamość, Krasnystaw, m. Lublin, Tomaszów Lubelski, Chełm, Krasnobród, m. Biłgoraj, Fajslawice, Garbów,	T	49,00	604,78	środki własne, WFOŚiGW

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/ częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
		Hańsk, m. Hrubieszów, Izbica, Józefów nad Wisłą, Konopnica, Końskowola, m. Lubartów, Lubartów, m. Łuków, Nałęczów, Parczew, Poniatowa, Puchaczów, Terespol, Werbkowice, Wilkołaz, Wólka Lubelska, Wiryki, m. Tomaszów Lubelski, m. Puławy, m. Włodawa, Starostwo Kraśnik				
Zadania planowane - ilość					2	
Zadania wykonane - ilość					2	
Koszty łącznie				4957,40	14546,57	

Źródło: Urzędy miast i gmin, starostwa powiatowe.

Tabela Ochrona zasobów naturalnych – Lasy - 2012 r.

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/ częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
1	Sporządzenie uproszczonych planów urządzania lasów	Starostwa Powiatowe w Puławach, Łęcznej, Włodawie, Kraśniku, Łukowie, Lubartowie, Zamościu, Białej Podlaskiej, Świdniku	T	80,00	262,60	
2	Realizacja ochrony lasów w oparciu o plany urzędzenia lasów i uproszczone plany urzędzenia lasów (w tym opracowanie brakujących lub ich aktualizacja) - 130 520 ha	Nadleśnictwa, RDLP Lublin, Starostwo Powiatowe w Rykach	T	-	3301,10	Fundusz Leśny
3	Prowadzenie prawidłowej gospodarki leśnej (Zalesianie gruntów porolnych na terenach Lasów Państwowych - 11,03 ha; Zwiększenie lesistości województwa oraz rozwijanie trwale	Gmina (Ryki), Nadleśnictwa RDLP Lublin, powiaty, właściciele nieruchomości	T	50,00	8864,52	Środki własne, fundusz leśny

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
	zrównoważonej wielofunkcyjnej gospodarki leśnej – w 2011 r. – w ha; lesistość - w %, grunty poddane odnowieniom - 2171 ha, Wielkoobszarowa inwentaryzacja stanu Lasu 587 888 ha)					
4	Utrzymanie, pielęgnacja i odnawianie drzewostanu w lasach gminnych, dokarmianie zwierzyny dziko żyjącej	Gmina Puchaczów, m. Kraśnik	T	2,00	b.k.d.	
Przedsięwzięcia nieujęte w programie						
1	Ochrona naturalnych ekosystemów leśnych południowej części Lubelszczyzny		T	-	3331,22	RPO
Zadania planowane - ilość				5		
Zadania wykonane - ilość				5		
Koszty łącznie				132,00	15759,44	

Źródło: Urzędy miast i gmin, starostwa powiatowe, RDLP, nadleśnictwa.

Tabela Ochrona zasobów naturalnych – Gleby - 2012 r.

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
1	Monitoring gleb	Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Lublinie, IUNG w Puławach, Gminy: Wołyń, Spiczyn, Chełm, Puchaczów, Łomazy, LW „Bogdanka” S.A.	T	2016,00	1160,29	Badania IUNG - NFOŚiGW na zlecenie GIOŚ, LW „Bogdanka” S.A.
2	Upowszechnianie zasad ochrony gleb wynikających z Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych” oraz potrzeb rozwoju rolnictwa ekologicznego.	Gminy: Piaski, Stoczek Łukowski, Tarnawatka, ODR	T	b.d.k	3,15	środki własne
3	Promocja	Gminy: Biszczka,	T	b.k.d	b.d.	Gminy nie

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
	gospodarstw ekologicznych i agroturystycznych	Tarnogród				podają kosztów
4	Rekultywacja składowisk odpadów	Gminy: Lubycza Królewska, Ostrówek, m. Puławy, Właściciele składowisk	T	Koszty uwzględnione w „Planie Gospodarki Odpadami”	262,46	Szwajcarski Program Współpracy z Krajami Członkowskimi UE
5	Likwidacja dzikich wysypisk	Gminy	T	Koszty uwzględnione w „Planie Gospodarki Odpadami”	b.k.d.	
6	Działania polegające na rekultywacji terenów, na których stwierdzono przekroczenie standardów jakości gleby lub ziemi – rekultywacja terenów zniszczonych	LW Bogdanka Gmina Ryki UM Zamość właściciele terenów	N	30,0	-	
Przedsięwzięcia nieujęte w programie						
1	System Monitoringu Suszy Rolniczej	IUNG w Puławach	T	-	1650,0	Dotacja MRiRW
Zadania planowane - ilość				7		
Zadania wykonane - ilość				6		
Koszty łącznie				2046,00	3075,90	

Źródło: Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Lublinie, IUNG w Puławach, urzędy miast i gmin, LW „Bogdanka” S.A.

Tabela Ochrona zasobów naturalnych – Zasoby kopalin - 2012 r.

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
1	Aktualizacja inwentaryzacji złóż surowców mineralnych z uwzględnieniem elementów ochrony środowiska	Marszałek (Geolog Wojewódzki)	T	4,30	3,76	Budżet Wojewody Lubelskiego
2	Kontrole w zakresie wykonywania postanowień udzielonych koncesji oraz eliminacja nielegalnych eksploatacji	Okręgowy Urząd Górniczy w Lublinie, Marszałek, Starosta, Prowadzący eksploatację	T	b.k.d.	b.k.d.	

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
3	Bieżące utrzymanie złóż kopalnin – opłata eksploatacyjna LW „Bogdanka” S.A.	Koncesjonariusz LW „Bogdanka” S.A.	T	b.d.	14181,40	LW „Bogdanka” S.A.
4	Wprowadzenie do mpzp odpowiednich zapisów chroniących obszary występowania kopalnin przed zagospodarowaniem uniemożliwiającym eksploatację kopalnin	Gminy	T	b.k.d.	b.k.d.	
Zadania planowane - ilość				4		
Zadania wykonane - ilość				4		
Koszty łącznie				4,30	14185,16	

Źródło: Urzędy miast i gmin, OUG w Lublinie, LW „Bogdanka” S.A., Urząd Marszałkowski.

Tabela **Ochrona zasobów naturalnych – Racjonalne gospodarowanie zasobami wody – ochrona przed powodzią i suszą - 2012 r.**

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
1	Bieżąca konserwacja urządzeń melioracyjnych szczegółowych i cieków wodnych oraz konserwacja urządzeń i budowli wodnych	Starosta Rycki, Gminy: Biszczka, Niemce, Piszczac, Radzyń Podlaski, Łaszczów, Ryki, Łuków, m. Zamość, Puchaczów, Siedliszcze, Wólka, RZSW	T	265,00	214,40	środki własne
2	Budowa, rozbudowa i modernizacja wałów przeciwpowodziowych rzeki Wisły wraz z niezbędnymi urządzeniami (dolina Puławsko-Parchacko-Bochotnicka gm. Kazimierz Dln., dolina Janiszowska gm. Annapol, dolina Stężycka gm. Stężyca i m. Dęblin, dolina Święciechowska gm. Annapol, dolina Opolska gm. Wilków i Łaziska, dolina Józefowska gm. Józefów nad Wisłą, dolina Gołębska gm. Puławy,	WZMiUW w Lublinie	T	13322,15	20185,79	Budżet wojewody; Program Rozwoju Obszarów Wiejskich; Rezerwa Celowa Budżetu Państwa

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/ częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
	wał Azoty Puławy m. i gm. Puławy)					
3	Rozbudowa wału wstecznego prawego rzeki Chodelki gm. Wilków	WZMiUW w Lublinie	N	6574,86	-	
4	Odbudowa (kształtowanie przekroju podłużnego i poprzecznego oraz układu poziomego) koryta rzek: Pasternik, Wełnianka, Kanału Ulgi, Potok Mucha, Stanianka, Urzędówka, Kanał Podlipie, Kosarzewka, Ciek Struga, Biała Łada, Czarna Łada, Łada, Łazobna, Wirowa, Uherka, Syrocanka	WZMiUW w Lublinie	N	9747,58	-	
5	Odwodnienia miejscowości i obiektów	Gmina Piaski, Piszczac, Starostwo w Kraśniku	N	1378,0	-	
Przedsięwzięcia nieujęte w programie						
1	Zabezpieczenie zbiornika wodnego przed abrazją	WZMiUW w Lublinie	T	-	990,14	Budżet wojewody; Rezerwa Celowa Budżetu Państwa
2	Utrzymanie rzeki Wisły (Odbudowa budowli regulacyjnych, roboty pogłębiarskie)	RZGW	T	-	7016,92	NFOŚiGW MSW
3	Utrzymanie rzek Wieprz, Bystrzyca, Bug graniczny (udrażnianie koryt, zabezpieczanie brzegów)	RZGW	T	-	3423,94	NFOŚiGW MSW
Zadania planowane - ilość				8		
Zadania wykonane - ilość				5		
Koszty łącznie				31287,59	31831,19	

Źródło: Urzędy miast i gmin, starostwa powiatowe, WZMiUW w Lublinie, RZGW.

Tabela Ochrona zasobów naturalnych – łączne działania - 2012 r.

Zadania planowane - ilość	46
Zadania wykonane - ilość	39
Planowane koszty łącznie w tys. zł	39229,29
Wykonane koszty łącznie w tys. zł	85515,75

4.2.3. Ochrona zasobów wodnych 2012 r.

Tabela *Ochrona zasobów wodnych – Zaopatrzenie w wodę, w tym przedsięwzięcia sprzyjające oszczędzaniu wody i racjonalnemu korzystaniu z wód podziemnych - Przedsięwzięcia pozainwestycyjne - 2012 r.*

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/ częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
1	Projekty sieci wodociągowej i stacji uzdatniania wody	KPWiK Sp. z o. o. Kraśnik Gm. Łuków, Stanin, Spiczyn PGKiM Sp. z o.o. Tomaszów Lubelski	T	171,00	-	Koszty w ramach kosztów inwestycyjnych
2	Monitoring sieci wodociągowej i wód podziemnych	KPWiK Sp. z o. o. Kraśnik Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji „Wodociągi Puławskie” Sp. z o.o. GZK w Sosnowicy Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Chełmie Gmina Siedliszcze	T	185,00	72,38	
3	Promocja projektu pn. „Rozbudowa i modernizacja systemu zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków w Lublinie”	MPWiK Sp. z o.o. w Lublinie	T	101,37	-	Koszty w ramach kosztów inwestycyjnych
4	Bieżące utrzymanie infrastruktury wodociągowej w dobrym stanie technicznym	KPWiK Sp. z o.o. Kraśnik Gmina Firlej ZWiK w Stoczku Łukowskim Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Chełmie ZUKiM w Lubartowie	T	380,00	-	Koszty w ramach kosztów inwestycyjnych
5	Ustanowienie strefy ochrony pośredniej dla ujęcia wody Polna	MPWiK Sp. z o.o. w Lublinie Urząd Miasta w Rejowcu Fabrycznym	N	100,00	-	
6	Realizacja programu działań mających na celu ograniczenie	Gmina Komarówka Podlaska, WIOŚ w Lublinie	T	b.d.	b.k.d.	

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/ częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
	odpływu azotu ze źródeł rolniczych dla obszaru szczególnie narażonego w gminie Komarówka Podlaska					
Zadania planowane - ilość				6		
Zadania wykonane - ilość				5		
Koszty łącznie				937,37	72,38	

Źródło: Urzędy miast i gmin, PGK, MPWiK w Lublinie.

Tabela *Ochrona zasobów wodnych – Zaopatrzenie w wodę, w tym przedsięwzięcia sprzyjające oszczędzaniu wody i racjonalnemu korzystaniu z wód podziemnych - Przedsięwzięcia inwestycyjne - 2012 r.*

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/ częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
1	Budowa sieci wodociągowych	MPWiK Sp. z o.o. w Lublinie MPWiK Puławy KPWiK Sp. z o. o. Kraśnik PGK Sp. z o. o. w Zamościu BWiK „WOD-KAN” Sp. z o.o. Biała Podlaska, ZWiK Józefów, Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o. Międzyrzec Podlaski, PUiK Sp. z o.o., Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Chełmie, PGKiM Sp. z o.o. Tomaszów Lubelski, ZGK Biszczka, PGK Sp. z o.o. w Biłgoraju Gminy: m. Biała Podlaska, Biała Podlaska, Biłgoraj, Chełm –Pokrówka, Dołhobyczów, Drelów, Izbica, Jarczów, Józefów, Kamionka, Kazimierz Dolny, Konstantynów, Krzczonów, Kurów, Lubartów, Milejów, Niedrzwica Duża,	T	54476,86	32101,97	środki własne, UE, RPO WL, PGK, WFOŚiGW, PGU, BWiK, EKO Nowa, PGKiM Tomaszów Lubelski, MPWiK Puławy

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
		<p>Niedźwiada, Piszczac, Poniatowa, Skierbieszów, Radzyń Podlaski, Kłoczew, Kodeń, Świdnik, Ułęż, Urzędów, Uścimów, Werbkowice, Wojcieszków, m. Zamość, m. Tomaszów Lubelski, Janów Lubelski, m. Międzyrzec Podlaski, m. Puławy, Ułhówek, Terespol, Gościeradów, Tyszowce, Tomaszów Lubelski, Susiec, Lubycza Królewska, Szastarka, m. Opole Lubelskie, Grabowiec, Annopol, Ulan-Majorat, Bełzec, Łaziska, Łopiennik Górny, Biłgoraj, Serokomla, m. Hrubieszów, Wisznice, Nowodwór, Ostrów Lubelski, Białopole, Strzyżewice, Tarnawatka, Wólka, Wołyń, Werbkowice, Szczebrzeszyn, m. Rejowiec Fabryczny, Drelów, m. Łuków, Zakrzówek, Końskowola, Sosnowica, Krasnystaw, Komarów-Osada, Żółkiewka, Janów Podlaski, Siedliszcze, m. Hrubieszów, m. Lubartów, Zamość, Zalesie, Wojciechów, Adamów, Łomazy, m. Krasnystaw, Bełżyce, Melgiew, Chełm, Ruda-Huta, Niedźwiada, Komarówka Podlaska, Stężyca, Sitno, Piaski, Sitno, Puchaczów, Wilkołaz, Jastków, Łuków, Krynice,</p>				

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
		Milejów, Aleksandrów, Krynice, Tarnogród, Rybczewice, Stary Zamość				
2	Modernizacja wodociągów	Gminy: Stary Zamość, Krynice, Krasnystaw, Tarnogród, Rybczewice, Gościeradów ZGK Biszczka, Zakład Wodociągów i Kanalizacji Puławy	T	2500,00	-	Koszty w ramach zadania - Budowa sieci wodociągowych
3	Rozbudowa i modernizacja systemu zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków w Lublinie, Działania inwestycyjne Spółki związane z rozbudową i modernizacją systemu zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków w Lublinie	MPWiK Sp. z o.o. w Lublinie	T	4310,00	35 428,75	środki Gminy Lublin, środki własne, UE
4	Budowa, rozbudowa i modernizacja ujęć wody	MPWiK Sp. z o.o. w Lublinie Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji „Wodociągi Puławskie” Sp. z o.o. ZWiK w Stoczku Łukowskim PUK Sp. z o.o. Międzyrzec Podlaski Gminy: Baranów, Tomaszów Lubelski, Rejowiec Fabryczny, Lubycza Królewska, Ostrówek, Rachanie, Abramów, Józefów nad Wisłą, Piszczac, Potok Wielki, Bełzec, Stary Zamość, Stary Brus, Kamień, Kraśnik, Tarnogród, Zalesie, Spiczyn, Radzyń Podlaski,	T	4130,00	-	Koszty w ramach zadania - Budowa sieci wodociągowych

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
		Milejów				
5	Budowa, rozbudowa i modernizacja stacji uzdatniania wody	MPWiK Sp. z o.o. w Lublinie PGKiM Sp. z o.o. w Hrubieszowie PGKiM Ryki Gminy: Batorz, Bychawa, m. Hrubieszów, Kamień, Kamionka, Kock, Nielisz, Poniatowa, m. Zamość, Stężycza, Tarnogród, Uchanie Biłgoraj, Wilków, Serokomla, Wisznice, Stanin, Wola Uhruska, Rudnik, Drelów, Zakrzówek, Rybczewice, Sitno, Parczew, Rossosz, Markuszów, Krasnobród, Jarczów, Ludwin, Aleksandrów, Wierzbica, Piaski, Siennica Różana	T	21907,28	13373,00	środki własne, UE, RPO WL, PROW 2007 - 2013, POIiŚ
Zadania planowane - ilość				5		
Zadania wykonane - ilość				5		
Koszty łącznie				87324,14	80903,72	

Źródło: Urzędy miast i gmin, MPWiK w Lublinie i w Puławach, PGK.

Tabela Ochrona zasobów wodnych – Gospodarka ściekowa - Przedsięwzięcia pozainwestycyjne - 2012 r.

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
1	Opracowanie dokumentacji na budowę sieci kanalizacyjnej	Gminy: Gościeradów, Piszczac, Bychawa, Serniki, Głusk PGKiM Sp. z o.o. Tomaszów Lubelski	T	339,00	-	Koszty w ramach zadań - Budowa kanalizacji i oczyszczalni ścieków
2	Monitoring jakości ścieków	Właściciele instalacji	T	b.k.d.	b.k.d.	
3	Inwentaryzacja zbiorników bezodpływowych na ścieki – szamba	Gminy: Annopol, Baranów, Cyców, Dołhobyczów, Frampol, Godziszów, Goraj, m. Hrubieszów, Kamionka, Konopnica, Kraśniczyn, Lubartów, Lubycza Królewska,	T	b.k.d.	51,86	budżet S.A.M.K., środki własne

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
		Łabunie, Łomazy, Łukowa, Niedźwiada, Potok Górny, Rachanie, Radzyń podlaski, Serniki, Sławatycze, Stoczek Łukowski, Strzyżewice, Trzydnik Duży, Uścimów, m. Zamość				
Przedsięwzięcia nieujęte w programie						
1	Opłaty z tytułu korzystania ze środowiska – zrzut ścieków Pobór wód	LW „Bogdanka” S.A Łęczyńska Energetyka Sp. z o.o.	T	-	6412,99	LW „Bogdanka”, S.A. Łęczyńska Energetyka Sp. z o.o.
Zadania planowane - ilość				4		
Zadania wykonane - ilość				4		
Koszty łącznie				339,00	6464,85	

Źródło: Urzędy miast i gmin, PGK, LW „Bogdanka” S.A.

Tabela Ochrona zasobów wodnych – Gospodarka ściekowa - Przedsięwzięcia inwestycyjne - 2012 r.

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
1	Budowa kanalizacji i oczyszczalni ścieków w aglomeracjach wg Załącznika 1 KPOŚK	MPWiK Sp. z o.o. w Lublinie, BWiK, „WOD-KAN” Sp. z o.o. Biała Podlaska, MPGK Sp. z o.o. Włodowa, PUKSp. z o.o. Międzyrzec Podlaski, Spółka Wodno – Ściekowa – Milejów, PGKiM Ryki, KPWiK Kraśnik, PGKiM Sp. z o.o. w Hrubieszowie, PUiIK Sp. z o.o. Łuków, MPGK Sp. z o.o. w Chełmie, PGK Sp. z o.o. Zamość, PGKiM Sp. z o.o. Tomaszów Lubelski, PGK Sp. z o.o. w Biłgoraju, ZGK Biszcza, MPWiK Puławy Starostwo Powiatowe w Kraśniku, Krasnymstawie Gminy: Jeziorzany,	T	366534,80	136502,00	środki własne samorządów gmin oraz środki przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych, fundusze ekologiczne (NFOŚiGW, WFOŚiGW, EkoFundusz), fundusze zagraniczne (POIiŚ, PROW, RPO WL, RPO, EFRR), Źródło informacji: Urząd Marszałkowski (Sprawozdanie z realizacji zadań inwestycyjnych w zakresie gospodarki ściekowej w 2012 r.)

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
		Ludwin, Komarówka Podlaska, Krzywda, Konopnica, Wólka, Świdnik, Lublin, Chełm, Strzyżewice, Mircze, Stoczek Łukowski, Urszulin, Biała Podlaska, Puławy, Żyrzyn, Łęczna, Dęblin, Krasnystaw, Janów Lubelski, Zalesie, Zwierzyniec, Szचेbrzeszyn, Dorohusk, Modliborzyce, Nałęczów, Niemce, Werbkowice, Stoczek Łukowski, Horodło, Wisznice, Kazimierz Dolny, Dzwola, Kock, Adamów, Izbica, Annopol, Siennica Różana, Frampol, Michów, Niedźwiada, Sawin, Biszczka, Wojcieszków, Tarnawatka, Łabunie, Ryki, Ulhówek, Tyszowce, Tomaszów Lubelski, Łaszczów, Telatyn, Susiec, Lubycza Królewska, Opole Lubelskie, Grabowiec, Abramów, Wilków, Józefów n/Wisłą, Nielisz, Skierbieszów, Niedzwica Duża, Żmudź, Ulan-Majorat, Kąkolewnica, Bełzec, Radzyń Podlaski, Wola Mysłowska, Tucza, Łopiennik Górny, Biłgoraj, Serokomla, Trzebieszów, Hrubieszów, Wisznice, Nowodwór, Ostrów Lubelski, Dołhobyczów, Wojsławice, Fajslawice, Turobin, Tarnawatka, Kazimierz Dolny, Wysokie, Wola Uhruska, Wołyń,				

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/ częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
		<p>Terespol, Szczepreszyn, Sosnówka, Siemień, Rudnik, Rejowiec Fabryczny, Drelów, Łuków, Terespol, Końskowola, Konstantynów, Baranów, Sosnowica, Łukowa, Żółkiewka, Tarnogród, Rybczewice, Potok Górny, Podedwórze, Międzyrzec Podlaski, Cyców, Zalesie, Tomaszów Lubelski, Tereszpol, Sułów, Rossosz, Poniatowa, Parczew, Milejów, Krasnobród, Milejów, Krasnystaw, Markuszów, Lubartów, Hańsk, Zamość, Łomazy, Jarczów, Bełżyce, Chełm Pokrówka, Ruda-Huta, Niedźwiada, Ludwin, Aleksandrów, Rejowiec Fabryczny, Stężyca, Stary Brus, Kamień, Sitno, Wilkołaz, Ostrówek, Rachanie, Stary Zamość, Czemierniki, Goraj, Kraśnik, Janów Podlaski, Siedliszcze, Hrubieszów, Gorzków, Potok Wielki, Bychawa, Głusk Rolnicy, właściciele nieruchomości</p>				
2	<p>Budowa kanalizacji i oczyszczalni ścieków w aglomeracjach wg Załącznika 2 KPOŚK</p>	<p>Gminy: Piaski, Krasnystaw, Jastków, Włodawa, Milanów, Gościeradów, Janów Podlaski, Kurów, Puchaczów, Rejowiec, Garbów, Karczmiska, Włodawa, Dębowa Kłoda, Krzywda, Modliborzyce, Trzydnik Duży, Trawniki, Piszczac, Józefów, Wierzbica,</p>	T	29501,00	17927,00	<p>środki własne samorządów gmin oraz środki przedsiębiorstw wodociągowo- kanalizacyjnych, fundusze ekologiczne (WFOŚiGW), fundusze zagraniczne (PROW, RPO WL, EFRR), kredyt,</p>

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
		Strzyżewice, Radechnica, Urzędów, Firlej, Stanin, Obsza, Zakrzówek				Źródło informacji: Urząd Marszałkowski (Sprawozdanie z realizacji zadań inwestycyjnych w zakresie gospodarki ściekowej w 2012 r.)
3	Budowa kanalizacji i oczyszczalni ścieków w aglomeracjach wg Załącznika 3 KPOSK	ZUKiM w Lubartowie Gminy: Turobin, Bełzec, Wąwolnica, Terespol, Siemień, Księżpol, Kamionka, Sławatycze, Puchaczów, Wólka, Lubartów, Uścimów, Serniki, Spiczyn	T	33815,00	20053,00	środki własne samorządów gmin oraz środki przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych, fundusze ekologiczne (WFOŚiGW), fundusze zagraniczne (PROW, RPO WL, RPO, EFRR, Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich), mieszkańcy, Źródło informacji: Urząd Marszałkowski (Sprawozdanie z realizacji zadań inwestycyjnych w zakresie gospodarki ściekowej w 2012 r.)
Zadania planowane - ilość						3
Zadania wykonane - ilość						3
Koszty łącznie				429850,80	174482,00	

Źródło: Urząd Marszałkowski (Sprawozdanie z realizacji zadań inwestycyjnych w zakresie gospodarki ściekowej w 2012 r.).

Tabela Ochrona zasobów wodnych – łączne działania 2012 r.

Zadania planowane - ilość	18
Zadania wykonane - ilość	17
Planowane koszty łącznie w tys. zł	518451,31
Wykonane koszty łącznie w tys. zł	261922,95

4.2.4. Ochrona powietrza atmosferycznego 2012 r.

Tabela Ochrona powietrza atmosferycznego – Ograniczenie niskiej emisji (w tym odnawialne źródła energii, termorenowacja, modernizacja kotłowni, itp.) - Przedsięwzięcia pozainwestycyjne - 2012 r.

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
1	Monitoring powietrza	WIOŚ w Lublinie	T	b.d.	1364,14	Budżet państwa
2	Monitoring emisji pyłu zawieszonego, tlenków azotu w powietrzu	WIOŚ	T	7,50	1364,01	
3	Wspieranie rozwoju systemu wykorzystania energii odnawialnej w tym Pilotażowa strefa Energii Odnawialnej Scutum Sobiescianum	Gm. Ryki Porozumienie gmin: Wólka, Rybczewice, Spiczyn, Mełgiew, Piaski	N	200,00	-	
4	Opracowanie planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i gaz	Gminy	N	100,00	-	
Przedsięwzięcia nieujęte w programie						
1	Przygotowanie i wyemitowanie filmu pt.: „Eko – ciepło, czyli jak zapobiegać niskiej emisji”	TVP Lublin na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego w Lublinie	T	-	48,00	WFOŚiGW, Budżet Województwa Lubelskiego
Zadania planowane - ilość					5	
Zadania wykonane - ilość					3	
Koszty łącznie				307,50	2776,15	

Źródło: WIOŚ, urzędy miast i gmin.

Tabela Ochrona powietrza atmosferycznego – Ograniczenie niskiej emisji (w tym odnawialne źródła energii, termorenowacja, modernizacja kotłowni, itp.) - Przedsięwzięcia inwestycyjne - 2012 r.

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
1	Budowa i modernizacja źródeł ciepła	MPGK Sp. z o. o. Włodawa MPEC Chełm Starostwo w Janowie Lubelskim, Puławach, Kraśniku Gminy: Drelów, Ryki, Rybczewice,	T	12020,00	7126,39	(ograniczenie emisji z instalacji przemysłowych) – WFOŚiGW Modernizacja kotłowni – WFOŚiGW, środki własne

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
		m. Chełm, Piaski, Ostrówek, Potok Wielki, Rachanie, Stoczek Łukowski, Ulhówek, właściciele nieruchomości wspólnoty mieszkaniowe, spółdzielnie, Kotłownia Rejonowa w Łukowie, Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Radzynie Podlaskim, Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Białej Podlaskiej, szkoły w gminie Annapol, kotłownia w Szkole Podstawowej w Piaskach, kotłownia w lokalu usługowym w Rykach, kotłownia zasilająca budynki parafialne w Starym Bazanowie,				MPEC Sp. z o.o. Chełm
2	Gazyfikacja gmin	Gminy: Puchaczów, Sosnowica, Bychawa	N	45,00	-	
3	Budowa OZE: kolektory słoneczne, farmy wiatrowe, biogazownie	PGK Sp. z o. o. w Zamościu Gminy: Biłgoraj, Bychawa, Frampol, Jabłoń, Józefów, Niemce, Podedwórze, m. Radzyń Podlaski, Rossosz, Tyszowce, Tomaszów Lubelski, Susiec, Józefów, Sosnowica, m. Kraśnik, Wola Uhruska, Puchaczów, Siennica Różana, Urzędów, Potok Górny, Krasnystaw, Łopiennik Górny, Annapol, m. Włodawa, Strzyżewice, Chełm, Inwestorzy zewnętrzni,	T	29197,42	13538,83	EFRR, UE, RPO, PRO WL, WFOŚiGW, środki własne
4	Termomodernizacja budynków	Starostwo Powiatowe w Kraśniku, Puławach,	T	35323,00	33855,82	środki własne, PRO WL, UE, MEN, RPOWL,

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
		Lubartowie, Biłgoraju, Krasnymstawie, Łęcznej Gminy: Bełzec, Biłgoraj, Pokrówka, Janowiec nad Wisłą, Józefów, Kamionka, Kodeń, Komarówka Osada, m. Krasnystaw, Krasnystaw, Krzczonów, Lubycza Królewska, Łęczna, Milanów, Modliborzyce, Nielisz, Sitno, Tarnawatka, Terespol, Wojcieszków, Łaziska, Łopiennik Górny, Hrubieszów, Piaski, Werbkowice, Kamień, Terespol, Sosnówka, Krasnystaw, Stoczek Łukowski, Cyców, m. Tomaszów Lubelski, Hańsk, Łuków, m. Chełm, Bełżyce, Chełm, Wierzbica, Wilkołaz, m. Zamość, Rachanie, Lubartów, Lublin, Potok Wielki, Gościeradów, Bychawa, m. Włodawa, Zarządcy nieruchomości i właściciele budynków mieszkalnych, Rostoczański PN, MPWiK Lublin				NFOŚiGW, WFOŚiGW, EFRR, PROW
Zadania planowane - ilość				4		
Zadania wykonane - ilość				3		
Koszty łącznie				76585,42	54521,04	

Źródło: Urzędy miast i gmin, starostwa powiatowe, PGK, MPEC, MPWiK w Lublinie, Rostoczański PN.

Tabela Ochrona powietrza atmosferycznego – Ograniczenie emisji komunikacyjnej - Przedsięwzięcia pozainwestycyjne - 2012 r.

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/ częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
1	Lubelski Dzień bez Samochodu	Wydział Ochrony Środowiska UM Lublin	T	20,90	b.k.d.	
2	Badania rynku komunikacji miejskiej – planowanie oferty przewozowej na danych empirycznych	MPK - Lublin	N	150,00	-	
Zadania planowane - ilość				2		
Zadania wykonane - ilość				1		
Koszty łącznie				170,90	0,00	

Źródło: Urząd Miasta Lublin, MPK – Lublin.

Tabela Ochrona powietrza atmosferycznego – Ograniczenie emisji komunikacyjnej - Przedsięwzięcia inwestycyjne - 2012 r.

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/ częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
1	Zakup autobusów komunikacji miejskiej	MPK, ZTM – Lublin MZK Puławy MZK Zamość	T	142270,0	32920,80	RPO, środki własne
2	Tworzenie nowych ścieżek rowerowych i budowa szlaku Geoturystycznego Rostocza Środkowego	Gminy: Bychawa, Leśna Podlaska, Markuszów, Radecznica, Stoczek Łukowski, Strzyżewice, m. Puławy, Józefów, Susiec, Krasnobród, Zwierzyniec, Chełm	T	-	230,43	RPO, PROW, UE, środki własne, WFOŚiGW
3	Sukcesywne skracanie czasu przejazdu po drogach gminnych przez układanie nawierzchni na drogach gruntowych	Gm. Siedliszcze	N	1000,00	-	
Przedsięwzięcia nieujęte w programie						
1	Inwestycje drogowe powiatu biłgorajskiego, chełmskiego, świdnickiego	Starostwo w Biłgoraju, Chełmie	T	-	16689,86	Wkład własny, UE
2	Poprawa dostępności i jakości komunikacji miejskiej, dla miasta Puławy wraz z obszarami sąsiednich gmin,	Gmina Miasto Puławy, MZK Sp. z o.o.	T	-	11916,61	RPO WL, środki własne

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
	funkcjonalnie powiązanymi w ramach porozumienia w sprawie wspólnej komunikacji miejskiej (w tym: zakup 21 autobusów komunikacji miejskiej wyposażonych w system monitoringu wizyjnego oraz system informacji pasażerskiej, modernizację zajezdni autobusowej przy ul. Dęblińskiej w Puławach, budowę Centrum Nadzoru Ruchu i Biura Obsługi Klienta przy ul. Dęblińskiej w Puławach, zakup i instalację systemu monitorowania i zarządzania flotą autobusów, zakup i instalację systemu informacji pasażerskiej na węzłach przystankowych, wymianę wiat przystankowych, budowę oraz modernizację zatok autobusowych.					
3	Obwodnica Frampola	GDDKiA Warszawa	T	-	28900,00	EFRR, RPW, budżet państwa
4	Budowa/przebudowa dróg na terenie gminy	Gminy	T	-	121458,58	środki własne, FOGR, UE, środki krajowe, UW SPGR, WPP, WFOGR, NPPDL, ANR, WFOŚiGW, RPO, FOGR, MAiC, MSWiA

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
Zadania planowane - ilość				7		
Zadania wykonane - ilość				6		
Koszty łącznie				143270,00	202116,28	

Źródło: Urzędy miast i gmin, GDDKiA Warszawa, Starostwo Powiatowe w Biłgoraju, ZTM Lublin, MZK Puławy, MZK Zamość.

Tabela Ochrona powietrza atmosferycznego – Inne nie wymienione powyżej - 2012 r.

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
1	Modernizacja sieci ciepłowniczych	Dalkia Kraśnik PEC Sp. z o.o. w Białej Podlaskiej, OPEC Sp. z o.o. w Puławach. LPEC Sp. z o.o. Lublin – projekt realizowany w latach 2010 – 2014	T	686,00	9688,34	Dalkia Kraśnik, PEC Sp. z o.o. w Białej Podlaskiej i OPEC Sp. z o.o. w Puławach - środki własne. LPEC Sp. z o.o. Lublin – środki unijne 95%, własne 5%.
2	Modernizacja układów odpylania kotłowni	MPEC Sp. z o.o. Chełm	T	16333,30	87,30	środki własne MPEC Sp. z o.o. Chełm
3	Budowa instalacji odsiarczania i odazotowania spalin	ZA Puławy S.A.	N	75066,40	-	
4	Modernizacja układów pomocniczych elektrociepłowni	PGE GiEK SA/ Oddział ECL (TD/TRP) (EC Lublin)	N	500,00	-	
5	Rozbudowa (zrównoważonego ekologicznie) potencjału wytwórczego EC Lublin Wrotków w latach zgodnie z wymaganiami dyrektywy IED	PGE GiEK SA/ Oddział ECL (NR) (EC Lublin)	N	3000,00	-	
6	Budowa bloku energetycznego opalanego węglem kamiennym z kopalni KWK Bogdanka	PGE GiEK SA/ Oddział ECL (NR) (EC Lublin)	N	15000,00	-	

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/ częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
	w wysokosprawnej technologii o parametrach nadkrytycznych o mocy 2x800 MW					
Przedsięwzięcia nieujęte w programie						
1	Modernizacje kotłowni zakładowych	MPWiK Sp. z o.o. w Lublinie	T	-	3613,26	
2	Budowa dwóch silosów klinkieru o łącznej pojemności 250 tys. ton	Cementownia Chełm	T	-	66994,00	Koszty obejmują lata 2011 -2013
3	Opłaty z tytułu korzystania ze środowiska – emisja gazów i pyłów ze środków transportowych, ZCB oraz urządzeń klimatycznych	LW „Bogdanka” S.A. Łęczyńska Energetyka Sp. z o.o.	T	-	298,33	LW „Bogdanka” S.A. Łęczyńska Energetyka Sp. z o.o.
Zadania planowane - ilość				9		
Zadania wykonane - ilość				5		
Koszty łącznie				110585,70	80681,23	

Źródło: Informacje uzyskane z zakładów wymienionych w powyższej tabeli.

Tabela Ochrona powietrza atmosferycznego – łączne działania - 2012 r.

Zadania planowane - ilość	27
Zadania wykonane - ilość	18
Planowane koszty łącznie w tys. zł	330919,52
Wykonane koszty łącznie w tys. zł	340094,70

4.2.5. Odpady 2012 r.

Tabela Odpady – Przedsięwzięcia planowane do realizacji (zgodnie z WPGO), w tym rozbudowa, modernizacja i budowa zakładów zagospodarowania odpadów - 2012 r.

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/ częściowo	Planowane koszty 2008 – 2011 w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł w 2012 r.	Źródła finansowania
1	Zadania ogólne z zakresu gospodarki odpadami	W zależności od konkretnego zadania (patrz WPGO), Gminy	T	-	3697,24	środki własne, PGK Sp. z o.o. Zamość, PGKiM Tomaszów Lubelski, GZK Sp. z o.o. Wisznice, PROW,

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/ częściowo	Planowane koszty 2008 – 2011 w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł w 2012 r.	Źródła finansowania
						WFOŚiGW, UE
2	Zadania w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi	W zależności od konkretnego zadania Starostwo Kraśnik	T	-	2 217,67	Środki EFRROW + środki własne
3	Zadania w zakresie gospodarki odpadami niebezpiecznymi (w tym odpady azbestowe)	W zależności od konkretnego zadania (patrz WPGO), Gminy	T	-	8721,39	środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Program usuwania azbestu, Polska – Szwajcaria
Zadania planowane - ilość				3		
Zadania wykonane - ilość				3		
Koszty łącznie				0,00	14636,30	

Źródło: Urzędy miast i gmin, Starostwo Powiatowe w Kraśniku.

Tabela Odpady – Koszty rozbudowy, modernizacji i budowy zakładów zagospodarowania odpadów - 2012 r.

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/ częściowo	Planowane koszty 2008 – 2011 w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł w 2012 r.	Źródła finansowania
1	Region Biała Podlaska	Gminy, WOD-KAN Biała Podlaska, Przedsiębiorcy, Zarządzający składowiskiem, Organizacje pozarządowe, Marszałek	T	-	23404,62	RPO 2012, (ZZO „Adamki” w gminie Radzyń Podlaski), WFOŚiGW
2	Region Mircze-Rogóźno	Gminy, Przedsiębiorcy, Zarządzający składowiskiem, Organizacje pozarządowe, Marszałek	T	-	33,40	Źródło: RRW-2, 2012 (koszty z gminy Mircze)
3	Region Chełm	Gminy, Przedsiębiorcy, Zarządzający składowiskiem, Organizacje pozarządowe, Marszałek	T	-	4,30	Źródło: RRW-2, 2012 (koszty z gminy Dubienka)
4	Region Stara Wieś - Włodawa	Gminy, Przedsiębiorcy, Zarządzający składowiskiem, Organizacje	T	-	375,30	WFOŚiGW 2012, (Gminy Hańsk I Podedwórze)

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/ częściowo	Planowane koszty 2008 – 2011 w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł w 2012 r.	Źródła finansowania
		pozarządowe, Marszałek				
Zadania planowane - ilość				4		
Zadania wykonane - ilość				4		
Koszty łącznie				0,00	23817,62	

Źródło: Urząd Marszałkowski (RRW-2, rok 2012), urzędy gmin.

Tabela Odpady – łączne działania - 2012 r.

Zadania planowane - ilość	7
Zadania wykonane - ilość	7
Planowane koszty łącznie w tys. zł	0,00
Wykonane koszty łącznie w tys. zł	38453,92

4.2.6. Ochrona przed hałasem 2012 r.

Tabela Ochrona przed hałasem – Przedsięwzięcia pozainwestycyjne - 2012 r.

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/ częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
1	Wprowadzanie do mpzp zapisów sprzyjających ograniczeniu zagrożenia hałasem (rozgraniczenie terenów o zróżnicowanej funkcji)	Gminy: m. Lubartów, m. Lublin, Rejowiec Fabryczny, Stężycza, Zamość	T	b.k.d.	b.d.	
2	Bieżąca kontrola zakładów pracy w zakresie emisji hałasu	WIOŚ	T	b.k.d.	120,20	Budżet państwa
3	Wprowadzanie stref wolnych od ruchu w centrach miast	Gminy	N	b.d.	b.d.	
4	Pomiary natężenia ruchu, monitoring prędkości pojazdów i monitoring hałasu drogowego	UM Lublin Zarządcy dróg	N	160,00	-	
5	Opracowanie mapy akustycznej linii kolejowej	PKP PLK Lublin	T	100,00	b.d.	
6	Aktualizacja mapy akustycznej Lublina	UM Lublin	T	150,00	162,00	
Zadania planowane - ilość				6		
Zadania wykonane - ilość				4		
Koszty łącznie				410,00	282,2	

Źródło: Urzędy miast i gmin, WIOŚ, PKP PLK Lublin.

4.2.7. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi 2012 r.

Tabela Ochrona przed polami elektromagnetycznymi - 2012 r.

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
1	Wprowadzanie zapisów do planów zagospodarowania przestrzennego w zakresie możliwości lokalizacji urządzeń emitujących promieniowanie elektromagnetyczne	Gminy: m. Lubartów, m. lublin, Opole Lubelskie, Zamość	T	b.k.d.	146,15	środki własne
2	Państwowy monitoring PEM w środowisku na terenach przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową oraz miejsc dostępnych dla ludzi	WIOŚ	T	Koszty w ramach PMS	50,818	Budżet państwa
Zadania planowane - ilość				2		
Zadania wykonane - ilość				2		
Koszty łącznie				0,00	196,96	

Źródło: Urzędy miast i gmin, WIOŚ.

4.2.8. Ochrona przed skutkami poważnych awarii przemysłowych 2012 r.

Tabela Ochrona przed skutkami poważnych awarii przemysłowych - 2012 r.

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
1	Systematyczna weryfikacja listy sytuacji kryzysowych – wykonanie ciągłej aktualizacji zdarzeń mogących powodować sytuacje kryzysową	Gminy	N	b.k.d.	-	
2	Prowadzenie szkoleń mieszkańców Łukowa w zakresie Obrony Cywilnej- przygotowanie i przeprowadzenie szkoleń mieszkańców w zakresie wystąpienia	Miasto Łuków, Straż Pożarna, Policja inne jednostki	T	5,00	26,00	

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Realizacja tak/nie/częściowo	Planowane koszty w tys. zł	Wykonane koszty w tys. zł	Źródła finansowania
	sytuacji kryzysowej					
3	Wykonywanie systematycznej kontroli pojazdów przewożących ładunki niebezpieczne przez patrole drogowe policji	Policja	T	b.k.d.	b.k.d.	
4	Poprawa systemu bezpieczeństwa chemiczno-ekologicznego – wyposażenie jednostek straży pożarnej	Powiaty: bialski, hrubieszowski, janowski, krasnostawski, kraśnicki, lubartowski, lubelski, opolski, parczewski, puławski, rycki, zamojski, m. Zamość, m. Lublin	T	130,00	2963,57	RPO
Przedsięwzięcia nieujęte w programie						
1	Bieżący nadzór nad zakładami zwiększonego i dużego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZDR, ZZR) oraz aktualizacja rejestru tych zakładów	WIOŚ	T	-	38,65	Budżet państwa
Zadania planowane - ilość				5		
Zadania wykonane - ilość				4		
Koszty łącznie				135,00	3028,22	

Źródło: Urzędy miast i gmin, starostwa powiatowe, straż pożarna, policja, WIOŚ.

5. ANALIZA FINANSOWA REALIZACJI ZADAŃ Z OCHRONY ŚRODOWISKA W WOJEWÓDZTWIE LUBELSKIM W LATACH 2011-2012

5.1 Wprowadzenie

Środki finansowe na realizację przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska mogą pochodzić z następujących źródeł:

- źródła publiczne: budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego, ekologiczne fundusze celowe oraz inne pozabudżetowe instytucje publiczne, np. fundacje,
- prywatne źródła: własne środki finansowe przedsiębiorców, kredyty i pożyczki banków (Bank Ochrony Środowiska SA i inne banki komercyjne) oraz pozabankowych instytucji finansowych lub środki finansowe funduszy inwestycyjnych, środki osób fizycznych,
- środki z Funduszu Spójności i funduszy strukturalnych, w tym przede wszystkim Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

W niniejszym rozdziale przedstawiono koszty realizacji planu operacyjnego w latach 2011-2012 przedsięwzięć ujętych w „Programie 2008-2011 ...” i „Programie 2012-2015...” oraz wykonano analizę źródeł finansowania w oparciu o dane Głównego Urzędu Statystycznego, WFOŚiGW w Lublinie oraz opisano finansowanie przedsięwzięć ze źródeł unijnych poprzez środki możliwe do uzyskania w ramach PO Infrastruktura i Środowisko, PO Rozwój Polski Wschodniej, Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego i Program Rozwoju Obszarów Wiejskich.

5.2 Finansowanie ochrony środowiska – dane GUS

W tabeli poniżej przedstawiono nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska wg kierunków inwestowania oraz wg źródeł finansowania, w tys. zł, w 2011 r. (dane GUS, Bank Danych Lokalnych, Stan i ochrona środowiska). Brak jest danych za 2012 r.

Tabela *Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska wg kierunków inwestowania, w tys. zł, w 2011 r.*

Lp.	Kierunek inwestowania	Nakłady w tys. zł.
1.	Gospodarka odpadami	24899,0
2.	Gospodarka ściekowa i ochrona wód	327567,4
3.	Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej wg kierunków inwestowania	150593,9
4.	Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska wg kierunków inwestowania	532852,2
5.	Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	161522,7
6.	Pozostała działalność związana z ochroną środowiska	8815,9
Ogółem		1206251,1

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, Stan i ochrona środowiska.

Tabela *Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska wg źródeł finansowania, w tys. zł, w 2011 r.*

Lp.	Kierunek inwestowania	Nakłady w tys. zł.
1.	Środki własne	276113,6
2.	Środki z budżetu centralnego	1251,2
3.	Środki z budżetu województwa	1192,4
4.	Środki z budżetu powiatu	0,0
5.	Środki z budżetu gminy	442,1
6.	Środki z zagranicy	124686,7
7.	Fundusze ekologiczne	75533,1
8.	Kredyty i pożyczki krajowe	41625,7
9.	Inne środki	12007,4
Ogółem		532852,2

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, Stan i ochrona środowiska

Tabela *Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej wg źródeł finansowania, w tys. zł, w 2011 r.*

Lp.	Kierunek inwestowania	Nakłady w tys. zł.
1.	Środki własne	49725,8
2.	Środki z budżetu centralnego	29924,5
3.	Środki z budżetu województwa	1200,0
4.	Środki z budżetu powiatu	0,0
5.	Środki z budżetu gminy	277,0
6.	Środki z zagranicy	46907,7
7.	Fundusze ekologiczne	5346,9
8.	Kredyty i pożyczki krajowe	13550,5
9.	Inne środki	3661,5
Ogółem		150593,9

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, Stan i ochrona środowiska

5.3 Działalność Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska w Lublinie w latach 2011-2012

W tabelach poniżej zestawiono przychody oraz wydatki WFOŚiGW w Lublinie w latach 2011-2012. Dane pochodzą ze Sprawozdań WFOŚiGW za lata 2011 i 2012.

Tabela *Struktura przychodów WFOŚiGW w Lublinie w latach 2011-2012 w zł*

Wyszczególnienie	2011	2012	% (4:3)
1	2	3	4
Wpływy z tytułu opłat i kar	25554315	25595568	100,2
Splaty rat pożyczek	51814681	59194993	114,2
Przychody z oprocentowania pożyczek	5774222	5972976	103,4
Wpływy z nadwyżek dochodów gmin i powiatów z tytułu opłat i kar za korzystanie ze środowiska	2510657	2420715	96,4
Przychody z operacji kapitałowych i odsetki bankowe	2161526	3201861	148,1
Dotacje z budżetu państwa w ramach Pomocy Technicznej POIiŚ	911723	1041747	114,3
Pozostałe przychody	134749	181801	134,9
Razem	88861873	97609661	109,8

Źródło: Sprawozdania WFOŚiGW za lata 2011 i 2012

Tabela *Szczegółowa struktura rozchodów w latach 2011-2012 w zł*

Wyszczególnienie	2011	2012	% (3:2)
1	2	3	4
Ogółem	77619216	80126387	103,2
Wypłacone dotacje	5579538	6772271	121,4
Wypłacone pożyczki	65538631	64812894	98,9
Dopłaty do odsetek od kredytów, nagrody, zwrot podatku od nieruchomości	644343	405957	63,0
Środki przekazywane państwowym jednostkom budżetowym za pośrednictwem rezerwy celowej budżetu państwa	465325	1328251	285,4
Koszty utrzymania RN, Biura i Zarządu	5095154	5222492	102,5
Pozostałe koszty i wydatki	161695	1557983	963,5
Wydatki inwestycyjne	134530	26539	19,7

Źródło: Sprawozdania WFOŚiGW za lata 2011 i 2012

Tabela. Struktura wypłaconej pomocy finansowej w formie pożyczek, dotacji, przekazania środków państwowym jednostkom budżetowym, dopłat do oprocentowania kredytów w 2011 r. i 2012 r. według dziedzin (w zł i %)

Wydatki	2011	%	2012	%	% (4:2)
1	2	3	4	5	6
Ogółem	72140835	100,0	73264146	100,0	101,6
Ochrona powietrza	8133538	11,3	6468029	8,8	79,5
Ochrona wód	49431463	68,5	46955937	64,1	95,0
Gospodarka wodna	3737992	5,2	4834252	6,6	129,3
Ochrona powierzchni ziemi	6031816	8,4	8866868	12,1	147,0
Ochrona przyrody	832654	1,1	1411461	1,9	169,5
Edukacja ekologiczna	1013255	1,4	1119553	1,5	110,5
Monitoring stanu środowiska	0	0,0	607018	0,8	X
Nadzwyczajne zagrożenia	2558055	3,5	2515509	3,5	98,3
Inne	402062	0,6	485519	0,7	120,8

Źródło: Sprawozdania WFOŚiGW za lata 2011 i 2012

5.4 Finansowanie przedsięwzięć ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska w województwie lubelskim w latach 2011-2012

W roku sprawozdawczym 2011 wartość finansowego wsparcia udzielonego przez Fundusz na inwestycje i przedsięwzięcia ekologiczne wyniosła ponad 72 mln zł. Pomoc finansowa najczęściej udzielana była w formie pożyczek i stanowiła 65,5 mln zł. Dotacji ze środków własnych Funduszu wypłacono ponad 6 mln zł, w tym prawie 0,5 mln zł przekazano państwowym jednostkom budżetowym za pośrednictwem rezerwy celowej budżetu państwa. Ponad 0,5 mln zł Fundusz przeznaczył na dopłaty do oprocentowania kredytów preferencyjnych udzielanych przez Bank Ochrony Środowiska S.A. w ramach 5-ciu linii kredytowych.

Potrzeby inwestycyjne w zakresie wypełniania wymagań akcesyjnych dotyczą głównie porządkowania gospodarki wodno-ściekowej, stąd zdecydowanie najwięcej środków Fundusz przeznacza na inwestycje w tym zakresie. W minionym roku na ochronę wód Fundusz wydał 68,5% ogółu środków przewidzianych na ochronę środowiska.

Fundusz piąty rok pełnił rolę Instytucji Wdrażającej Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ) dla projektów z terenu województwa lubelskiego o wartości poniżej 25 mln euro w ramach dwóch osi priorytetowych POIiŚ, tj.: osi priorytetowej I Gospodarka wodno-ściekowa oraz osi priorytetowej II Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi. W 2011 r. Fundusz przekazał beneficjentom środki w kwocie ponad 15 mln zł.

W roku sprawozdawczym 2012 wartość finansowego wsparcia udzielonego przez Fundusz na inwestycje i przedsięwzięcia ekologiczne wyniosła ponad 73 mln zł. Pomoc finansowa najczęściej udzielana była w formie pożyczek i stanowiła blisko 65 mln zł. Dotacji ze środków własnych Funduszu wypłacono ponad 8 mln zł, w tym 1,3 mln zł przekazano państwowym jednostkom budżetowym za pośrednictwem rezerwy celowej budżetu państwa. Fundusz przeznaczył ok. 0,4 mln zł na dopłaty do oprocentowania kredytów preferencyjnych udzielanych przez Bank Ochrony Środowiska S.A. w ramach 5-ciu linii kredytowych.

Potrzeby inwestycyjne w zakresie wypełniania wymagań akcesyjnych dotyczą głównie porządkowania gospodarki wodno-ściekowej, stąd zdecydowanie najwięcej środków Fundusz przeznacza na inwestycje w tym zakresie. W minionym roku na ochronę wód Fundusz wydał 64,1% ogółu środków przewidzianych na ochronę środowiska.

Fundusz szósty rok pełnił rolę Instytucji Wdrażającej Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ) dla projektów z terenu województwa lubelskiego o wartości poniżej 25 mln euro w ramach dwóch osi priorytetowych POIiŚ, tj.: osi priorytetowej I Gospodarka wodno-ściekowa oraz osi priorytetowej II Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi. W 2012 r. Fundusz przekazał beneficjentom środki w kwocie ponad 18,6 mln zł.

5.5 Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko

Instytucją Wdrażającą I i II oś priorytetową POIiŚ (gospodarka wodno-ściekowa oraz gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi) na terenie województwa lubelskiego jest Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie.

Lata 2011 i 2012 były piątym i szóstym rokiem realizacji okresu programowania 2007 – 2013, w którym z Funduszu Spójności współfinansowane były, między innymi, projekty realizowane w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ). Od 2007 roku Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie pełni rolę Instytucji Wdrażającej dla projektów z terenu województwa lubelskiego o wartości poniżej 25 mln euro, realizowanych w ramach dwóch osi priorytetowych POIiŚ, tj.: osi priorytetowej I Gospodarka wodno-ściekowa oraz osi priorytetowej II Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi.

Oś priorytetowa I - Gospodarka wodno-ściekowa

2011 r.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie w roku 2011 koordynował wdrażanie 4 projektów w ramach I osi priorytetowej:

- 1) „Kontynuacja budowy sieci kanalizacji sanitarnej w Biłgoraju” – beneficjent Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Biłgoraju.
- 2) „Modernizacja i rozbudowa systemu wodno-ściekowego w Gminie Miejskiej Hrubieszów” – beneficjent Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. w Hrubieszowie.
- 3) „Porządkowanie gospodarki ściekowej wzdłuż rz. Czerniejówka na terenie gm. Głusk w aglomeracji Lublin” – beneficjent Gmina Głusk.
- 4) „Modernizacja oczyszczalni ścieków w Chełmie wraz z rozbudową systemu wodno-kanalizacyjnego” – beneficjent Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Chełmie.

Łączna wartość tych projektów wynosi 151,63 mln zł, zaś dofinansowanie w ramach Funduszu Spójności 71,34 mln zł.

Została przeprowadzona kontrola na zakończenie realizacji projektu oraz wypłacona płatność końcowa w wysokości 486 tys. zł dla przedsięwzięcia zakończonego w roku 2010 pn.: „Kontynuacja budowy sieci kanalizacji sanitarnej w Biłgoraju”. Całkowita wartość dofinansowania jaką otrzymał w/w projekt ze środków Funduszu Spójności wyniosła 3,47 mln zł.

W wyniku realizacji projektu wybudowano 12,6 km kanalizacji sanitarnej, zmodernizowano 0,3 km kanalizacji oraz nastąpił wzrost liczby użytkowników indywidualnych korzystających z wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej w ilości 1722 osób. Poziom skanalizowania miasta Biłgoraj został podwyższony do 96%.

W ramach I osi priorytetowej w roku 2011 została podpisana umowa o dofinansowanie dla projektu, wyłonionego w ramach konkursu nr 5/POIiŚ/1.1/04/2009 - „Modernizacja oczyszczalni ścieków w Chełmie wraz z rozbudową systemu wodno-kanalizacyjnego”, beneficjentem jest Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Chełmie. Ogólna wartość projektu wynosi 104,62 mln zł, z czego dofinansowanie z Funduszu Spójności to 46,1 mln zł. W ramach inwestycji zmodernizowana zostanie istniejąca oczyszczalnia ścieków „Bielawin” w Chełmie, wybudowana sieć kanalizacji sanitarnej o długości 13,7 km, sieć wodociągowa o długości 8,1 km. Zostanie także zmodernizowana istniejąca sieć kanalizacji sanitarnej na odcinku 1,5 km.

W roku sprawozdawczym Fundusz koordynował prace związane z projektem pn.: „Modernizacja i rozbudowa systemu wodno-ściekowego w Gminie Miejskiej Hrubieszów”. Beneficjent projektu złożył do Instytucji Wdrażającej 4 wnioski o płatność na łączną sumę wydatków kwalifikowanych 7,69 mln zł oraz 1 wniosek sprawozdawczy. Dzięki pozyskanym środkom finansowym wybudowano

5,06 km sieci kanalizacji sanitarnej, 0,58 km sieci wodociągowej, 1 przepompownię ścieków oraz zmodernizowano 0,63 km sieci wodociągowej.

W ramach kolejnego projektu pn.: „Porządkowanie gospodarki ściekowej wzdłuż rz. Czerniejówka na terenie gm. Głusk w aglomeracji Lublin” w roku 2011 beneficjent złożył 3 wnioski o płatność na łączną kwotę wydatków kwalifikowanych 3,68 mln zł oraz 2 wnioski sprawozdawcze. W wyniku realizacji projektu wybudowano 16,14 km sieci kanalizacji sanitarnej.

2012 r.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie jako Instytucja Wdrażająca w roku 2012 koordynował wdrażanie 5 projektów w ramach I osi priorytetowej, których łączny koszt stanowi 186,67 mln złotych a dofinansowanie w ramach Funduszu Spójności wynosi 89,96 mln zł:

- 1) „Modernizacja i rozbudowa systemu wodno-ściekowego w Gminie Miejskiej Hrubieszów”, nr POIS.01.01.00-00-180/09 – beneficjent Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. w Hrubieszowie.
- 2) „Porządkowanie gospodarki ściekowej wzdłuż rz. Czerniejówka na terenie gm. Głusk w aglomeracji Lublin”, nr POIS.01.01.00-00-182/09 – beneficjent Gmina Głusk.
- 3) „Modernizacja oczyszczalni ścieków w Chełmie wraz z rozbudową systemu wodno-kanalizacyjnego”, nr POIS.01.01.00-00-253/09 – beneficjent Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Chełmie.
- 4) „Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Dąbrowica”, nr POIS.01.01.00-00-254/09 – beneficjent Gmina Biłgoraj.
- 5) „Modernizacja i rozbudowa systemu odprowadzania ścieków oraz zaopatrzenia w wodę na terenie aglomeracji Dęblin”, nr POIS.01.01.00-00-251/09 – beneficjent Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Dęblinie.

W ramach I osi priorytetowej beneficjenci złożyli 21 wniosków o płatność, w tym 17 sprawozdawczych i 1 wniosek o płatność końcową z wykazanim postępowaniem rzeczowym. Instytucja Wdrażająca zatwierdziła:

- 1) 2 wnioski o płatność dla projektu pn. „Modernizacja i rozbudowa systemu gospodarki wodno-ściekowej w Gminie Miejskiej Hrubieszów” na łączną sumę wydatków kwalifikowanych 3 196 678,18 zł.
Beneficjent złożył wniosek o płatność końcową oraz zaktualizowany na koniec realizacji projektu wniosek o dofinansowanie. We wniosku o płatność końcową beneficjent sprawozdał wybudowanie 5,06 km sieci kanalizacji sanitarnej i 0,58 km sieci wodociągowej oraz zmodernizowanie 0,63 km sieci wodociągowej, jednej stacji uzdatniania wody, dwu przepompowni ścieków, a także oczyszczalni ścieków.
- 2) 6 wniosków o płatność dla projektu pn. „Porządkowanie gospodarki ściekowej wzdłuż rz. Czerniejówka na terenie gm. Głusk w aglomeracji Lublin” na łączną sumę wydatków kwalifikowanych 1 889 740,60 zł. Beneficjent sprawozdał wybudowanie 19,64 km sieci kanalizacji sanitarnej z 20,87 km zaplanowanej do wybudowania w projekcie.
- 3) 1 sprawozdawczy wniosek o płatność dla projektu pn. „Modernizacja i rozbudowa systemu odprowadzania ścieków oraz zaopatrzenia w wodę na terenie aglomeracji Dęblin”.
- 4) 4 wnioski o płatność dla projektu pn. „Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Dąbrowica”, w tym 3 sprawozdawcze.
- 5) 4 wnioski o płatność dla projektu pn. „Modernizacja oczyszczalni ścieków w Chełmie wraz z rozbudową systemu wodno-kanalizacyjnego” na łączną sumę wydatków kwalifikowanych 1 199 545,12 zł.

Oś priorytetowa II - Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi

2011 r.

W ramach II osi priorytetowej w roku 2011 Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie koordynował wdrażanie 3 projektów (1 projekt indywidualny oraz 2 projekty konkursowe), których łączna wartość wynosi 189,50 mln zł. Dofinansowanie w/w projektów ze środków Funduszu Spójności wynosiła 99,10 mln zł.

Kluczowym dla Funduszu przedsięwzięciem w ramach POIiŚ była realizacja projektu indywidualnego pn.: „Zakład Przetwarzania Odpadów Komunalnych regionu chełmskiego i rekultywacja składowisk odpadów”. Z końcem grudnia 2011 r. beneficjent – Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami Sp. z o.o. w Chełmie zakończyło realizację inwestycji oraz złożyło do Funduszu wnioski o płatność końcową.

W ramach projektu „Budowa Zakładu Przetwarzania Odpadów dla regionu chełmskiego i rekultywacja składowisk odpadów” zrealizowano niżej wymienione inwestycje:

- wykonano budynek główny, wiaty obróbki kompostu i boksy technologiczne wraz z instalacjami wewnętrznymi, infrastrukturę zakładu (drogi, place, ogrodzenia i zieleń), sieci zewnętrzne i zasilanie zakładu;
- dostarczono wyposażenie technologiczne sortowni odpadów, wyposażenie kompostowni, wyposażenie magazynu odpadów niebezpiecznych, wyposażenie mobilne oraz pomocnicze Zakładu Przetwarzania Odpadów Komunalnych;
- wybudowano kwaterę składowiska odpadów azbestowych w miejscowości Srebrzyszcze oraz wykonano drogę do składowiska wraz z placem manewrowym;
- zakupiono pojemniki do selektywnej zbiórki odpadów;
- zrehabilitowano 12 składowisk odpadów w obrębie obszaru Związku Komunalnego Gmin Ziemi Chełmskiej tj.: Srebrzyszcze, Pawłów, Strzelce, Dubienka, Strachosław, Leśniowice, Władysławów, Wojsławice, Żmudź, Bytyń, Uchanie, Kobyle;
- podjęto działania informacyjno - promocyjne dotyczące edukacji ekologicznej.

W roku 2011 Fundusz pełnił także rolę Instytucji Wdrażającej dla projektów:

1. „Regionalny Zakład Zagospodarowania Odpadów w Dębowcu” – beneficjent Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Zamościu. W tym czasie do Funduszu wpłynęły 2 wnioski o płatność na łączną sumę wydatków kwalifikowanych 206,16 tys. zł oraz 2 wnioski sprawozdawcze. Na rzecz wnioskodawcy wypłacono zaliczkę w wysokości 2 mln zł. Beneficjent podpisał umowę na roboty budowlane oraz kontynuował prace projektowe. Obecnie jest na etapie uzyskiwania pozwolenia na budowę.
2. „Budowa Zakładu Zagospodarowania Odpadów dla regionu Biała Podlaska” – beneficjent Bialskie Wodociągi i Kanalizacja „WOD – KAN” Sp. z o.o. w Białej Podlaskiej. W roku 2011 do Funduszu wpłynęło 5 wniosków sprawozdawczych. Beneficjent podpisał umowy na roboty budowlane oraz kontynuował prace projektowe. Obecnie jest na etapie uzyskiwania pozwolenia na budowę.

2012 r.

W ramach II osi priorytetowej w roku 2012 Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie koordynował wdrażanie 3 projektów (1 projekt indywidualny – zakończony oraz 2 projekty konkursowe), których łączny koszt stanowi 186,12 mln zł. Dofinansowanie w/w projektów ze środków Funduszu Spójności wynosi 94,49 mln zł.

W ramach II osi priorytetowej, działanie 2.1, beneficjenci złożyli 11 wniosków o płatność.

Instytucja Wdrażająca zatwierdziła:

- 1) 2 wnioski o płatność (w tym 1 wniosek o płatność końcową) dla projektu indywidualnego pn. „Zakład Przetwarzania Odpadów Komunalnych regionu chełmskiego i rekultywacja składowisk odpadów”, na łączną sumę wydatków kwalifikowanych 3 428 319,80 zł. We wniosku o płatność końcową beneficjent sprawozdał wybudowanie jednego ponadregionalnego ZZO (w tym: wybudowanie sortowni, kompostowni i składowiska odpadów).
- 2) 2 wnioski o płatność dla projektu „Regionalny Zakład Zagospodarowania Odpadów w Dębowcu” na łączną sumę wydatków kwalifikowanych 2 001 002,05 zł.
Beneficjent rozwiązał umowę z wykonawcą robót budowlanych – firmą Hydrobudowa Polska S.A., co spowodowało wstrzymanie postępu prac do momentu wyboru nowego wykonawcy (termin planowanego wyboru – 2013 rok).
- 3) 7 wniosków o płatność dla projektu pn. „Budowa Zakładu Zagospodarowania Odpadów dla regionu Biała Podlaska” na łączną sumę wydatków kwalifikowanych 6 539 234,72 zł. Beneficjent podpisał umowy na roboty budowlane, projekt realizowany jest zgodnie z przyjętym harmonogramem realizacji projektu.

W 2011 r. całkowita wartość koordynowanych przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie w ramach I i II osi priorytetowej projektów zamykała się kwotą 354,55 mln zł, natomiast wartość dofinansowania ze środków Unii Europejskiej dla w/w projektów wynosiła 176,67 mln złotych.

W roku 2011 Fundusz przekazał beneficjentom projektów realizowanych na terenie województwa lubelskiego:

- 1) w ramach I osi priorytetowej PO LiŚ – kwotę 9,88 mln zł,
- 2) w ramach II osi priorytetowej PO LiŚ – kwotę 5,50 mln zł.

Na liście rankingowej Ministra Środowiska, zatwierdzonej w ramach konkursu nr 6/PO LiŚ/1.1/11/2009, znalazły się 2 projekty, które w roku 2011 przeszły pozytywnie ocenę merytoryczną II stopnia w ramach Grupy Roboczej.

W związku z powyższym dla niżej wymienionych projektów w roku 2012 zaplanowano przyznanie potwierdzeń dofinansowania oraz podpisanie umów:

1. „Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Dąbrowica” – beneficjent – Gmina Biłgoraj.
2. „Modernizacja i rozbudowa systemu odprowadzania ścieków oraz zaopatrzenia w wodę na terenie aglomeracji Dęblin” – beneficjent – Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Dęblinie.

W 2012 r. całkowita wartość koordynowanych w 2012 roku przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie w ramach I i II osi priorytetowej projektów zamknęła się kwotą 372,79 mln złotych, natomiast wartość dofinansowania ze środków Unii Europejskiej dla w/w projektów wynosiła 184,45 mln złotych.

W roku 2012 Fundusz przekazał beneficjentom projektów realizowanych na terenie województwa lubelskiego:

- 1) w ramach I osi priorytetowej PO LiŚ – kwotę 2,86 mln zł,
- 2) w ramach II osi priorytetowej PO LiŚ – kwotę 15,07 mln zł.

5.6 Program Rozwoju Obszarów Wiejskich

Tabela **Zadania zrealizowane w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich w 2011 r., wartość tych zadań oraz źródła ich finansowania**

nazwa zadania	Planowana wartość zadania (zł)	Zrealizowana wartość zadania (zł)	Źródła finansowania
Poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowywaniem rolnictwa I leśnictwa przez: scalanie gruntów	5409836,07	5431148,42	Środki EFRROW + środki budżetu państwa
Poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowywaniem rolnictwa I leśnictwa przez gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi	1716401,31	1358526,66	Środki EFRROW + środki budżetu państwa
Tworzenie systemu zbioru, segregacji, wywozu odpadów komunalnych	244964,00	214988,00	Środki EFRROW + środki własne beneficjenta
Gospodarka wodno-ściekowa (zaopatrzenie w wodę oraz odprowadzanie i oczyszczanie ścieków, w tym systemy kanalizacji sieciowej lub kanalizacji zagrodowej)	162878475,19	104841235,34	Środki EFRROW + środki własne beneficjenta
Razem	170249676,57	111845898,42	

Źródło: Urząd Marszałkowski (PROW 2007 – 2013, stan na dzień: 24.09.2013 r.)

Tabela Zadania zrealizowane w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich w 2012 r., wartość tych zadań oraz źródła ich finansowania

nazwa zadania	Planowana wartość zadania (zł)	Zrealizowana wartość zadania (zł)	Źródła finansowania
Poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowywaniem rolnictwa i leśnictwa przez: scalanie gruntów	3260116,40	2971725,68	Środki EFRROW + środki budżetu państwa
Poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowywaniem rolnictwa i leśnictwa przez gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi	65397322,45	42100784,44	Środki EFRROW + środki budżetu państwa
Tworzenie systemu zbioru, segregacji, wywozu odpadów komunalnych	2191785,77	2217669,27	Środki EFRROW + środki własne beneficjenta
Gospodarka wodno-ściekowa (zaopatrzenie w wodę oraz odprowadzanie i oczyszczanie ścieków, w tym systemy kanalizacji sieciowej lub kanalizacji zagrodowej)	279927148,77	185255040,73	Środki EFRROW + środki własne beneficjenta
Wytwarzanie lub dystrybucja energii ze źródeł odnawialnych, w szczególności wiatru, wody, energii geotermalnej, słońca, biogazu albo biomasy	161670,00	144183,70	Środki EFRROW + środki własne beneficjenta
Razem	350938043,39	232689403,82	

Źródło: Urząd Marszałkowski (PROW 2007 – 2013, stan na dzień: 24.09.2013 r.)

5.7 Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego

Tabela Zadania zrealizowane w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego w 2011 r., wartość tych zadań oraz źródła ich finansowania

nazwa zadania	Planowana wartość zadania (zł)	Zrealizowana wartość zadania (zł)	Źródła finansowania	
			Środki wspólnotowe	Krajowe środki publiczne
Kompleksowe uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej we Frampolu poprzez zwiększenie wydajności oczyszczalni ścieków i zakończenie budowy kanalizacji wraz z wymianą sieci wodociągowej.	3253898,51	2637886,24	1959735,81	678150,43
Poprawa funkcjonowania systemu bezpieczeństwa na terenie powiatu łukowskiego w zakresie lokalizacji, ograniczania i likwidacji zagrożeń chemiczno - ekologicznych	4002826,93	3711899,62	3155114,67	556784,95
Kompleksowe uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie aglomeracji Urszulin	10948348,48	9113532,75	6305653,23	2807879,52
Kolektory słoneczne jako ekologiczna i odnawialna forma dostarczania energii w gminie Potok Górny.	10504779,50	7459044,51	6340187,81	1118856,70
Rozbudowa i modernizacja stacji uzdatniania wody w Parczewie	1412815,24	1272422,69	950224,32	322198,37
Budowa kanalizacji sanitarnej z przyłączami w aglomeracji Lubycza Królewska obejmującej	9413996,17	9412949,60	6866276,06	2546673,54

**Tabela Zadania zrealizowane w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego
Województwa Lubelskiego w 2011 r.,
wartość tych zadań oraz źródła ich finansowania**

nazwa zadania	Planowana wartość zadania (zł)	Zrealizowana wartość zadania (zł)	Źródła finansowania	
			Środki wspólnotowe	Krajowe środki publiczne
miejsowości Lubycza Królewska, Dęby, Kniazie i Zatyle Osada				
„Kompleksowe uregulowanie retencji w Gminie Siennica Różana w zakresie rzeki Siennica”	1468874,68	1297822,92	1103149,46	194673,46
Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii poprzez montaż kolektorów słonecznych na terenie Gminy Kraśnik	4539735,62	3894732,61	3310522,70	584209,91
Budowa i modernizacja infrastruktury umożliwiającej wykorzystanie energii przyjaznej środowisku w Gminie Goraj i Gminie Turobin	5635867,51	5484745,54	4662033,70	822711,84
Kanalizowanie i organizowanie ruchu turystycznego w Nadleśnictwie Biłgoraj w celu zmniejszenia presji turystycznej na ostoje głuszca.	375544,11	282693,72	240289,64	42404,08
Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego na terenie powiatu parczewskiego poprzez zakup odpowiedniego sprzętu dla jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych	2901960,00	2700227,09	2295193,02	405034,07
Ochrona walorów środowiskowych Gminy Ruda-Huta poprzez zmniejszenie emisji szkodliwych związków do atmosfery	4923920,00	4790919,74	4072281,77	718637,97
Rozbudowa sieci kanalizacyjnej wraz z częściową przebudową sieci wodociągowej na terenie aglomeracji Piotrowice	3680637,92	2920338,58	1949341,74	970996,84
"Kotłownia wykorzystująca biomasę dla Zespołu Szkół w Ostrowie Lubelskim"	3182370,00	3117710,29	2650053,72	467656,57
Budowa gminnej oczyszczalni ścieków w Niedrzwicy Dużej wraz z siecią kanalizacyjną	7146985,51	7129424,65	5347068,48	1782356,17
Ochrona głuszca (Tetrao urugallus) w Nadleśnictwie Biłgoraj w latach 2009-2010	295600,00	294436,83	250271,29	44165,54
Kompleksowe uporządkowanie gospodarki wodno – ściekowej na terenie Aglomeracji Konstantynów	8118942,53	6386113,25	4789458,79	1596654,46
Budowa sieci wodociągowej Długowola, Pawłowice, Piotrowice, Paprotnia wraz ze stacją ujęcia wody z uzdatnianiem	2203396,93	2032785,07	1524588,78	508196,29
Budowa zbiornika wodnego małej retencji na rzece Jacynka w miejscowości Jacnia	2625171,96	1888651,27	1604264,54	284386,73
Wykorzystanie energii słonecznej szansą na poprawę jakości środowiska w gminie Kłoczew	6875310,00	6834290,30	5809146,74	1025143,56
Razem	93510981,60	82662627,27	65184856,27	17477771,00

Źródło: Urząd Marszałkowski

**Tabela Zadania zrealizowane w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego
Województwa Lubelskiego w 2012 r.,
wartość tych zadań oraz źródła ich finansowania**

Nazwa zadania	Planowana wartość zadania (zł)	Zrealizowana wartość zadania (zł)	Źródła finansowania	
			Środki wspólnotowe	Krajowe środki publiczne
Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń w gminie Biłgoraj poprzez zastosowanie przyjaznej środowisku energii słonecznej	18932875,00	11028322,10	9374073,72	1654248,38
Poprawa systemu bezpieczeństwa chemiczno-ekologicznego na obszarze miasta Lublin i powiatu lubelskiego	3016420,00	2963575,00	2519038,75	444536,25
Aktywna ochrona głuszca (Tetrao urogallus) w Nadleśnictwie Janów Lubelski w latach 2010-2012.	314452,41	307100,86	261035,66	46065,20
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Wólka Dobryńska i Dobryń Duży	6459842,06	6249521,52	5312093,24	937428,28
Rozbudowa i modernizacja wodociągów i kanalizacji w regionalnym Centrum Rekreacji i Wypoczynku Województwa Lubelskiego - Okuninka - Orchówek	6638400,00	6620776,79	5627660,20	993116,59
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej dla miejscowości Werbkowice	5041961,33	5022229,04	3611987,13	1410241,91
Budowa oczyszczalni ścieków w Jeziorzanach, sieci wodociągowej w miejscowości Skarbiciesz, połączenie sieci wodociągowej Przytoczno – Krępa i Przytoczno - Jeziorzany, modernizacja wodociągu w Przytocznie oraz modernizacja hydroforni w Krępie	6700659,70	4171485,68	3128614,22	1042871,46
Poprawa funkcjonowania systemu bezpieczeństwa na terenie miasta Zamość i powiatu zamojskiego w zakresie lokalizacji, ograniczania i likwidacji zagrożeń chemiczno - ekologicznych	3996000,00	4009479,00	3396600,00	612879,00
Budowa stacji uzdatniania wody z siecią wodociągową w Radawcu Dużym, Radawcu Małym, Pawlinie, Radawczyku Drugim	4629746,23	2137024,92	1459961,99	677062,93
"Budowa kanalizacji deszczowej kolektor "A" wraz z odgałęzieniami dla miejscowości Izbica"	5347652,93	3609301,21	2706975,90	902325,31
Budowa zbiornika małej retencji "Czajki" w gminie Kraśniczyn.	1624920,27	1222442,60	827838,12	394604,48
Budowa systemu gospodarki ściekowej na terenie Gminy Łaszczów	7545681,32	5191986,02	3893989,52	1297996,50
Budowa kanalizacji sanitarnej w osiedlach "Południe", "Za torami etap - II", "Osiedle Centrum" w Terespolu	12096384,89	12004554,01	8537638,74	3466915,27
"Ochrona głuszca (Tetrao urogallus) w Nadleśnictwie Józefów w latach 2010-2012"	344700,00	318970,68	271125,03	47845,65
Rozbudowa systemu wodociągowego w Gminie Biała Podlaska	7021544,72	3282148,98	2441180,35	840 968,63
Budowa kanalizacji sanitarnej, oczyszczalni ścieków oraz modernizacja ujęcia wody w miejscowości Mirce.	8801061,93	7179298,85	5330629,34	1848669,51

Tabela Zadania zrealizowane w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego w 2012 r., wartość tych zadań oraz źródła ich finansowania

Nazwa zadania	Planowana wartość zadania (zł)	Zrealizowana wartość zadania (zł)	Źródła finansowania	
			Środki wspólnotowe	Krajowe środki publiczne
Budowa kanalizacji sanitarnej w obrębie aglomeracji Niedźwiada	9570073,35	6491364,40	4768640,93	1722723,47
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Bełżec	4702964,01	4702959,01	3527219,24	1175739,77
Ochrona naturalnych ekosystemów leśnych południowej części lubelszczyzny	3388787,00	3331217,39	2139338,17	1191879,22
Budowa sieci kanalizacyjnej dla miejscowości: Ciechanki, Ostrówek, Szpica, Zawadów, i Jasieniec	29909989,14	22534518,26	11267259,08	11267259,18
Budowa sieci wodociągowej wraz z ujęciem wody w miejscowości Sitaniec, Sitaniec Wolica, Sitaniec Kolonia	5912007,47	4829419,20	3148551,92	1680867,28
Czysta energia w "Dolinie Zielawy"	9992410,15	8587567,46	7299432,32	1288135,14
"Ochrona głuszca (Tetrao urogallus) w Nadleśnictwie Zwierzyniec w latach 2010 - 2012"	347500,00	337827,17	287153,08	50674,09
Budowa OŚ Trawniki Kolonia i budowa sieci kanalizacji sanitarnej w m. Trawniki i Trawniki Kolonia Etap 1 oraz Budowa kanalizacji sanitarnej dla miejscowości Trawniki i Trawniki Kolonia. Etap II zadanie 2.	14692026,60	11871471,55	9027058,69	2844412,86
Porządkowanie gospodarki ściekowej w aglomeracji Zwierzyniec w otulinie Roztoczańskiego Parku Narodowego	7546160,40	6615453,78	4643552,37	1971901,41
Poprawa bezpieczeństwa powodziowego i ekologicznego na obszarze powiatu puławskiego	3966211,66	3634159,40	3089035,47	545123,93
Budowa zakładu zagospodarowania odpadów komunalnych "Adamki" w miejscowości Biała g. Radzyń Podlaski.	25614565,72	23404628,76	17553471,51	5851157,25
Razem	214154998,29	171658803,64	125451154,69	46207648,95

Źródło: Urząd Marszałkowski

6. ANALIZA RZECZOWA REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA W LATACH 2011-2012 – EFEKTY EKOLOGICZNE

6.1 Wprowadzenie

W niniejszym rozdziale opisano efekty ekologiczne realizacji programu ochrony środowiska województwa lubelskiego w latach 2011-2012.

Źródłami danych były:

- dane statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego,
- sprawozdania z działalności WFOŚiGW w Lublinie za lata 2011-2012,

- sprawozdania z realizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych za lata 2011-2012,
- sprawozdanie statystyczne dot. zwodociągowania i sanitacji wsi (druk RRW-2).

6.2 Efekty rzeczowe w ochronie środowiska wg GUS

W tabeli poniżej przedstawiono efekty ekologiczne osiągnięte w latach 2011 - 2012 w związku z inwestycjami dotyczącymi ochrony środowiska na terenie województwa lubelskiego.

Tabela Efekty rzeczowe inwestycji ochrony środowiska i gospodarki wodnej w województwie lubelskim w latach 2011 - 2012. (dane GUS)

Wyszczególnienie	Jednostka	2011 r.	2012 r.
Gospodarka ściekowa i ochrona wód, oczyszczalnie ścieków			
Ogółem			
Obiekty	sztuk	15	13
Przepustowość	m ³ /dobę	3704	2935
Komunalne			
Obiekty	sztuk	14	10
Przepustowość	m ³ /dobę	3692	2455
Mechaniczne ogółem			
Obiekty	sztuk	1	1
Przepustowość	m ³ /dobę	1096	13
Mechaniczne komunalne			
Obiekty	sztuk	1	1
Przepustowość	m ³ /dobę	1096	13
Biologiczne (z wyjątkiem komór fermentacyjnych)			
Obiekty	sztuk	14	2802
Przepustowość	m ³ /dobę	2068	
Biologiczne (z wyjątkiem komór fermentacyjnych), w tym komunalne			
Obiekty	sztuk	13	9
Przepustowość	m ³ /dobę	2596	2442
Gospodarka ściekowa i ochrona wód, sieć kanalizacyjna			
Odprowadzające ścieki	km	367,3	455,6
Odprowadzające wody opadowe	km	15,2	18,3
Gospodarka wodna			
Ujęcia wody - wydajność m ³ /dobę	m ³ /dobę	7008	772
Uzdatnianie wody na dobę	m ³ /dobę	1166	4320
Sieć wodociągowa	km	490,7	424,1
Zbiorniki wodne ogółem	sztuk	2	1
Zbiorniki wodne pojemność całkowita	m ³	176900	63230
Obwałowania przeciwpowodziowe	km	0,0	6,3
Ochrona powietrza zdolność zainstalowanych urządzeń i instalacji do redukcji zanieczyszczeń			
Pyłowe	t/r	10	b.d.

Źródło: GUS

6.3 Efekty rzeczowe realizacji KPOŚK

Wg dokumentów sprawozdawczych realizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych długość sieci kanalizacyjnej wybudowanej w województwie lubelskim w 2011 r. wynosiła 397,63 km, natomiast w 2012 r. – 361,00 km.

Tabela . Sprawozdanie z realizacji zadań inwestycyjnych w zakresie gospodarki ściekowej województwa lubelskiego w latach 2011 – 2012

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2011 r.	2012r.
RLM wg Aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków (AKPOŚK10)	RLM	1815599	1816720
Liczba rzeczywistych mieszkańców w aglomeracjach	liczba rzeczywistych mieszkańców	1422666	1315713
Liczba mieszkańców korzystających z systemu kanalizacyjnego	liczba mieszkańców	1100251	1099541
Liczba mieszkańców obsługiwanych przez tabor asenizacyjny	liczba mieszkańców	277995	184961
Liczba mieszkańców obsługiwanych przez systemy indywidualne (przydomowe oczyszczalnie ścieków)	liczba mieszkańców	14800	7953
Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków	sztuk	2964	1601
Długość sieci kanalizacyjnej sanitarnej w aglomeracji	km	4204,3	4309,0
Długość sieci ogólnospławnej w aglomeracji	km	62,1	95,0
Długość kanalizacji deszczowej w aglomeracji	km	1076,26	1173,0
Długość sieci kanalizacyjnej wybudowanej w latach 2011 - 2012	km	397,63	361,0
Długość sieci kanalizacyjnej zmodernizowanej w latach 2011 - 2012	km	5,91	11,0
Liczba mieszkańców rzeczywistych podłączonych do sieci kanalizacyjnej w latach 2011 - 2012	liczba rzeczywistych mieszkańców	b.d.	21954
Łączna ilość ścieków komunalnych powstających w aglomeracji	tys. m ³ /r.	61917,87	57140,00
Ilość ścieków komunalnych odprowadzanych zbiorczym systemem kanalizacyjnym do oczyszczalni	tys. m ³ /r.	59978,50	53550,00
Ilość ścieków dostarczanych do oczyszczalni twarem asenizacyjnym	tys. m ³ /r.	1707,90	1527,00
Ilość ścieków oczyszczanych systemami indywidualnymi (przydomowymi oczyszczalniami ścieków)	tys. m ³ /r.	386,50	240,00
Szacunkowa ilość ścieków nieoczyszczanych powstających w aglomeracji	tys. m ³ /r.	675,90	959,00

Źródło: Urząd Marszałkowski (Sprawozdania z realizacji zadań inwestycyjnych w zakresie gospodarki ściekowej za lata 2011 - 2012.)

6.4 Efekty rzeczowe w zakresie wodociągów i sanitacji wsi

Tabela . Sprawozdanie z realizacji inwestycji w zakresie wodociągów i sanitacji wsi na terenie województwa lubelskiego w roku 2011 (sprawozdanie RRW-2)

Wyszczególnienie		Jedno- stka miary	Oddanych do eksploatacji w roku sprawozdawczym	Ogółem stan na 31.12.2011r.	
0		1	2	3	
Stacje uzdatniania wody	1	szt.	1	460	
Zmodernizowane stacje uzdatniania wody	2	szt.	5	x	
Sieć wodociągowa	3	km	477,35	17583,87	
Przyłącza prowadzące do budynków/gospodarstw	4	szt.	5390	266368	
Zbiorcza sieć kanalizacji sanitarnej	5	km	378,61	2594,81	
Przykanaliki prowadzące do budynków/gospodarstw	6	szt.	6370	47533	
Oczyszczalnie ścieków (zbior.) – ilość obiektów	7	szt.	15	248	
Oczyszczalnie ścieków (zbior.) - przepustowość	8	m ³ /dobę	3062,00	45020,20	
Zmodernizowane oczyszczalnie	9	szt.	9	x	
Indywidualne wiejskie oczyszczalnie ścieków	10	szt.	2614	13174	
Zorganizowane wysypiska (składowiska) odpadów komunalnych	11	szt.	0	61	
	12	ha	0,00	153,07	
Budynki mieszkalne	13	szt.	2595	327110	
w tym: podłączone do zbiorczej sieci	wodociągowej	14	szt.	4817	256575
	kanalizacyjnej	15	szt.	5884	44 730
Sołectwa	16	szt.	x	3697	
w tym: posiadające zbiorcza sieć	wodociągową	17	szt.	60	3171
	kanalizacyjną	18	szt.	40	479
z tego: częściowo po- siadające zbiorcza sieć	wodociągową	19	szt.	x	159
	kanalizacyjną	20	szt.	x	202
Stawki opłat za wodę	min	21	zł/m ³	1,00	
	max	22	zł/m ³	6,55	
Stawki opłat za ścieki	min	23	zł/m ³	0,76	
	max	24	zł/m ³	26,96	

Źródło: Urząd Marszałkowski (sprawozdanie RRW-2; informacje zawarte w sprawozdaniu uzyskane zostały od 193 gmin)

Tabela Sprawozdanie z realizacji inwestycji w zakresie wodociągów i sanitacji wsi na terenie województwa lubelskiego w roku 2012 (sprawozdanie RRW-2)

Wyszczególnienie		Jedno- stka miary	Oddanych do eksploatacji w roku sprawozdawczym	Ogółem stan na 31.12.2012 r.
0		1	2	3
Stacje uzdatniania wody	1	szt.	6	461
Zmodernizowane stacje uzdatniania wody	2	szt.	4	x
Sieć wodociągowa	3	km	381,00	17963,12
Przyłącza prowadzące do budynków/gospodarstw	4	szt.	5550	271981
Zbiorcza sieć kanalizacji sanitarnej	5	km	397,49	2992,42
Przyłącza kanalizacyjne prowadzące do budynków/gospodarstw	6	szt.	4939	51819
Oczyszczalnie ścieków (zbior.) – ilość obiektów	7	szt.	9	254

Wyszczególnienie			Jedno- stka miary	Oddanych do eksploatacji w roku sprawozdawczym	Ogółem stan na 31.12.2012 r.
0			1	2	3
Oczyszczalnie ścieków (zbior.) - przepustowość		8	m ³ /dobę	1893,50	46825,35
Zmodernizowane oczyszczalnie		9	szt.	1	x
Indywidualne wiejskie oczyszczalnie ścieków		10	szt.	3020	16197
Zorganizowane wysypiska (składowiska) odpadów komunalnych		11	szt.	0	57
		12	ha	0,00	147,04
Budynki mieszkalne		13	szt.	2679,00	332610
w tym: podłączone do	wodociągowej	14	szt.	4777	260989
zbiorczej sieci	kanalizacyjnej	15	szt.	4633	48666
Sołectwa		16	szt.	x	3703
w tym: posiadające	wodociągową	17	szt.	45	3216
zbiorczą sieć	kanalizacyjną	18	szt.	37	521
z tego: częściowo po- siadające zbiorczą sieć	wodociągową	19	szt.	x	175
	kanalizacyjną	20	szt.	x	205
Stawki opłat	min	21	zł/m ³	1,00	
za wodę	max	22	zł/m ³	7,74	
Stawki opłat	min	23	zł/m ³	0,76	
za ścieki	max	24	zł/m ³	24,84	

Źródło: Urząd Marszałkowski (sprawozdanie RRW-2)

6.5 Efekty ekologiczne uzyskane w związku z działalnością WFOŚiGW w Lublinie

Poniżej przedstawiono efekty ekologiczne przedsięwzięć współfinansowanych przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie w latach 2011-2012.

Tabela *Efekty ekologiczne i rzeczowe uzyskane w dziale ochrona wód w latach 2011-2012 (dane: Sprawozdania z działalności WFOŚiGW w Lublinie za lata 2011 i 2012 r.)*

Wyszczególnienie	Jednostki	Efekty uzyskane w 2011 r.	Efekty uzyskane w 2012 r.
Wzrost przepustowości oczyszczalni ścieków	tys. m ³ /d	0,87	1,35
Budowa kanalizacji sanitarnej	km	254,57	212,70
Modernizacja kanalizacji sanitarnej	km	1,76	1,92
Budowa kanalizacji deszczowej	km	5,35	-
Przydomowe oczyszczalnie ścieków	szt.	687	1505

Źródło: Sprawozdania z działalności WFOŚiGW w Lublinie za lata 2011 i 2012 r.

Tabela *Efekty ekologiczne i rzeczowe uzyskane w dziale ochrona powietrza w latach 2011-2012 (dane: Sprawozdania z działalności WFOŚiGW w Lublinie za lata 2011 i 2012 r.)*

Wyszczególnienie	Jednostki	Efekty uzyskane w 2011 r.	Efekty uzyskane w 2012 r.
Ograniczenie emisji:			
dwutlenku siarki	Mg/rok	12,54	10,347
pyłów ogółem	Mg/rok	59,15	28,743
tlenków azotu	Mg/rok	2,58	2,928
tlenku węgla	Mg/rok	41,55	22,141
dwutlenku węgla	Mg/rok	2737,18	1925,684
Moc zmodernizowanych kotłowni	kW	855,5	1676,52

Rozbudowa sieci gazowej	-	-	-
długość sieci	m	3445	-
ilość przyłączy	szt.	40	-
Modernizacja sieci ciepłowniczej	m	2181,16	-
Powierzchnia zainstalowanych kolektorów słonecznych	m ²	3736,49	73,11
Ograniczenie zużycia energii	GJ/rok	24709,14	11093,59

Źródło: Sprawozdania z działalności WFOŚiGW w Lublinie za lata 2011 i 2012 r.

Tabela *Efekty ekologiczne i rzeczowe uzyskane w latach 2011-2012 w dziale ochrona powierzchni ziemi (dane: Sprawozdanie z działalności WFOŚiGW w Lublinie za lata 2011 i 2012 r.)*

Wyszczególnienie	Jednostki	Efekty uzyskane w 2011 r.	Efekty uzyskane w 2012 r.
Budowa i modernizacja zakładów zagospodarowania odpadów	szt.	-	1
Unieszkodliwianie odpadów niebezpiecznych,	Mg	2501,555	-
w tym usuwanie wyrobów zawierających azbest*	Mg	2473,755	-
Usuwanie wyrobów zawierających azbest	Mg	-	4188,736
Zakup środków do transportu odpadów komunalnych	szt.	-	11
Zakup środków do transportu odpadów innych niż komunalne	szt.	-	3
Zakup pojemników do gromadzenia odpadów komunalnych	szt.	-	850
Zakup środków do transportu odpadów	szt.	3	-
Zakup pojemników do selektywnej zbiórki odpadów	szt.	2073	31
Rekultywacja terenów zdegradowanych	m ²	-	45529
Ograniczenie wytwarzania odpadów przez zmianę technologii	Mg/rok	6,60	-
Zwiększenie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych	Mg/rok	4700	5410

Źródło: Sprawozdania z działalności WFOŚiGW w Lublinie za lata 2011 i 2012 r.

* W tabeli podano tylko wyroby zawierające azbest usunięte przy pomocy środków Funduszu. Całkowity efekt osiągnięty w 2011 r. na podstawie umów zawartych przez Fundusz z j.s.t., obejmujący również środki NFOŚiGW, to 4.777,031 Mg.

Efekty ekologiczne uzyskane w dziale ochrona przyrody w latach 2011-2012

2011 r.

Dofinansowywane w 2011 roku zadania, zgodnie z zapisami ustawy o ochronie przyrody służyły zachowaniu różnorodności biologicznej, zrównoważonemu użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów środowiska przyrodniczego.

Największą ilość środków skierowano na konserwację drzewostanu. Realizowano ją głównie w zabytkowych założeniach parkowych: Gardzienic, Kozłówki, Lubartowa, Piotrowic, Ryk, Kocka, Janowca, Kraczewic, Rejowca Fabrycznego. Zabiegom leczniczo - pielęgnacyjnym poddano pomnikowe aleje starych drzew w Strzyżewicach, Niezabitowie, Pólku jak również pojedyncze drzewa ustanowione jako pomniki przyrody na terenie Puław, Kazimierza Dolnego, Kurowa, Karczmisk i Hnieszowa. Konserwowano zieleni na posesjach zabytkowych kościołów i cmentarzy - przy ul. Lipowej w Lublinie, w Popkowicach, Kłodnicy Dolnej, Bełżycach, Wohyniu. Zabiegom leczniczo - pielęgnacyjnym poddawano drzewa przyuliczne oraz osiedlowe.

W 2011 roku kontynuowano walkę ze szrotówkiem kasztanowcowiaczkim. Prace w tym zakresie podjęły Miasta: Chełm i Krasnobród oraz Parafia Rzymsko - Katolicka Św. Jana Chrzciciela w Nałęczowie.

Jednym z obowiązków ustawowych jest ochrona walorów krajobrazowych oraz terenów zieleni w miastach i wsiach. Przy dużym zainteresowaniu samorządów województwa lubelskiego dofinansowano: urządzenie nowych terenów zieleni, zadrzewienia gmin, nasadzenie zieleni izolacyjnej w pasach drogowych oraz utworzenie terenów zieleni wokół obiektów użyteczności publicznej.

Kolejna grupa wydatków to działania mające na celu ratowanie zagrożonych wyginięciem gatunków roślin i zwierząt objętych ochroną gatunkową. Dofinansowania w tym zakresie udzielono Poleskiemu Parkowi Narodowemu na ochronę żółwia błotnego oraz Towarzystwu Przyrodniczemu „Bocian” w związku z działaniami podjętymi na rzecz ochrony błotniaka łąkowego i pustułki. Wsparto leczenie, rehabilitację i utrzymanie dzikich ptaków przebywających w Ośrodku Rehabilitacji Zwierząt przy Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie.

W ramach realizacji „Programu odbudowy populacji zwierzyny drobnej w województwie lubelskim w latach 2009-2020” Województwu Lubelskiemu przekazano 30.000 zł na zakup kuropatw oraz 41.500 zł na zakup zajęcy.

Jednym z celów ochrony przyrody jest utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów poprzez ochronę obszarów cennych przyrodniczo. Kwotę 42.137 zł uzyskał Poleski Park Narodowy na prace mające na celu ochronę ekosystemów torfowiskowych, łąkowych i leśnych. Roztoczański Park Narodowy przy wsparciu finansowym Funduszu w kwocie 150.000 zł opracował „Projekt planu ochrony RPN”.

2012 r.

Jednym z obowiązków ustawowych jest ochrona walorów krajobrazowych oraz terenów zieleni w miastach i wsiach. Przy dużym zainteresowaniu samorządów województwa lubelskiego dofinansowywano urządzenie nowych terenów zieleni oraz zadrzewienia gmin. Na działania te w 2012 roku Fundusz przekazał kwotę 770.125 zł, w ramach której rewaloryzowano zieleni wokół obiektów użyteczności publicznej, dokonywano nasadzeń zieleni izolacyjnej w pasach drogowych, tworzone zadrzewienia.

Kwotę 274.484 zł skierowano na konserwację drzewostanu. Realizowano ją głównie w zabytkowych założeniach parkowych: Gardzienic, Hniszowa, Janowca, Kozłówki, Kraczevic, Lubartowa, Nałęczowa, Rejowca Fabrycznego. Zabiegom leczniczo - pielęgnacyjnym poddano pomnikowe aleje starych drzew w Babinie, Niezabitowie, Pólku, Zawadzie jak również pojedyncze drzewa ustanowione jako pomniki przyrody na terenie Lublina, Puław oraz Karczmisk. Konserwowano zieleni na posesjach zabytkowych kościołów i cmentarzy: przy ul. Lipowej w Lublinie, w Bezwoli, Motyczu, Łęcznej, Wąwolnicy, Wojciechowie. Zabiegom konserwacyjnym poddawano drzewa przyuliczne oraz osiedlowe.

W 2012 roku kontynuowano walkę ze szkodnikiem drzew - szrotówkiem kasztanowcowiaczkim. Prace w tym zakresie podjęły Miasta: Chełm i Lublin.

Kolejna grupa wydatków to działania mające na celu ratowanie zagrożonych wyginięciem gatunków roślin i zwierząt objętych ochroną gatunkową, na które wydatkowano kwotę 59.200 zł. Dofinansowania w tym zakresie udzielono Poleskiemu Parkowi Narodowemu na ochronę żółwia błotnego, Towarzystwu Przyrodniczemu „Bocian” w związku z działaniami podjętymi na rzecz ochrony błotniaka łąkowego, Powiatowi Puławskiemu na ochronę kolonii rozrodczej nocka dużego. Wsparto leczenie, rehabilitację i utrzymanie dzikich ptaków przebywających w Ośrodku Rehabilitacji Zwierząt przy Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie. Przy współpracy z Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska w Lublinie realizowano program czynnej ochrony bobra europejskiego i bociana białego w miejscach konfliktu z gospodarką człowieka.

W ramach realizacji „Programu odbudowy populacji zwierzyny drobnej w województwie lubelskim w latach 2009-2020” Województwu Lubelskiemu przekazano 27.000 zł na zakup zajęcy, Polskiemu Związkiowi Łowieckiemu ZO w Lublinie oraz Chełmie 20.000 zł na introdukcję bażantów.

Jednym z celów ochrony przyrody jest utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów poprzez ochronę obszarów cennych przyrodniczo.

Kwotę 66.318 zł uzyskał Poleski Park Narodowy na prace mające na celu ochronę ekosystemów wodnych, torfowiskowych, łąkowych i leśnych, 119.333 zł Roztoczański Park Narodowy na

utrzymanie ekosystemów nieleśnych i rozszerzenie hodowli zachowawczej bydła białogrzbietego. Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Lublinie otrzymała 75.000 zł na ochronę siedlisk przyrodniczych w rezerwatach przyrody „Łabunie”, „Las Królewski”, „Broczówka”, „Żmudź”, „Podzamcze”, „Rogów” oraz na obszarze Natura 2000 „Zachodniowołyńska Dolina Bugu”.

Efekty ekologiczne uzyskane w dziale edukacja ekologiczna w latach 2011-2012

Wspierane przez Fundusz zadania służyły kształtowaniu właściwych postaw człowieka wobec przyrody, upowszechnianiu wiedzy ekologicznej i promocji w dziedzinie ochrony środowiska. Obejmowały one wszystkie grupy wiekowe społeczności lokalnych ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży.

Wybór przedsięwzięć do planu wydatków z dziedziny edukacji ekologicznej odbywał się głównie w trybie konkursowym. W ramach obydwu edycji rozpatrzono łącznie w 2011 r. 206 wniosków, natomiast w 2012 r. - 196 wniosków

Znaczną ilość środków wydatkowanych skierowano na realizację skoordynowanych programów edukacji ekologicznej. Dofinansowywano różnorodne formy działań: warsztaty terenowe, szkolenia, wycieczki przyrodnicze, wystawy tematyczne, festyny, prenumeratę czasopism o tematyce ekologicznej, zakup pomocy dydaktycznych. Głównymi beneficjentami w tym zakresie były samorządy gminne i powiatowe. Wnioski dotyczyły ich własnych inicjatyw jak również działalności pozaprogramowej szkół i przedszkoli. Kontynuowano programy edukacyjne w zakresie selektywnej zbiórki odpadów na terenie gmin wchodzących w skład Związku Komunalnego Gmin Ziemi Lubartowskiej oraz Związku Komunalnego Gmin Ziemi Chełmskiej.

Ważną rolę spełniały zadania służące informowaniu społeczeństwa o obszarach chronionych, ich walorach jak również obowiązujących przepisach prawnych w tym zakresie. Realizacja powyższych celów odbywała się poprzez montaż tablic informacyjnych, organizację ścieżek dydaktycznych, oznakowanie szlaków turystyczno - przyrodniczych, tworzenie punktów edukacji leśnej. Powyższe przedsięwzięcia realizowane były przez Poleski Park Narodowy, nadleśnictwa, wybrane samorządy. Jednym z priorytetów Funduszu jest wspieranie działalności organizacji proekologicznych. Z dofinansowania w tym zakresie skorzystały: Liga Ochrony Przyrody - Zarządy Okręgowe w Lublinie i Chełmie, Lubelska Fundacja Ochrony Środowiska Naturalnego, Stowarzyszenie Przyjaciół Roztocza, Regionalne Stowarzyszenie Przyjaciół Ziemi Nadbużańskiej, Fundacja Epicrates w Lublinie, Stowarzyszenie Lokalna Akcja na Rzecz Środowiska Ziemi Chełmskiej, Towarzystwo Przyjaciół Fajslawic.

Kolejne, popularne formy edukacyjne dofinansowywane przez Fundusz to konkursy i olimpiady. Fundusz był tu głównie fundatorem nagród. Obejmujące największą ilość uczestników to: Olimpiada Wiedzy Ekologicznej, Olimpiada Biologiczna, „Kształtujemy tożsamość krajobrazu”, ogólnopolskie konkursy: „Poznajemy parki krajobrazowe Polski”, „Mój las”, „Konkurs Wiedzy o Poleskim Parku Narodowym”, „Święto polskiej niezapominajki”, „Osobliwości przyrodnicze Zamojszczyzny i Roztocza”. Na wyszczególnienie zasługują też cykliczne konkursy ekologiczne organizowane przez samorządy: Powiaty - Bialski, Chełmski, Lubelski, Kraśnicki, Krasnostawski, UM Lublin, UM Kraśnik, UG Hrubieszów, UG Janów Lubelski, UG Strzyżewice.

W latach 2011-2012 wsparto organizację następujących konferencji: „Aktualizacja Planu Gospodarki Odpadami dla województwa lubelskiego oraz obowiązki gmin w tym zakresie”, „Człowiek w środowisku wiejskim zagrożonym ekologicznie”, „ECOFORUM – po pierwsze środowisko”, „Obowiązki przedsiębiorców w nowych uregulowaniach prawnych z zakresu ochrony środowiska”, „Rola samorządów w realizacji Planu gospodarki odpadami dla województwa lubelskiego”, „Obowiązki sprawozdawcze gmin i marszałka województwa oraz podmiotów odbierających odpady komunalne, wynikające ze znowelizowanej ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach”, „Upowszechnienie dobrych praktyk w zakresie czynnej ochrony przyrody z wykorzystaniem rodzimych ras owiec”, „Zarządzanie populacjami zwierząt dziko żyjących na terenach pogranicza”.

Dofinansowywano wydawnictwa służące popularyzacji walorów przyrodniczych województwa lubelskiego jak również dotyczące różnorodnych zagadnień z dziedziny ochrony środowiska. Dzięki wsparciu WFOŚiGW w Lublinie ukazało się szereg informatorów, albumów, folderów i ulotek informacyjnych. Wydano mapę „Województwo Lubelskie - parki krajobrazowe i inne formy ochrony przyrody”. Pomoc przekazano: Województwu Lubelskiemu, samorządom gminnym i powiatowym,

nadleśnictwom, organizacjom pozarządowym. Szczególnie cenne ze względów dydaktycznych i służące promocji obszarów chronionych województwa lubelskiego są wydawnictwa poświęcone parkom krajobrazowym województwa lubelskiego pt. „Lubelskie - najpiękniejsze zakątki parków krajobrazowych” i „Parki krajobrazowe województwa lubelskiego - uroki natury”. Przy wsparciu finansowym Funduszu ukazało się również czasopismo pt. „Zielony Biuletyn”.

W 2011 roku ciekawe inicjatywy wykazały biblioteki województwa lubelskiego, kierując do czytelników różnorodne oferty działań w zakresie edukacji ekologicznej oraz wyposażając biblioteki w literaturę o tematyce ekologicznej. Wśród nich wymienić należy: Wojewódzką Bibliotekę im. Łopacińskiego w Lublinie, Książnicę Zamojską w Zamościu, Miejskie Biblioteki Publiczne w Kraśniku i Łukowie.

2012 rok obfitował we współpracę z mediami, które stają się głównym narzędziem w propagowaniu różnorodnych zagadnień ochrony środowiska i podnoszeniu kultury ekologicznej społeczeństwa.

Przy współpracy z Regionalną Dyrekcją Lasów Państwowych w Lublinie, na antenie Radia Lublin wyemitowano cykl audycji radiowych dla dzieci i dorosłych pod wiodącym hasłem „Las chronimy dla ciebie”.

Województwo Lubelskie kontynuowało kampanię edukacyjną dotyczącą prawidłowego postępowania z wyrobami azbestowymi. W Telewizji Polskiej S.A. Oddział Lublin przedstawiono film pt. „Azbest. Jak bezpiecznie się go pozbyć?”, na antenie RL wyemitowano cykl audycji radiowych na temat wyrobów azbestowych.

Ważnym przedsięwzięciem była również kampania medialna na rzecz ochrony powietrza atmosferycznego „Eko - ciepło, czyli jak zapobiegać niskiej emisji”. W ramach projektu „Kampania edukacyjno – informacyjna Województwa Lubelskiego dotycząca produkcji biogazu i korzyści społecznych związanych z tego rodzaju inwestycjami oraz ich wpływem na środowisko” wyemitowano film pt. „Biogazownie korzyścią dla środowiska wiejskiego”. Radio eR w Lublinie zrealizowało cykl audycji radiowych pod wiodącym hasłem „Radiowa Akademia Ekologii”.

6.6. Efekty ekologiczne uzyskane w związku z działalnością NFOŚiGW

Tabela Wyплаты na finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej ze środków własnych oraz środków europejskich w województwie lubelskim, w latach 2011-2012

Źródło finansowania	2011 r.	2012 r.
Finansowanie ze środków NFOŚiGW	55 mln zł	88 mln zł
Transfery środków europejskich (FS, POiŚ, NMFimFEOG, MF013, EFP PHARE, EFP SIDA	30 mln zł	78 mln zł

Źródło: Sprawozdanie z działalności NFOŚiGW.

Tabela Planowane do uzyskania efekty ekologiczne i rzeczowe z umów zawartych w Narodowym Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w 2012 r. w zakresie ochrony klimatu i atmosfery

Wyszczególnienie	Efekty do uzyskania w 2011 r.	Efekty do uzyskania w 2012 r.
Zmniejszenie emisji CO ₂	22673 Mg/rok	4889 Mg/rok
Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej w GJ/rok		694240 GJ/rok
Liczba obiektów objętych termomodernizacją		104 sztuki
Zwiększenie produkcji energii cieplnej	19898 GJ/rok	2674 GJ/rok
Powierzchnie zainstalowanych kolektorów słonecznych	9148 m ²	-
Zmniejszenie zapotrzebowania na energię cieplną	162847 GJ/rok	-
Zwiększenie produkcji energii elektrycznej	4 MWh/rok	-

Źródło: Sprawozdanie z działalności NFOŚiGW.

Tabela Planowane do uzyskania efekty ekologiczne i rzeczowe z umów zawartych w Narodowym Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w 2012 r. w zakresie ochrony wód i gospodarki wodnej

Wyszczególnienie	Efekty do uzyskania w 2011 r.	Efekty do uzyskania w 2012 r.
Równoważna Liczba Mieszkańców ścieków oczyszczonych, w rok po zakończeniu projektu	-	78600 RLM
Ilość osadu zagospodarowanego [tsm/rok]	-	1188 tsm/rok
Przyrost ilości mieszkańców objętych systemem zbierania ścieków [Mk]	655 Mk	7898 Mk
Średniodobowa ilość ścieków oczyszczonych w rok po zakończeniu projektu [m ³ /d]	-	10430 m ³ /d
Liczba osób objętych ochroną przeciwpowodziową [os.]	-	11072 os.
Powierzchnia terenów bezpośrednio objętych ochroną przeciwpowodziową [ha]	-	10110 ha
Ogólna długość wybudowanych połączeń do zbiorczego systemu kanalizacji [km]	-	2,6 km
Długość wybudowanej/zmodernizowanej sieci kanalizacji sanitarnej w km	3,2 km	-
Ogólna długość wybudowanych połączeń do zbiorczego systemu kanalizacji [km]	-	2,6 km
Długość wybudowanej/zmodernizowanej sieci kanalizacji sanitarnej w km	3,2 km	-

Źródło: Sprawozdanie z działalności NFOŚiGW.

7. PODSUMOWANIE

Raport z wykonania „Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego za lata 2011 -2012 przedstawia:

- ocenę realizacji celów ekologicznych według Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego na lata 2008 -2011 z perspektywą do roku 2015 oraz Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego na lata 2012 -2015 z perspektywą do roku 2019,
- ocenę wykonania planu operacyjnego w latach 2011-2012 w odniesieniu do powyższych Programów.
- analizę finansową realizacji zadań z ochrony środowiska w województwie lubelskim w latach 2011-2012,
- analizę rzeczową realizacji programu ochrony środowiska w latach 2011-2012.

W Programie 2008 - 2011, w roku 2011 zaplanowano realizację 166 zadań, z których wykonano 129, co stanowi 77,71% wszystkich planowanych zadań.

W Programie 2012 -2015, w roku 2012 zaplanowano realizację 120 zadań, z których wykonano 99, co stanowi 82,50% wszystkich planowanych zadań.

Szczegółowe dane odnośnie planowanych oraz zrealizowanych zadań w latach 2011 i 2012 zawierają poniższe tabele, które opracowano na podstawie zestawień tabelarycznych zamieszczonych w rozdziale 4.

Tabela Łączna ilość przedsięwzięć wykonanych w stosunku do planowanych w 2011 r.

Kierunek inwestowania	Ilość planowanych przedsięwzięć	Ilość wykonanych przedsięwzięć
Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody, w tym:	43	36
Przyroda i krajobraz	21	18
Zieleń miejska	2	2
Lasy	6	6
Gleby	10	8

Kierunek inwestowania	Ilość planowanych przedsięwzięć	Ilość wykonanych przedsięwzięć
Zasoby kopalin	4	2
Zasoby wodne, w tym:	47	34
Zarządzanie zasobami wodnymi - Przedsięwzięcia pozainwestycyjne	3	3
Gospodarka wodno-ściekowa - Przedsięwzięcia pozainwestycyjne	3	3
Gospodarka wodno-ściekowa - Przedsięwzięcia inwestycyjne – zlewnia Bugu	7	5
Gospodarka wodno-ściekowa - Przedsięwzięcia inwestycyjne – zlewnia Wieprza	8	6
Gospodarka wodno-ściekowa - Przedsięwzięcia inwestycyjne – zlewnia Wisły	5	4
Gospodarka wodno-ściekowa - Przedsięwzięcia inwestycyjne – zlewnia Sanu i Sanny	4	4
Gospodarka wodno-ściekowa - Przedsięwzięcia inwestycyjne – projekty w zakresie budowy i modernizacji kanalizacji deszczowej w województwie	1	1
Gospodarka wodno-ściekowa - Ochrona przed powodzią i suszą - Przedsięwzięcia inwestycyjne	16	8
Powietrze atmosferyczne, w tym:	39	26
Przedsięwzięcia pozainwestycyjne	3	3
Przedsięwzięcia inwestycyjne	36	23
Odpady, w tym:	14	14
Przedsięwzięcia planowane do realizacji (zgodnie z WPGO), w tym rozbudowa, modernizacja i budowa zakładów zagospodarowania odpadów	4	4
Koszty rozbudowy, modernizacji i budowy zakładów zagospodarowania odpadów	10	10
Hałas, w tym:	7	3
Przedsięwzięcia pozainwestycyjne	5	2
Przedsięwzięcia inwestycyjne	2	1
Pola elektromagnetyczne	2	2
Poważne awarie przemysłowe, w tym:	3	3
Przedsięwzięcia inwestycyjne	1	1
Przedsięwzięcia pozainwestycyjne	2	2
Edukacja ekologiczna, dostęp do informacji o środowisku i jego ochronie, w tym:	11	11
Edukacja ekologiczna	9	9
Dostęp do informacji o środowisku	2	2
Razem	166	129
Udział ilości przedsięwzięć wykonanych do ilości planowanych w %	77,71	

Tabela Łączna ilość przedsięwzięć wykonanych w stosunku do planowanych w 2012 r.

Kierunek inwestowania	Ilość planowanych przedsięwzięć	Ilość wykonanych przedsięwzięć
Edukacja ekologiczna	9	8
Ochrona zasobów naturalnych, w tym:	46	38
Ochrona przyrody	20	17
Zieleń miejska	2	2
Lasy	5	5
Gleby	7	6
Zasoby kopalin	4	4
Racjonalne gospodarowanie zasobami wody – ochrona przed powodzią i suszą	8	5

Kierunek inwestowania	Ilość planowanych przedsięwzięć	Ilość wykonanych przedsięwzięć
Ochrona zasobów wodnych, w tym:	18	17
Zaopatrzenie w wodę, w tym przedsięwzięcia sprzyjające oszczędzaniu wody i racjonalnemu korzystaniu z wód podziemnych - Przedsięwzięcia pozainwestycyjne	6	5
Zaopatrzenie w wodę, w tym przedsięwzięcia sprzyjające oszczędzaniu wody i racjonalnemu korzystaniu z wód podziemnych - Przedsięwzięcia inwestycyjne	5	5
Gospodarka ściekowa - Przedsięwzięcia pozainwestycyjne	4	4
Gospodarka ściekowa - Przedsięwzięcia inwestycyjne	3	3
Ochrona powietrza atmosferycznego, w tym:	27	18
Ograniczenie niskiej emisji (w tym odnawialne źródła energii, termorenowacja, modernizacja kotłowni, itp.) - Przedsięwzięcia pozainwestycyjne	5	3
Ograniczenie niskiej emisji (w tym odnawialne źródła energii, termorenowacja, modernizacja kotłowni, itp.) - Przedsięwzięcia inwestycyjne	4	3
Ograniczenie emisji komunikacyjnej - Przedsięwzięcia pozainwestycyjne	2	1
Ograniczenie emisji komunikacyjnej - Przedsięwzięcia inwestycyjne	7	6
Inne nie wymienione powyżej	9	5
Odpady, w tym:	7	7
Przedsięwzięcia planowane do realizacji (zgodnie z WPGO), w tym rozbudowa, modernizacja i budowa zakładów zagospodarowania odpadów	3	3
Koszty rozbudowy, modernizacji i budowy zakładów zagospodarowania odpadów	4	4
Ochrona przed hałasem	6	4
Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	2	2
Ochrona przed skutkami poważnych awarii przemysłowych	5	4
Razem	120	99
Udział ilości przedsięwzięć wykonanych do ilości planowanych w %	82,50	

W Programie 2008 -2011 planowane nakłady na realizację zadań wynosiły **4726713,75** tys. zł, natomiast koszt wykonanych zadań wynosił **1115880,41**, co stanowi 23,60% planowanych kosztów. W Programie 2012 -2015 planowane nakłady na realizację zadań wynosiły **891285,12** tys. zł, natomiast koszt wykonanych zadań wynosił **732901,50** co stanowi 82,22% planowanych kosztów. Szczegółowe dane dotyczące planowanych nakładów oraz koszt wykonanych zadań w latach 2011 i 2012 zawierają poniższe tabele.

Tabela Koszty poniesione w stosunku do planowanych w 2011 r.

Kierunek inwestowania	Koszt planowanych przedsięwzięć w tys. zł	Koszt wykonanych przedsięwzięć w tys. zł	Udział kosztów wykonanych przedsięwzięć do planowanych w %
Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody, w tym:	27018,00	48263,21	178,63
Przyroda i krajobraz	818,00	8863,56	
Zieleń miejska	2500,00	12455,93	
Lasy	22250,00	8712,15	

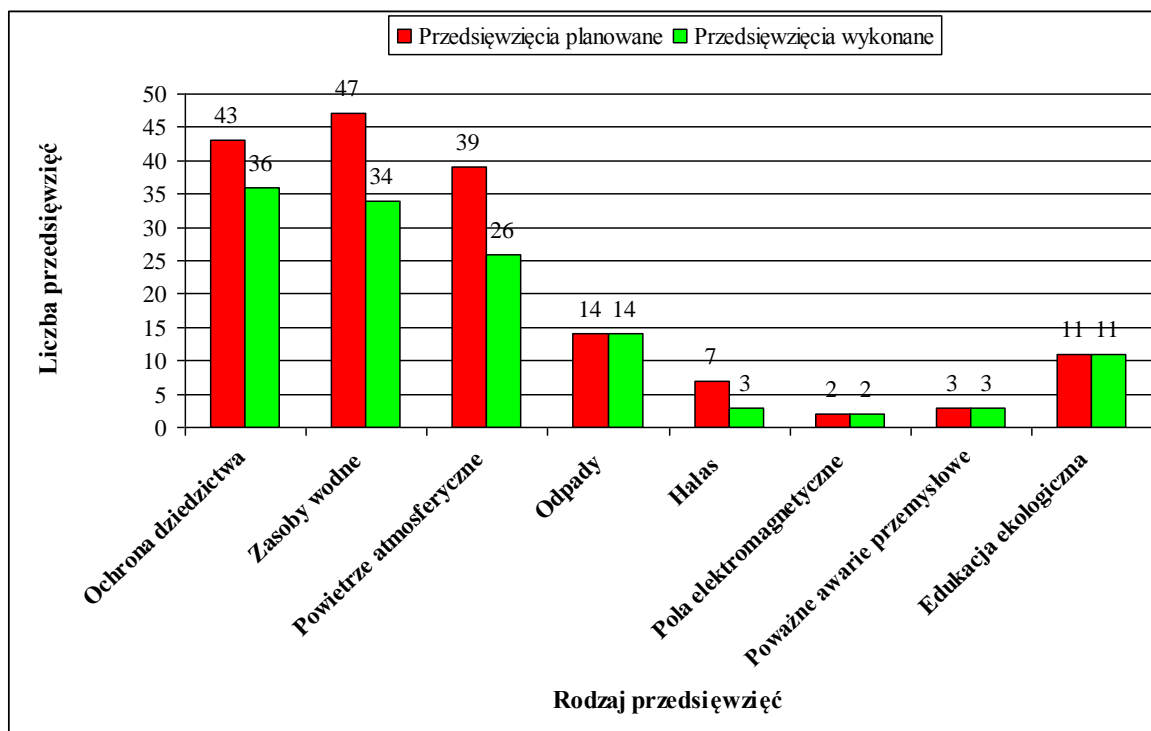
Kierunek inwestowania	Koszt planowanych przedsięwzięć w tys. zł	Koszt wykonanych przedsięwzięć w tys. zł	Udział kosztów wykonanych przedsięwzięć do planowanych w %
Gleby	1200,00	7738,87	
Zasoby kopalin	250,00	10492,70	
Zasoby wodne, w tym:	792969	578788,16	72,99
Zarządzanie zasobami wodnymi - Przedsięwzięcia pozainwestycyjne	110,00	0,00	
Gospodarka wodno-ściekowa - Przedsięwzięcia pozainwestycyjne	238,00	168147,13	
Gospodarka wodno-ściekowa - Przedsięwzięcia inwestycyjne – zlewnia Bugu	55041,00	76232,20	
Gospodarka wodno-ściekowa - Przedsięwzięcia inwestycyjne – zlewnia Wieprza	598092,00	189891,34	
Gospodarka wodno-ściekowa - Przedsięwzięcia inwestycyjne – zlewnia Wisły	27585,00	51709,00	
Gospodarka wodno-ściekowa - Przedsięwzięcia inwestycyjne – zlewnia Sanu i Sanny	27938,00	11685,20	
Gospodarka wodno-ściekowa - Przedsięwzięcia inwestycyjne – projekty w zakresie budowy i modernizacji kanalizacji deszczowej w województwie	2774,00	1246,80	
Gospodarka wodno-ściekowa - Ochrona przed powodzią i suszą - Przedsięwzięcia inwestycyjne	81191,00	79876,49	
Powietrze atmosferyczne, w tym:	2768522,00	438184,82	15,82
Przedsięwzięcia pozainwestycyjne	0,00	1488,71	
Przedsięwzięcia inwestycyjne	2768522,00	436696,11	
Odpady, w tym:	1129319,75	42771,02	3,78
Przedsięwzięcia planowane do realizacji (zgodnie z WPGO), w tym rozbudowa, modernizacja i budowa zakładów zagospodarowania odpadów	961909,50	38018,40	
Koszty rozbudowy, modernizacji i budowy zakładów zagospodarowania odpadów	167410,25	4752,62	
Hałas, w tym:	800,0	146,30	18,28
Przedsięwzięcia pozainwestycyjne	0,00	137,30	
Przedsięwzięcia inwestycyjne	800,00	9,00	
Pola elektromagnetyczne	0,00	2699,69	-
Poważne awarie przemysłowe, w tym	5000,0	4085,43	81,70
Przedsięwzięcia inwestycyjne	5000,00	4040,66	
Przedsięwzięcia pozainwestycyjne	0,00	44,77	
Edukacja ekologiczna, dostęp do informacji o środowisku i jego ochronie, w tym:	3085,00	941,78	30,52
Edukacja ekologiczna	3085,00	853,47	
Dostęp do informacji o środowisku	0,00	88,31	
Razem	4726713,75	1115880,41	23,60

Tabela Koszty poniesione w stosunku do planowanych w 2012 r.

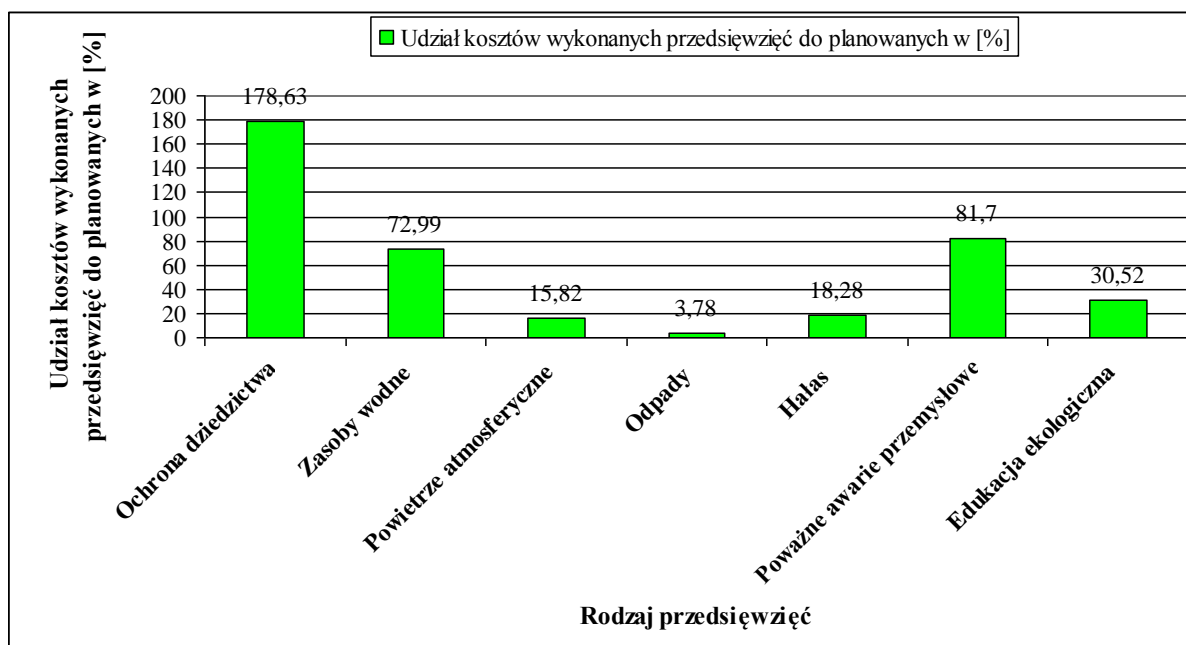
Kierunek inwestowania	Koszt planowanych przedsięwzięć w tys. zł	Koszt wykonanych przedsięwzięć w tys. zł	Udział kosztów wykonanych przedsięwzięć do planowanych w %
Edukacja ekologiczna	2140,00	3406,80	159,19
Ochrona zasobów naturalnych, w tym:	39229,29	85515,75	217,98
Ochrona przyrody	802,00	6117,49	
Zieleń miejska	4957,40	14546,57	
Lasy	132,00	15759,44	
Gleby	2046,00	3075,90	
Zasoby kopalin	4,30	14185,16	
Racjonalne gospodarowanie zasobami wody – ochrona przed powodzią i suszą	31287,59	31831,19	
Ochrona zasobów wodnych, w tym:	518451,31	261922,95	50,52
Zaopatrzenie w wodę, w tym przedsięwzięcia sprzyjające oszczędzaniu wody i racjonalnemu korzystaniu z wód podziemnych - Przedsięwzięcia pozainwestycyjne	937,37	72,38	
Zaopatrzenie w wodę, w tym przedsięwzięcia sprzyjające oszczędzaniu wody i racjonalnemu korzystaniu z wód podziemnych - Przedsięwzięcia inwestycyjne	87324,14	80903,72	
Gospodarka ściekowa - Przedsięwzięcia pozainwestycyjne	339,00	6464,85	
Gospodarka ściekowa - Przedsięwzięcia inwestycyjne	429850,80	174482,00	
Ochrona powietrza atmosferycznego, w tym:	330919,52	340094,70	102,77
Ograniczenie niskiej emisji (w tym odnawialne źródła energii, termorenowacja, modernizacja kotłowni, itp.) - Przedsięwzięcia pozainwestycyjne	307,50	2776,15	
Ograniczenie niskiej emisji (w tym odnawialne źródła energii, termorenowacja, modernizacja kotłowni, itp.) - Przedsięwzięcia inwestycyjne	76585,42	54521,04	
Ograniczenie emisji komunikacyjnej - Przedsięwzięcia pozainwestycyjne	170,90	0,00	
Ograniczenie emisji komunikacyjnej - Przedsięwzięcia inwestycyjne	143270,00	202116,28	
Inne nie wymienione powyżej	110585,70	80681,23	
Odpady, w tym:	0,00	38453,92	-
Przedsięwzięcia planowane do realizacji (zgodnie z WPGO), w tym rozbudowa, modernizacja i budowa zakładów zagospodarowania odpadów	0,00	14636,30	
Koszty rozbudowy, modernizacji i budowy zakładów zagospodarowania odpadów	0,00	23817,62	
Ochrona przed hałasem	410,00	282,20	68,82
Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	0,00	196,96	-
Ochrona przed skutkami poważnych awarii przemysłowych	135,00	3028,22	2243,12
Razem	891285,12	732901,50	82,22

Stopień realizacji przedsięwzięć zawartych w planie operacyjnym przedstawiono na poniższych wykresach.

Wykres Liczba przedsięwzięć planowanych i wykonanych w ramach realizacji Programu ochrony środowiska w 2011 roku

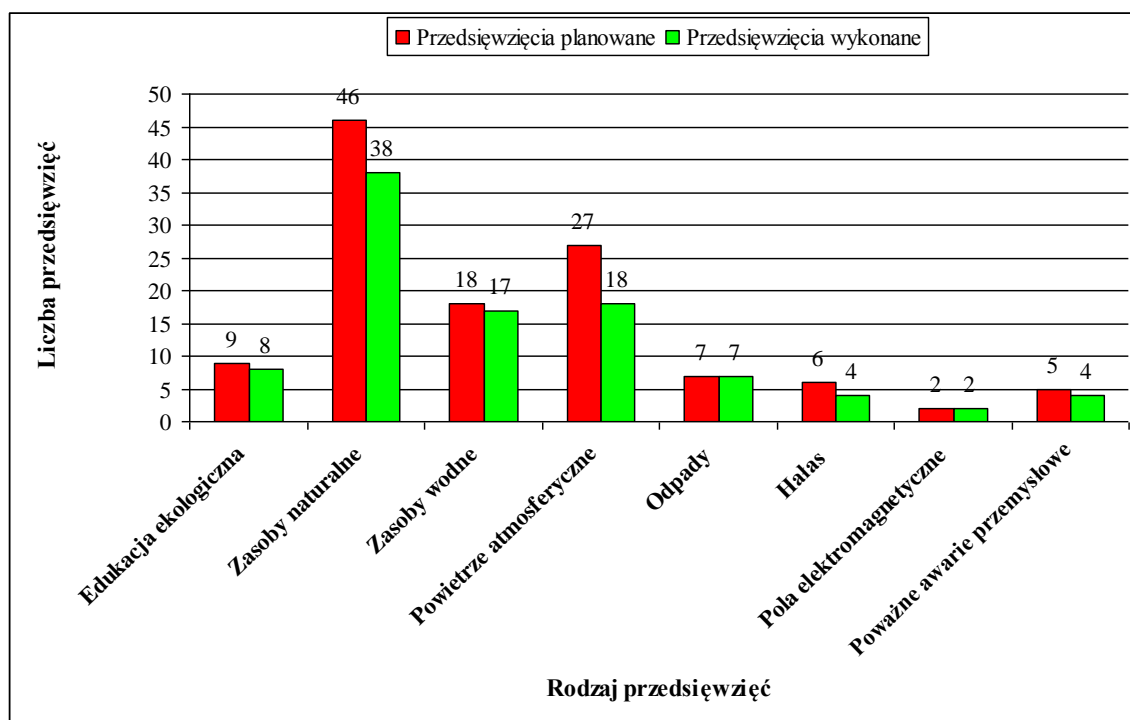
Wykres Procentowy udział kosztów wykonanych w stosunku do kosztów planowanych w ramach realizacji Programu ochrony środowiska w 2011 roku

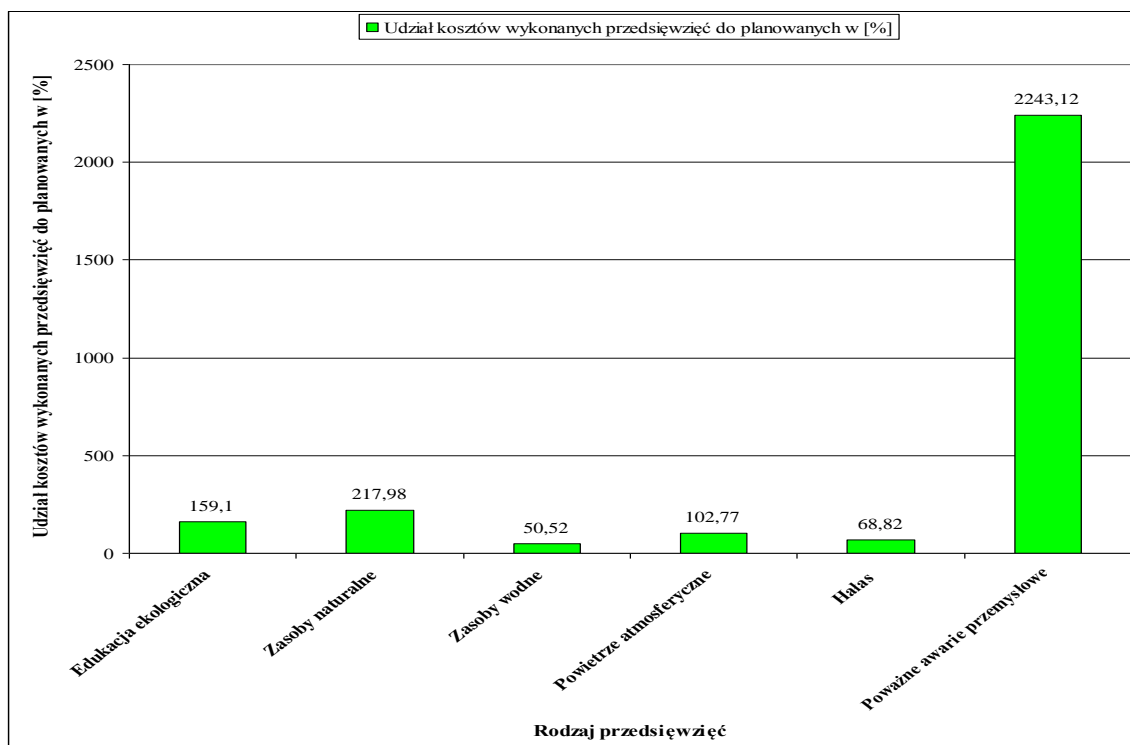
* na wykresie nie uwzględniono przedsięwzięć związanych z polami elektromagnetycznymi

Na wykresie nie uwzględniono przedsięwzięć związanych z polami elektromagnetycznymi, gdyż w PoŚ dla planowanych przedsięwzięć nie podano kosztów.

Wykres Liczba przedsięwzięć planowanych i wykonanych w ramach realizacji Programu ochrony środowiska w 2012 roku

Wykres Procentowy udział kosztów wykonanych w stosunku do kosztów planowanych w ramach realizacji Programu ochrony środowiska w 2012 roku

* na wykresie nie uwzględniono przedsięwzięć związanych z odpadami oraz polami elektromagnetycznymi

Na wykresie nie uwzględniono przedsięwzięć związanych z odpadami i polami elektromagnetycznymi, gdyż w Poś dla planowanych przedsięwzięć nie podano kosztów.

Wykonane działania przyczyniły się do poprawy jakości zasobów przyrody, wód, powietrza, powierzchni ziemi oraz poprawy działań w zakresie gospodarki odpadami.

W 2011 i 2012 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Lublinie wydał 19 zarządzeń w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatów przyrody na terenie województwa lubelskiego. Wykonywane były zabiegi ochronne w rezerwach przyrody i obszarach Natura 2000.

W Parkach Narodowych oraz innych obszarach chronionych prowadzono ochronę gatunkową roślin i zwierząt, między innymi bociana czarnego, bażanta, głuszca, kuropatwy, błotniaka łąkowego, zająca. Prowadzono hodowlę zachowawczą rodzimych ras zwierząt - konika polskiego i polskiej owcy uhruskiej.

W gminach urządzone tereny zieleni, w tym skwery, parki, ogródki botaniczne.

W 2012 r. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Lublinie zrealizowała zadania w zakresie zwiększania lesistości, w tym zalesiania gruntów porolnych oraz prowadziła działania w zakresie ochrony lasów w oparciu o plany urządzania lasów.

Prowadzono leczenie i konserwację starodrzewu, w tym działania polegające na zwalczaniu szrotówka kasztanowcowiaczka.

Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych prowadził prace modernizacyjne obwałowań Wisły i Chodelki, odbudowę koryt rzecznych, budowę zbiorników małej retencji.

Gminy i starostwa prowadziły konserwację urządzeń melioracyjnych szczegółowych i cieków wodnych oraz konserwację urządzeń i budowli wodnych.

Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach prowadził w monitoring suszy rolniczej, w celu informowania gospodarstw rolnych o stanie uwilgotnienia gleb.

W latach 2011-2012 r. zrehabilitowano 53 ha zdewastowanych i zdegradowanych gruntów oraz wykonano zabezpieczenia 46 wąwozów lessowych przed erozją.

Prowadzono rekultywację składowisk odpadów oraz likwidację dzikich wysypisk.

Przeprowadzona przez WIOŚ analiza poziomu stężeń zanieczyszczeń powietrza wykazała jego dobrą jakość.

Wskutek przekazania pomocy finansowej przez WFOŚiGW na zadania dotyczące ochrony powietrza w 2012 r. ograniczono emisję do powietrza dwutlenku węgla w wysokości 2737,18 Mg/rok, dwutlenku siarki o 12,54 Mg/rok, pyłów ogółem o 59,15 Mg/rok, natomiast w 2011 r. ograniczono emisję do powietrza dwutlenku węgla w wysokości 1925,684 Mg/rok, dwutlenku siarki o 10,347 Mg/rok, pyłów ogółem o 28,743 Mg/rok.

W 2011 r. w województwie lubelskim na terenach wiejskich (wg RRW-2) oddano do użytku 378,61 km zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej, 477,35 km sieci wodociągowej, 15 oczyszczalni ścieków o łącznej przepustowości 3062,00 m³/dobę, 2614 sztuk indywidualnych wiejskich oczyszczalni ścieków.

W 2012 r. w województwie lubelskim na terenach wiejskich (wg RRW-2) oddano do użytku 397,49 km zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej, 381,00 km sieci wodociągowej, 9 oczyszczalni ścieków o łącznej przepustowości 1893,50 m³/dobę, 3020 sztuk indywidualnych wiejskich oczyszczalni ścieków.

Wprowadzone zmiany w środowisku wpływają na poprawę jakości życia mieszkańców.

Redukcja emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego poprzez modernizację istniejących obiektów, budowę zakładów według nowych technologii oraz podłączanie obiektów do scentralizowanych źródeł przyczynia się do poprawy jakości powietrza, co wpływa korzystnie na jakość życia mieszkańców.

Budowa sieci wodociągowych przyczynia się do korzystania przez ludność z wysokiej jakości wody do picia, gdyż w komunalnych ujęciach wody prowadzona jest systematyczna kontrola jakości. Przeciwdziała zagrożeniom jakie mogłyby wystąpić, gdyby mieszkańcy pobierali wodę np. ze studni kopanych, w których woda często nie odpowiada standardom dla wody pitnej.

Realizacja kanalizacji sanitarnej oraz przydomowych oczyszczalni ścieków zapobiega przenikaniu do gruntu, wód podziemnych i powierzchniowych co poprawia jakość tych wód i umożliwia przez to korzystanie z nich przez mieszkańców.

Działania w zakresie ochrony zasobów przyrody i zwiększenia lesistości przyczyniają się do utrzymania bądź przywracania równowagi przyrodniczej. Stwarzają one większe możliwości dla korzystania przez mieszkańców z zasobów przyrody oraz poprawiają jakość życia mieszkańców.

Porządkowanie gospodarki odpadami oraz działania związane z ich odzyskiem, rekultywacja obszarów zdegradowanych i składowisk odpadów, a także likwidacja dzikich wysypisk odpadów przyczynia się do zwiększenia użytkowej powierzchni ziemi i zasobów przyrody. Tym samym zwiększa się przestrzeń dla życia mieszkańców w środowisku dobrej jakości.

8. WYKAZ SKRÓTÓW

b.d. – brak danych

b.k.d. – bez kosztów dodatkowych

BAT – ang. best available techniques, najlepsza dostępna technika

BWiK – Białskie Wodociągi i Kanalizacja

dB – decybel

Dz. U. – Dziennik Ustaw

EBI – Europejski Bank Inicjatyw

EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

EMAS – ang. Eco-management and audit scheme of the European Union, Wspólnotowy System

Ekozarządzania i Audytu

ERDF – ang. European Regional Development Fund, Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

FOGR – Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych

FRROW – Europejski Fundusz Rolny Rozwoju Obszarów Wiejskich

g. - gmina

GDDKiA – Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad

GFOŚiGW - Gminny Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

GIOŚ – Główny Inspektorat Ochrony Środowiska

GIS – ang. Geographic/Geospatial Information System, System Informacji Geograficznej

gm. – gmina

GPZON - Gminne Punkty Zbierania Odpadów Niebezpiecznych

GUS – Główny Urząd Statystyczny

GZWP – Główny Zbiornik Wód Podziemnych

IPPC – ang. Integrated Pollution Prevention and Control, Zintegrowane Zapobieganie i Ograniczanie Zanieczyszczeń

IUNG – Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa

KDPR – Kodeks Dobrej Praktyki Rolniczej

KP PSP – Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej

KPOŚK - Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych

KSRG - Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy

KW PSP – Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej

LFOŚN – Lubelska Fundacja Ochrony Środowiska Naturalnego

LODR – Lubelski Ośrodek Doradztwa Rolniczego

LOP – Liga Ochrony Przyrody

LTO – Lubelskie Towarzystwo Ornitologiczne

MAiC – Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji

MEW - mała elektrownia wodna

MFEQG – Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego

Mg – megagramy

mln - milion

MPEC – Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej

MPGK – Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej

MPWiK – Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji

m.p.z.p. – miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego

MRiRW – Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

MSWiA – Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji
 MW – megawat
 MWh - megawatogodzina
 MZK – Miejski Zakład Komunikacji
 NFOŚiGW – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
 NMF – Norweski Mechanizm Finansowy
 NPPDL– Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych
 NSEE - Narodowa Strategia Edukacji Ekologicznej
 NTS - Nomenklatura Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych
 OChK – Obszar Chronionego Krajobrazu
 ODR – Ośrodek Doradztwa Rolniczego
 ONO - obszar najwyższej ochrony
 ONW – obszary o niekorzystnych warunkach gospodarowania
 OP – Oś Priorytetowa
 OSChR – Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza
 OUG – Okręgowy Urząd Górniczy
 OZE – odnawialne źródła energii
 PFOŚiGW – Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
 PGK – Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej
 PiGFOŚiGW – Powiatowy i Gminny Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
 PK – Park Krajobrazowy
 PN – Park Narodowy
 PO - Program Operacyjny
 POE – pozarządowe organizacje ekologiczne
 POIiŚ – Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
 POP – program ochrony powietrza
 PORPW - Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej
 POŚ – prawo ochrony środowiska
 PPN – Poleski Park Narodowy
 PROW – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
 PTTK – Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze
 PZŁ – Polski Związek Łowiecki
 RCEE – Regionalne Centrum Edukacji Ekologicznej
 RDLP – Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych
 RDW – Ramowa Dyrektywa Wodna
 RLM – równoważna liczba mieszkańców
 RPN – Roztoczański Park Narodowy
 RPO – Regionalny Program Operacyjny
 RPO RPW - Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego
 RIPOK – Regionalna Instalacja do Przetwarzania Odpadów komunalnych
 RZGW – Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
 SP – starostwo powiatowe
 SPO WKP – Sektorowy Program Operacyjny „Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw”
 SRK - Strategia Rozwoju Kraju
 SZŚ - Systemy Zarządzania Środowiskowego
 TdNiC - Towarzystwo dla Natury i Człowieka
 TIR – fr. Transports Internationaux Routiers, Międzynarodowy Tranzyt Drogowy
 tys. – tysiące
 UE – Unia Europejska
 UG – urząd gminy
 UMWL – Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego
 UP – Uniwersytet Przyrodniczy
 UNESCO – ang. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, Organizacja Narodów Zjednoczonych do Spraw Oświaty, Nauki i Kultury
 WFOŚiGW – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

WIOŚ – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
WODR – Wojewódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego
WZMiUW - Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych
ZDR – zakład dużego ryzyka
ZDW – Zarząd Dróg Wojewódzkich
ZGK – Zakład Gospodarki Komunalnej
zł. - złote
ZZR – zakład zwiększonego ryzyka

8. MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE

1. Ankietyzacja gmin, powiatów, przedsiębiorstw, zakładów gospodarki komunalnej i zakładów pracy ,
2. Dane uzyskane w WIOŚ, RDOŚ i WZMiUW,
3. Dane uzyskane w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Lubelskiego:
 - Sprawozdanie z realizacji zadań inwestycyjnych w zakresie gospodarki ściekowej w 2011 r.,
 - Sprawozdanie z realizacji zadań inwestycyjnych w zakresie gospodarki ściekowej w 2012 r.,
 - Sprawozdanie z realizacji zadań wykonanych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego w 2011 r.,
 - Sprawozdanie z realizacji zadań wykonanych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego w 2012 r.,
 - Sprawozdanie z realizacji zadań wykonanych w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich w 2011 r.,
 - Sprawozdanie z realizacji zadań wykonanych w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich w 2012 r.,
 - Sprawozdanie z RRW-2 za rok 2011,
 - Sprawozdanie Z RRW-2 za rok 2012,
4. Program ochrony środowiska Województwa Lubelskiego na lata 2008 – 2011 z perspektywą do roku 2015, ARCADIS Sp. z o.o. 2008,
5. Program ochrony środowiska Województwa Lubelskiego na lata 2012 – 2015 z perspektywą do roku 2019, ARCADIS Sp. z o.o., 2012,
6. Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Programu ochrony środowiska Województwa Lubelskiego na lata 2012 – 2015 z perspektywą do roku 2019, czerwiec 2012,
7. Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Programu ochrony powietrza dla strefy lubelskiej, ATMOTERM S.A., Lublin 2013,
8. Prognoza oddziaływania na środowisko Projektu Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014 – 2020 (z perspektywą do 2030), W. Wołoszyn, Lublin 2013,
9. Sprawozdanie z działalności Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w 2011 roku, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Warszawa, kwiecień 2012,
10. Sprawozdanie z działalności Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w 2012 roku, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Warszawa, kwiecień 2013,
11. Sprawozdanie z działalności Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie za rok 2011, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie, Lublin, marzec 2012,
12. Sprawozdanie z działalności Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie za rok 2012, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie, Lublin, marzec 2013,
13. Opinia i raport z badania sprawozdania finansowego za rok 2012, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
14. Problemy bezpieczeństwa energetycznego województwa lubelskiego, M. Harasimiuk i M. Kozieł, Lublin 2013,

15. Studium uwarunkowań potencjalnych obszarów górniczych dla wykorzystania gazów z łupków w województwie lubelskim, Biuro Planowania Przestrzennego w Lublinie, Lublin 2012,
16. Zestawienie otworów poszukiwawczych typu „shale gas” – zakończonych i w trakcie wiercenia (stan na dzień 04.03.2013 r.),
17. Wojewódzki Program Rozwoju Alternatywnych Źródeł Energii dla Województwa Lubelskiego, Biuro Planowania Przestrzennego w Lublinie, Lublin 2006,
18. Monitoring chemizmu gleb ornych w Polsce w latach 2010 – 2012 (raport końcowy), Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa Państwowy Instytut Badawczy w Puławach, Puławy 2012,
19. Raport o występowaniu zdarzeń o znamionach poważnej awarii w 2012 r., Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Warszawa 2013,
20. Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej Lubelski Węgiel Bogdanka za okres od 1 stycznia 2011 r. do 31 grudnia 2011 r., Lubelski Węgiel Bogdanka Spółka Akcyjna, Bogdanka 2012 r.,
21. Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej Lubelski Węgiel Bogdanka za okres od 1 stycznia 2012 r. do 31 grudnia 2012 r., Lubelski Węgiel Bogdanka Spółka Akcyjna, Bogdanka 2013 r.,
22. Dane statystyczne GUS,
23. Portal Lubelski serwis Ekologiczny,
24. Raport o stanie środowiska województwa lubelskiego w 2011 r., Inspekcja Ochrony Środowiska, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Lublinie, Lublin 2012,
25. Raport o stanie środowiska województwa lubelskiego w 2012 r., Inspekcja Ochrony Środowiska, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Lublinie, Lublin 2013,
26. Strony Internetowe Ministerstwa Środowiska,
27. Strony Internetowe Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego.